

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A háboru tartama alatt hetenként egyszer jelenik meg.

<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 40 K. (10 K. háborus pótlékkal együtt), félévre 20 K., negyedévre 10 K. Egyes szám ára 80 fillér.</p>	<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.</p> <p>Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadást felelős: Hubinek Gyula az OMGE igazgatója. Felolvasó szerkesztő: Szilassy Zoltán.</p>	<p>Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 8. Kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 35. szám. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>
---	---	--

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Gyűlések a Közteleken.

Június 27-én d. e. 10 órakor: Irodalmi és tanügyi szakosztály.

AZ OMGE közgazdasági szakosztályának gyűlése.

1918. június hó 4-én délután 1/2 órakor.

Mindannyiunknak élénk emlékezetében van még az a nagyérdékű, tartalmas előadás, amelyet **Miklós Ödön** államtitkár, egyesületünk igazgatóválasztmány tagja 1916. május 11-én tartott az OMGE közgazdasági, állattenyésztési és ipari szakosztályainak együttes gyűlésén. Pest vármegye székházának nagyterme, amely magyaros vendégszeretettel fogadta be összejövetelünket, míg a Köztelek székházának nagyterme hadikórházunknak adott hajlékot, zsúfolásig megtelt közgazdasági és gazdaságszociális életünk kiválóságaival, akik mindvégig feszült figyelemmel és lankadatlan érdeklődéssel kísérték a kitűnő előadó lebilincselő fejtegetéseit hatalmas szövegeségünk, a Németbirodalom háborus gazdálkodásáról.

Miklós Ödön, aki abban az időben sokat járt hivatalos minőségben német földön, a jó gazda és a kitűnő, tapasztalt műszaki férfiú éles szemével, egyúttal pedig a hazáját, nemzetét, anyaföldjét rajongón szerető magyar ember apostoli lelkesedésével nemesak érdekes tapasztalatokat gyűjtött messze idegenben, hanem minden külföldi ujtás tanulmányozásánál azt nézte, azt látta meg és azt igyekezett idehaza gazdaságaival megéreztetni, mit lehetne és mit kellene a külföldön bevált próbálkozásokból idehaza a mi viszonyainkhoz alkalmazni, követendő például venni? Előadásában főként a németek pótabraktakarmány- és műtrágyagyártás terén kifejtett nagyszabású tevékenységével foglalkozott és felvetett eszméi közül nem egy hatott azóta megtermékenyítőleg idehaza is.

Most egy semleges állam, Svájc, felé veti tekintetét, és irányítja hallgatóságának valamint lapunk olvasóinak figyelmét **Miklós Ödön**. Svájc felé, amely nem hadviselő állam ugyan, de **Miklós Ödön** találó megállapítása szerint „passzív háborút” visel és amelyet a hadakozó nagyhatalmak közé ékelt földrajzi fekvése, a környező országoktól való gazdasági függése és békéjének megővésére övédelemből vállalt fegyveres készenléte utal háborus jellegű gazdasági rendszabályokra. A mindennapi kenyér biztosításának, a háborus árhajtsza megállításának gondja Svájcot sok olyan üdvös rendszabályra készítette, amelyekkel mezőgazdasági termelését fokozni igyekszik s amelyekből más államok is okulást meríthetnének. Amit **Miklós Ödön** alább szósz szerint közölt nagyérdékű és vonzó modorban előadott fejtegetései figyelmes és díszes hallgatósága elé tártak: az nemesak a megsokasodott háborus nehézségek között gazdasági és nemzeti önállóságának megővéséért küzdő rokonszenves svájci nép hadigazdaságának, mezőgazdaságának érdekében kifejtett nagy és eredményes, szervezett munkálkodásának, egyszerű, de jó gépezet összvágo működésének hű tükörképe, hanem a találó, gondolkodásra készítő és az elméket megtermékenyítő megfigyeléseknek bőséges tárháza is. E kincsesházból minden magyar gazda és kormányférfi, aki a magyar mezőgazdaság fejlesztésének, mezőgazdasági érdekképviseletünk szerves kiépítésének, a nem szólamokban, hanem gyakorlatilag megvalósítandó többtermelésnek s a helyes mezőgazdasági közigazgatásnak ügyét éppen úgy szívében hordja, mint az ékesszavu és lelkes előadó — sok hasznos és gyakorlati tanulságot meríthet.

Az előrehaladt idény dacára élénken látogatott június 4-iki közgazdasági szakosztályi gyűlésen, **Emőd József** elnöklete alatt jelen voltak: **Somssich László** gróf alelnök, **Bacher Emil**, **Bernát István dr.**, **Borus Ferenc**, **Bukovinszky Artur**, **Czvetkovics Ferenc dr.**, **Fettik Ottó dr.**,

Fodor István, **Gass Gyula**, **Göger László**, **Herberger Ferenc**, **Heim Gyula**, **Heim Gusztáv**, **Herz József**, **Kákossy Jenő**, **Klein Ignác**, **Koesis Lajos**, **Kovács Elemér dr.**, **Kovács-Sebestyén Tibor**, **Kövess György**, **Laczkovics Aladár**, **Matta Árpád dr.**, **Atóday László**, **Miklós Elemér dr.**, **Ottlik Iván**, **Pásztélyi Jenő**, **Pasteiner Alfonz dr.**, **ij. Ritter Ottó**, **Rosenberg Mátyás**, **Renner Róbert dr.**, **Székely Jenő**, **Szilágyi Gyula dr.**, **Szomyas Lajos dr.**, **Vajda Ödön**, **Wellmann Oszkár**, **Zsivánovits Béla stb.** és **Miklós Ödön** államtitkár mint felkért előadó. Az egyesületi tisztikar részéről: **Mulschenbacher Emil dr.** ügyv.-titkár, szakosztályi előadó, **Krolopp Hugó** ipari és keresk. sz.-o. titkár, **Reichenbach Béla s.** szerkesztő-titkár és **Murányi Nándor** törzskönyv-vezető.

Távolmaradásukat kimentették: **Zelónski Róbert** gróf, **Jeszzenszky Pál** és **Koppély Géza**.

Elnök a gyűlést megnyitván, felkéri **Miklós Ödön** államtitkár előadásának megtartására.

Svájc háborus gazdálkodása.

Miklós Ödön: Tisztelt szakosztály! Az 1916. év folyamán Németország háborus gazdálkodásáról voltam bátor előadást tartani a tisztelt szakosztály kebelében. Céлом ezzel az előadással az volt, hogy kiemeljem azt a rendkívüli nagy tevékenységet, azt a fáradhatatlan és lankadatlan munkásságot, amelyet a Németbirodalomban annak szakközegei és általában egész szellemi élete kifejt, hogy mezőgazdasági erejét és mezőgazdasági kulturáját nemesak nivón tartsa, hanem erősítse, fejlessze, sőt a háborus nehéz viszonyok dacára azelőtt el sem gondolt új alkotásokkal gyarapítsa és így az ország népének megélhetését megkönnyítse. Azoknak a tisztelt tagtársainknak, akik meghallgatták azt az előadásomat, talán emlékekben van még, hogy én előadásom folyamán, részletesebben főleg egy tárggyal foglalkoztam, ismertetőn azt a nagy tevékenységet és nagy áldozatokat, melyeket a németek a pótabraktakarmányok és műtrágyák gyártása körül kifejtettek.

Németország annak dacára, hogy az egész világ ellen küzd és fiai négyéves harcban állnak, tudott magának időt szakítani, embereket szerezni, tudta az erre irányuló törekvéseket úgy erkölcsileg, mint anyagilag is hatalmasan támogatni, hogy mezőgazdaságának nagy bajain segítsen és közgazdaságának lehető függetleni-

80 HP és 50 HP motorszántógépet, eredeti svéd gyártmányu marokkrakó aratógépet

azonnal szállít, míg a készlet tart a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám.

tesén munkálkodjon. Hogy mi mindent tett és tesz ez irányban Németország még ma is, arról köteteket lehetne összeírni.

Most figyelmemet egy másik ország felé fordítom, egy oly ország felé, amely passzív háborút visel. Ez a kis Svájc, amely nemcsak a diplomáciai intrikáknak, hanem ugyyszólván egész Európa közgazdasági érdeklődésének a központjává vált a háboru alatt. Mindnyájan ismerjük ennek a kis országnak magas intelligenciáját, ahol a Pestalloziak nevelési iránya és fáradozása olyan műveltségi fokra emelte a népesség összegeit, hogy az általános műveltség folytán az egyes egyén igazán erős individummá vált és minden polgár megállja a helyét, bármely téren dolgozzék is.

Az ország klímája nem kedvező a mezőgazdasági kulturának; a művelhető föld csekély szegényes és eldaraboltsága nem nyújt expanzív képességet a mezőgazdaság nagyobb irányú fejlesztésére. Azért választottam Svájcot előadásom tárgyául, mert ez, mint passzív háborús ország érdemel figyelmet abban az irányban, hogy mit tett és mit tesz ez az ország a háboru alatt mezőgazdaságának fejlesztésére.

Mig Németország aktíve visel háborút és orosz-lánmódra küzd az egész világ ellen, addig Svájc, mint említém, passzív háborút visel, mert ha a svájciak nem is küzdenek a harc-téren, de fegyverben áll ez az ország — egész katonai erejével 1914. szeptember eleje óta, amióta az általános mozgósítást ott is elrendelték és ezen időtől állandóan 420—450 ezer ember teljesít katonai szolgálatot. Svájcban minden ember katoná, 20 esztendő korától 60 esztendő koráig és csak a teljesen tehetetlen és fizikailag tönkrement emberek mentesülnek a katonáskodás alól. Minden ember legalább négy-öt hónapig állandóan szolgálatban van és egyszer egy évben felváltva szabadságoltatik 2—3 hónapra a háboru alatt.

Svájcnak viszonyai azért is érdekelhetnek bennünket, mert épp úgy, mint Németország, mezőgazdasági terményekben import-ország, amelynél a mindennapi kenyér kérdése ma a legnagyobb gond. A svájci kormány az entente-államokkal, ahonnan főleg importált, szerződéses viszonyba tépett a háboru alatt is, hogy polgárainak ellátását biztosítsa. A kormány kezdetől fogva arra az okos álláspontra helyezkedett, hogy áruinak kicserélését, illetve kivitelét csak rekompenzáció útján engedélyezte és nem adott senkinek semmit, akitől nem kaphatott valamit. Az 1916. októberében kötött új szerződésben biztosította a svájci kormány az ország ellátását egy egész évre olyképpen, hogy kenyérterményekben, mint szuperplusszal egy egész évre rendelkezett. Sajnos, ez csak papíron volt így. Ugyanis 1916. februárjában megindult a fokozott buvárhajóharc és noha már 1916. november hótól kezdve kellett volna a nagyobb importtételnek az entente államokból beérkezniök, azt tapasztalta mihamar a svájci kormány, hogy sem az Északamerikai Egyesült-Államok, sem Franciaország, sem Anglia, de még Argentína sem szállítja az esedékes és szerződésileg kikötött tételket és állandóan sokkal kevesebb érkezik, mint amennyi ki volt kötve, sőt 1917. november hava óta igen csekély kenyértermény érkezett Svájcba.

A helyzet ilyenformán egyre súlyosbodott, újabb tárgyalások indultak meg az entente álla-

mokkal, szakküldöttségek mentek Párisba, Londonba, Washingtonba, hogy módokat találjanak Svájc ellátására. A svájci kormány nagyobb pénzkölesönöket, ugynevezett gazdasági előlegeket adott a francia és angol kormányoknak messzemenő biztosítékok mellett, amely kölcsönöket terményekben kell az illető országoknak lefizetniök.

Svájcnak mindég nehezebbé vált gazdasági helyzete arra indította a kormányt, hogy 1917. év április 1-ére egy országos statisztikai felvételt rendeljen el, mely részletes tájékoztatást volt hivatva adni az ország egész közgazdasági állapotáról és mindazokról a kérdésekről, amelyek a termeléssel és a fogyasztással összefüggnek. Ennek a statisztikának az adataiból azután bizonyos konzekvenciákat vontak le, melyek gyors elhatározásra birták a Svájci kormányt és amelyek egynémelyikének részletesebb ismeretetésére ki akarok térni a jelen alkalommal.

Az 1917. évi statisztikai felvétel kimutatta azt, hogy a szemes terményekkel bevetett terület, amely 1860-ban 187,000 hektár volt és 1905-ben lecsökkent 134,000 hektárra, 1917-ben már csak 117,000 hektár volt. A csökkenés tehát 57 év alatt 50,000 hektárt tett ki, vagyis mintegy 30%-a az egész vetési területnek. A legnagyobb csökkenés volt a rozs-nál és búzánál, ahol a bevetett terület mindössze 78,914 hektárt képvisel 1917-ben, azután következett a zab 28,578 hektárral, az árpa 7709 hektárral, kukorica 1978 hektárral és pohánka 156 hektárral. Ezt a 30%-nyi csökkenést pótolni kellett. Természetesen, hogy amily mértékben csökkent a bevetett terület, épp oly mértékben emelkedett a behozatali szükséglet is, főleg kenyérmagvakban, amit még fokozott a népesség gyarapodása is. Mig 1860-ban behoztak 1,542,000 q búzát, rozst és lisztet, 1888-ban már ez az import felemelkedett 4,375,000 q-ra, 1911-ben pedig 5,100,000 q-ra és ezenkívül 1911-ben behoztak még 1,826,000 q zabot, 242,000 q árpát és 1031 q kukoricát. Ezt az utóbbit leginkább Argentína szolgáltatta abrak-takarmány céljára. Ez a behozatal 1888-ban összesen körülbelül 8 millió q-t tett ki, mely import 1914-ben, a háboru első évében mintegy 10 millió q-ra emelkedett.

Ha ez az import legnagyobb részében kimarad, úgy Svájc képtelen polgárait élelmezni.

A jelzett okokból tehát elsőrendű feladattá vált, hogy a hazai vetési területek nagysága emeltessék és így próbálják a termelést fokozni. 1860-ban az ország saját termelésének eredménye kenyérterményekben 157 napig tudta táplálni Svájc lakosságát és az idegeneket, kik már akkor is elég nagyszámban voltak és akiket akkor évenként mintegy 400,000 emberre becsültek. Ma, a háboru alatt is Svájcban mintegy 600,000 idegen él. Ebből meglehetősen kontingenst tesznek ki az internáltak, továbbá a francia, angol és német üdülők, valamint az idegen gyermekek és a Svájcban lakó idegenek. Minthogy Svájcnak évtizedek óta az idegenforgalom igen nagy bevételt biztosít, nagyon természetes, hogy a svájci kormány nem igen akar az idegenekkel szemben radikális eszközökhöz nyulni, nem tiltja ki őket, de megérteti az idegenekkel, hogy ne nagyon igyekezzenek Svájcba kiutazni. Ezért meg is nehezítették az utazást minden határon, de leginkább a

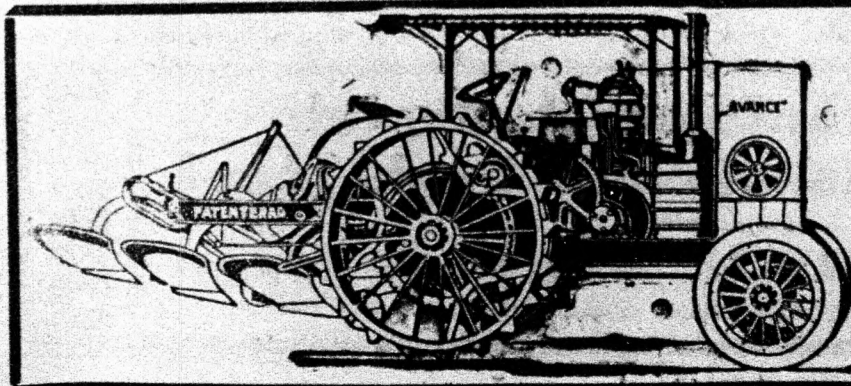
miénken. A Svájcban levő idegeneknek pedig közvetve értésükre adják, hogy két-három hetnél tovább csak rendkívül fontos esetekben távozkodjanak ott. Mindez magától értetődő dolog, mert az ország népének magának is igen nehéz ma már a megélhetése, tehát nem igen kívánatos az idegen invázió.

Az 1917. évi áprilisi statisztika szerint Svájc kenyérterményeinek eredménye már csak 87 napig tudja táplálni saját beemészült lakosságát, 1860-ban tehát majdnem fél évig, most azonban még három hónapig sem képes ellátni Svájc lakosait az évi saját terméséből. Mellőzhetünk ebből látni és megítélni, hogy milyen rendkívüli erőfeszítésekbe kerül ma a svájci kormánynak, hogy a mindennapi kenyéret polgárai részére meg tudja szerezni.

Ez a helyzet még nehezebb lett 1916. február, illetve 1917. november hava óta, éppen azért, mert mint említettem, kötött szerződéseik alapján joggal arra számítottak, hogy egy teljes esztendői terményfelesleggel fognak rendelkezni. Az utóbbi években sok időt töltöttem kint Svájcban. Minden látogatásom alkalmával tapasztalhattam, hogy mind nehezebbek lettek a viszonyok, mindinkább súlyosbodott a helyzet. Tavaly őszén megjelent az eddig nem ismert kenyérjegy; ezt követte a zsirjegy, jött az adagok leszorítása. Normális felnőtt ember például csak 225 gramm kenyéret kap naponként. Megjelentek a tavaszon a sajt- és vajjegyek, mely két élelmiszer alig látható már Svájcban és így nap-nap után nehezebbé vált a megélhetés.

Az elosztási rendszer azonban, melylyel a kantonok és szervezeteik az egyes élelmiszerek elosztását és forgalombahozatalát kezelik, valóban példás.

A szemes termények vetési területének csökkenése alkalmából a svájci mezőgazdák igazolására felhozhatom azon lényeges körülményt, hogy az ország klímája nem kedvez a kalászosok aratása és betakarításának. Svájc rendszeresen akkor kapja az esőt, amikor már a behordás és a cséplés munkája kezdődik, úgy, hogy ott évenként igen nagy bajok vannak a száritással. A tavaszon egy bizottsági gyűlésen, ahol szerencsés voltam résztvenni, azt a tanácsot adtam a jelenvolt mezőgazdáknak, hogy ne a megázott gabonát száritsák kévékben, illetve száriban, hanem saját keserves tapasztalataim alapján ajánlottam a nedves gabonanemű cséplését, mert a még oly elázott magot is könnyebb száritani, mint a szálmás terményt. Ezen nedves magvak száritására Németország már kipróbált száritókészülékekkel rendelkezik és a svájci kormány most próbálkozik ennek a gyakorlati megvalósításával, nagy száritótelepek berendezése által, hogy lehetőleg gyorsítsák a cséplést. Egyik ok tehát az időjárási viszonyokban rejlett, hogy a gazdák kedvüket vesztették a buza és rozs intenzivebb termesztésétől. De a fő ok nem ez volt, hanem a nyolcvanas évek helytelen közgazdasági politikája, amely a kereskedelmi szerződések nagyon is egyoldalú voltában és a mezőgazdasági érdekeknek csaknem teljes elhanyagolásában nyilvánult meg. Igen sok állam fizetett keserves tanpénzt a mezőgazdaságára káros külkereskedelmi szerződések következtében, melyek által olyan gazdasági eltulodások történtek, hogy bizonyos gazdasági ágazatok ezen idő alatt

300 „AVANCE” motoreke

nyert 1916 óta elhelyezést a monarchiában, ami ezen gazdaságos és sokoldalú szántógép kiválóságának legjobb bizonyítéka. ..

Ezidőszerint raktárunkból azonnal szállítható!

.. Részletes árajánlattal szolgál! ..

Bächer Rudolf-Meliohar Ferenc.

Magyarországi vezérképviselő: **Szűcs Zsigmond,**
Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

esaknem teljesen tönkrementek. A magyar mezőgazdaság is válságba jutott a mezőgazdaság védtelensége folytán, mert a nyolcvanas években a kilencvenes évek végéig rohamosan leestünk a hatforintos buzaárakra, ezt a magyar gazdák 80 százaléka nem bírta ki. Csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehetett a gazdaságot fenntartani és jóformán egyetlen gazdasági ág sem volt, amely lukratív lett volna. Akkor vesztettük el nagyobbarányú állatkvitelünket is és elsorvasztottuk juhászatunkat.

A svájciak is így jártak, azon különbséggel, hogy az ő számukra lukratívnak jelentkezett az állattenyésztésük fejlesztése és tejtermékeik kivitele. Az 50,000 hektár, amit említettem, bevándorolt a mesterséges és természetes legelők területébe. A legelőterület az 1917. évi statisztika szerint 1.620,000 hektár volt, tehát *tízszert* annyi, mint amekkora Svájcban valamikor a legnagyobb vetési területe volt.

Svájc azonban geológiai alakulata folytán sohasem lesz képes annyi kenyérmagot termelni, amennyi a lakosságnak szükséges, de ennek dacára a háboru arra utalta — amint az egész világ gazdaságát erre utalja — hogy *ny* yekezzék Svájc is gazdaságilag függetleníteni magát, mert súlyos függő helyzete valósággal fojtogatta egész közigazgatását.

A klimatikus viszonyok tehát, mint említém, nem előnyösek a termelésre. Ennek az a kihatása, hogy míg a száraz klímájú és tömegesen buzát termelő országokban a buzaszemek cséplés után csak 5. legfeljebb 7 százalék vizet tartalmaznak, addig Svájcban 12 $\frac{1}{2}$ sőt 19 $\frac{1}{2}$ százalék a buza szemek viztartalma, mely a zabnál 22.5 százalékot is elér. Ezt a gabonát elraktározni, eltartani nem tartozik a legkönnyebb feladatok közé. Mindenesetre sokkal költségesebb a megfelelő magtárak- és szárítók berendezése, mint egyszerű marhaistállók építése, főleg amikor az állattenyésztés oly jövedelmezőnek bizonyult.

Az 1917-ik évi statisztikai adatok eredményének hatása alatt a svájci kormány elhatározta, hogy ezt az 50 ezer hektárt, amely még 1880-ban megvolt, visszaszerzi a mezőgazdasági szemtermelés számára. Ilyen elhatározást azonban Svájcban, nem lehet egyszerűen imperative keresztülvinni. Ott a legszebben érvényesül a „*nihil de nobis, sine nobis*” elve, amely elvnek érvényre jutását a svájci gazdák, a példát adó módon kifejezett érdekképviseleti szervezeteiknek köszönhetik. Ezen érdekképviselet központja az 1892-ben alakult „Schweizerische Bauernverband” a Svájci Földmivelők Szövetsége, melynek zseniális vezetője Laur műegyetemi tanár, aki Svájcban, mondhatnám, a közigazgatási esze. Ennek az embernek vezetése alatt ma 220,000 ember, mint egy megdönthetetlen falanx áll.

Ezen szövetséggel való tárgyalások után megállapodtak abban, hogy a gazdák 1918. és 1919-ben feltörnek és mezőgazdasági szemtermelés és burgonyatermesztés alá vesznek 50,000 hektár területet, ha a kormány biztosítja a gazdáknak a megfelelő árakat.

Ezt a kormány olyképpen biztosította, hogy 1918-ra 60 frankos buzaárát ad a gazdáknak loco termelési helyen, zsák nélkül és ezen 60 frankos árat megfogják a gazdák kapni, még három éven át a háboru után is. Az a perspektíva nyílott tehát a gazdák előtt, hogyha változtatnak is az üzemen, ez nem fog kárúkkal járni, mert tudják, hová mennek.

Ne vegyék rossz néven tőlem azon tisztelt

barátaim, akiknek cselekvési körük és döntő szavuk van ebben az országban, ha emlékükből idézem, éppen most, mikor a többtermeiész jelszava dominál, hogy minálunk a termelést éppen az árak bizonytalansága öli meg. Ugyanazokat az árakat garantírozta a svájci kormány a burgonyára is, melyeket ma fizet, mert a burgonyatermesztésre a legnagyobb súlyt veti, mert azt mondja, hogy ez a „szegény ember kenyere”. Ez valóságos szállóige lett ott, ugy, hogy 1917-re már 30%-kal több terület volt burgonyával beültetve, mint azelőtt, 1919-ben pedig 40%-kal több lesz, mint volt 1914-ben.

Ezzel a most említett intézkedéssel sikerült a vetési terület növekedését jelentékenyen biztosítani. Több terület feltörésére nem mertek rátérni, mert a több terület már nagyon problematikus eredményű lett volna és a kormány nem merete magára vállalni a felelősséget, hogy olyan területek feltörésére ösztönözze a gazdákat, amelyen a szemtermelés egyáltalán nem haszonhajtó.

A nagy gazdasági statisztikai felvétel általános gazdasági kérdésekre is kiterjedt és előtérbe toltta azt a tételt, hogy okszerű gazdaságot folytatni lehetetlen *tökéletes közlekedési eszközök nélkül*. Mi tudjuk legjobban, mit jelent rossz uton, pl. cukorrépát szállítani a szeptemberi, októberi sarakban.

Noha Svájcban elsőrangú műutjai vannak, mégis azt mutatta az 1917. évi felvétel, hogy több kantonban a hegyi utak, a gazdaság érdekében, feltétlenül szaporítandók és javítandók, továbbá keskenyágú mellékvasutak építése, valamint a szénhiány következtében csökkentett vasuti forgalom emelése is feltétlenül kívánatos. A szénhiány miatt nemcsak a személyszállító és gyorsvonati forgalmat redukálták, hanem a teheráruforgalmat is, ami az egész köz- és a mezőgazdasági érdekeket igen hátrányosan befolyásolta. A közlekedés fejlesztésére tehát a legnagyobb súlyt helyezik. Az utépítést a katonai szervezetek vezetik. A katonák igen sokat tud rontani, de igen sokat tud javítani és építeni is. Csak ki kell menni Németországba és meg kell nézni, hogy ott a háboru dacára több ezer kilométer vasut, pár ezer kilométer műut épült; vagy meg kell nézni, mit csináltak a német katonák a megszállott területeken. Nálunk a katonák, sajnos, nem javították a közlekedés lehetőségét, sőt rontották azt, főleg felszerelését.

A szénmizéria előtérbe tolt Svájcban a *tőzeg*-kérdést. A tőzegipar régi ipar Svájcban, de csaknem egészen lehanyatlott az utóbbi tíz év alatt. Svájcban meglehetősen nagy turfaterülete van. A statisztika kimutatta, hogy ha ezt a turfát okszerűen kihasználják, akkor körülbelül 16—18 százalékát az évi szénhiánynak tudják pótolni. Ez is már nagyon fellendíti a helyzetet és csökkentí fűgésüket a külföldtől, minthogy szén tekintetében szükségletüknek majdnem teljességét behozatal után fedezik. A kormány lábra állította a régebbi turfatársaságot s nagyobb összeggel járult az alaptőkéhez; a társulat most már teljes erővel hozzálátott a turfa kiaknázásához. Kísérletek folynak abban az irányban, hogy mi volna a turfaszáritásnak a legjobb módja. Mi technikusok jól tudjuk, hogy a legegyszerűbb és legjobb mód a természetes légszáritás. Svájcban azonban a levegő igen páradus és így a szabadban a préselt, illetve gépekkel kidolgozott turfa nehezen szárad. Most egyáltalán mindent felhasználtak arra, hogy a turfa célszerű és gyors forgalombahozá-

talát lehetővé tegyék. Ezzel kapcsolatban csak elismeréssel emlékezhetem meg *Vátszonyi Jenő* öméltségének, erélyes szénkormánybiztosunknak arról az intézkedéséről, hogy a hazai nagyterjedelmű turfatelepeket ő is a szénpótlásra óhajtja mielőbb hasznosítani, még pedig mint hallom, úgy hogy ez a magyar államnak megterhelhetésébe nem fog kerülni. Én a kormánybiztos urnak ezen törekvését igen üdvösnek tartom és nem osztom azt a felfogást, amit egyik szaklapban olvastam, hogy a turfa kiaknázás a mezőgazdasági kultúrának hátrányára volna. Akik kin jártunk Svédországban — nem is akarok régi magyar példákra hivatkozni — láttuk, hogy ott a turfavidékeken akkor keletkezett igazi mezőgazdasági kultúra, amikor a kifurfázás már megtörtént.

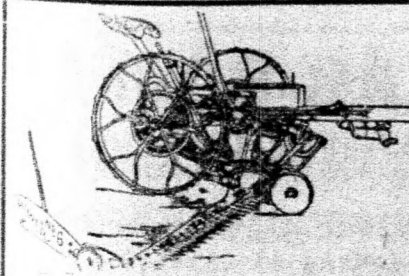
A svájci kormány tehát — a háborus évek alatt — hóna alá nyult ennek az iparnak is, hogy ez által is könnyítsen az ország széninségén. Hogy a szénkérdés Svájcra nézve mit jelent, avval tisztában van, aki figyelemmel kísérte a legutóbbi svájci-német gazdasági tárgyalásokat. Németország ugyanis nem akarta összetett kézzel nézni, hogy az a szén, amelyet ő Svájcba szállít, vele ellenséges államoknak szolgáljon. Azért kikötötte, hogy evvel a szénnel semmiféle terméket sem lehet gyártani idegen államoknak. Ez rendkívüli nagy lekötöttség. Én teljesen megértém a németek álláspontját, de viszont beletudom találni magamat a svájciak helyzetébe is. A svájciak, mint említém, mindent elkövetnek, szénkutatókat folytatnak, hogy magukat fűtőanyagokkal ellássák, ezáltal a közlekedést javítani és így a mezőgazdaságnak is a hóna alá óhajtjanak nyulni.

Súlyos kérdés Svájcra a *mütrágyabehozatal* kimaradása és az abraktakarmányok elvesztése. Svájcban, noha az állattenyésztés igen fejlett, istállózás mégis csak a téli hónapokban van, igen-igen kevés szalmával. A legelőterületnek a mennyisége, az állattartásnak a mértéke nem áll arányban annak a szalmának a mennyiségével, amit termelnek. Istállótrágya rendkívül kevés van Svájcban. És a svájci a trágyát nem igen viszi ki a buzaöldjére, hanem ott mütrágyával dolgozik, a természetes trágyával pedig inkább a rétejt trágyázza.

A mütrágyahiány Svájcban igen fontos kérdés. Egypár adatot leszek bátor a tisztelt szakosztály elé tárni annak illusztrálására, hogy mennyi volt a multban a mütrágyabehozatal. Thomas-salakat 557,928 métermázsát importált még 1914-ben Svájc, amiből Németországra 477,487 métermázsára esett. 1917-ben ez körülbelül 120,000 métermázsára esett le, tehát az egésznek egyötödére. Szuperfoszfátot nem kapnak ma már semmit. Nitrogéntrágya is igen kevés jön be. Kénytelenek voltak tehát forszírozni a levegőből való nitrogéngyártást és 1918. végére négy nitrogéngyár fog működni, amely levegőből állítja elő a nitrogént.

Nagy előnye Svájcban rendkívül sok viziereje. Ez a vizierő még mindig nincs olyan mértékben kihasználva, mint ahogy kellene. Például csak 1917. július 1. és 1918. május 1. közt, tehát nem egészen egy esztendő leforgása alatt körülbelül 200,000 új löerőre szereztek egyesek és társulatok koncessziót.

Több éve gondoltak már a svájci vasutak villamosítására. Alkalmam volt 1900-ban, a párisi világkiállítás idejében, egy nemzetközi vasuti kongresszuson résztvenni Montreuxben, ahol a svájci kiküldöttek határozati javaslatot

Csakis azonnali
előjegyzés esetén
szállíthatók még:
fűkaszálók és
marokrakók.

Részletes felvilágosítást és árajánlatot kívánatra
... küld: ...

Bächer Rudolf — Melichar Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND,

Budapest, VI. kerület, Teréz-körut 26. szám.

fogadtak el, amely kimondotta, hogy minden pálya, amelynek emelkedése 15 százalékon felül van — már pedig Svájcban a legtöbb vasut ilyen — mind elektromizálendő. Azonban mi mérnökök olyanok vagyunk, hogy a „jobbat a jónak” tesszük ellenségévé. Mindig jött egy tervezet, amely jobb volt a másiknál. Az egyik ezt a szisztémát ajánlotta, a más a másikat. Azután jött a magyar Kandó féle találmány, majd egy svájci mérnök talált fel valamit. Végre is úgy döntött a kormány, hogy a monophasisú vezeték alapján fogja vasutait lehető legrövidebb idő alatt elektromizálni. A vasut igazgatóságának már körülbelül fél milliárd lóerő áll a vizeken rendelkezésére.

A vizierők felhasználását általában rendkívüli módon fejlesztik Svájcban. Alig van pl. elektromos világító telep, amelyet ne vizierő hajtana. A mezőgazdasági gépek, esőplőgépek a legtöbb helyen elektromos erővel dolgoznak. Az összes vajgyárak és a sajtgyárak nagy része szintén. A vizierők kihasználása tehát óriási nemzetgazdasági jelentőséggel bír Svájcban. *Fischer Reimau dr.*, a legelső európai szakteknitely a vizierők kihasználása terén és akit a napokban itt, Budapesten fogok üdvözölni, kiszámította, hogy ha Svájc vízi erejét mind felhasználja, egyetlen kiló szénre sem lesz szüksége vasutai számára. Ujabb elektromos fűtéseket is rendeznek be és e célra igen ügyes, kevés áramot fogyasztó elektromos kályhákat láttam használatban. A nagy szállók, ahol a szénfűtést igen korlátozták, elektromos kályhával segítik ki magukat. A vizierők kihasználása tehát igen nagymértékben fog szintén a mezőgazdaság javára szolgálni.

Attérek most egy másik kérdésre, amelyre ismét igen nagy súlyt helyeznek. Az ember azt hinné, hogy ebben az országban, ahol annyi szarvasmarha van, bőségesen rendelkeznek igavonó erővel. Pedig nem úgy van. Svájc meglehetősen importot folytatott ezen a téren Franciaországból, mert amíg Svájc tenyészállatokat jó áron adott el, viszont olcsón vásárolt igavonó ökröket. Most ez a behozatal elmaradt és így ez a körülmény, valamint az intenzívebb mezőgazdasági kultúrára való törekvés, előtérbe hozta a motoreke-szántást. Minthogy Svájcban a birtokok igen szétagoltak és minthogy szénrel Svájc nem rendelkezik, a motoreke-kérdés nagy probléma lett ebben az országban. Könnyen mozgó, kis területeken forogható olyan motorokra van a svájci mezőgazdaságnak szüksége, mely eketestét maga után vonja és nem igényel túl nagy befektetéseket, minthogy Svájcban nagy birtokok nem találhatók. Ezért kezdetben a Svédországból származó „Avance” nyersolajmotoros eke kezdett terjedni, de annak traktóját nem találták megfelelőnek és ekeszerkezete is gyengének bizonyult. Hogy előmozdítsák a megfelelő motor-ekék gyártását, a kérdést úgy oldották meg, hogy a hadvezetőség, mely egyes ismert megbízható gyáraknál nagy évi katonai megrendeléseket tett, kötelezte a gyárakat motor-ekék gyártására is. A katonai vontatás céljaira ugyanis kitűnő teher-automobilokat gyárt több svájci gyár és minthogy ezen auto-motorok mindenben kifogástalan szolgálatot teljesítenek, nem volt nehéz dolog ezekhez a kellő eketesteket megszerkeszteni.

Részvettem 1917. április 3-án egy ekeversenyen, amelyet a katonai főparancsnokság rendezett a mezőgazdasági érdekkörök képviselőinek bevonásával. Hat eke vett részt e versenyben; nyersolajmotoros és benzinmotoros

ekék voltak ezek, még pedig három eredeti svájci gyártmány, három pedig importált eketípus. A versenyt egy svájci gyártmányú autómotor nyerte meg, amelynek adatait fel is jegyeztem. Egy hektárt 2 óra 29 perc alatt szántott meg háromvasu ekével. Sok vasu ekét nem lehet használni, mert a svájci földek sem szélességben, se hosszúságban nem olyanok, hogy egy nagy test ökonomikusan tudna rajta mozogni. A gép kis helyen háromszor egymásután olyan gyorsan tudott megfordulni, hogy alig telt bele másfél percbé. Az eke igen könnyen kezelhető. Egy Sack-alaku, háromvasu eketest van rajta, amely a motorról leereszthető és felemelhető. A katonaság kivezényelte egyik vagy másik katonáját, hogy üljön fel és szántson. Ezen emberekkel szemben a tanult soffőrök alig értek el valamivel jobb eredményt, mint a katonák, oly egyszerű és könnyed a gép kezelése. A motor nagy kerekeinek talpára állítható vaslapok vannak téve, úgyhogy a motor a legnagyobb sárban is szépen tud kapaszkodni. A barázd mélysége 13 cm. volt; egy hektárra számitva 28 kg. benzint fogyasztott a motor. Felszántott egy óra alatt 3975 négyzetméter területet; egy kiló fűtőanyaggal tehát 101 köbmétert tudott átfordítani. Ez rendkívül kielégítette a verseny vezetőségét, úgy, hogy a kormány már az idén jelentékeny számu ily motorekét rendelt meg és nagy áldozatokkal 20—30 százalék hozzájárulással támogatja a szövetségeket, amelyek ilyen ekéket beszerznek. Az állami szubvenciót azonnal kifizetik, mielőtt az eke be van szerelve. Ezzel az intézkedéssel is nagyban szolgálják a mezőgazdaságot és előmozdíják a mely kulturát, amely főleg ott szükséges, ahol új területeket törnek fel és akarnak egyelőre kapások alá használni.

Rendkívüli érdekes Svájcban a birtokok széttagoltsága. A parcellák elaprózódásának az *összevonó tagosítással* akarnak véget vetni. Magyarország felvidékein és Erdélyben is, mint tudjuk, rendkívül nagy a parcellák elaprózódása. Már az 1897-ben Miskolcon tartott kongresszuson, amelyen tizenhárom vármegye kiküldötteivel főleg a kivándorlás kérdését tárgyaltuk, szóba hoztam a kultúra és a mezőgazdaság érdekében a póttagosítások sürgős végrehajtását. Sajnos, azóta sem történt nálunk e kérdésben semmi. Svájcban husz év óta folynak az összevonó tagosítások. Azóta 80,000 parcellát tagosítottak úgy, hogy abból 29,000 parcella lett. Ez azonban nem tudta megakasztani az időközi újabb elaprózódást. Az örökösödési törvény a Code Napoleon alapján áll; meglehetősen szomorú eredményeket mutat ez Franciaországban is, ahol pántlikaszétes földeken dolgoznak a gazdák, ami bizony nem válik a mezőgazdasági kultúra előnyére. Az elaprózódásnak legmeglepőbb példái Wallisban és Tessinben láttam. Ez a két kanton Svájc leghegyesebb kantonja és a legkevesebb szántható földterülettel bír. Wallisban vannak birtokosok a Blenio-völgyben, akik egy község területén 1200 darab birtokrésszel is bírnak. A parcellák 100—150 négyzetméterek. A Vedeggio völgyében, Tessin kantonban, van egy *Isonne* nevű falu, ahol a magánosok földbirtoka 341 hektár és ez 18,500 parcellából áll. Vannak parcellák, amelyek területe 5—15 négyzetméter. Ez a 18,500 parcella 240 ember kezében van. Hogy ilyen viszonyok között lehetetlen okszerű gazdálkodást folytatni, az természetes.

Az 1917-ik évi statisztikai általános felvétel alapján elhatározták, hogy ezen szétagolt bir-

tokokat összevonó tagosítás által sürgősen rendezik. A költségekhez a kormány 20—25% erejéig fog hozzájárulni. Eddig is már kifizetett a parcellák összevonása céljára az utolsó husz esztendőben 1.474.484 frankot, ami az összes költségeknek minleg 35%-át tette ki. Látni méltóztatnak ebből is, hogy a kis Svájc és ennek kormánya a kantonokkal egyetemben minő nagy pénzáldozatokkal dolgozik, a háború éveiben is, csak hogy ilyen indirekt hatású tén is támogassa a mezőgazdaságot. Ez az, am nálunk a szó szoros értelmében teljesen hiányzik.

A tagosítások után természetesen rendezetebb helyzet fog előállni. Az utolsó husz év tagosításának az eredményeit a gazdasági felügyelők 67 állomáson figyelték meg és mindenről hivatalos felvételeket készítettek. Ezek a felvételek kimutatták, hogy az összevonó tagosítás által 25%-kal emelkedtek a birtokok jövedelmei. Svájcban évenként egy ugynevezett „Betriebsstatistik” jelenik meg, amely az egész ország mező- és közgazdasági állapotát mintegy mérlegszerűleg mutatja. Ebből áttekinthetően levonhatók a tanulságok; minden évben ott áll a köz előtt a mezőgazdasági kormányzás tiszta képe, amely megmutatja, hogy hol kell javítani. Nagy súlyt helyez a szövetségi kormány a kantonok kormányzatával együtt a moesaras területek lecsapolására; abból indulván ki, hogy egy négyzetméternyi földterületnek sem szabad hasznosítatlanul hevernie.

Nagy súlyt helyeznek a *vetőmagok nemesítésére*. Főleg a burgonyanemesítés játszik Svájcban nagy szerepet, mert a kenyértermények hiányait főleg burgonyával óhajtják pótolni. A burgonya könnyebben élhető a nedves klímában is és az újításra kerülő helyeken igen jól művelhető. Az idén öt nagy burgonyaszárítótelep, keményítőgyár, burgonyalisztgyár alakult. A legnagyobb tevékenység folyik ezen a téren, úgyhogy az ember nem is hinné, hogy háborús országban van, amelynek nehéz gondolai vannak a mindennapi kenyér megszerzése körül. A burgonyanemesítés tizenhárom nagy állomáson folyik. Az eredményeket három nagy állomás koncentrálna a kísérleti állomási felügyelők ellenőrzése mellett. Legelső helyre került egy burgonyafaj, amelyet én Magyarországban nem ismerek, ez a „Földműves boldogsága”: „Glück des Bauern”. A másik a „Világosoda” nevű, a harmadik helyen a Woltmann-fele burgonya áll; negyedik helyen a Deodara faj, ötödik helyen a Parnassia. A Földműves boldogsága 40 százalékkal hozott többet, mint a nálunk legelső helyen álló Woltmann-burgonya. De még érdekesebb, amit odakint a burgonyatermesztés körül tapasztaltam. Azt állítják, hogy a burgonya, mint általában a legtöbb Amerikából behozott növény, vad növény, amelyet, hogy úgy mondjam, kényszeríteni kell, hogy többet teremjen. Egy Graf nevű földműves 1897-ben végezte az első kísérleteket ezen a téren arra nézve, hogy *rétegzetes* módon termeljen burgonyát. Ezek a kísérletek fényesen sikerültek. Egy más alkalommal részletesen fogom majd ismertetni a különböző újabb burgonyatermesztési módokat, melyek közül ma csak a burgonyahomlításra és az emeletes burgonyatermesztésre utalok. Ez utóbbi saját kertemben is látható.

A burgonyanemesítés és az újabb burgonyatermesztési módok igen fontos szerepet fognak játszani a jövőben. Németországban már régebben tapasztalhatjuk, hogy milyen nagy jelentősége van a burgonyának, mint tápanyagnak. Bécsben a legfinomabb fehér kalácsban is burgo-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek. Európa-szerte első helyen elismert kitűnő szerkezeti és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

EREDETI KALMÁR-ROSTAK
ES „HERKULES” TENGERIMORZSOLÓK
KALMÁR ZS. ÉS TSA, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
 KÜLÖNLEGES TERMÉNYTISZTÍTÓ GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE.
 Ezévi újdonságainkról azivekedjék ingyen árjegyzéket kérni.

nyalasztat használtak. Különösen fontos a burgonya a gyermekek táplálása szempontjából is. Mi, sajnos, a burgonyát nem becsüljük meg ennyire, pedig az emberi táplálkozás körében, ennek kell a legjelentősebb szerepet játszania.

Az állattenyésztés állapotáról óhajtanék még néhány szót szólani. (Halljuk! Halljuk!) Svájc állattenyésztéséről általában fölösleges volna beszélnem. Mindnyájunk előtt ismeretes az a magas tenyésztési nivó, amelyet e téren elértek és elérték ezt azon egyöntetű vezetés és irányítás következtében, amelynek a svájci gazdák alávetették magukat.

Különös jelenség, hogy a tarka szarvasmarhát lassanként kiszorítja a szürkemarha, a schwyci és montafoni.

A szegedi 1899. évi kiállításon, nem kisebb szakértő, mint boldogult Széll Kálmán Ónagyméltósága dicsérte meg montafoni szarvasmarháimat és főleg a kiállított bikámat, melynek magassági és hosszmerete túlhaladta az ott kiállítva volt legszebb szimmentáli állatokat. Ez a példa is mutatja, miszerint nem áll az a feltevés, mintha a szürkfejű szarvasmarha kistermetű maradna és nem adna kellő testet. Előnyösebb e faj tenyésztése azért is, mert igénytelenebb és egészségesebb, mint a piros-tarka marha.

A svájci állattenyésztés, az abrakarmányok kimaradása folytán, jóformán válságos helyzetbe jutott. Kénytelenek most már tenyészállataik nagy részét is eladni. Hogy azonban ez irányban tulásba ne essenek és ne veszélyeztessék a jövőt, a tenyészállat kivitele szigorú ellenőrzés alatt áll, a „Verband Schweizerischer Viehzüchter” szövetségi irodája útján. Svájcban, hol a kormány már évtizedek óta sokat áldozott az állattenyésztés fellendítésére, minden tenyészítő állata törzskönyvezve van. Külföldre eladni csak a Szövetség vezetősége által engedélyezett állatokat szabad, mert a legjobb tenyésztesztből származottakat természetesen kivinni nem engedik.

Igen sok szarvasmarha került két év alatt Svájcba Németországba, Franciaországba, Ausztriába és Magyarországra. A kivitel még most sem szűnt meg. Nehogy azonban a nagy kivitel által husban szükségét szenvedjenek, újabban arra határozta el magát a kormány, hogy nagy hűtőházakat készített és a takarmány szükség folytán eladásra kerülő állatok nagy részét otthon vágatja le és beszóva fagyasztja a jövő évi szükséglet fedezésére, hogy abban az egyetlen dologban, amiben még bővelkednek, vagyis a husban, ne szenvedjenek szükségét és tartani tudják az árakat. Ezt Magyarországon, sajnos, nem tudtuk elérni.

Svájcban magában azonban semmiben nincs olyan túlzott drágaság, mint amit, sajnos, itthon tapasztalunk.

A tej, vaj, sajt ügye sok gondot okoz Svájcban. Szomorúan tapasztaltuk, hogy csaknem teljesen eltűnt a vaj Svájcban, ugyszintén a sajt is, tej pedig alig elégítheti ki a szükségletet. Ennek okait a következőkben vagyok bátor feltárni. Svájc tejtermelési adatai 1912-ben 383.842,403 kg. volt, 1913-ban 401.233,463, 1915-ben már 386.518,597. Tejtermékekből volt Svájc kivitele 1885/88-ban 38.703,000 frank; 1913-ban kemény és puha sajtból kivitték 69.569,000 frank értékben, kondenzált tejből 44.195,000 frank értékben, gyermektápláltsból 3.164,000 frank értékben, ugy összesen tejből, tejtermékekből és gyermektápláltsból 1913-ban 117.710,000 frank volt. Svájcban a

legnagyobb rekompensatív mezőgazdasági termékei a tejtermékek lévén, ezt adták szénért, cukorért, petroluemért, másoknak buzáért, rizskásáért, amit csak kaphattak érte. Ugy, hogy Svájcban ma, nem hiszem, hogy a teljesen frissiben készült sajtot leszámítva, régi sajtja, 10,000 kilogramm is volna. Minden exportálható sajtot odaadtak. A nagy abrakarmányhiány miatt pedig természetesen csekélyebbek a tejhozamok, ezenkívül sok tenyészállat kivitelre került, mindezen körülmény igen sok gondot okoz ma a svájci kormánynak, annál is inkább, mert Svájcban az utóbbi évtizedekben nem volt elegendő teje és vaja szükségletének fedezésére. Nem is hinné az ember, hogy Svájc aránylag mennyi tejet és vajat importált már. Most ez a behozatal teljesen megszűnt. Már 1885-ben 847,000 frank értékű volt tejből a behozatal. 1913-ban felemelkedett ennek a behozatalnak értéke 2.508,000 frankra. Vajból 1885-ben 2.359,000, 1913-ban 14.313,000 frank volt a behozatal. Ez ma mind hiányzik, amihez az otthoni lecsökkenés is hozzájárul a szűkös állapot bekövetkeztéhez. Ugy hogy ma a vaj és sajt Svájcban majdnem olyan ritkaság, mint Magyarországon.

A svájci kormány a legnagyobb gondoskodás tárgyává tette a tejtermelés fokozhatását.

A svájci mezőgazdák szakszervezeteivel folytatott tárgyalások során, szerződésileg leköttették magukat a gazdák arra, hogy több tejet termeljenek, ha a tej árát, mely eddig 28 centimes volt, felemelik 32 centimesre. Ez a példa is mutatja, hogyan dolgoznak Svájcban az árdragítás ellen. A volt elnököt, Schultheis szövetségi tanácsos urat, ki most a közigazgatási osztályt vezeti, a leghevesebb támadások érték azért, hogy a nemzet-tanács elé azon javaslatot terjesztette, hogy ezen 4 centimes áremelésből a 3 centimest a szövetségi kormány a közpénzekből, 1 centimest pedig a kantonok fizessenek saját költségvetésük terhére. A svájci polgárság nagy zömére tehát ez a 4 centimes tejárfelemelés nem hat ki, mert a kantonok által kiállítandó bizonylatok alapján, a munkásosztály és a szegényebb néposztály a közpénzekből mind jogosultak a 4 centimes közpénzbeli segélyre. Azonban nem részesülnek ebben az előnyben a szülők és a vagyonosabb osztály és az idegenek. Mindenkinél bizonylatot kell tehát magával vinni, amely igazolja, hogy jogosult-e az illető a 4 centimes subvencióra, igen, vagy nem.

Igy dolgozik Svájcban a kormány. A termelők pedig megelégedtek a szerény 4 centimeses emeléssel és kötelezték magukat, hogy 1918-ra már körülbelül 20%-kal, 1919-re pedig újabb 25%-kal fogják emelni tejtermelésüket. Ezt a kötelezettséget a gazdasági szervezetek útján szerződésileg vállalták a svájci gazdák. Ez a csekély tejárfelemelés 10 napi tárgyalásába került a nemzetgyűlésnek, míg a többség a 4 fillérsnyi emelést elfogadta. Ily kicsiny árkülönbségek is így alapos megfontolás tárgyává tételnek, mert Svájcban nincs árdragítás. Ezt a svájci polgárság nem tűri. A legmeszebbmenő árdragulás, amit két év óta Svájcban tapasztaltam, a gyapjúárunknál, kötött ruhaneműeknél és a ruhaszöveteknél mutatkozik, amit eddig Angliából hoztak be, továbbá azon szövött áruk-nál, melyeket szintén külföldről hoztak be. Ez a drágulás nem tesz ki többet az 1914-ik évi árakhoz viszonyítva, mint körülbelül 85%-ot. Más árunál — legyen az élelmiszer vagy iparcikk — az árdragulás 35—70% között mozog. A kantonok kor-

mányzása, szabadsága, az emberek fegyelmezettsége, a polgároknak egymáshoz való szoros viszonya, a különböző foglalkozásoknak rendszeres szervezetei, a rendkívüli módon kifejlesztett szövetkezeti alakulatok lehetetlenné teszik az árdragítást. A nagy takarékoságban felnőtt és szerény életmódhoz szokott polgárság egyeteme ellenőrzi minden téren az árakat. Ott a becsületes munka eredményezte vagyonnal nem válik árdragítóvá.

Legközelebbi Svájcban létem alkalmával a városi és falusi kovácsok szövetkezete kérte a tarifának, illetve a közszükségleti kovácsmunkák árának szerény 20%-kal való felemelését. A földművelők szövetségének meghallgatása és hozzájárulása mellett, teljesítette a kormány ezt a kérelmet. Ott a legnagyobb városban például négy ujból készült lópatkó a felveréssel együtt kerül ma új szögekkel 12 frankba. Nálunk Budapesten egy sima lópatkó felveréséért hét koronát kell fizetni. A kovácsoknak engedélyezett ezen 20%-os áremelés kiterjed mintegy 40 tételre, melyek főleg a mezőgazdaság körében előforduló mindennemű kovácsmunkának az árát magában foglalja anyaggal és anyag nélkül.

Az így megállapított és hatóságilag jóváhagyott árakat egy kovács sem fogja merni átletni, mert az olyan embert, aki a megállapodást, mely a kölcsönösség alapján jött létre, áthágná, a szövetkezet rögtön kizárja kebeléből! Az ilyen elveszett, megbélyegzett ember és iparát tovább nem folytathatná.

Aki tőlünk Svájcba megy, fájdalmasan tapasztalja, hogy a mi pénzünknek olyan csekély az értéke. Volt idő, midőn száz koronáért csak 38 frankot adtak. Később felment pénzünk értéke 61 frankra, de most megint leesett 45 frankra. Ha valami terményt vagy árut ki tudnánk vinni, természetesen mindjárt lenne valutáris emelkedésünk, de, sajnos, ma jóformán exportképtelenek vagyunk, főleg olyan árukban, melyekre Svájcban szüksége volna.

Penzünk értékét a külföldi relációkban igen megrontotta azon körülmény, hogy mi a háború kitörésekor már nem helyezkedtünk arra a közgazdaságilag egyedül helyes álláspontra, miszerint rekompensatív jártunk volna el az adásvételnél. Mi, a tőlünk importált árut, aránylag olcsó pénzért adtuk más országoknak és drága készpénzért vásároltuk a nekünk szükséges árut. Az ügyleteket nem a kölcsönös clearing útján bonyolítottuk le, de drágán vettünk külföldi devizákat. A svájci kormány kezdettől fogva a kompenzációs alapra állott. Ha azt az árut, melyet más országokból kellett behoznia, drágának találta, ugy drága árat számított, sokkal drágábbat, mint ami az ő árujának a bel-földi megszabott ára volt, a külföldnek és így rekompensálta magát. Mi például Németországnak 1915-ben olcsó pénzért adtuk szénát és igen magas áron fizettük meg az orvosszereket és munkagépeket. Svájc például, nehogy hosszadalmas legyen, a csokoládét 50-től 100 százalékkal adta drágábban a külföldnek aszerint, amint neki kellett a külföldi árut vennie, mint ahogy a csokoládé ára magában Svájcban volt. Nálunk később hoztuk be még a devizaközpontot is és tul sok magánvásárlót eresztettünk külföldre, kik mind magánaton vásárolták itthon a külföldi értékeket, melynek árát már a nagy kereslet folytán itthon felicitálták és így mestersegesen rontották pénzünk külföldi relációját. (Élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van!)

De nem időzöm tovább ez érdekes kérdés

MALACOK KERESTETNEK 2 és fél hónapostól 9 hónaposig
BRILL LAJOS azonnali vagy későbbi átvételre. Legmagasabb árakat fizetem.
 sertésbizományi irodája, Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6.
 Táviratok: „Südelék, Budapest”.
 Telefon: József 31-77.

taglalásánál, hiszen az így elvesztett milliárdokat úgy sem tudjuk vissza szerezni és az idő előrehaladottsága folytán végére jutok előadásomnak! (Halljuk! Halljuk!)

Tisztelt Szakosztály! Tisztelt Uraim! (Halljuk! Halljuk!) Jelen előadásomat azért tartottam, meg — hogy bemutassam azt a lankadatlan gondos tevékenységet és sikeres működést — melyet a svájci kormány háborus nehéz viszonyai dacára, főleg östermelésének, a mezőgazdaság minden irányban való segítése, gondozása irányítása és fejlesztése érdekében kifejt. A sikeres ténykedésnek lehetőségét főleg abban találom, hogy a kantonok széleskörű önkormányzati hatalma összefüggően működik a központi kormányzattal. Ennek az okos és előrelátó kormányzati politikának tulajdonítom a hatékony intézkedéseket az elért gyors sikereket. Ez a decentralizált kormányzás képes csak az egyes olyannyira heterogén gazdasági vidékek igényeit kielégíteni és mondhatnám mintegy nemes versenyre kelnek az egyes kantonok abban, hogy a polgárok érdekeinek gondozása és ezek boldogulása, melyik kantonban jobb. A széleskörű helyi kormányzat, mintegy állandóan ütődően tartja kezét a helyi bajoknak és szükségleteknek! Ismeri közvetlen közelről a viszonyokat, látja a megoldandó kérdéseket, az elhárítandó bajokat, a javítandó hibákat és széleskörű önkormányzati hatalmával fogva, képes a gyors cselekvésre.

Egyszerűbb kormányzati gépezetet, mint amint Svájcban láthatunk, el sem lehet képzelni, pedig, mi, technikusok, tudjuk, hogy az egyszerű gépezet a legkövetesebb. Kevés kormányzati szerv van, de ezek a szervek és főleg azok vezetői, teljes felelősség mellett, teljes cselekvési szabadsággal dolgoznak. Svájcban nem kell 10—20 ügyosztályba szaladgálni és ugyanannyi központ nehézségét legyőzni, míg valakinek ügye elintéztetik, avagy közérdekű kiadások kezelése pedig jóformán az egyes vezetők által közvetlenül intéztetik.

Igy, jelesül, a háborus gazdálkodás alatt rögtön kezdetben kibővítette a szövetségi tanács a Wirtschaftsdepartement, — két új főosztályal, melyek a külfölddel lebonyolítandó mezőgazdasági és ipari érdekű kérdéseket és a közlekedés ügyeit látják el, — jóformán az egyes főosztályigazgatók önálló cselekvési szabadságával.

Ha ott bárki is, X vagy Y osztályigazgató urral megbeszélte, illetve elintézte a dolgát, úgy ez egy levélváltással véglegesen el is intéztetik. Milliárdokra menő üzleteket kötöttek így a lehető legrövidebb idő alatt.

Ezt az egyszerű svájci adminisztrációt az egyének szigorú lelkiismeretessége mellett, lehetővé teszi főleg két körülmény. Először az, hogy ott a nálunk oly ádáz módon egész közéletünkre reánehazódó napi politika nem köti le az egyének cselekvési erélyét és nem befolyásolja semmiben sem az adminisztrációt; másodsor az, hogy a szövetségi tanácsosok — svájci miniszterek — élethossziglan vannak megválasztva és így teljes tudásukat, munkarejükét reájuk bízott ügykörük legjobb ellátásának szentelhetik, menten minden külső befolyásoktól. A sok rendszerváltozás az egyének legjobb irányu üdvös kezdeményezése nem szakad meg egy másiknak hatalomrajutásával, nem zavarja meg a közügy ellátását. Szakértelem és tudás jut így a vezetésben érvényre és állandósul a legjobb felé való törekvés.

Csak vázlatosan ismertethetem Svájci háborus

gazdálkodását, főleg a mezőgazdaság szempontjából — de ebben a rapszodikus előadásomban előadottakból is meggyőződhetett a t. szakosztály minden tagja arról, hogy a svájci közkormányzat mennyire elősegíti a mezőgazdaság ügyeit. Nálunk a felsőbb vezetés legjobb szándékai mellett, sajnos, odajutottunk, hogy a sokféle széttagolt és központosított új szervezetek labirintjaiban csak tévelygünk, hatékony munkát kifejezni nem tudunk. Megkötött kezekkel kell a folyton elénk gördülő akadályok elhárításán erőlködnünk és összes erőnket leköti a nap-nap után meg-megújuló küzdelmünk, melyet folytatnunk kell az államhatalom tekintélyével felruházott központi alakulásokkal szemben. (Élénk helyeslés. Ugy van! Ugy van!)

A svájci állapotokba való mélyebb bepillantásom nyomán, az a régi meggyőződésem nyert újabb erőt, miszerint hatékony irányítás és szolgálatot a köznek, mezőgazdaságunk érdekében, csak akkor tehetünk, ha minál előbb decentralizáljuk, a kelleténél nehezebbé és túlságosan bürokratikusá vált mezőgazdasági központi adminisztrációkat.

Soha erre jobb alkalom nem volt, mint most, midőn a mezőgazdasági kamarák felállítása napirendre került.

Nem tudom ki van megbízva a mezőgazdasági kamarák szervezetének kidolgozásával, de bárki legyen is, azt hiszem, közel 40 éves közéleti munkásságom mellett, nem fogja tőlem rossz néven venni azt a tanácsomat, hogy életképes, gyökeres munkát, csak akkor fog végezni, ha a mezőgazdasági kamarák intézményét központjává teszi a mezőgazdasági adminisztráció decentralizált és kellő önállósággal és cselekvési joggal felruházott vidéki központjainak.

A földművelésügyi minisztérium legyen a „Kuria”, a mezőgazdasági kamarák kellő adminisztratív ügykörrel képviseljük a „Királyi Táblák”. De egyet ezen kívül ne feledjünk és ez az, hogy a mezőgazdaság vidéki szervezeteit le kell okvetlenül vinni az egyes vármegyei járásokig, mert írott malaszt marad minden kezdeményezés és minden jószándék, minden szak tudás, ha a mezőgazdasági adminisztrációt a legeslegszorosabb összeköttetésbe nem hozzuk a vármegyei közigazgatással. Végrehajtási szervek nélkül ugyanis kár minden szervezkedési újabb áldozat. A mezőgazdasági kamaráknak a vármegyékkel, az alsóbb mezőgazdasági szervezeteknek pedig a vármegyei főszolgabírói hivatalokkal kell egybeforraszkodni. (Élénk helyeslés. Ugy van!)

Sem a jelen előadásom, sem az idő nem alkalmas arra, hogy mezőgazdasági adminisztrációnk e jelentős és nagyhorderejű kérdését részleteiben tárgyaljam, csak felvettem azt az eszmét, melyet már évtizedek óta hangoztatok, hogy legyen idő a gondolkodásra, a megfontolásra, a helyes ut megválasztására, a cselekvés előtt. Mert hogy mezőgazdasági adminisztrációnk a „többtermelés” jelszavának korszakában így nem maradhat, azt tudjuk, érezzük mindannyian. Mezőgazdaságunk részére biztosítanunk kell azt a súlyt, mely közzgazdaságunkban mint legerősebb termelési faktort méltán megilleti. (Ugy van! Élénk helyeslés.) Igen sok üdvös tanulságot vonhatnánk még le svájci tanulmányaim alapján, de ezekről majd máskor! (Halljuk! Halljuk!)

Egyelőre igyekezzünk visszaszerezni cselekvési szabadságunkat, hogy dolgozhassunk. Most pedig hátalattal szívvel köszönöm kitarító szíves türelmüket. (Élénk éljenzés. Szünni nem akaró taps.)

Emödy József elnök a szakosztály meleg köszönetét tolmácsolván az előadónak rendkívül tartalmas és eszmékben gazdag előadásáért, az ülést berekesztette.

Olcsó Gazdasági Könyvtár

48 füzet, 4575 oldal, 1250-nél több szöveg közzétti ábrával. Ára hármentes küldéssel 68 K. Ezek a Budapesti Állami Magyar Gazdasági Egyesület főtitkára szerkesztésében megjelent, sorozatos „Köztelek Olcsó Könyvtár” cím alatt jelennek meg és nélkülözhetetlen kézikönyvek a gazdaságnak. Részletes árjegyzéket hármentesen küld a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 27.

A hadigazdasági központokra vonatkozó kívánalmak és javaslatok tárgyalása.

A határozatszabási bizottság gyűlése.

(1. nap; 1918. június 6-án.)

Jelen voltak *Osztrólucczy* Miklós, majd *Somssich* László gróf alelnök elnöklété alatt: *Bernát* István, *Birnbaum* László, *Bondy* Leó, *Csalán* József, *Csernay* Ödön, *Desseuffy* Emil gróf, *Engel* Hermann, *Esterházy* László gróf, *Emödy* József, *Gally* Kálmán dr., *Gaylhofer* István, *Gergely* István, *Goldschlaeger* S., *Graefl* Jenő, *Györy* István dr., *Heim* Gusztáv, *Ipolyi-Keller* Gyula, *Kálmán* Jenő, *Kovács* Imre, *Kovácsy* Béla, *Kövecz* János, *Langfelder* Ede, *Léndri* Jenő dr., *Lichtenstein* László, *Matta* Arpád, csengeri *Mayer* Sándor, *Mendl* Jeromos, *Meskó* Pál, *Ormándy* János, *Papp-Rogány* István dr., *Radványi* Vilmos, *Serbán* Iván dr., *Solymossy* Lajos báró, *Steinecker* Ferenc dr., *Szegő* Béla, *Than* Albin báró, az egyesületi tisztviselőkar részéről *Rubinek* Gyula igazgató, *Mutschenbacher* Emil dr. ügyvezető-titkár és *Krolopp* Hugó ipari szakosztályi titkár.

Osztrólucczy Miklós elnök alelnök szíves szavakkal üdvözlö a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. A jegyzőkönyv vezetésére felkérve *Mutschenbacher* Emil dr. ügyvezető-titkárt, a tanácskozási bevezetéseképpen előadja, hogy a mai, majd folyó hó 13-iki gyűlés az OMGE igazgatóválasztmányi ülése mult hó 25-iki határozatának megfelelően hivattak össze, hogy a kereskedelmi miniszter felkérése értelmében behatóan foglalkozzék a bizottság a mezőgazdasági termeléssel szorosabb összefüggésben álló hadigazdasági központokra vonatkozó kívánalmakkal és javaslatokkal és hogy a megnyilatkozó kívánalmak értelmében előterjesztést tegyen a végrehajtó-bizottságnak. A mai I. gyűlésen tárgyalásra kerül az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T., a Korpaközpont, a Gyapjuközpont, a Gyapjasbörközpont, a Kenderközpont, a Gépszijelosztó-Bizottság, a Zöldség-, Főzelék- és Gyümölcsközpont, a Vasbizottság, valamint az Olaj- és Zsiripari Központ szervezete és ellenőrzése tekintetében támasztott kívánások megvitatása, javasolja tehát, hogy az imént felsorolt sorrendben vétessenek tárgyalás alá az egyes központokra vonatkozó észrevételek.

1. Az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T.

Rubinek Gyula igazgató szerint az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T.-ra vonatkozólag a bizottság addig nem határozhat, a következtetéseket addig le nem vonhatja, míg nem ismeri a földművelésügyi kormány jövőre vonatkozó terveit, A mai állapotokat mindenki ismeri. Ezek általános panasz tárgyai úgy az állat-

**Konyhakertek öntözésére
benzinmotoros szivattyúk,**

legújabb rendszerű
szívógázlokomobilok
szállíthatók.

9795

**MOTOR- ÉS GÉPGYÁR
MARTOS és HERZ**

BUDAPEST, VII. KER., ERZSÉ-
BET-KIRÁLYNÉ-UT 87. SZÁM.

mint takarmányrekvirálás tekintetében. A földművelésügyi miniszter levonta a panaszokból a következtetéseket és úgy az állat-, mint a takarmányforgalom jövő szervezése tekintetében új rendelet-tervezetet dolgoztatott ki. Kéri a gyűlésen jelenlévő *Ipolyi-Keller Gyula* min. tanácsost a szóbanforgó rendelettervezet ismertetésére, hogy azután felszólalhassanak azok, akiknek panaszai vannak. (Helyeslés.)

Ipolyi-Keller Gyula min. tan., mindenekelőtt szükségesnek tartja ismertetni ama körülményeket, amelyek az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T.-t életre hívták, ezt követően pedig ismertetni óhajtja az intézmény szervezetét és működését. (Halljuk!)

A tavalyi rossz takarmánytermés folytán — ugymond — az állatállomány ellátása rendkívül rossz körülmények közé jutván, a hadsereg kénytelen volt rekquirálás útján fedezni a szükségletét, ami valóságos csapással járt azon vidékekre, hol rekquiráltak, mert mint tudvalevő, a katonaság a gazdasági szükségletek respektálása nélkül fedezte igényeit. Hogy ez az állapot megszűnjék, de emellett a hadsereg szükséglete is biztosítható, ezért szükségessé vált egy olyan polgári szervezettel létesítése, mely a rekquirálást végrehajtja és a földművelésügyi miniszter intézkedése alapján biztosítja a hadsereg ellátását. Így létesült az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T., mely tulajdonképpen a földművelésügyi minisztérium végrehajtó szerve. Alapítókéje 30 millió korona, mely majdnem teljesen a földművelésügyi kormányzaté. A részvények kis része van csak egy pár altruista gazdatársadalmi intézmény és takarmánykereskedő kezében. A takarmányrekquirálást a szervezet megalakulása után polgári hatóságok végezték és az igénybevétel kizárólag a gazdasági feleslegekre terjedt ki. Hogy a felmerülő panaszok a lehető leggyorsabban intéztessenek el, a végérvényes döntés rendeletileg az I. majd II. foku közigazgatási hatóságokra bízott. Magának a takarmányrekquirálásnak eredménye körülbelül öt millió métermáza (az országos szénatermés 0,8, az országos szalmatermés 2,5%-a), ami 5—6 ezer községből gyűlt össze és ami értékben is rendkívül nagy összeget képvisel. Mindettől eltekintve, örvendetes tényként megállapítható, hogy a polgári rekquirálás eredményeképpen, az állatok kitelettetése körül nagyobb zavarok nem mutatkoztak és csak ott volt fennakadás, ahová nehezen lehetett takarmányt szállítani.

Hogy a hadsereg vágómarhaszükségletének biztosítása rábízott az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T.-ra, ennek szintén a takarmányinség volt az oka. Előbb a Vágómarhaközpont fedezte a hadsereg szükségletét, mely szerződéses viszonyban volt a hadügyminisztériummal s szabadvásárlás révén eszközölvén a vételeket, 3, majd 2% bizományi jutalékot kapott. A lapok azt írják, hogy míg a Vágómarhaközpont vásárolt a hadseregnek, szabályozta az árakat és tudta a hadsereggel szemben vállalt kötelezettségét teljesíteni. Ez mese, mert a hadsereg árai mindig a polgári árak körül forogtak és habár a hadsereg szükségletét szabadvásárlás útján fedezni lehetett a múltban, midőn a takarmányinség következtében mindenki tudott sovány állatait, — tavasszal, a takarmányozási lehetőségek megváltoztatásával már senki sem akart állataitól megszabadulni. Ilyen körülmények között a hadsereg hus nélkül maradt volna, ha az illetékes tényezők a nyereségre dolgozó Vágómarhaközpont megszüntetése kapcsán gondos előrelátással nem az Állat- és Takarmány-

forgalmi Részvénytársaságra bizzák az elkerülhetetlen állatrekquirálást akkor, amidőn a hadsereg tényleges szükségletének már csak 30—40 százalékát lehetett szabadvásárlás útján biztosítani.

A részvénytársaság működését illetően csak egy pár adatot kíván felemlíteni. Így pl. hatezer községben rekquirált takarmányt. Ez körülbelül 200—250 ezer tétel. Könnyen elképzelhető, hogy ezek naponkénti elkönyvelése, számontartása, a kiutalványozás, az egyes tételek kifizetése stb. milyen óriási munkával jár. Ettől eltekintve, még 600—700 ezer állat is kerül évente a Részvénytársaság keze alá, úgy, hogy körülbelül egy millió tétellel dolgozik az intézmény három milliárd korona évi forgalommal. Ezt ellátja 500 ideiglenes tisztviselővel, kiknek megbízata a központ megszüntetével egyidejűleg szüntén megszűnik.

A rezi nagyon csekély, ami a nagy forgalommal szemben áll. Naponta 2—3 ezer levél, ennyi tétel elkönyvelése, 200 millió havi forgalom lebonyolítása, elgondolható, hogy milyen berendezkedést igényel.

Ami a jövőt illeti, tekintve, hogy az idén országos átlagban talán jobb takarmánytermésre van kilátás, azt hiszi szóló, hogy a rekquirálástól eltekinthetnek. Valószínűleg kivétel útján fogják a szükségletet fedezni és pedig akként, hogy ahol jó a szénatermés, ott széna, ahol meg jobb a szalmatermés, ott szalmakivétel lesz. Remélhető egyébként, hogy a szükséges szalastakarmány felajánlás útján is összegyűl. Az Állat és Takarmányforgalmi Részvénytársaság egyébként csak a hadsereg és a hadviselés szempontjából fontos üzemek szükségletének biztosítására vállalkozott. Az idevonatkozó rendelet már kiment s rövidesen minden alispán kezében lesz. A munkában az alispánnak segédkezni fog a takarmányintéző bizottság, melyben benne van a gazdasági egyesület megbízottja, a gazdasági felügyelő és a honvédelmi miniszter képviselője. Megerősítik a bizottságot még egy irodai munkaerővel, mely a halasztást nem tűrő irásbeli teendőket fogja végezni.

Ami a gazdaközönségnek az állatrekquirálással kapcsolatos fősérelmét illeti, a rendelkezésre álló hivatalos adatok alapján megállapítja, hogy átlagban 50—60 fillér különbség volt kg.-ként a szabadvásárlási és rekquirálási ár között. Különben a hadsereg szükségletének eddig kb. csak a fele fedeztetett rekquirálás útján. A másik része szabadvásárlás útján biztosított. A sérelmek javítása és elbírálása legfőbb törekvése a földművelésügyi miniszternek és hiszi, hogy ezek a jövőben a legnagyobb mértékben orvosolhatni fognak.

Rubinek Gyula igazgató: Milyen módon?

Ipolyi-Keller Gyula: Majd meglesz a módja! ... Állatokért kb. másfélmilliárdot kapott már eddig a gazdaközönség a katonaságtól. Hogy az eredmény ekkora, ez a centralizált szükséglet következménye. Ami az állattenyésztés szempontjából illeti a dolgot, szóló véleménye szerint a szabadvásárlás révén sokkal nagyobb kár érte volna az állattenyésztést, mint a kivetéssel. A kivetésnél a silány anyag, a szabadvásárlásnál pedig a mai nagy árak mellett a jobb anyag kerül terítékre. És erőszívű legyen az a gazda, aki jó tenyészanyagát piacra nem dobja a mai kedvező árszempontok között.

Lichtenstein László az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. vezérigazgatója a vezetése alatt álló intézmény ügyforgalmát illetően a következőket közli a bizottsággal:

A tisztviselők létszáma 560, széna- és szalmabizományosok száma 82. A széna- és szalmarekquirálás foganatosított 5033 községben, beérkezett 129,740 tétel, igénybevétel mintegy 4 és 1/2 millió q. takarmány és alom.

A részvénytársaság erőtakarmány osztálya forgalomba hozott 1400 vagon erőtakarmányt. Az ország 1917. évi cirokszár termése körülbelül 1000—1100 vagon volt, ebből el van adva 90%, le van bonyolítva majdnem 80%.

Az állat és takarmányforgalmi osztályok összes főkönyvi forgalma a 3 milliárd K-t meghaladja.

A kiment ügydarabok száma a részvénytársaság megalakulásától, kezdve az 500,000-et meghaladja.

A jövőre vonatkozólag tudatja, hogy f. év június 8-tól kezdve az ukrán és román behozatal következtében az igénybeveendő szarvasmarhakontingens leszállított. A szükséglet 1/3 része rekquirálás, 1/3 része pedig szabadvásárlás útján lesz fedezve. Az eddigi 7,5% helyett a jövőben csak 3% lesz levonva az átvételi árból a törvényhatóságok részéről. Ennek az összegnek igénybevétele tekintetében kizárólag a törvényhatóság határoz. Még fontosabb változtatás lesz, hogy a minőségi átvétel megsemmisül. Helyébe a sulyszerinti átvétel lép és csupán a tulsóvány állat átvétele képezheti visszatartás tárgyát. Az átvételi árak is emelkedni fognak. Az eddigi három kategória helyett hat kategória lesz, melyek alapján a

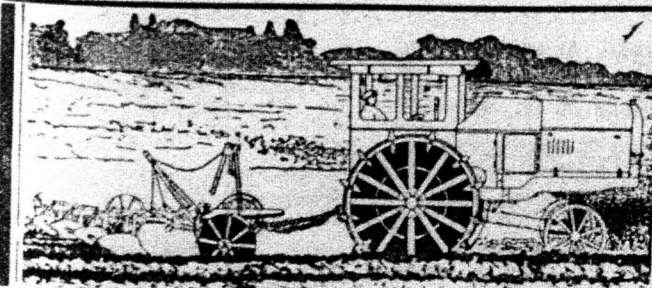
300 kg-on aluli marha ára kg-onként 4.80 K,
301-től 350-ig 5.30,
351-től 400-ig 5.80,
401-től 450-ig 6.20,
451-től 500-ig 6.60,
501-nél több 7 K.

Tehenekért és üszőért 20 fillérrel kevesebbet fizetnek.

Kitérve felszólalásában a gazdaközönség részéről ama gyakran felmerült, kétségtelenül indokolt panaszokra, hogy a rekquirált állatokat túl messzire hajtják az eljáró közegek, szükségesnek tartja kiemelni, hogy a hiba sem a földművelésügyi minisztérium, sem a Takarmányforgalmi R.-T. intézkedésén nem múlik. A közigazgatásnak módjában áll, hogy elejét vegye az ilyen hibának. Meltóztassék odahatni — ugymond — hogy a közigazgatás helyesen dolgozzék és célszerűbb, központibb fekvésű átvételi helyeket jelöljön ki.

Még csak annyit kíván végül felemlíteni, hogy a részvénytársaság a jövőben megbízható szervekkel és intézményekkel fogja működését teljesebbé tenni. Ami pedig a „hasznos” illeti a bizottság szíves figyelmébe ajánlja, hogy az Ausztriában ugyancsak altruisztikus alapon működő takarmányforgalmi r.-t. sokkal kisebb forgalom mellett jóval magasabb jutalékot kap, mint a mi intézményünk, ahol haszonnól szó sem lehet, mert az 5% osztalékon felüli jövedelem a kormány rendelkezésére áll és közcélokra fordítandó.

Matta Árpád dr. köszönetet mond az egyesület vezetőségének, hogy az értekezletet összehívta. Sajnálattal állapítja meg azonban, hogy míg igen szépszámmal jelentek meg a tanácskozáson az érdekelt központok kiküldöttei, addig a gazdaközönség részéről tapasztalt érdeklődés elenyésző. Utalván azután az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T.-t illető parlamenti felszólalására, a személyét ért hírlapi támadásokra való tekintettel szükségesnek tartja leszögezni, hogy felszólalásában az abszolút közérdek

HANSA-LLOYD MOTOREKE budapesti raktárról azonnal szállítható!

Szántáson kívül vontatásra, cséplésre, aratásra is használható.
KÖNNYŰ SÚLY! OLCSÓ ÜZEM! ELSŐRENDŰ KIVITEL!
Tekintettel a kivitelre engedélyezett korlátolt mennyiségre, mielőbbi előjegyzést ajánlunk.

Minden felvilágosítással és árajánlással szolgál a vezérképviselet:

HANN ARTHUR ÉS TÁRSAI BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 52/K. SZ.

Sürgőnycim: Case Budapest. Telefon: József 160.

vezette, midőn orvoslást kért atekintetben, hogy a forgalmi és rekvirálási ár között 40-50% különbözet állt elő a gazda kárára. Igaz ugyan, hogy akiktől silány minőségű marhát rekviráltak, azoknál a különbözetek nem mentek így magasra, akiknek azonban — mint szólónak is — nem volt silány portékájuk, azok rosszul jártak. Mindettől eltekintve, megfontolást igényelne, vajjon nem volna-e gazdaságosabb a hadsereg szempontjából, ha szabadforgalmi árban jobbminőségű állatokat venne, mint amilyenekhez nagyrészt a rekvirálás révén jut. Ami az árakat illeti, jól tudja, hogy Ausztriában jóval alacsonyabbak az árak, mint nálunk, ez azonban nem elég ok arra, hogy a hadügyminisztérium tendenciózusan nálunk is leszoritja az árakat. Ha a hadügyminisztérium magasabb árakat engedélyezne, akkor ki volna véve a méregfoga mindennek. Mivel a marharekvirálás megszüntetéséről, tudomása szerint, egyelőre szó sincs, az egyenlő teherviselés elvével fogva követeli, hogy a rekvirálásból kifolyólag egyes gazdákat érő kár egyformán vettessék ki az érdekelt község vagy járásbeli állattartókra. Fehér megyében ily értelmű javaslatot tett szülő a közigazgatásnak, az alispán és a főszolgabírók azonban azt mondták, hogy a kormány sohasem fogja jóváhagyni a szóbanforgó intézkedést. Mindenképpen kívánatos, hogy illetékes helyről tájékoztatást nyújtsanak e kérdés miként való megoldása tekintetében. Hogy a gazdaközönség a magas állatárak révén nagy jövedelmekre tett szert, ez igaz. Ne téveszzük szem elől azonban, hogy eme jövedelmek szinte eltorpülnek a textil- és lőszergyárak őrési jövedelmei mellett. A központokkal kapcsolatban általában véve hibáztatja, hogy rendkívül nagy a rezsijük és nagyon bürokratikus a kezelésük, ami felzúditja a közönséget. Hibájuk ezenkívül, hogy az összeszedett árut nagy nyereséggel adják tovább. Helyes, hogy központok vannak, azonban csak akkor volna meg a létalapjuk, ha az összeszedett árut a beszerzési ár és a regieköltség összegén adnák tovább. Mint égető sérelmet kiemeli ezután, hogy habár a vonatkozó kormányrendelet értelmében csak 8 km.-re volna kötelese a rekvirált állatokat elhajtani a gazda, a legtöbbször 20-25 km.-re elhajtattja állatait, ami súlyvesztességben és időben is kimondhatatlan kárral jár. Intézkedést kér oly irányban, hogy a vázolt sérelmet elkerülendő, csak a legközelebbi marharakodóállomásig legyen köteles a gazda az állatot elhajtani és ahol 1 vagonnyi rakomány kerül átvételre, oda szálljon már ki az átvevő bizottság. Felmerült még az az orvoslást igénylő panasz is, hogy a bizonyos fix áron vett állatot magasabb áron adta tovább az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. És ha igaz, hogy az intézmény altruisztikus alakulat, mely csak 5% hasznot ad, mindazonáltal tudomással bír arról is, hogy ezen 5%-on kívül feleslegei vannak.

Rubinek Gyula igazgató: Sok millió!

Matta Árpád dr.: Hát milyen jogcimen merülnek fel ezek? És hova fordítatnak?

Rubinek Gyula igazgató: Birtokpolitikai célokra és a rokkantak támogatására.

Matta Árpád dr.: Birtokpolitikai és rokkant célokra szívesen adózok, de hogy ennek költségeit csak én viseljem és a többi állampolgár ne járuljon e költségekhez semmivel, azt nem tudom megérteni. Ez az állapot növeli a hadiközpontok elleni elkeseredést, ez az az állapot, amit semmiféle hadiérdekekkel megindokolni nem

lehet. Ne tessék feleslegekkel dolgozni, akkor azonnal megszűnnék a felháborodás.

Desseffy Emil gróf, az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. elnöke szerint, az egyforma elbánás olyan ideális elv, ami gyakorlatilag sehol sem oldható meg. Különösen a hadügyminisztériummal szemben nagyon bajos hangoztatni az egyforma elbánás teóriáját. Ha mi azt mondjuk, hogy egyforma elbánásban részesüljünk, akkor erre azzal válaszolok, hogy Ausztriában már két év óta rekvirálnak 2:50-4 K.-s áron. Ha egyforma elbánást követelünk, majd itt is rekvirálnak 4 koronán. Világos tehát, hogy az ilyen természetű tárgyalásoknál nagyon meg kell gondolni, hogy egy argumentumot ne fordítsanak vissza ellenünk, amidőn egyszer már arra az álláspontra helyezkedünk, hogy tessék emelni az árakat, mert a lehetetlen háborus viszonyok a szabadvásárlást teljesen illuzóriussá teszik.

Egyébként is a képviselőházban kellene szót tenni az ilyen természetű ügyeket a hadiközpontok feleslegei hováfordításának kérdésével együtt, amennyiben a törvényhozás szavazta meg azt, hogy a feleslegek hova fordítsanak. Tájékoztásul megjegyzi különben, hogy a központok feleslegei a valuta-politikával is összeköttetésben állanak. Legnagyobb részük a földművelésügyi tárca tulajdona és a felesleg haszna a dolgozó polgárokhoz száll vissza, kiknek a háboru költségeit viselniük kell. Ismételt hangsúlyozza, hogy a feleslegek hováfordításának kérdése nem tartozik az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. hatáskörébe, hanem tisztán a kormány és a törvényhozás hivatott e tárgyban dönteni, miért is nagyon hálás volna előtte szólónak, ha már most ettől a kérdéstől eltekintve, az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. bürokráciájára vonatkozó konkrét panaszokat előadná. Szólok az első, ki a bajok orvoslásához minden erejével hozzá fog járulni. Az állatok hajtása tekintetében felmerült panaszokat illetőleg gyakorlatilag kivihetetlennek tartja, hogy vagonrakományként történjen a rekvirált állatok átvétele. Az ilyen lehetetlen kívánalmakat annál kevésbé lehet honorálni, mert míg egyrészt egyes vagonok instracteálása elől elzárkózik a központi szállítási vezetőség, addig Magyarország 12,000 községével szemben csak körülbelül 3000 helyen van mázsa, ami az állatok átvételénél nélkülözhetetlen. Az elnökléte alatt álló intézmény tisztviselői egész tudásukat munkakörüknek szentelik. Jó adminisztráció lehetetlen volna, ha ezen embereket rosszul fizetnék és szóló a maga részéről nem jól fizetett tisztviselőkkel a megbízatásával járó felelősséget képtelen volna elvállalni.

Matta Árpád dr. szerint az értekezlet azért hivatott össze, hogy a felvetett eszmék tisztázassanak és a tárgyalásokhoz képest előterjesztés tétessék a kormánynak. Különben ami azt illeti, hogy a törvényhozás keretében történjen intézkedés az általa felhozott és Desseffy gróf által részletezett panaszok orvoslása tekintetében, megjegyzi, hogy ha arra kerül a sor, a szóban forgó ügyben közérdek szempontjából a képviselőházban is fel fog szólni. A hadiközpontok bürokráciájára vonatkozó megjegyzése inkább a Haditermény Részvénytársaságra vonatkozik. Ami a tisztviselők fizetését illeti, ez ellen nem tesz kifogást.

Desseffy Emil gróf nagy örömmel venné, ha az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. munkakörével kapcsolatban konkrét javaslatokat hal-

lana, kénytelen azonban megállapítani, hogy ilyen javaslatok eddig nem tétettek.

Emődý József Desseffy gróf megjegyzéseire fűzven fejtegetését, javasolja, hogy ezentúl ne egyes járási központokon, hanem az egyes marharakodókon vegyék át a marhát. Ez a vasútnak mindegy, a gazdáknak azonban nem mindegy. Az átvételi árak tekintetében megjegyzi, hogy a legrosszabb üzleti politikát követi a hadügyminisztérium, midőn az átvételi árakkal mögötte marad a szabadforgalmi áraknak. Ha a rekvirálási árak megközelítenék a forgalmi árakat, akkor sokkal jobb anyaghoz jutna. Sürgős orvoslást vár oly irányban is, hogy a felhajtási helyeken reggeltől estig ott kell vesztelgelniük a gazdáknak a legsürgősebb gazdasági időben, míg állataikat átvesszik. Ami azt a javaslatot illeti, hogy a rekvirálás által kárt szenvedett gazdákat a többi állattartók aránylagosan kártalanítsák, ez Nyitra vármegyében például már gyakorlatilag megoldott. Hasonló eljárást kell követelni az összes alispánoktól.

Desseffy Emil gróf ismételt hangsúlyozza, hogy a marharakodóként való állatátvétel kivihetetlen. Ha ezt el akarjuk érni, akkor a hadügyminisztériumnak és a Takarmányforgalmi R.-T.-nak az állatátvételhez annyi bizottságot kellene kiküldeniük, ahány rakodó van. Ha ilyen követelésekkel állunk elő, akkor miért ne helyezkedjék a hadügyminisztérium arra az álláspontra, hogy a katonasággal rekvirált. Ezek olyan dolgok, amiket javasolni lehet, azonban keresztülvinni nem. Hisz akárhányszor megtörtént, hogy egy vagon marhához nem tudott a vasut kocsit adni. Egyébként a hadseregnek, mint legnagyobb vevőnek, feltételei vannak és bizonyos tekintetben nem hagy beleszólást üzletének lebonyolításába. Az átvételi árakat illetően megjegyzi, hogy azok lassanként emelkedtek mai nivójukra, aminek az volt a következménye, hogy a piaci árak még jobban felszöktek. A további árfelhajtás a piaci árak emelését vonná maga után, ami nemcsak a fogyasztó, de az állat állományában mutaköző hiányokat, pótlásokat eszközölő gazdaközönség érdekében sem kívánatos.

Emődý József megjegyzései után Krolly Hugó üzemi titkár, mint konkrét tényt felemlíti, hogy a hatóságok nem voltak tájékoztatva a rekvirált állatok 8 kilométernyi körzetben való átvétele tekintetében. Ennek tulajdonítható, hogy Pozsony vármegyében egy átvételi helyet jelölték ki, ahol a gazdák legnagyobb felzúdulása mellett 800 marha került átadásra. Panasz tárgyát képezi ezenkívül az is, hogy a mázsaláshoz több helyen nem engedték be a gazdákat. Kéri, hogy a hatóságok megfelelő instrualása mellett a szóbanforgó panaszok orvosoltassanak.

Rubinek Gyula igazgató felveti a kérdést, vajjon feltétlenül szükséges-e annak a rendszernek fenntartása, ami ma a marhaátvételnél történik, hogy t. i. bizonyos központhoz kell csoportosan odahajtani a marhát. A Vágómarha-Központ helyben vette meg a marhát és ő gondoskodott az elhajtásról is. Az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. nem tehetné meg ezt? Fizessék ki helyben a marhát és hajcsárokkal továbbíttassák. Ez megnyugvást okozna, nem volna vesztesége a gazdának a hajtás révén és nem kellene mulasztani a munkában.

Kövér János a marhaárak emelkedését a pénzérték esökkenésének, nagyobb részben azonban az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. szervezésének tulajdonítja. Javasolja, szüntessék meg

KEMNA
szabadalmazott

FORRÓGŐZEKÉI

SCHMIDT
mérnökdoktor hírneves füst-
cső-tulhevitőjével.

MINDEN MÁS
tartósság
tekintetében

nedvesgőz-, compound-
vagy compound-tulhevitett

RENDSZERT

ugy teljesítő-
képesség, mint

MESSZE FELÜLMULNAK

és lényegesen kevesebb
szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal
és költségvetésekkel készséggel szolgál

KEMNA J.

BUDAPEST, VI., VILMOS-CSÁSZAR-UT 51. SZ.
Sürgőny cím: KEMNA, BUDAPEST. Telefon: 91-21.

az intézményt, állítsák vissza a szabadvásárlást, ami nem jár a gazdaközönség zaklatásával. A súly szerinti átvételi árakat illetőleg megjegyzi, hogy ez sem fog általános megelégedést kelteni, mert a gyakorlatban pl. oda állíthat akárhány olyan öt mázsás állatot a katonaságnak, ami nem éri meg a kilogrammonkénti 7 K.-t, viszont oda tud állítani kisebb súlyú állatot, amely többet ér. A legegyszerűbb volna, ha szabad forgalmi áron rekvirálnák a hadsereg szükségletét.

Lichtenstein László az Állat- és Takarmányforgalmi vezérigazgatója szerint a 40 darabonkénti állat összegyűjtése és átvétele tekintetében rendelet ment a törvényhatóságokhoz. Egyébként nincs tiltó intézkedés, hogy a gazda ne lehessen jelen a mázsálásnál. E tekintetben, illetve a felmerült sérelem orvoslása ügyében készséggel rendelkezésre áll a gazdaközönségnek. Ami a **Rubinek** igazgató által felvetett javaslatot illeti, megfontolás tárgyává fogják tenni, hogy nem lehetne-e a hajással kapcsolatos nehézségeket eliminálni.

Dessneroffy Emil gróf, Kövér János felszólalására való utalással, felvilágosításul megjegyzi, hogy a súlyszerinti átvétel kivívására azért volt szükség, hogy e révén a katonaság által eszközölt átvétel körüli napirenden lévő nézeteltérések elimináltságban legyenek. Egyébként ne téveszték szem elől, hogy a katonaság szükségletének csak 40%-át rekvirálják, viszont a többi szabad vásárlás útján fedezik.

Somssich László gróf alelnök, ki időközben átvette az elnöklést, az általános vitát lezárja és összefoglalja az igazgató-választmány elé terjesztendő javaslatokat. **Matta** Árpád dr. felszólalásában szó volt a szabadforgalom és rekvirálási ár közötti különbözetről. E tekintetben az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. részéről megnyugtató kijelentés tétetett. Ugyancsak megnyugtató, hogy a husból való 75%-nyi levonás megszűnik és hogy a közigazgatási hatóság lesz hivatva dönteni az öt illetve 3%-nyi jutalék kivétele tekintetében. A másik kérdés a kvóta szerinti kivétel volna. Mivel köztudomású, hogy Ausztriában az egyes koronatarományok állatállománya majdnem egészen tönkrement, kéri, hogy az ide vonatkozó kivétel tekintetében tárgyalassanak. (Helyeslés.) Hogy az egyes marhakaróállomásokon vegyék át az állatokat, ez a mázsa- és takarmányhiány miatt kivétel. Kifogásolják többen, hogy a Takarmányforgalmi R.-T. által összeszedett állatok magasabb áron adtnak tovább.

Lichtenstein László közbevetőleg kijelenti, hogy a rekvirálásból csupán a hadseregnek és a német hadseregnek (értékes rekompenciák ellenében), valamint a budapesti akció-husra juttat marhát az Állatforgalmi R.-T. Erre az utóbbira különben ráfizet. Egyedül az ausztriai kivétel van haszna.

Rubinek Gyula igazgató megjegyzi, hogy illetékes helyről nyert felvilágosítás szerint budapesti vásáron rekvirált állatot magasabb áron adott el az intézmény.

Lichtenstein László felvilágosításul közli, hogy a budapesti husakció kezdetén 2000 marha lett felhajtva, hogy az átmenet zavarólag ne hasson. Ebből 1000 darabot el kellett adni azért, mert nem volt alkalmas minőségű arra, hogy a husakció anyagát képezze. Ez egyébként minden haszon nélkül a német hadsereg kontingensébe lett beszámítva.

Elnök a közbeeső vitától eltekintve, az imént megkezdett összefoglalás kiegészítésképpen megállapítja, hogy **Matta** Árpád általában a

központok anyagi felesleggyűjtését perhorreskálja. **Emödy** József épp úgy, mint **Matta**, egyes vagonokban kéri az átvételt. **Rubinek** igazgató javasolja a községekben való átvételt s **Kövér** János a részvénytársaság beszüntetése, illetve a szabadvásárlás visszaállítása mellett foglalt állást. Köszönetet mondván az Állat- és Takarmányforgalmi R.-T. vezetősége részéről elhangzott felvilágosításokért, határozatilag kimondja, hogy az összefoglalt és a gyorsírói feljegyzésekben megrögzített javaslatok értelmében fog az elnökség előterjesztést tenni a végrehajtó-bizottságnak.

2. A Korpaközpont.

Mutschenbacher Emil dr. ügyvezető-titkár a Közpaközpont kérdésében annál inkább rövidre foghatja előadását, mert az egyesület igazgató-választmánya ebben a tekintetben már állást foglalt. A főelv, amihez az igazgató-választmány a Korpaközpont előterjesztése alapján hozzájárult, hogy az abraktakarmány- és korpakiosztás a földművelésügyi minisztérium felügyelete, ellenőrzése és intézkedési jogának fenntartása mellett a Korpaközponttal bonyolítottassék le, az igényjogosultságot pedig az egyes törvényhatóságokban működő takarmányozást intéző bizottságok legyenek hivatottak igazolni a községi előjáróságok tanúsítványai alapján. Remélhető, hogy a takarmányozást intéző bizottságok megfelelően intézik ezt a fontos ügyet. Ami az egyesület előterjesztéseinek részleteit illeti, e tekintetben megjegyzi, hogy az egyesület azt kéri, hogy az abraktakarmánykiosztásnál legyenek tekintettel az egyes gazdák állatállományára, kiváltképpen pedig arra, mennyi fejős tehene van az illetőnek. Emellett különös figyelemmel kell lenni arra is, hogy az illető mennyi gabonát termel, mert kétségtelen, hogy a termelőnek, ha állatot tart, igényjogosultsága van terménybullaadékkára. Nem volna azonban helyes, ha ismét ellőállna az ideális helyzet, hogy a gabona után merev százalékos arányban megszabott és nehézkesen igazolható korpaignyent az igényjogosultak egy része nem is érvényesítette, viszont sok más gazda nem tudott korpához jutni, aki pedig arra jobban rászorult volna.

A harmadik figyelembeveendő szempont volna, hogy szalás és egyéb takarmányból mekkora készleteik vannak az egyes gazdaságoknak. Ezt a három tény megfelelő beosztású igazolványi űrlapon a községi előjáróság tanúsítványai alapján a takarmányozást intéző bizottság könnyen igazolhatja, megfelelő ellenőrzést is gyakorolhat esetleges visszaélésekkel szemben s a bizottságoknak véleményezése alapján intéző az utalványozást a földművelésügyi miniszter által előírandó kules szerint a Korpaközpont. Hogy a Korpaközpont és ne a minisztérium vegyeze az adminisztrációs munkát, ez azért is kívánatos, mert a takarmány olyan cikk, melynek szétosztásánál gyors intézkedésre van szükség, azt viszont saját tapasztalata alapján is bizonyíthatja szülő, hogy a Korpaközpont ügyvitelére gyors és pontos nyilvántartása mintaszerűnek mondható s a vezetők három év tapasztalata alapján a takarmányzükséglet elbírálására a legnagyobb gyakorlattal rendelkeznek.

Kéri a végrehajtó-bizottság előterjesztésének jóváhagyó tudomásul vételét azzal, hogy a határozati bizottságnak a választmány által a többi határozatokkal együtt jóváhagyandó állásfoglalása értelmében írjon fel az OMGE a földművelésügyi kormányhoz.

Kövér János megnyugvással veszi tudomásul

az imént elhangzott előterjesztést, intézkedést vár azonban oly irányban, hogy a gazdának legalább október 1-ig módjában álljon nyilatkoznia a Korpaközpontnál, vajjon igényt tart-e az általa leszállított gabonamennyiség után járó 5%-nyi korpára.

Mutschenbacher Emil dr. ügyvezető-titkár részletes felvilágosítást ad az idej korpautalványozási rendszer és a tervbe vett elosztási rend közti különbségekről, valamint a termelők korpaignyének jövőbeli megállapításáról.

Steinecker Ferenc dr. földművelésügyi miniszteri osztálytanácsos közli a bizottsággal, hogy teljesen **Mutschenbacher** Emil dr. ügyvezető-titkár javaslata értelmében fognak a földművelésügyi minisztérium részéről mielőbb megtörténni a legközelebb kiadandó új korparendelethez a szükséges intézkedések (Helyeslés.). Ami **Kövér** János panaszát illeti, a földművelésügyi miniszter a közelmúltban orvosolta a hasonló eseteket. A gyors kiutalások érdekében egyébként minden intézkedés meg fog történni és az előkészítő munkálatokhoz záros határidőn belül hozzá fognak. (Helyeslés.)

Somssich László gróf elnök határozatilag kimondja, hogy a bizottság az ügyvezető-titkár által előadott tervezetet megnyugvással tudomásul veszi. Köszönetet mondván, a Korpaközpont jelenlévő vezetőségének, **Langfelder** Ede elnöknek és **Csalán** József vezérigazgatónak megjelenésükért, a maga részéről is megállapítja, hogy midőn a közelmúltban a földművelésügyi miniszter megbízásából a Korpaközpont ügymenetét megvizsgálta, minden vonalon a legnagyobb renddel és mintaszerű pedanteriával találkozott.

3. A Zöldség-, Főzelék- és Gyümölcsközpont.

Rubinek Gyula igazgató szerint a Zöldség-, Főzelék- és Gyümölcsközpont ellen a gazdaközönségnek és fogyasztóközönségnek egyaránt az a panasza, hogy az egész forgalmat megkötötte, nagy provizótiót szedett és a bizományosok rendkívül nagy haszonra tettek szert minden indok és szükség nélkül. A forgalomnak ez az óriási megkötöttsége azt eredményezte, hogy pl. a városok, így különösen a főváros területére, nem került fel kellő mennyiségű gyümölcs. A földművelésügyi miniszter újabb rendelkezése szerint nagy változás állt be a Zöldségközpont szervezetében. A bizományosi szervezetet megszüntették. A belföldi forgalom szabaddá válik. A szállítási igazolványok kiállítására díjtalan és kiállításukkal a főszolgabírák bizattak meg. A kivétel természetesen engedélyhez fog köttetni, amit a közlelmezési hivatal fog kiadni és az árak maximáltatni fognak. E rendelkezéseket megnyugvással veheti tudomásul a bizottság, bár szülő a maga részéről a maximálást feleslegesnek tartja, mert ezeket az árakat nem respektálják és szabad forgalmi áron a főváros lakossága legalább hozzájutna szükségletéhez. Ma a fővárosi piacon nincsen gyümölcs, aminek oka valószínűleg az, hogy a konzervgyárak maximális áron felül veszik össze a készleteket.

Pap-Ragány István földművelésügyi miniszteri tanácsos a multa vonatkozólag megjegyzi, hogy a Gyümölcsközpontnak bizományosai nem voltak. Megbizottakkal dolgozott, kik a szállítási igazolványokat kiállították. Ezeknek nem volt más jövedelmük, mint az általuk kiállított szállítási igazolványok után termények értékének 2%-a, ami egyáltalán nem mondható óriási összegnek.

Rubinek Gyula igazgató: De bizony óriási az! (Általános helyeslés.)

HALDEK IGNÁC UTÓDA

A HADITERMÉNY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG FŐBIZOMÁNYOSA

MAGNAGYKERESKEDÉS.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 43.

Cégtulajdonos: Greiner Soma

Sürgöny-
cim:
HALKLEE

AJÁNL: Sárga és fehér tarlórépamagot, félhosszú, bőtermő, koránérő ugorkamagot, elsőrendű minőségű takarmánytökmagot, spárgatökökkel keverve, továbbá: takarmányrépamag pótlására 1917. évi termésű „Kleinwanzlebeni” és „Koloss” cukorrépamagot, nyulszapukát, biborherét, muhart, baltacim- és fűmagvakat, ólomzárólt lucernát és lóherét.

Telefon:
18-62

Pap-Ragány István miniszteri tanácsos: Ezek a dolgok egyébként megszüntek. Ami a budapesti piacra való felhozatal csekély voltát illeti, ne tévessze szem elől a bizottság, hogy ennek kizárólag a tavalyi rossz termés volt az oka.

Rubinek Gyula igazgató: Alma volt!

Pap-Ragány István miniszteri tanácsos: Ez igaz. Németországba sok is ment ki, amiért értékes rekompenciákat kaptunk. Megjegyzni még szölvő, hogy a Zöldségközpont körülbelül csak augusztus közepén kezdte meg működését. Tehát olyan időben, midőn, ugyszólván, minden zöldségfélélt már kivitték az országból. Eleinte nem volt más megoldás, minthogy a kivitel korlátoztassék és így történt, hogy, a vidéki megbízottak hatalmaztattak fel a szállítási igazolványok kiállításával. Miután látták, hogy a dolog nem népszerű, iparkodtak olyan javaslattal lépni a közlelmezési miniszter elé, mely hivatott a hibákon segíteni. Ennek eredményeképpen a szállítási igazolványok kiállítását az elsőfoku közigazgatási hatóság fogja végezni. Tíz mázsáig egyáltalán nem is kell szállítási igazolvány. A külföldi kivitel továbbra is a Zöldségközpont által kiadott szállítási igazolvány alapján az exportbizottság fogja végezni. A központ tisztviselői fáradhatatlanul dolgoztak olyan működési körben, melynek 100—150 fele romlandó, nehezen kezelhető holmija van. Lényeges panaszok egyébként is a központ működése ellen nem voltak és a jövőben még kevésbbé lesznek. Az ármegállapítást illetőleg a közlelmezési bizottság álláspontja, hogy a gyümölcsnél sem lehet eltérni a maximálástól, mert különben óriási árkövetelések lesznek.

Rubinek Gyula igazgató: Romlandó áru!

Pap-Ragány István, a maximális árak megállapításánál a bizottság mindig elmegy azon határig, melynél a gazda megtalálja számítását. A kivitel viszont olyan elvi szabályok szerint lesz kezelve, hogy csak azok kapnak kiviteli engedélyt, kik a hazai piac ellátásában megfelelően vettek részt.

Györy István dr., a Zöldségközpont alelnöke koncedálja ugyan, hogy pl. Budapestre szűken jött alma, ennek oka azonban, szerinte, hogy szabadon mehetett ki a vámkülföldre. Ki is ment oda. És hiába sürgette hosszú ideig a központ, hogy az almát szintén a tilalmi listára kell tenni, mégis csak november közepén történt ilyen irányú intézkedés. Igaz ugyan, hogy a német Reichstelle bizonyos mennyiségű alma Németországba való kivitele ellenében nagyobb kvantumnak Budapestre való felhozatalát ígerte, mégis nem hozott ide semmit. A határárszabással kapcsolatban példaként felhozta, hogy a sponót, a hazai igények kielégítést nyervén, mehetett ki Ausztriába. Ment is ki olyan mennyiségben, hogy végül már a bécsi polgármester a további küldemények beszüntetését kérte, mert teltelt már vele a közönség. A készleteket megmentendő, sikerült egypár konzervgyárat rávenni arra, hogy export célokra szárítsák a parajt. Mivel a nagy kínálat folytán az árak tulalacsonyra estek, valaki javasolta, hogy hagyják szabadjára az áralakulást. Csodálatos dolog, hogy egy nappal a vonatkozó kormányrendelet megjelenése után az árak hirtelen annyira felszöktek, hogy a szárításra költségesen berendezkedett konzervgyárak képtelenek voltak vásárolni. Így aztán a közlelmezési miniszternek azonnal vissza kellett állitania a megszabott árakat. (Derültség.) Ami a cseresznyét illeti, igaz, hogy Budapesten nincs cseresznye.

A termés több helyen igen gyenge. Korán erő fajták a Délvidéken, különösen pedig Szlavoniában volnának. Itt azonban lezárták a határt, ami ellen a gyümölcsközpont nem tehet semmit. Több határszéli vármegye kérte, hogy engedélyeztessék a termelőknek az Ausztriába való kivitel. Ez engedélyeztetett is nekik, azonban attól a feltételektől tétetett függővé a szállítási igazolványok kiállítása, hogy termésük bizonyos részét előbb leadják Budapesten. Az ügy folyamatban van és remélhető, hogy a késői érésű helyekről jut cseresznye Budapestre is.

Elnök köszönetet mond a nyert felvilágosításokért és ama reménynek ad kifejezést, hogy az ismertett reformok megnyugtatólag fognak hatni a közönségre.

Pap-Ragány István miniszteri tanácsos: Igyekezni fogunk a bajokon segíteni.

Elnök: Köszönjük.

4. A Vas-Bizottság.

Krolopp Hugó üzemi titkár szerint a Vas-Bizottság szervezete és összetétele megiehetősen ismeretlen a gazdaközönség előtt, mert ebben a bizottságban a gazdatársadalmi testületek nincsenek képviselve és a mezőgazdasági érdekek védelme egyedül a földművelésügyi miniszter kiküldöttjére van bízva.

A Vas-Bizottsággal szemben a gazdaközönségnek két irányú követelése van:

1. Szerfelett szükségesnek tartja, hogy a hazai mezőgazdasági gépgyárak elegendő vasanyaggal ellátsanak, hogy azt a nagy hiányt, amely mezőgazdasági gépekben és eszközökben van, legalább részben pótolhassák.

Ezért az egyesület kezdeményezésére a földművelésügyi minisztérium összeíratta a mezőgazdasági gépkészleteket, a jövő évi gyártási programot és az ehhez szükséges vas mennyiségeket, mely adatok egy szűkebb bizottság által, melyen az egyesület képviselői is szerepeltek, felülvizsgáltattak. De hogy mármost a Vas-Bizottság a hazai gépgyáraknak utalt-e ki anyagot vagy sem és ha kiutalt, minő arányban részesültek s mennyiben remélheti a gazdaközönség az újonnan gyártott mezőgazdasági gépek és eszközök forgalombahozatalát, e tekintetben, ezidőszert még teljesen tájékozatlan az OMGE, kéri ezért a Vas-Bizottság kiküldöttjeinek ily irányú szives felvilágosítását.

2. A gazdák másik kívánsága, hogy a vidéken megfelelő áron elegendő vashoz juthassanak, hogy azzal a mezőgazdasági eszközöket és szekereket, melyek a lehető legnagyobb mértékben el vannak használva, valahogyan rendbehozhassák. A gazdaságokban egyébként olyan nagy a vashiány, hogy sok vidéken a gazdák még a lovakat sem tudják megpatkoltatni, mert vasat vagy egyáltalában nem, vagy csak kis mennyiségben és akkor is horribilis áron kapnak.

Az olyan vasat, amely a vasműveknél 60 K.-ba kerül, a gazdák csak 200—220 K.-ért tudják megvásárolni, oly annyira kifejlődött e téren a láncereskedelem és a hadiuzsora s esodlatosképpen a vassal üzérkedők közül, tudtommal, árdragításért még eddig senkit el nem itéltek és le nem csuktak. Pedig a példás megbüntetésre szerfelett nagy szükség volna.

Annak igazolására, hogy e téren mennyire elfajultak az állapotok, felemliti, hogy tud esetekeket, amikor a kereskedelmi minisztérium útján egyes kisebb és nagyobb cégek azon a címen, hogy üzemüket fenntarthatassák és szállí-

tásaikat, nevezetesen hadiszállításukat lebonyolíthassák, határarban nagyobb mennyiségű vasat kaptak, melynek tulnyomó nagy részét a láncereskedelem útján azonnal tovább adták s ez a vas jut a gazdáknak is.

Jellemző az állapotokra, hogy míg az iparnak van egy fóruma, nevezetesen a kereskedelemügyi minisztérium, melyhez vas kiutalásért fordulhat, a mezőgazdáknak ilyen fórumuk nincsen s a mezőgazdák a vidéki vaskereskedők kénye-kedvének ki vannak szolgáltatva.

Ezeken az állapotokon feltétlenül változtatni kell s nézete szerint a Vas-Bizottságra hárul a feladat, hogy a gazdatársadalmi testületeket a vas áráról és azon árról, melyet az egyes vasműveknél a kereskedő követelhet, állandóan tájékoztassa, emellett pedig az olyan gazdaságoknak, melyek hatóságilag igazolják, hogy saját kovácsműhellyel bírnak, a vaskereskedőknek kellene a szükséges vasat a gazdasághoz legközelebb eső vaskereskedésben a vaskereskedő által követelhető árban kiutalni és végül a Vas-Bizottságnak arról is kellene gondoskodni, hogy a vidéki vaskereskedők állandóan annyi vasanyag fölött rendelkezzenek, amennyi a mezőgazdasági szükségletek kielégítésére kell, ugyszintén gondoskodásnak kellene történni ily irányban is, hogy az OMGE a Vas-Bizottságban képviselést nyerjen. (Általános helyeslés.)

Gally Kálmán dr. földművelésügyi miniszteri osztálytanácsos tájékoztásul közli, hogy a Vas-Bizottság kormányrendeletileg szervezett intézmény, nem pedig hadiközpont. A bizottság tagjai kizárólag kormányképviselekből áll. Hogy a gazda vasigényét hogyan érvényesítheti, annak egyszerű a módja. Ha nagyobb mennyiségről van szó, leadja rendelését a vasműnek. Ez tovább adja a Vas-Bizottságnak, mely cenzuralja. Eddig elé meglehetősen szépen ment a kiosztás. Egy korlátozás volt, t. i. hogy kevés a vas. Ennek oka, hogy rendkívül nagy igénye van a hadvezetőségnek. Hogy csak egy számot említsen, felhozta, hogy a vastermelés 95 százalékát igényelte a békében a polgári forgalom. Ma csak 16 százaléka jut reá. De a termelés is vissza-ment, aminek külső körülményekben keresendő az oka. A jelenlegi depressziót különösen az idézte elő, hogy eddig jóformán a régi készletekből éltünk, melyek lassanként kimerültek. A vaskereskedőknél vas nincs. Ezért a kormány intézkedett, hogy a kereskedelem anyaggal látassék el. Ez az akció akkor indult meg, midőn szénhiány következtében a legnagyobb vasművek 3—4 hónapon keresztül állni voltak kénytelenek. Alig volt ekkor már számottevő vas mennyiség és azt is a hádsereg igényelte.

Hogy miként láttassanak el a kereskedők, megállapították 1913. évi forgalmukat. Ezt viszonyították a rendelkezésre álló anyaghoz és megállapították, hogy a folyó termelés 30%-át kaphatja a vaskereskedelem. A vasmű természetesen a nagykereskedőnek, ez viszont a kiskereskedőnek, a kiskereskedő pedig a közönségnek fogja kiszolgáltatni a vasat.

Azon kívánságnak, hogy a gazda közvetlenül a Vas-Bizottságtól kérhesse az anyagot, elvi akadályja nincs, de végrehajtása nem lehetséges, mert apró tételekkel a bizottság nem fog lalkozhatik. Arravaló a vaskereskedelem, hogy onnan kapja meg a gazda szükségletét; 75 mázsánál nagyobb mennyiséget a gazda közvetlenül a vasműtől kap.

Az árak az ármegállapító bizottságok útján lesznek szabályozva. A vasmű-bizottság fix áron

DEBRECZENI MEZOGAZDASÁGI GÉPGYÁR R. T.

GYÁRTELEP ÉS IRODA
VARGAKERT, DÉLISOR 19.

Ajánlja: Toló-
rendszerű

műtrágyaszó-
réval kombinált

Gazdasági szekerelt,
szénagyűjtőt, továbbá egytemes székelt, SV Jeggő 2-, 3-, 4-tagu boronákat, társas répa-
vágókat, dobrendszert, szecskavágókat, kukoricaültetőket és merzsolókat. Műveskedjék ajánlatot kérni.

„HORTOBAGY-DRILL“

„NAPOLEON-DRILL“

kombi-
rendszerű

„HAZAI-DRILL“

vetőgépeit,

melyek sorba vetnek
és sorba trágyáznak.

adja a vasat, amit a nagykereskedő némi haszon hozzászámításával ad tovább a kiskereskedőnek. És a visszaélés a kiskereskedelembe van. Hogy a visszaélések orvosoltassanak, feljelentés esetén a kincstári jogügyi igazgatóság bevonásával megvizsgálja az ügyet a Vas-Bizottság és igazolt árdragítás esetén megvonja az illetőtől a vaskiadást.

Hogy a mezőgazdasági gépgyárak vasszükségletét milyen módon biztosítják, erre nézve közli, hogy részükre a földművelésügyi miniszter javaslata szerint történtek a kiutalások. A gyárak már értesítették, hogy mennyi vas lett számukra kiutalva. Ezt a listát alkalmasan eljuttatja az egyesülethez. Hogy a mezőgazdasági gépgyárak eddig is dolgozhattak, az úgy történt, hogy bizonyos százalék anyagelőleget kaptak. Hogy egyes kis üzemek az árut tovább adhatták és uzoráskodtak, ez sajnálatos jelenség, amivel szemben erélyes rendszabályokkal küzdenek.

A vidék ellátását illetőleg közli, hogy a vaskereskedők ellátása révén óhajtanak a bajokon segíteni. Ha gazdatársadalmi szervezet kér vasat, ezek a kérelmek figyelembevételre. Nagyobb gazdaságnak is bármikor utaltatott vas, ha legálább 100 q-t kért.

A szállítás tekintetében igaz, hogy nehézségek vannak, mert osztályozás szerint történik a szállítás. A vasműnek t. i. elő van írva, hogy első sorban mit kell szállítani. Csak ne kapjon megfelelő mennyiségű szenet, kokszot, vagy jöjjön a hadügyminisztérium részéről nagyobb szabású igénylés, akkor a többi rendelkezés vissza lesznek helyezve. Ezen nem segíthetnek. Ebbe bele kell nyugodni. Fel kellene világosítani a gazdaságszereplőket, hogy egyik legyen a másikra tekintettel és akinek készlete van, segítse ki megszorult gazdatársát.

Krolyp Hugó előadó titkár szerint az elhangzott kijelentések nem teljesen megnyugtatók. Különösen abból a szempontból nem, hogy az 1913. évi szükségletnek csak 30%-a biztosítható és hogy így vashiány lesz. A másik dolog, hogy az irányárakra vonatkozó munkálatok most vannak folyamatban. Sürgős intézkedésekre van szükség e tekintetben. Ha áll az, hogy a gazdatársadalmi szervezetek mindig kaptak vasat, úgy nagyon egyszerű volna, ha a gazdasági egyesületek összeírják a szükségletet és osztanak szét a kiutalt mennyiségeket a gazdák között, kik szívesen elvinnék szekéren is az anyagot. Ez volna a leghelyesebb, azt hiszi azonban, hogy a Vas-Bizottság ebbe a megoldásba nem mehet bele.

Rubinek Gyula igazgató: Természetes, hogy a vaskereskedőket nem akarják kikapcsolni. Ez helytelen politika volna, mert ilyen módon egész kereskedelmünket tönkretethetjük. Rámutatott azonban az előadó arra, hogy a vaskereskedők semmi ellenőrzés alatt nem állnak és ugyiszólván kegyeket gyakorolnak, midőn megszabják, hogy kinek és mennyiért adnak vasat. Ezt elkerülendő intézkedést kellene tenni, hogy a vármegyék útján jussanak a községek, illetve a községekbeli kereskedők vashoz, amidőn a vármegyék ellenőriztethetnék az árusítást. Mindentől eltekintve, a legsürgősebben biztosítsa a kormány a régi anyagok helyreállításához való vasmenyiséget és a községi kovácsok láttassanak el a nélkülözhetetlen nyersanyaggal.

Radányi Vilmos a Vas-Bizottság ügyvezető igazgatója koncedálja ugyan, hogy a legnagyobb baj, hogy kevés a vas és az 1913. évi szükségletnek csak 30%-át biztosíthatják, ezen azonban, sajnos, nem lehet segíteni. Ami az árak meg-

szabását és ellenőrzését illeti, ez a kérdés nem tartozik ugyan a Vas-Bizottság hatáskörébe, mégis midőn a vidéki vaskereskedők ellátása szempontjából a bizottság akciót indított, javaslatot tett egyúttal, hogy valamilyen árskála legyen a vasmű, nagy-, kiskereskedő és fogyasztó között. Azóta sok idő mult már el... Szólnak egyébként az a feltevése, hogy sok kiskereskedőnél a magasabb árak reményében eldugott vastételek vannak. Reméli ezenkívül, hogy a közel hetekben a vidéki kereskedők bizonyos mennyiségű vashoz jutnak. Ha a gazda nem kap anyagot, tegyen panaszt a Vas-Bizottságnál, mely haladéktalanul megindítja a vizsgálatot. Ha a vizsgálat során megállapítják, hogy az illető vaskereskedőnek tényleg nincs készlete, akkor az illetőt kivételesen egy budapesti nagykereskedőhöz utalják és ennek kvótájából kap majd valamit. Ha készlete van, megindítják ellene az eljárást. A gazdasági gépgyáraknak a földművelésügyi miniszter akciója révén 1800 vagon vas lett kiutalva és tekintettel arra, hogy a mezőgazdaság szempontjából a közeli hónapok a legfontosabbak, intézkedett szülő, hogy egyelőre havi 150 vagon vas jusson a gépgyárakhoz. (Helyeslés.) Ami az ipari vas eladását illeti, közli, hogy néhány kihágási eset folyamatban van és minden egyes esetet, hol árdragításról van szó, a kincstári jogügyek igazgatóságának közbejárásával üldöztetik.

Elnök a vitát berekeszti és határozatilag kimondja, hogy az előadói javaslatot, összegezve a felvilágosításokkal, az elnökség megfelelő formában az igazgató-választmány elé fogja terjeszteni. Köszönetet mondva a Vas-Bizottság jelenlévő képviselőinek, kéri a napirend következő pontjának ismertetését.

5. A Kenderközpont.

Rubinek Gyula igazgató jelenti, hogy a Kenderközpontra vonatkozólag már korábban állást foglalt az egyesület. Kérte a központ teljes átstrukturizálását, hogy épp úgy, mint a Vas-Bizottság kormányzati központja alakítsák át és oda gazdasági szakértők rendeltessenek be, hogy megváltozzék a mai állapot, midőn a Központ tisztán a kendergyári érdekeltség kezében van. Ebben a tekintetben a kormány még nem döntött és a leghelyesebb az volna, ugymond, ha idevonatkozó kérelmünk generális felterjesztésünk kapcsán megújítatnék s ugyanazon indokokkal, mint a multkor, kifejtjük, hogy csak akkor látunk megnyugvást a Kenderközpont szervezésében, ha abban az érdekeltség részvétele szűkebb körre szoríttatik. Kiegészítem ezt azzal, hogy a kormány a kendertermelést a jövőben ne korlátozza, sőt miután elrendelte a kötelező kendermagtermesztést, lehetséges mindenkit vetőmaggal ellátni, hogy szükségletét otthon állíthassa elő. Fehérneműnk és kötélárunk amúgy sincs. Felkérendő volna tehát a kormány, tegye lehetővé, hogy a kendertermelés útján a szükséglet fedezhető legyen. Természetes, hogy a háború további elhúzódása esetén szükséges ehez a kenderszövőshöz értő takácsok és kötélverők katonai szolgálat aluli időleges vagy bizonytalan időre szóló felmentése, mert nélkülük a falusi nép nem tudja nyersanyagát feldolgoztatni. Talán a községek volnának illetékesek arra, hogy az illetők szabadságolását kérjék. (Helyeslés.)

Birnbaum László igazgató szerint a takácsok és kötélverők felmentésén kívül szorgalmazni kellene a kenderkitermelők munkások szabadsá-

golasát is, mert nélkülük a produkció fennakad. (Helyeslés.)

Elnök határozatilag kimondja, hogy az előadottak alapján javaslat fog tétetni az igazgatóválasztmányra. Köszönetet mondván a Kenderközpont megjelent képviselőinek, kéri a következő pont előadását.

(A gyűlésről szóló folytatolagos tudósítást lapunk jövő számában adjuk.)

Olcsó Gazdasági Könyvtár

48 füzet, 4575 oldal, 1250-nél több szöveg közötti ábrával. Ára bérmentes küldéssel 68 K. Ezek a Buday Barna, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület főtitkára szerkesztésében megjelent, sorozatos „Köztelek Olcsó Könyvtár” cím alatt jelennek meg és nélkülözhetetlen kézikönyvek a gazdáknak. Részletes árjegyzéket bérmentve küld a „Patria” Irodalmi Vállalat és nyomdai részvénnytársaság szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Ulloi-ut 29.

Egyről-másról.

(Megjelent az új termésrendelet. — A korai burgonya új árszabása. — Nagyban tojásbevásárlási árak. — Juniusi zöldség- és gyümölcsárszabás. — Hadikárt szenvedettek figyelmébe. — A papírszövetek forgalmának újabb szabályozása. — A gabona-cserét június végére befejezik. — A zöldség, főzelék- és gyümölcskonzervek fogyasztói árának mérséklése. — A mesterséges édesítőszer új árszabása. — A magántáviratforgalom korlátozása. — Az ingatlanforgalmi Bizottság hatáskörének kiterjesztése. — A szappan- és mosópor ára. — Magánlakatok a vasúti teherkocsikon. — A földművelésügyi miniszter a nyolcadik hadikölcsönről. — Hadikölcsönbiztosítás. — Gabonarakarék biztosítása. — A szegényebb néposztály élelmézése. — Aratás előtt. — Gazdasági kérdések az országgyűlésen. — A katonai aratómunkások díjazása.)

Megjelent az új termésrendelet.

A hivatalos lap f. hó 18-ikán közölte az egész gazdaközönség által várva-várt új termésrendeletet, amely 2490. M. E. szám alatt intézkedik, f. hó 17-től kezdve, a magyar szent korona országainak területére kiterjedő hatályúval az 1918. évi buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, tatarka-, árpa- és zabtermés zár alá vételéről, igénybevételéről, forgalombahozataláról és feldolgozásának szabályozásáról. A nagyfontosságú rendelet szövegét egész terjedelmében közöljük azzal, hogy minden olvasónknak ajánljuk a rendelet gondos áttanulmányozását és megőrzését, mert erre a rendeletre az új gazdasági év folyamán igen sokszor kell majd visszatérni.

Az új termésrendelet így szól:

A termés zár alá vétele.

1. Minden termelőnek 1918. évi buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, tatarka-, árpa- és zabtermése a közlelmézés és közszükséglet biztosítása végett zár alá helyeztetik és afelel a termelő csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki az 1918. évi termésből hasznabér, munkabér, aratórészt, cséplőrészt, konvenció, párbér vagy más hasonló természetbeni szolgáltatás fejében kap a termelőtől búzát, rozst, kétszerest, kölest, tatarkát, árpát vagy zabot. Ehhez képest a zár alá vétel az ily címen kapott terményekre is kiterjed és birtokosuk azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

2. A termelő köteles a zár alá vett termék előrelátó gazda gondosságával learatni és mielőtt arra a termés alkalmassá vált, minden indokolatlan késedelem nélkül kieséltetni. A cséplés megkezdését a községi eljárásnál

Zöldség-, főzelék- és gyümölcs-terméseket minden mennyiségben megveszünk. Budapesti Zöldség-, Főzelék- és Gyümölcs-Nagykereskedők Egyesülete (Syndicat). Budapest, IX. kerület, Csarnok-tér 6. szám. Telefon: József 48-20.

(városokban a polgármesternél) előre be kell jelenteni.

Az Országos Közélemezési Hivatalt vezető miniszter felhatalmaztatik, hogy územen kívül álló cséplőgépeket a hozzátartozó felszerelésekkel térítés fejében használatra igénybevehessen, illetőleg az igénybevételre a törvényhatóság első tisztviselőjét felhatalmazza.

Ott, ahol a cséplést kellő időben meg nem kezdik és idejében le nem folytatják, a törvényhatóság első tisztviselője a mulasztó költségére a cséplésnek közérővel való foganatosítását elrendelheti.

3. Az 1918. évi termésből kicsépeelt buza, rozs, kétszeres, köles, tatárka, árpa és zab mennyiségét a termelő írásban szabályszerű úrlapon köteles bejelenteni.

Aki gőzcséplőgéppel, avagy benzinnel, petróleummal, villamos vagy más motorikus erővel hajtott cséplőgéppel vagy járgányos (állati erővel hajtott) cséplőgéppel, akár a maga, akár a más részére az 1918. évi termésből buzát, rozsot, kétszerest, kölest, tatárkát, árpát vagy zabot csépel, köteles az általa végzett csépléseket bejelenteni. Az első bekezdésben megszabott bejelentést ez a rendelkezés nem érinti.

Aki 1918. évi buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, tatárka-, árpa- és zabtermését részben vagy egészben kézierővel hajtott cséplőgéppel, hadaróval vagy nyomtatással csépele ki, az ilyen ki-csépeelt mennyiségekre nézve a bejelentést csak mint termelő köteles megtenni.

A termelő a bejelentést a cséplés befejeztével, ha azonban a cséplés két hétnél tovább tart, kéthetenként annál a községi előjárásnál (polgármesternél) köteles beszolgáltatni, amelynek a területén a cséplés történt.

Ha a termelő az úrlapot nem tudja maga kitölteni, bemondása alapján azt a községi előjárás (polgármester) vagy annak megbízottja tartozik helyette díjtalanul kiállítani. A termelőnek a bejelentőlapon a saját, a cséplő- és aratómunkások és a gépész részére kicsépeelt gabonamennyiséget külön kell bejegyezni s ha a termést cséplőgéppel csépelette, a géptulajdonos nevét és lakhelyét is fel kell tüntetnie.

Minden cséplőgép birtokosa (bérője, kezelője) az elesépeelt összes buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, tatárka-, árpa- és zabmennyiség lezárolásáról és a mázsalási adatok pontos feljegyzéséről köteles gondoskodni. E célból a cséplés megkezdése előtt a községi előjárásnál összefűzött cséplőkönyvet mutat be hitelesítés végett. A cséplőkönyvön a vezetésért felelős személy nevét fel kell tüntetni. A cséplőkönyvbe minden mázsalást, továbbá a termelők és cséplési napok szerint összegezett eredményeket haladéktalanul be kell vezetni és a bejelentéseket ezek alapján kell megtenni. A cséplőgép birtokosa (bérője, kezelője) a cséplőkönyvet megőrizni és azt a cséplés befejeztével a községi előjárásnak (polgármesternél) átadni tartozik. Ha a cséplőgép birtokosa (bérője, kezelője) a cséplést egy községben befejezte és azt másik községben folytatja, ott egy új cséplőkönyvet a községi előjárásnál (polgármesternél) hitelesítés végett bemutatni és a cséplés befejeztével beszolgáltatni köteles. A községi előjárás (polgármester) a cséplőkönyveket köteles az átvevő bizottságnak haladéktalanul átadni. Az átvevő bizottság a cséplőkönyvet (könyveket) az átvételi eljárás lebonyolítása után a cséplőgép birtokosa (bérője, kezelője) részére leendő visszaszolgáltatás végett

a községi előjárásnak (polgármesternél) átadni köteles:

Aki a cséplőkönyvbe valótlan adatokat vezet be, valamint az is, aki a cséplőkönyvet hiányosan vezet, az — amennyiben a cselekmény a büntetőtörvényeknek a magánokirathamisításra vonatkozó, vagy más súlyosabb büntető rendelkezései alá nem esik — a 38. § szerint felel.

Minden terményátvétel foganatosításával vagy annak ellenőrzésével megbízott hatósági közeg a cséplőkönyvbe bármikor — a cséplés időtartama alatt is — betekinthet s annak adatait a bejelentések ellenőrzésére és helyesbitésére felhasználhatja.

Az ugyanegy községben végzett cséplések eredményétágebirtokosa (bérője, kezelője) köteles hetenkint, termelőnkint és terményenkint részletezve annál a községi előjárásnál (polgármesternél) bejelenteni, amelynek területén a cséplés történt. A bejelentéseket csak a községi előjárás (polgármester) által kiadandó s egy hétre (vasárnap-szombat) szóló bejelentőlapokon szabad megtenni. Ily bejelentőlapokkal az előjárások (polgármesterek) központilag fognak elláttatni.

A községi előjárás (polgármester) a bejelentőlap beszolgáltatását a bejelentőlaphoz tartozó szelvényen tanusítja.

Ha a cséplőgéppel a cséplési idény alatt valamely héten cséplést nem végeztek, ugyszintén, ha a cséplést az 1918. évi cséplési idényre befejezték, a bejelentésre kötelezett ezt szintén köteles a jelen § szerint bejelenteni.

A községi előjárás (polgármester) köteles a bejelentőlapokat a bejelentésre kötelezettek között haladéktalanul szétosztani, őket a bejelentési kötelezettségükre kioktatni, a bejelentőlapok pontos beszolgáltatását ellenőrizni és szorgalmazni s a cséplés folyamata alatt állandóan figyelemmel kísérni és ellenőrizni, hogy a határban végzett cséplésekről megtörténik-e a bejelentés.

A községi előjárás (polgármester) köteles az előző hétről beszolgáltatott bejelentőlapokat és pedig a cséplőgépirtokosok (bérők, kezelők) bejelentőlapjait kivétel nélkül, továbbá azon termelők bejelentőlapjait, akikkel az átvevő bizottság az előző héten elszámolt, zárt borítékban, kedden reggel a m. kir. központi statisztikai hivatal címére postára adni. A községi előjárás (polgármester) azt, hogy a község (város) területén a cséplést megkezdtek vagy befejezték, a m. kir. központi statisztikai hivatalnak külön bejelenteni köteles.

Az Országos Közélemezési Hivatal vezetésével megbízott miniszter, valamint a földművelésügyi miniszter megbízottai, illetőleg kijelölt szervei, továbbá a m. kir. központi statisztikai hivatal megbízottai, ugyszintén a hatóság és az átvevő bizottság a bejelentett adatok helyességének megállapítása végett a bejelentésre kötelezettek feljegyzéseit és a bejelentőlapokat a helyszínen megvizsgálhatják.

A községi előjárás (polgármester) köteles a község területén állandóan lakó cséplőgépirtokosokat, cséplőgépirtokosokat és cséplőgépkezelőket az egész gazdasági év folyamán állandóan nyilvántartani és a beállott változásokat a m. kir. központi statisztikai hivatalnak haladéktalanul bejelenteni.

4. A termelő magtermése a cséplés időpontjában, tehát a mag kihulltával egyidejűleg a községi előjárásnak (polgármesternél) átadni köteles:

annak bármely részét a termelő, a jelen § második bekezdésében megjelölt esetet kivéve, fel nem használhatja, fel nem öröltheti, fel nem etetheti, fel nem dolgoztathatja, el nem idegenítheti, azon másnak jogot nem engedhet és azzal másként nem rendelkezhet, hanem azt, a hatóság által részére a jelen rendelet 5. §-a alapján feloldott mennyiség kivételével, a Haditermény Részvénytársaságnak (a jelen rendeletben röviden H. T.-nek van nevezve) átadni köteles.

Ha a termelő rászorul arra, hogy házi vagy gazdasági szükségletére saját terméséből valamely mennyiséget még a cséplés befejezése, illetőleg az átvevő bizottsággal való lezárolás előtt felhasználjon, ezt a mennyiséget az őt jogosan megillető egész évi házi és gazdasági szükséglet terhére saját felelősségére felhasználhatja, azonban az ilyen felhasználás pontos jegyzékkel vezetni és ezt az elszámolás alkalmával az átvevő bizottságnak bemutatni köteles. Ez a mennyiség azonban a házi és gazdasági szükséglet tekintetében — a vetőmagtól eltekintve, amelyre nézve a bevetett terület irányadó — azt a mennyiséget meg nem haladhatja, amelyet a termelő az átvevő bizottsággal való elszámolás megejtéséig a fennálló rendelkezések értelmében házi és gazdasági szükségletére jogosan felhasználhatott.

A termelő jogosult termését a H. T. illetékes bizományosának megvételre felajánlani még mielőtt az átvevő bizottság lezárolás végett gazdaságában megjelenik. A H. T. bizományos a termelőnek a tőle tényleg elszállított terményről „Átvételi elismervényt” köteles kiszolgáltatni, amelyet a termelő megőrizni s az átvevő bizottság előtt saját igazolására felmutatni tartozik.

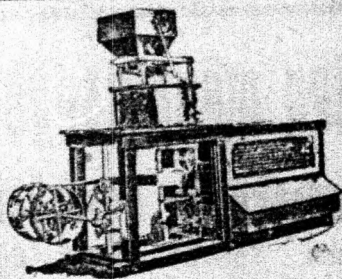
A H. T. bizományos az ily módon megvett terménymennyiségnek elszállítását az átvevő bizottságnak esetenként haladéktalanul bejelenteni tartozik.

A termelő jogosítva van egyik gazdaságának terméséből ugyanazon vagy más törvényhatóság területén levő háztartása vagy gazdasága számára megfelelő mennyiségű termény feloldását az elszámolás előtt is az átvevő bizottságtól kérni, ha utóbbi gazdaságában ottani házi és gazdasági szükségletének fedezésére elegendő termése nincsen.

A termény elszállítására a termény fekvése helyén eljáró átvevő bizottság írásbeli igazolása alapján az illetékes főszolgabíró (polgármester) ad az Országos Közélemezési Hivatalt vezető miniszter előzetes felhatalmazásával szállítási igazolványt.

Az 1. § második bekezdésében említett termelők buza-, rozs-, kétszeres-, köles-, tatárka-, árpa- és zabkészlete abban az időpontban vétetik a községi szükségletek céljaira igénybe, midőn azt részükre kiszolgáltatják.

Az említett személyek a kapott terményekből a jelen rendelet alapján részükre feloldott mennyiséget külön engedély nélkül az átvevő bizottság igazolása alapján, állandó lakásuk helyére akkor is elszállíthatják, ha az a hely nem annak a törvényhatóságnak a területén fekszik, ahol a termény termelt. Az átvevő bizottság a lezárolási jegyzék másolatát az említett termelők lakóhelye szerint illetékes átvevő bizottságnak megküldeni tartozik. Az elszállításához, ha ez vasuton, hajón vagy gépkocsin történik, a jarasi

WOHANKA ÉS TÁRSA UTÓDA R.-T. Budapest, V. kerület, Vilmos-császár-ut 76.

**Nyersolajmotorok,
nyersolajlokomobilok**
minden nagyságban
azonnal szállíthatók.

Olcsó üzem, tökéletes
szerkezet, tartósság, nyugodt járás, egyszerű
:: kezelés stb. ::

Olajokat, tömitéseket, technikai
üzemszükségleti cikkeket
szállít.

Gazdasági malmok.

főszolgabíró (polgármester) által kiállított szállítási igazolvány szükséges.

Buza, rozs, kétszeres, köles, tatárka és árpa átvétele.

5. A 2201/1918. M. E. számú rendelet értelmében alakított átvévi bizottság működését megalkalulása után azonnal megkezdi.

A bizottság feladata a termésbecslés, az aratás menetének figyelemmel kísérése, a cséplés kezdetének, befejeztének és eredményének nyilvántartása az egyes termelőknél a cséplés folyamatának ellenőrzése, ellenőrzi továbbá, hogy a termelők és gépbirtokosok (bérlok, kezelők) a cséplés eredményéről a megszabott bejelentéseket kellő időben megtegyék s azok továbbíttassanak; végül intézkedik a cséplés eredményének elszámolása és a feles gabona átvétele iránt.

Mihelyt valamely termelőnél, illetőleg a termelőnek egyazon község határára fekvő gazdaságban a cséplés véget ért, az átvévi bizottság a termelővel azonnal leszámol.

Az átvévi bizottság köteles az Országos Közélemezési Hivatal által megállapított nép-, háztartás-, állatszámolás, valamint vetésterület felvételének adatai és a cséplés eredménye, továbbá az érvényes rendelkezések alapján a termelő házi és gazdasági szükségletére szolgáló terménymennyiséget megállapítani, azt a termelő részére a zár és igénybevétel alól feloldani.

Az átvévi bizottságnak a szükséglet megállapítására és a közcelokra átengedett felesleg mérvére vonatkozó döntése ellen egy a termelőnek, mint az átvévi bizottság bármely tagjának, ideértve a H. T. átvévi közegét is, joga van az elsőfoku közigazgatási hatósághoz birtokon kívül 15 napon belül felelővel elni.

A felszólamlófel az elsőfoku hatóság döntése ellen 15 napon belül ugyancsak birtokon kívül az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszterhez felelővel el lehet.

Az elsőfoku hatóságnak az a határozata, amellyel az átvévi bizottság által megállapított terménymennyiségnél többet old fel, felelővel hiányában is csak az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter jóváhagyása után válik jogerőssé.

Az átvévi bizottság a leszámolás alapján megállapítja a termésfelesleget és ha a felesleg 25 q-t meg nem halad, vagy a készlet veszélyeztetettnek látszik, azonnal gondoskodik a feleslegnek a hatósági raktárba, illetőleg a Haditermék Részvénytársaság gyűjtőraktárába való beszállításáról.

A bizottság a leszámolásról a termelőnek leszámolási jegyzéket ad, amelyet a termelő megőrizni s a hatóságnak kívánatra bármikor felmutatni tartozik.

Ugyancsak köteles a bizottság a termelővel való elszámolás alapján megállapított feleslegekről két példányban kimutatást vezetni s ezek egyikét a községi előjárásnak (polgármesternek), a másikat a m. kir. központi statisztikai hivatalnak hetenként beküldeni. A községi előjárás (polgármester) a kimutatást megőrizni tartozik.

6. A H. T.-nek erre kijelölt bizományosa köteles a feleslegeket késedelem nélkül a kijelölt raktárakban átvenni. A készlet hatósági arának megtérítése a készleteknek tényleges átvételekor történik.

Ha a bizományos a termésfelesleget a termelőnél az átvételtől számított 30 napon túl visszahagyja, köteles a termelőnek őrzési és

raktározási díjat fizetni, amelynek nagyságát az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter állapítja meg. Ily esetekben azonban a bizományos felelősséggel tartozik, ha a visszahagyott készlet akár mennyiségében, akár minőségében az ő hibájából vagy mulasztásából nem marad épségben.

A H. T. köteles a törvényhatóságok területén megfelelő számú és jársonként legalább egy gyűjtőraktárról gondoskodni és pedig lehetőleg vasuti vagy hajóállomáson, amely célból szükség esetében a törvényhatóság első tisztviselője köteles a H. T.-nek a raktár megszerzésére segédkezet nyújtani.

Az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter felhatalmaztatik, hogy a gabona tárolására szolgáló magtárakat, raktárakat és egyéb e célra alkalmas helyiségeket térítés fejében használatra igénybevehesse, illetőleg az igénybevételére a törvényhatóság első tisztviselőjét felhatalmazza.

A terményeknek a legközelebbi vasuti vagy hajóállomásra, illetve a kijelölt raktárba vagy feldolgozótelepekre való szállítása a termelőt terheli.

Amennyiben a termények a legközelebbi vasuti vagy hajóállomáson messzebb fekvő raktárba vagy feldolgozó telepre szállítatnak, úgy a termelőnek a távolsági többletnek megfelelő fuvarjelzésért külön térítés jár. Amennyiben a termelő 20 km.-nél nagyobb távolságra szállít, úgy a 20 km.-t meghaladó utért minden esetben külön térítés jár. Egyébként e rendelkezések a 764/1918. M. E. számú rendelet 3. §-át nem érintik.

A termelők késedelemessége esetében az elsőfoku közigazgatási hatóság a H. T. megkeresésére köteles a szállításról a termelő költségére más fuvarok, a szükséges képest közérő kirendelésével gondoskodni.

A zab átvétele.

7. A zab átvételére nézve a jelen rendelet 5. és 6. §-ában foglalt rendelkezések irányadók, azzal az eltéréssel, hogy a termelő a zabtermésből mely részt és mely módon köteles közzükségleti célokra beszolgáltatni, ugyancsak a termelőnél esetleg megmaradt felesleg forgalombahozatalának módjait a földművelésügyi miniszter az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Általános rendelkezések a házi és gazdasági szükségletre vonatkozólag.

8. Azt, hogy a termelő a jelen rendelet hatálya alá tartozó terméséből házi szükségletére mennyit tarthat vissza, illetőleg hogy terméséből erre a célra a zár és az igénybevétel alól mennyi oldható fel, ugyancsak a nem termelők által fejenként fogyasztható lisztmennyiséget külön rendelet fogja megállapítani. Ugyancsak külön rendelet állapítja meg a gazdasági szükségletre feloldható, illetőleg felhasználható, valamint beszerezhető terménymennyiséget.

9. A házi és gazdasági szükséglet (8. §.) megállapításánál legfeljebb az 1919. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni.

10. Azokról, akik nem termelők a községi előjárás (polgármester) házi szükségletükre (8. §.) nézve összeírást tartozik legkésőbb július 10-ig elkészíteni. Azokról a termelőkről pedig, akiknek saját terméséből házi szükségletüket nem fedezi, az átvévi bizottság köteles külön jegyzéket kiállítani és a községi előjárás (polgár-

mesternek) átszolgáltatni. Azoknak, akik házi és gazdasági szükségletükre (8. §.) a H. T.-től búzát, rozst, kétszerest és árpát kívánnak vásárolni, a községi előjárás (polgármester) beszerzési utalványt ad s a H. T. az utalványok ellenében — amennyiben a község területén termelt és még ott tároló készletek felett rendelkezik — a kijelölt mennyiséget kiszolgáltatja. A községi előjárás (polgármester) a beszerzési utalványokat egyelőre csak az 1918. szeptember 30-ig terjedő szükségletre állíthatja ki. A községi előjárás (polgármester) a kiszolgáltatott beszerzési utalványokról jegyzéket köteles vezetni.

Azt, hogy 1918. szeptember hó 30. után a házi és gazdasági szükségletre (8. §.) terményeket (buzát, rozst, kétszerest és árpát) mely módzatok mellett lehet a H. T. útján beszerezni, az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter a gazdasági szükségletre nézve a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg.

11. A földművelésügyi miniszter által az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszterrel egyetértőleg erre kijelölt állami és magán gazdaságok és magnemesítők jogosítva vannak vetőmag céljaira alkalmas buza-, rozs-, kétszeres, köles-, tatárka-, árpa- és zabtermésüket, vagy annak egy részét az átvévi bizottság közbenjöttével a Haditermék Részvénytársaság útján az érvényben álló legmagasabb áron, a nemesített magvakat pedig a földművelésügyi miniszter által meghatározott áron vetés céljaira a földművelésügyi minisztérium kirendeltségeinek vagy oly gazdasági egyesületeknek és szövetkezeteknek eladni, amelyek a földművelésügyi minisztertől vetőmag vételére és eladására engedélyt nyertek.

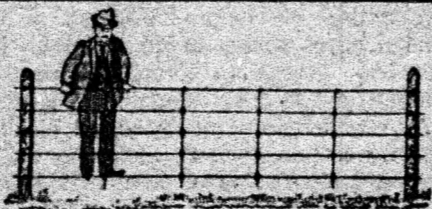
Az előbbi bekezdésben említett szervezetek az így vásárolt készletet tagjaik, illetőleg a működésük körzetében lakó termelők részére eladhatják. Az eladás módjait, a földművelésügyi miniszter az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszterrel egyetértőleg fogja megállapítani.

12. Aki házi és gazdasági szükségletére (8. §.) gabonával vagy liszttel el van látva, azt csak házi és gazdasági szükségletének fedezésére és csak a rendeletekben engedélyezett mértékben használhatja fel. Amennyiben pedig a házi vagy gazdasági szükséglet címén birtokában levő gabona vagy liszt erre a célra feleslegessé válik, köteles ezt a körülményt a községi előjárásnak (polgármesternek) bejelenteni, aki a bejelentés megtörténtéről a félnek elismervényt ad és erről a H. T.-t értesíti. A H. T. az átvétel iránt haladéktalanul intézkedni köteles.

13. Az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg, vagy felhatalmazásuk alapján a törvényhatóság első tisztviselője ott, ahol a készletek időelőtti elfogyasztásának, meg nem engedett forgalombahozatalának veszélye, vagy a készletet egyébként veszélyeztető okok fennforognak, a házi és gazdasági szükséglet címén feloldott vagy beszerzett terményeknek községi, járási vagy törvényhatósági raktárba való beszállítását elrendelheti s megállapíthatja azt, hogy a jogosultaknak a termény mely részletekben szolgáltatható ki.

14. Aki gabonával ellátva nincsen, azt házi szükségletének fedezésére szolgáló liszttel a hatóság látja el. Az ezen célra szükséges lisztmennyiséget a Haditermék Részvénytársaság az egyes törvényhatóságoknak az Országos Köz-

Minden gazdának és földbirtokosnak felhívom figyelmét az új típusú 50 lóerős **kétegyenárból álló motorkerítő** garnitúrára, mely egy elsőrangú németországi gyár gyártmányát képezi. Óriási előnye az eddigi szántógépekkel szemben, hogy láptalajban szerkezete és könnyűsége folytán nem süllyed és kötött agyagos talajban is **kielegítő munkát végez**. A motor négyütemű. Egyéb mezőgazdasági munkákhoz átvézésre is alkalmas. Vonatni 8 tonna terhet is képes egy-egy motor. **Kik ma ily garnitúrát rendelnek, köztülből augusztusra száthatnak.**

BÉKÉSI LAJOS, MŰSZAKI IRODA, BUDAPEST, VII. KER., ALMÁSSY-TÉR 8.

ÚJ TALÁLmányU DRÓTKERÍTÉS!!

A szabadalmazott „SECUR” drótkerítés a legszilárdabb kerítés, mely évtizedek mulva sem pusztul el. Tartóssága miatt olcsóbb bármely más eddigi módszerénél. A helyszínen tetszés szerinti sűrűségben szerelhető fel. Kiválóságát bizonyítja, hogy az államasutak és más állami intézmények is alkalmazzzák. **Kérjen prospektust** annak megjelölésével, hogy mely célra fog a kerítés szolgálni.

élelmezési Hivatalt vezető miniszter által megállapított mennyiségben bocsátja rendelkezésére.

15. Ugy a nem termelőknél, mint a termelőknek fedezetlenül maradt gazdasági szükségletéről a községi előjáróság (polgármester) az átvevő bizottság közbenjöttével a törvényhatóság első tisztviselője útján megfelelően összeállított részletes kimutatást terjeszt fel a földművelésügyi miniszterhez, aki az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszterrel egyetértve állapítja meg a H. T. által a törvényhatóságnak kiutalható terménymennyiséget.

Gabonaneműek ipari feldolgozása.

16. Azt, hogy a magyar szent korona országainak területén levő sörfőzdék és önálló malátagyárak az 1918—1919. évi termelési időszak alatt sör- illetve malátagyártás céljaira mennyi árpát tarthatnak vissza, illetőleg szerezhethetnek be, hogy a beszerezni, illetve visszatartani engedélyezett mennyiségből milyen részt és milyen feltételek mellett dolgozhatnak vagy dolgozhatnak fel malátává, a kereskedelemügyi miniszter a földművelésügyi miniszter és a pénzügyminiszter hozzájárulásával az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter állapítja meg. A sörgyárak az általuk előállított vagy előállítatott malátát kizárólag sörgyártás céljaira használhatják fel.

17. A beszerezhető, illetve visszatartható árpamennyiséget a magyar szent korona országainak területén levő sörfőzdevállalatok között a pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg osztja fel. A felosztás az 1913—1914. évi termelési időszakban termelt sörmennyiségek extrakttartalma alapján, azon sörfőzdeknél pedig, amelyeket az 1913—1914. évi termelési időszak folyamán helyeztek üzembe, termelési viszonyaik alapul vétele mellett végzett arányosítás szerint történik. A felosztást a pénzügyminiszter az egyes sörfőzdekre illetékes kir. pénzügyigazgatóságokkal közli, ezek a sörfőzdevállalatokat haladéktalanul értesítik.

A beszerezhető, illetőleg visszatartható árpamennyiséget a magyar szent korona országainak területén levő önálló malátagyári vállalatok között a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországra nézve a bánnal egyetértőleg fogja felosztani. A felosztás az 1913—1914. évi termelési időszakban termelt malátamennyiség alapján, azon malátagyáraknál pedig, amelyeket az 1913—1914. évi termelési időszak folyamán helyeztek üzembe, a termelési viszonyaik alapulvételevel végzett arányosítás szerint fog történni.

18. §. Minden sörfőzde és malátagyár a részére megállapított árpamennyiséget kizárólag a Haditerménytől vásárolhatja.

A termelő a saját sörfőzdője, illetőleg a saját malátagyára részére megállapított árpamennyiségnek saját terméséből — kizárólag sörfőzés, illetőleg malátagyártás céljára — való feloldását kérheti az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető minisztertől, de ezt csak a 18. § értelmében teendő újabb intézkedés alapján dolgozhatja vagy dolgoztathatja fel. Az ilyen visszahagyott árpamennyiséget a termelő sörfőzde, illetőleg malátagyártulajdonos a községi előjáróságnál (polgármester) bejelenteni köteles; a sörfőzdeknél ezt a bejelentést a most említettek kivül, a kir. pénzügyigazgatóságnál is meg kell tenniük.

A H. T.-től beszerezett árpamennyiséget a beszerző sörfőzde legkésőbb az átvételt követő 24 óra alatt a sörfőzdeire illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál bejelenteni köteles.

A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg elrendelheti, hogy az egyes sörfőzdék és malátagyárak azt az árpát, amelyet az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter részükre feldolgozásra engedélyezett, malátázás végett sörfőzdeknél, illetőleg más malátagyárnál engedjék át. Az ilyen esetben követelhető legmagasabb ár a nevezett két miniszter fogja megállapítani.

19. A sörfőzdek és az önálló malátagyárak

az általuk előállított malátacsirakészletet fel nem használhatják, fel nem dolgozhatják és azt a rendeletileg megállapítandó áron a H. T.-nek átadni kötelesek.

A H. T. az általa átvett malátacsiramennyiségeket kizárólag sajátolt élesztő gyártásával foglalkozó iparvállalatoknak adhatja el. Az egyes vállalatoknak átengedhető mennyiségek tekintetében az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter intézkedik.

A malátagyári vállalat részére engedélyezett árpából előállított malátát a rendeletileg megállapítandó áron a H. T.-nek kell átadni.

Abban a tekintetben, hogy az előző bekezdésben említett malátából a H. T. a sörfőzdeknél mily felosztással, mily mennyiséget engedhet át, a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg intézkedik.

20. Azt, hogy a magyar szent korona országainak területén levő, fogyasztási adó alá eső szeszfőzdek az 1918—1919. termelési időszak alatt szeszgyártás céljára mennyi rozsot és árpát tarthatnak vissza, illetőleg szerezhethetnek be és hogy az engedélyezendő mennyiséget mily feltételek mellett dolgozhatják fel szeszszé, valamint azt, hogy a visszatartható, illetőleg beszerezhető rozs- és árpamennyiség a magyar szent korona országainban levő szeszfőzdevállalatok között miként oszlik meg, a pénzügyminiszter határozza meg. Rozsot és árpát alapanyagként csupán azok a szeszfőzdek fordíthatnak szesztermelésre, amelyek sajátolt élesztőt is készítenek. Sajtolt élesztőt nem készítő szeszfőzdek csakis árpát és abból is csupán olyan mennyiséget tarthatnak vissza, illetőleg szerezhethetnek be, amennyi a cefrézéshez használatos maláta előállításához szükséges. A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdek az említett termelési időszakban búzát, kétszerest, kölest, tatárkát és zabot egyáltalában nem dolgozhatnak fel.

21. A termelő a saját szeszfőzdője részére megállapított rozs- és árpamennyiségnek a saját terméséből kizárólag szeszfőzés céljára való feloldását kérheti az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető minisztertől, de azt csak a 20. § értelmében teendő újabb intézkedés értelmében dolgozhatja vagy dolgoztathatja fel. Egyébként úgy a mezőgazdasági, mint az ipari szeszfőzde a vállalat részére megállapított rozs- és árpamennyiséget kizárólag a H. T. útján szerezhetheti be.

22. A malátakávé-, árpakávé-, és pótkávégyártás céljára, valamint az árpagyöngy- és köleskásagyártás céljára a H. T. útján beszerezhető és a jelzett célra feldolgozható rozs-, árpa- és kölesmennyiségre nézve az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter esetről-esetre ad engedélyt. A feldolgozott malátakávé-, árpakávé-, pótkávé-, árpagyöngy- és köleskásakészletek csak a H. T. útján az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter által megállapítandó áron hozhatók forgalomba.

Azt, hogy a magyar szent korona országainak területén levő keményítőgyári vállalatok búzakeményítő gyártása céljaira mennyi búzát, illetőleg lisztet szerezhethetnek be a H. T. útján és hogy az engedélyezett mennyiségből mily részt és mily feltételek mellett dolgozhatnak fel, az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel — Horvát-Szlavonországra nézve a kereskedelemügyi miniszter a bánnal — egyetértőleg állapítja meg.

Az engedélyezett mennyiséget az egyes keményítőgyárak között a kereskedelemügyi miniszter — Horvát-Szlavonországra nézve a bánnal egyetértőleg — fogja felosztani. A felosztás minden egyes gyárra nézve az 1916—1917. évi termelési időszakban termelésre engedélyezett mennyiségek figyelembevételével fog történni.

Az engedélyezett mennyiségből előállított keményítő csupán a H. T., illetve az ennek megbízásából eljáró Magyar Keményítőgyárak Központi Eladási Irodája r.-t. útján hozható forgalomba és ezért legfeljebb a később megállapítandó legmagasabb ár követelhető.

23. Szárazsütemény-, kétszersült- és hasonló gyáraknak külön megállapítandó feltételek mellett esetről-esetre az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter ad engedélyt arra, hogy az iparuk folytatásához szükséges lisztmennyiséget az általa megjelölendő közelebbi feltételek és az általa adandó utasítások szerint a H. T.-től beszerezhessek és felhasználhassák.

24. Tarhonygyárakat és egyéb oly gyárakat, amelyek lisztből sütés nélkül állítanak elő készterméket — ideértve a kisebb háziiparszerű vállalatokat is — a szükséges lisztmennyiséggel a közszükségletek szem előtt tartása mellett az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter által megjelölendő közelebbi feltételek és az általa adandó utasítások szerint a H. T. látja el.

25. Kenyérgyárakat, sütőket, pékeket, cukraszokat, szállodákat és vendéglőket, továbbá gabonát vagy lisztet felhasználó és az előző §-okban meg nem nevezett egyéb vállalatokat az üzemük folytatásához szükséges lisztmennyiséggel a szükséghez mérten a törvényhatóság látja el a lakosság ellátására nyert lisztkészletekből.

26. A jelen fejezetben felsorolt iparvállalatok az általuk a H. T.-től beszerezett gabona- és lisztmennyiséget más célra fel nem használhatják és azt másnak, mint a H. T.-nek el nem idegeníthetik, arra másnak jogot nem engedhetnek.

27. A jelen fejezet alapján ipari feldolgozásra gabonát és ebből előállított lisztet csak oly vállalatok szerezhethetnek be, amelyek az 1915. évi július hó 1. napjától 1916. évi július hó 30. napjáig terjedő termelési időszakban üzemben voltak.

28. Azt, hogy a közfogyasztásra szánt búza-, rozs- és árpaliszt előállítása és forgalombahozatala mily feltételek mellett történjék, külön rendelet fogja szabályozni.

29. A vámörlest végző malomvállalatok, ideértve a kizárólag az illető felnek házi és gazdasági szükségletére dolgozó malomvállalatokat is, búzát, rozsot, kétszerest, kölest, tatárkát és árpát csak természetben az illető terményben s nem pénzben vagy lisztben szedett vámtért (örlési díjért) örölhetnek vagy dolgozhatnak fel bármely módon.

30. Vámörlés címén bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörli, gazdasági, darálómalom stb.) búzát, rozsot, kétszerest, kölest, tatárkát és árpát csak akkor fogadhat el örlésre, zuzásra, darálásra, hántolásra vagy hárminő egyéb feldolgozásra, ha az öröltető fel a részére a községi előjáróság erre a célra a 2117/1916. M. E. számú rendeletben megállapított s díjtalanul kiállított tanusítvánnyal tanúsítja, hogy az illető gabonamennyiséget házi és gazdasági szükségletére terméséből jogosan használja fel, vagy azt a jelen rendelet értelmében jogosan szerezte.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörli, gazdasági, darálómalom stb.) csak vámörlest végezhet. A malomvállalat a feldolgozásra behozott gabonamennyiségből örlésért és hántolásért annak 10%-át, darálásért, zuzásért és egyéb feldolgozásért annak 8%-át számíthatja fel és ezt a vámdíjat természetben köteles levonni. A törvényhatóság állapítja meg a malomvállalat által üzemvesztésként felszámítható porlási és koptatási százalék maximumát, amely azonban a búzánál 2%, rozsnál pedig 3%-nál magasabb nem lehet.

A malomvállalat a községi tanusítványok alapján örölt mennyiségből a 2117/1916. M. E. számú rendeletben megállapított minta szerint külön jegyzéket köteles vezetni. A főszolgabírónak (polgármesternek), valamint a Haditermény Részvénytársaság megbízottjának joga van a jegyzéket és a tanusítványokat, továbbá a malomvállalat üzemét abból a szempontból, hogy a jelen rendelet szabályai megtartottak-e, bármikor megvizsgálni. A malomvállalat az átvett örlési tanusítványokat megőrizni és azokat minden hó 1. és 15. napján a H. T. illetékes ki-
rendeltségének beküldeni köteles.

A jelen § második és harmadik bekezdése a H. T. által őrlés végett átadott terményekre nem vonatkozik.

Tilos a malomvállalatnak az őrlési vám címén kapott terményt felőrlni, vagy bármely módon feldolgozni. Arról, hogy ezen a címen mennyi és milyen termény van a raktárban, köteles a malomvállalat minden hó elsején a H. T.-t értesíteni. A vámörlés címén befolyt terménymennyiségeket a malomvállalat, amennyiben azok megörlésére nézve a H. T. a malomvállalattal meg nem állapodik, a H. T. kívánságához képest külön térítés nélkül a legközelebbi vasuti vagy hajóállomásra vagy pedig az ennél távolabb nem fekvő körzeti malomba köteles szállítani. A vámörli malom tulajdonosa házi és gazdasági szükségletére még akkor is, ha gazdasági üzemének keretében házi kezelésben tartott vámörlömalma van, a vámörlés címén kapott terménymennyiségekből csak a főszolgabíró (polgármester) engedélyével tarthat vissza annyit, amennyit a jelen rendelet értelmében saját házi és gazdasági szükségletére felhasználhat. A főszolgabíró (polgármester) köteles az általa ily módon megállapított házi és gazdasági szükségletéről jegyzéket vezetni és a jegyzék másolatát minden hónapban az Országos Közélelmezési Hivatalhoz felterjeszteni.

A malomvállalatnak más, mint a H. T. részvénytársaság részére terményt, lisztet, vagy bármely malomterméket eladni vagy más módon forgalomba hozni tilos.

31. Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörli, gazdasági darálómalom stb.), amely vámörlést végez, ideértve zuzást, hántolást és a terményeknek egyéb módon való feldolgozását is, az őröltetők felektől a jelen rendelet értelmében szedendő vámszázalékot üzem helyiségeiben feltűnő helyen kifüggeszteni és ezt a vámdíjat minden őröltetőféllel egyenlően alkalmazni köteles.

32. Az Országos Közélelmezési Hivatal vezető miniszter felhatalmazásával a törvényhatóság első tisztviselője a kizárólag simaörlést végző malomvállalatok kivételével a helyi viszonyok figyelembevételével megállapíthatja azt a legalacsonyabb kiörlési arányt, amely mellett a vámörli malomvállalatok kenyérmagvakat feldolgozhatnak.

Azokat a vámörli malomvállalatokat, amelyek berendezésükkel fogva a megállapított kiörlésre nem képesek, vagy a megszabott kiörlési arányt nem tartják be, ugyancsak továbbá azokat a malomvállalatokat, amelyek a fennálló egyéb rendelkezéseket nem tartják be, az üzem folytatásától a törvényhatóság első tisztviselője minden kártalanítási igény kizárásával eltilthatja.

A törvényhatóság első tisztviselőjének a jelen § alapján kibocsátott rendelkezését az Országos Közélelmezési Hivatal vezető miniszter — akár kérelemre, akár hivatalból — bármikor hatályon kívül helyezheti vagy megváltoztathatja.

33. Kenyérmagvakat és pedig búzát, rozst és kétszerest tilos kézidarálón akár saját, akár más részére megörlni, vagy bármely módon feldolgozni.

Az Országos Közélelmezési Hivatal vezető miniszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg, illetve felhatalmazásuk alapján a törvényhatóság első tisztviselője szükség esetében elrendelheti a törvényhatóság területén használatban levő összes kézidarálók üzemén kívül helyezését.

A kézidarálók forgalombahozatala csakis a kereskedelemügyi miniszternek az Országos Köz-

élelmezési miniszterrel együttesen kibocsátandó rendeletében megállapítandó feltételek mellett történhetik.

Vegyes rendelkezések.

34. A jelen rendelet alapján átvett vagy eladott terményekért, amennyiben magasabb ár vagy árpótlék kifejezetten engedélyezve nem lenne, nem köthető ki magasabb vételár annál, amely az átvétel, illetőleg eladás idejében érvényben állott hatóságilag megállapított legmagasabb árnak a termények minősége szerint megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

35. Buzának, rozsnak, kétszeresnek, árpának, zabnak, kölesnek és tatárkának, valamint ezek őrleményeinek vasuton, hajón, gépkocsin, tengelyen vagy kézierővel való elszállítására a község határára kívül, amennyiben a jelen rendelet másképp nem intézkedik, csak a H. T. és ennek bizománya van jogosítva.

Kivétel ez alól a termelőnek az a gabonája, amelyet egyik községben való terméséből cséplés, tárolás, vetőmag vagy más gazdasági szükségletként való felhasználása végett vizs át tengelyen vagy kézierővel más község határára. Az ilyen gabona szállításához a községi előjárásnak szállítási igazolványa szükséges. Kivétel továbbá az a termény, amelyet őrlési tanúsítvány mellett a tulajdonos valamely malomban való megörlés végett tengelyen vagy kézierővel szállít.

36. Ott, ahol a 2201/1918. M. E. számú rendelet alapján szervezett átvevő bizottság működését bármely okból nem kezdette meg, avagy működésében akadályozva van, ugyancsak ott, ahol az átvevő bizottság működése megszűnt, azokat a tennivalókat, amelyek az átvétel és az elszámoláson kívül az átvevő bizottság működési körébe tartoznak, a községi előjárás (polgármester) köteles elvégezni.

37. Az állatállomány szükségletére búzát, rozst, kétszerest, tatárkát és kölest felhasználni egyáltalán tilos.

Egyéb terményekből az állatállomány szükségletére legfeljebb a 8. § értelmében kibocsátandó rendelettel meghatározott mennyiségek oltathók fel, illetve vásárolhatók.

Büntető rendelkezések.

38. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással, valamint kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. az a termelő, aki a jelen rendelet szerint zár alá vett termését saját hibájából kellő időben nem aratja le, vagy azt szándékosan nem kellő időben, avagy egyáltalában nem, vagy nem tökéletesen csépléti ki, továbbá az a termelő és az a cséplőgépbirtokos (bérli, kezelő), aki a cséplés megkezdésének és eredményének bejelentését, vagy a cséplőkönyv vezetését a jelen rendelet ellenére elmulasztja, vagy a cséplőkönyvbe tudva hiányos vagy valótlan adatokat vezet be;

2. az a termelő, aki az 1918. évi termésből származó búzát, rozst, kétszerest, kölest, tatárkát, árpát vagy zabot az átvevő bizottságnak a jelen rendelet ellenére át nem adja, továbbá az — akár termelő, akár nem termelő — aki a birtokában levő terménnyel a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, azt elrejtji, vagy a jelen rendelet ellenére felhasználja, felőrölteti, feleteti, feldolgozza, elidegeníti vagy

arra másnak bárminő jogot enged, avagy ily terményét, illetőleg az ebből előállított lisztet oly mértékben fogyasztja, háznépével fogyasztja vagy állataival takarmányoztatja, amely mérték az e részben érvényes rendelkezésekben megállapított házi és gazdasági szükséglet helyes arányának meg nem felel (tulifogyasztás);

3. aki búzát, rozst, kétszerest, kölest vagy tatárkát állatok etetésére használ fel;

4. aki búzát, rozst, kétszerest, kölest, tatárkát, árpát vagy zabot vétel útján vagy más jogüggyel a jelen rendelet ellenére szerez;

5. aki oly ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik;

6. aki feleslegének bejelentését és átadását a 12. § ellenére elmulasztja, vagy a 13. § ellenére készletét nem szolgáltatja be;

7. aki jelen rendeletnek a gabonaneműek ipari feldolgozására vonatkozó fejezetében vagy az ennek alapján kibocsátott miniszteri rendeletben foglalt valamely rendelkezést megszegi vagy kijátssza;

8. aki a jelen rendeletnek a malmokra vonatkozó fejezetében foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi, vagy kijátssza; ideértve a kézidaráló használatára vonatkozó rendelkezéseket, valamint a kézidarálók forgalombahozatala tekintetében, 33. § alapján kibocsátott rendelkezéseket is;

9. aki a jelen rendelet 34. §-ának az árakra és 35. §-ának a termények szállítására vonatkozó rendelkezéseit megszegi, vagy kijátssza;

10. a H. T. az a bizománya, átvevő közege, valamint a bizományosnak minden olyan alkalmazottja, megbízottja vagy albizománya, aki a jelen rendelet intézkedéseit megszegi. Amennyiben cselekménye a 773/1918. M. E. számú rendeletbe ütközik, aszerint felel.

Ha megállapítható annak a nyereségnek mennyisége, melyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felmerült összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, melyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elközbánsnak van helye. Nem kobozható el a készlet, amely a birtokost saját házi és gazdasági szükséglete címén a fennálló rendelkezések szerint jogosan megilleti. A rendőri büntető eljárás során elkobzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költségek levonásával a Hadirokkantak segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, az államrendőrségnek működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a hatóságok, mint az ottani jogszabályok szerint erre is illetékes hatóságok járnak el.

39. Aki a jelen rendelet értelmében községi célokra igénybevett buza-, roz-, kétszeres-, köles-, tatárka-, árpa- vagy zabkészletét akár egészben, akár részben jogellenesen felhasználja, elfogyasztja, elidegeníti, megsemmisíti vagy a községi szükséglet kielégítése elől egyéb módon jogellenesen elvonja, arra a törvényhatóság első tisztviselője a fél meghallgatása után az 1916:IV. t.-c. 2. §-ának értelmében a községi szükséglet kielégítése alól elvont készlet értékének kétszereséig terjedhető kártérítő összeget szabhat ki, amelyet a felmerül eljárási költségek levonásával a Hadirokkantak segélyalapja javára kell fordítani. A marasztaló határozat ellen közlésétől 15 nap alatt felebbezés-

**Legjobb gyártmányu, marokrakóaratógépek és fűkaszálók raktáron
Kitűnő rendszerű vannak.**

Árajánlattal szolgál:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest, Vilmos-császár-ut 32.

nek van helye az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszterhez.

A kártérítő összeg kiszabása a cselekmény elkövetőinek büntetőjogi felelősségét nem érinti.

Záró rendelkezések.

40. Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Végrehajtásával, amennyiben a rendelet másként nem intézkedik, az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter bizatik meg.

Az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter felhatalmaztatik arra, hogy a gabona átvételét, a szükséghez képest a jelen rendeletől eltérőleg is szabályozhassa s megfelelő pótlóintézkedéseket léptessen életbe.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása nem a központi kormányt illeti, a bán hajtja végre.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a H. T. feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani országos gazdasági bizottság (Zemaljsko Gospodarsko Povjoroniss vo u Zagrebu) látja el.

A korai burgonya új árszabása.

A közélemezési miniszter f. hó 16-án kezdődő hatálylyal további intézkedésig a korai burgonya nagybani határárát 16,219 IX. számú rendeletében métermázsánként 60 koronára szabta, egyúttal pedig zár alá vette a lapunk mult számában már közöltekén kívül a következő területek korai burgonyatermését is:

Bácsbodrog vármegye zentai járásában;
Csanád vármegye központi járásában;
Hajdu vármegye egész területén;
Hont vármegye ipolynyéki, ipolysági és szobi járasaiban;
Komárom vármegye tatai járásában és Zemplén vármegye bodrogközi járásában.

Nagybani tojásbevásárlási árak.

A közélemezési miniszter mult évi 19,000. sz. rendeletének 5. pontja alapján közhírré tette, hogy a tojás nagybani bevásárlási ára 1918. évi június hó 13-tól, további rendelkezésig, ládánként (1440 drb) — csomagolva, ládával együtt — helyt bevásárlási állomáson átveve:

Eredeti áru ... 640 K.
Osztyalozott és lámpázott áruért új ládákba, új és száraz fagyapotba és friss szalmába csomagolva, a Tojástőzsde szokásai által meghatározott selejtezést leszámítva 60 koronával több fizetendő.

Juniusi zöldség- és gyümölcsárszabás.

A Zöldség- és Gyümölcsforgalmi Intéző-Bizottság 84. számú hirdetménye értelmében június 16—30-ig, illetve további rendelkezésig, a következő zöldség-, főzelék- és gyümölcsárszabás van érvényben:

A termény neve	Ára 100 kilogrammonként koronában		Ára kilogrammonként fillérben fogyasztónak
	termelőnél	nagykereskedőnél	
Kelkáposzta	70	106	126
Fodros kel (uj cikk)	60	96	116
Kalaráb (levéllel) súly szerint	70	106	126
Sárgarépa, (1 kötegben 10 db) 100 köteg	20	28	1 köteg 34
Petrezselyem és pasztinák (1 kötegben 10 db) 100 köteg	16	25	1 köteg 30
Zöldhagyma felényire vágott szárral) súly szerint	70	106	126
Zöld fokhagyma (felényire vágott szárral) (uj cikk) súly szerint	200	260	300

A termény neve:	Ára 100 kilogrammonként koronában		Ára kilogrammonként fillérben fogyasztónak
	termelőnél	nagykereskedőnél	
Ugyanaz	—	—	1 db 14
Hónaposretek (1 kötegben 10 darab) 100 köteg	12	20	1 köteg 24
Jánosnapi barna retek (1 kötegben 5 drb) 100 köteg	16	25	1 köteg 30
Nagy barna nyári retek nagyság szerint 100 darab	8—12	10—15	1 db 14—20
Fejessaláta 100 fej	8	12	1 fej 16
Kötöző és fodros (cukor) saláta (uj cikk) súly szerint	50	80	100
Torma	170	210	250
Laboda	40	66	80
Sóska	40	66	80
Spárga (idei):			
a) I. rendű	260	320	360
b) levesspárga	130	170	200
Zöldborsó:			
a) hüvelyes	110	170	200
b) hüvelynélküli szemes	—	—	1 kg. 400 1 liter 240
Zöldbab (vajbab, viaszbab)	200	260	300
Főzőtök	80	124	150
Ugorka	80	124	150
Cseresznye: a) lágy	150	210	250
Cseresznye (uj cikk):			
b) ropogós és befőzni való nagyszemű	240	310	360
Meggy: a) kisszemű közönséges	150	210	250
Meggy (uj cikk): b) nagyszemű (üveg, spanyol stb.)	250	320	380
Kajszinbarack (sárga barack)			
I. rendű	180	250	290
II. rendű	120	170	210
Köszméte (egres)	100	150	180
Szamóca (földieper):			
a) erdei	200	270	320
Szamóca (uj cikk):			
b) kerti	240	320	360
Ribiszke (uj cikk)	180	250	290
Dió (zsák nélkül)			
a) Vidéken	350	440	520
b) Budapesten	—	480	550
Dióból (tisztasuly)	1500	1650	1770

Megjegyzendő, hogy a fentebbi nagykereskedői és fogyasztói árak ama cikkekre nézve, amelyeknek legmagasabb ára már az előző felhavi időre is megállapítva voltak: 1918. évi június hó 19-től 1918. évi július hó 3-ig bezárólag számíthatók fel. Ama terményeknél, amelyek határára, mint új cikkeké, a folyó gazdasági évben most először szabattak meg, a nagykereskedői és fogyasztói ár 1918. évi június hó 16-tól 1918. évi július hó 3-ig bezárólag érvényes.

A nagykereskedői árakat csak azok számíthatják fel, akik teljesen elvégzik a következő nagykereskedői tevékenységet, u. m.:
Az árunak a termelőktől való összevásárlása, a piacról vagy a nagykereskedő telepéről a feladóállomásra való szállítása, becsomagolása, vasuti kocsiba való berakása, a szállítási igazolvány esetleges beszerzése és a kiállításakor esetleg fizetendő jutalék lerovása, a szállítási költségeinek fedezése, a súlyvesztés és a romlás kockázatának viselése, a rendeltetés helyén az áru kirakása, piacra vagy raktárba való befuvározása és a kiskereskedőknek kisebb tételekben való átadása.

Igényt tarthat a nagykereskedői árakra a termelő is, ha a felsorolt feladatokat tényleg mind elvégezte. Ha a nagykereskedői teendőket többen végezik akkor a teljesített munka, a vállalt

kockázat és a viselt költségek arányában osztandó meg azon különbözet, amely a termelő és nagykereskedői ár között mutatkozik.

A helyi hatóság a fent meghatározott határárak keretén belül megállapíthatja azokat az árakat, amelyeket a termelő a helyi piacokon való elárúsítás esetén követelhet, továbbá, amelyeket a helyi fogyasztókat kiszolgáló kiskereskedő a fogyasztóknak felszámíthat. A termelő telepén akár nagyban, akár kicsinyben való árusítás esetén, kizárólag a termelői árak számíthatók fel.

Hadikárt szenvedettek figyelembe.

A honvédelmi miniszter még 1916-ban kiadott olyan értelmű rendeletet, hogy a hadiszolgáltatásokból eredő térítési és kártérítési igényeknek gyorsabb érvényesítése céljából a felek a törvényhatósági közigazgatási bizottságnál is egyezséget köthetnek. Amint tudjuk, a rossz egyezség is jobb, mint a bizonytalan per. Aztán meg gyorsabb is. Hát még, ha méltányos egyezséget sikerül a hosszas pörösködés temérdek költségeinek és kockázatának vállalása helyett kötünk! Mindennek dacára gazdáink ezt a kedvezményt nálunk alig vették igénybe. Ausztriában például a hadikárt szenvedettek igen nagy része lépett egyezsége, minekfolytán sokkal hamarabb jutottak a térítési összegek birtokába. A hadiszolgáltatást teljesített és végleg még ki nem elégitett gazdákat tehát ismét figyelmeztetjük, hogy saját legjobb érdekük szempontjából iparkodjanak a törvényhatósági közigazgatási bizottságnál egyezsége lépni, mert különben ügyük elintézésére esetleg sokáig kell várakozniuk, annyi az ilyen természetű kártérítési igénybejelentés.

A papírszövetek forgalmának újabb szabályozása.

Megirtuk annak idején, hogy az osztrákok sürgelésére a magyar kormány zár alá helyezte a különböző papírszöveteket. A textilügyi kormánybiztos most rendeletet adott ki, amelyben előbbi intézkedéseit módosítja és a papírszövetek forgalmát megkönnyíti. Eszerint a tiszta papírszövetek és az ezekből készült áruk minden engedmény nélkül forgalombahozhatók. A felpapírszövetek — vegyes szövésű szövetek — július 15-ig a Ruhabeszerzési R.-T.-nak felajánlandók, de 20 százalékuk forgalombahozható. A fennmaradó 80 százalékot — ha a Ruhabeszerzési R.-T. másként nem intézkedik — havi 15—15 százalékos részletekben fogják forgalomba bocsátani.

A gabonaeset június végére befejezik.

A hadvezetőség kezdeményezte gabonaesetét, vagyis a hadsereg részére még szükséges gabonának bizonyos ipari cikkek csereáru gyanánt való felajánlása ellenében folyamatba tett összegyűjtését, amiről lapunkban már ismételtlen megemlékeztünk, legkésőbb június hó végéig, illetve az új termés beérése és learatása előtt befejezik. Tavalyi árpát tehát csak folyó hó 25-ig, búzát és rozst pedig június végéig fogadhatnak el a csere lebonyolításával megbízott hatóságok. A gazdaközönségnek tehát, ha valamelyes készletet meg tud még vonni magától oly célból, hogy a további felajánlott iparcikkekhez hozzájuthasson, amelyeket ilyen potom áron a szabad forgalomban lehetetlenség megszerezni — sietnie kell gabonája beszolgáltatásával, mert az új termés learatásának megkezdésekor a csereüzlet teljesen megszűnik.

A zöldség-, főzelék- és gyümölcskonzervek árának mérséklése.

Az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter f. hó 10-iki 107,052. számú rendelete f. hó 17-től kezdődő hatálylyal a zöldség-, főzelék- és gyümölcskonzervekre nézve a f. évi március 19-iki 74,858. számú rendelettel megszabott fogyasztói (kicsinyben) árakat 2%-kal leszállítja, mert a lapunk mult számában közölt 111,000. számú rendelet 4. §-a értelmében a zöldség-, főzelék- és gyümölcskonzervek beföldön való szállításához szükséges szállítási

igazolányt eddig 4%-os jutaléka, amely a konzervek fogyasztási árába bele van számítva, 2%-ra mérsékeltek. Itt említjük meg, hogy akik az Országos Zöldség-, Főzelék- és Gyümölcsforgalmi R.-T., vagy megbízottaitól szállítási igazolványokat váltottak ki, a kifizetett jutalékokat visszakapják a társaságtól, ha ebbeli igényeiket legkésőbb e hó 30-ig a társaságnál bejelentik.

A mesterséges édesítő-szerek új árszabása.

A pénzügyminiszter 71,632. számú rendeletével folyó hó 15-től kezdve a mesterséges édesítő-szerek múlt évi március 22-én 28,265. szám alatt közzétett hatósági árszabását megváltoztatta s ezentul a pénzügyigazgatás a mesterséges édesítő-szereket az alábbi árakon hozza forgalomba:

Az eladási árszabás tételiséje	A mesterséges édesítőszer					
	neme	édesítő ereje	tisztas sulya gram- mokban	édesítő egységei (cukoregyen- értékben)		eladási (egyed- árusági) ára
				kg.	gr.	
P ₃	por	550	10	5	500	12.10
P ₄				13	750	30. —
K ₁	kristály	440	10	4	400	9.40
K ₂				11	—	24.80
T ₁	tabletta	110	1.75 (25 db)	—	192.5	—38
T ₂				21 (300 db)	2	310

A magántáviratforgalom korlátozása.

A kereskedelemügyi miniszter 42,556. számú, f. hó 19-én érvénybelépett, minden posta- és táviróhivatalra egyaránt kötelező rendelete megállapítja, hogy a táviratforgalom az utóbbi időben oly nagy mértékben emelkedett, hogy a táviróhivatalok a háború folytán megfogyatkozott személyzetük minden erejének megfeszítése mellett sem képesek a forgalom rendes lebonyolítását biztosítani.

A közérdeket szolgáló állami táviratok, az ipari és kereskedelmi körök, valamint a nagyközönség valóban sürgős táviratainak gyorsabb és akadálytalan közvetítése érdekében, ennélfogva a magántáviratforgalom bizonyos korlátozása vált szükségessé.

Ezt a korlátozást egyelőre csak a helyi magántáviratforgalom teljes beszüntetésére szorította a kereskedelemügyi miniszter, de szükség esetén még további korlátozásokat is életbe fog léptetni. A helyi táviratokhoz sorozandók azok a táviratok is, melyek a felvevő táviróhivatal kézbesítő kerületébe tartozó szomszédos helységekre szólnak s melyeknek küldőncel való kézbesítéséről a feladás helyén levő táviróhivatalnak kellene gondoskodnia. A felvételtől tehát ezek a táviratok is ki vannak zárva.

Az Ingatlanforgalmi Bizottság hatáskörének kiterjesztése.

A földművelésügyi miniszternek f. hó 20-án érvénybelépett 54,300. számú rendelete a múlt évi 4000. M. E. számú kormányrendelet hatályát a minisztertanács hozzájárulásával kiterjeszti Bácsbodrog vármegye egész területére s e vármegye területén fekvő ingatlanok elidegenítésé-

hez vagy tíz évet meghaladó időn való bérbe- vagy haszonbérbeadásához szükséges hatósági hozzájárulás a földművelésügyi minisztérium nagyváradi kirendeltségére ruházta, a miniszter által kijelölendő fontosabb esetekben pedig az Országos Ingatlanforgalmi Bizottságnak tartja fenn. A kérelmeket azonban az utóbbi esetekben is a nagyváradi földművelésügyi miniszteri kirendeltségnek kell előterjeszteni.

A szappan és mosópor ára.

Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság 8,100. sz. rendelete f. hó 19-étől kezdve a szappanpor (mosópor) gyártására, forgalombahozatalára és árszabására nézve a következő intézkedéseket lépteti életbe:

Mosóport gyártani továbbra is csak a 3,689/1918. M. E. számú rendelet 2. §-ában megszabott kétféle minőségben szabad. A mosóporoknak az elszappanosított zsírsavon kívül 60—70% ammoniaszódát kell tartalmazniuk. Töltőanyagokat a mosóporok gyártására nem szabad felhasználni.

A mosóporért (szappanporért) követelhető határár kilogrammpontként:

a) zsákárúnál:

a gyár részéről történő eladás esetén 1 kor. — fill.
a részleteladásban (a fogyasztóval való forgalomban) 1 „ 32 „

Az ár az áru netto súlyára és a gyár részéről történő eladás esetén az előállító gyár vasuti állomására szállítva, vagy helybeli szállítást esetén a gyár telepén átvéve érvényes (a göngyölet súlyát az áru súlyába betudni nem szabad).

A zsákokért a gyáros a viszonteladótól nem követelhet több biztosítékot, mint a Zsákbizottság által mindenkor megállapított ár kétszeresét és a jó állapotban visszaadott zsákért a biztosíték teljes összegét visszafizetni tartozik.

b) Az előállító vállalat eredeti dobozában vagy papírsomagolásában:

a gyár részéről történő eladás esetén, a vevő választása szerint:

1. láda nélkül 1.65 K.
2. ládával 1.80 „
a részleteladásban (a fogyasztóval való forgalomban)

1. Budapesten 2.16 „
2. vidéken 2.32 „

Az árak az áru netto súlyára és a gyár részéről történő eladás esetén az előállító gyár vasuti állomására szállítva, vagy helybeli szállítást esetén a gyár telepén átvéve érvényesek (a göngyölet súlyát az áru súlyába betudni nem szabad).

Magánlakatok a vasuti teherkocsikon.

A m. kir. Államvasutak igazgatósága hirdetményben teszi közhírré azokat az intézkedéseket, melyeket a rendkívüli módon elszaporodott árulások, dézsmálások és a vasuti kocsik feltörésének lehető megakadályozása érdekében tett. Ezek a szállító közönséget olyképpen kívánják a védekezésbe vonni, hogy kisebb-nagyobb jutalmakat biztosítsanak a tolvajok kézrekerítőinek, valamint azoknak, akik a tolvajok és orgazdák nyomára vezetnek. A Máv. igazgatósága egyúttal felhívja a közönséget arra, hogy a teljes kocsirakomány vagy olyan árukkal rakott kocsikat, melyeknek szállítására külön kocsit vesznek igénybe, a feltörés ellen akként biztosítsa,

hogy az ilyen kocsikra megfelelő függőlakatokat, vagy pedig ezek hiányában a kocsijátók olomzárfülcseim áthuzandó, laposfogóval többszörösen megcsavart 2.5—3 mm. átmérőjű lágyított vashuzalt alkalmazzon. Bár ezt az intézkedést korábban is megtehették volna, reméljük, hogy gyakorlati eredménnyel fog járni és a már tűrhetetlenné fajult vasuti tolvajlások terén javulás fog beállani.

A földművelésügyi miniszter a nyolcadik hadikölcsönről.

Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter a nyolcadik hadikölcsön jegyzésére a következő lelkes hangú felhívásban buzdítja a gazdatársadalmat:

Az emberiségre végzettszerű csapásként már négy év óta súlyosodó világháború során a magyar föld megvédelmezésében kifejtett hősi küzdelmeinek győzelmese befejezése céljára az állam immár nyolcadszor kér kölcsönt a nemzetől, vagyis konok ellenségeinkkel már nyolcadszor kell pénzügyi téren is mérköznünk.

Hét ízben mutatta meg eddig a magyar gazda a hazafiasságát, okosságát és becsületes kötelességtudását, mikor tőle telhetőleg sietett az államnak kölcsönt adni, hogy a nagy világküzdelemhez a szükséges pénzügyi eszközökről is gondoskodjék.

Az eddigi hadikölcsönök nagy és fényes eredményei után bizvást számíthatunk arra, hogy a nemzet áldozatkészsége a mostani újabb hadikölcsön jegyzésénél is biztosítani fogja, sőt lehetőleg még felülmulja az eddigi nagy eredményeket.

Különös bizalommal és várakozással nézek e tekintetben nagy- és középbirtokosaink hazafias magatartása elé, akik lelkesedéssel, jó példa nyújtásával előljárva, általános irányítással és gazdaságuk erejével fogják hazafias kötelesség-érzetüknek újabb tanujelét adni.

Szükségesnek tartom különösen a kisgazdaközönségnek arról való felvilágosítást, hogy nemcsak a haza, hanem a saját érdekében is cselekszik az, aki otthon őrzött készpénzét és megtakarításait hadikölcsönjegyzésre fordítja.

A magyar gazdatársadalom érdeműs vezető tényezőinek ebben az irányban eddig mindenkor tapasztalt értékes közreműködésére kiváló sulyt helyezek azért is, mert ez a nyolcadik hadikölcsön csak így válik az előző hadikölcsönök példájának megfelelően, a szó legnemesebb értelmében népkölcsönné.

Az új nyolcadik hadikölcsönnél az előzőktől eltérően ezuttal kizárólag 5¹/₂%-os járadék-kölcsön fog kibocsátásra kerülni, amely a pénzügyminisztérium részéről 1825. év előtt nem lesz visszafizetésre felmondható: ezt megelőzőleg tehát a kötvények nem lesznek alacsonyabb kamatozású kötvényekre konvertálhatók.

Az osztrák magyar bank és a magyar királyi hadikölcsönpenztár a most kibocsátásra kerülő nyolcadik hadikölcsönnél a jegyzőfelek részére a korábbinál is messzebbmenő kedvezményeket fognak nyújtani.

Külön kiemelendőnek tartom, hogy a kormány lehetővé fogja tenni, hogy a fokozatos leszerelés alkalmával a mezőgazda és polgári közönség használatára bocsátandó mindennemű katonai felszerelési cikk, szerelvények, gépek, állatok, fogatok, használati eszközök, szerszámok stb. vételára a hadikölcsönt jegyző felek részéről hadikölcsön kötvényekkel legyen kiegyenlíthető. Sőt különös kedvezményül az igénylők közül azok fognak elsőbbségben részesülni, akik

ERGOMOBIL

BIG FOUR

30-35 HP Kétgéprendszerű szántógarnitúrákat, 50 HP magánjáró szántógépeket, motorekéket, marokrakó-aratógépeket és fűkaszalógépeket előnyös árban raktárról azonnal szállít a

MAGYAR ORSZÁGOS BANK R.-T.

(ezelőtt Központi Kereskedelmi és Iparbank Rézsv.-tára.)

GÉPOSZTÁLYA, BUDAPEST, V., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 26. SZ.

Telefonszám: 86-87.

Sürgőnyoim: Centralis.

fizetést az általuk jegyzett hadikölcsönkötvények útján óhajtják teljesíteni.

Az eddigi hadikölcsönöknél meggyőződhetett mindenki arról, hogy a jegyzett kölcsönnek megfelelő címletek (kötvények) kellő időben mindig kiadottak s az ezekre esedékes kamatok mindenkor akadálytalanul kifizettek, így tehát teljes bizalommal lehet mindenki aziránt, hogy a hadikölcsönjegyzés a legjobb és legbiztosabb tökélteljesítés, amely azzal a felemelő tudattal is jár, hogy aki hadikölcsönt jegyzett, az a hazának is szolgálatot tett.

Hadikölcsönbiztosítás.

Már az előző hadikölcsön jegyzésének sikerét is nagyban elősegítette a Gazdák Biztosító Szövetkezete azáltal, hogy az életbiztosítással összekötött hadikölcsönjegyzés bevezetésével lehetővé tette, hogy bárki kereseti viszonyai arányában résztvehessen a hadikölcsönjegyzésben, anélkül, hogy a jegyzett összeget azonnal lefizetné.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete az elért szép eredmény folytán a folyamatban levő VIII. magyar hadikölcsönjegyzés eredményét még fokozottabb mérvben kívánja elősegíteni azzal, hogy bevált szervezetét rendelkezésre boesítja a kölcsönjegyzőfeleknek és a mult jegyzésnél tapasztalt nehézségek kikerülésére még előnyösebb jegyzési feltételeket állapított meg, amelyek mindenkinek lehetővé teszik, hogy megfelelő összeg jegyzésével hazafias köteletségének eleget tehesen.

Az életbiztosítással kombinált hadikölcsönjegyzés feltételei nagyjában a következők:

1. Hadikölcsönt jegyezhet bárki, nemkülönbség nélkül, 18—55 éves korban, aki egészséges, 500 K.-tól korlátlan összeg erejéig, azzal az egyetlen korlátozással, hogy a harcveronalban és a hadtápterületen levő katonáknál a biztosítás csak 4000 K. erejéig köthető. Katonák is biztosíthatnak, bármilyen szolgálatot teljesítenek is, de a fronton levők életére a hozzátartozók is megköthetik itthon a biztosítást.

2. 500—10,000 K. erejéig a biztosítás köthető orvosi vizsgálat nélkül, 10,000 K.-n felül kötelező az orvosi vizsgálat, ennek költségeit azonban a szövetkezet viseli.

3. Az életbiztosítással egybekötött hadikölcsön jegyezhető, akár azonnali készpénzfizetés, akár részletfizetés mellett, utóbbi esetben vagy 10, vagy 15 év alatt fizetendő egyenlő évi részletekben.

4. A biztosítási díj oly alacsonyra van szabva, hogy jóval kedvezőbb, mint az egyszerű vagy egyes életbiztosításoknál, a díj nagysága természetesen a biztosító fél életkorától és a választott törlesztési határidőtől függ.

Minden 1000 korona biztosított összeg után fizetendő:

Ha a biztosított fél életkora 1918. július hó 1-én	10 évi időtartamra		15 évi időtartamra	
	évenként	10 évi biztosítás a törlesztési helyett egyszerre azonnal	évenként	15 évi biztosítás a törlesztési helyett egyszerre azonnal
	K.	K.	K.	K.
18—25 év között van ...	82	691	56	647
26—35 " " " " " "	84	708	57	659
36—40 " " " " " "	85	717	59	682
41—45 " " " " " "	87	733	61	705
46—50 " " " " " "	90	759	65	751
51—55 " " " " " "	94	792	70	784

Semmiféle mellékletük nincsen!

5. Az első évi díj lefizetése után az életbiztosítás az egész biztosított összeg erejéig érvényes és kötelezi a szövetkezetet háboru, öngyilkosság, baleset és párbajokozta halál esetén is és az örökösök és jogutódok minden további fizetés nélkül azonnal megkapják a jegyzett hadikölcsönkötvényt.

6. Abban az esetben, ha a fél két évi részlet lefizetése után bármi okból beszünteti a további

részletfizetést, a hadikölcsönkötvény napi áron eladatik, az eladási árból törlesztetnek a hátralékos részletek, a fennmaradó összeg pedig kiadatik a biztosítottoknak.

7. Abban az esetben, ha a díjszámítás alapjául vett kamatból és az értékpapír hozadéka, mely a díj csökkentésére már beszámított, nem változik, ugy a biztosított még bonifikációban is részesül, mely minden 1000 K. biztosított összeg után kitesz készpénzben:

Ha a kötvény 3 év után adatik ki	10 éves 15 éves biztosításnál	
	18-48 K.	19-58 K.
" " " " " "	32.97	33.98
" " " " " "	71.19	75.34
" " " " " "	—	125.65

ha pedig valaki előre és egyszerre lefizeti a jegyzett összeget, akkor kap pl. egy 36—40 év közötti egyén, aki 15 évre biztosít 5000 K.-át és egyszerre előre lefizet 3410 K.-at, 15 év múlva összesen 5000 K. névértékű hadikölcsönkötvényt és készpénzben bonifikáció fejében 628'25 K., vagyis kap 3410 ellenében 5628'25 koronát.

Életbiztosítással egybekötött hadikölcsönjegyzést elfogad a Gazdák Biztosító Szövetkezete képviselőtében az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület biztosítási osztálya* is (Budapest, IX., Köztelek-u. 8. sz.) és készségesen szolgál ajánlati ívekkel és bármily irányú felvilágosítással.

Gabonaraktárak biztosítása.

A közlelmzési miniszter 130,000. számú rendeletével felhívta valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy az új termésrendelet alapján átveendő gabonatermés befogadására alkalmas és szükséges raktárhelyiségek biztosítása érdekében szükséges előmunkálatokat haladéktalanul tegyék meg. Tájékoztatásul megküldte a miniszter az egyes törvényhatóságok területén a f. évi 1210. M. E. számú kormányrendelet értelmében már összeírt alkalmas raktárhelyiségek jegyzékét, gabonatarolásra alkalmas további helyiségek (termelők, kereskedők, szövetkezetek, malmok vagy egyéb vállalatok raktárhelyiségeinek) kijelölését pedig a törvényhatóságok első tisztviselőinek köteletségére tette. Egy-egy községben több kisebb raktárhelyiség is vehető e célra igénybe, a földlog, hogy ilyen raktár céljára csak a gabona épp állapotban való megőrzésére alkalmas, szellős, száraz és jól zárható, tűzbiztonsági szempontból is kifogástalan helyiségek használtassanak fel. A H. T. kirendeltségével egyetértőleg kell továbbá minden járás területén megfelelő számú gyűjtőraktárt kijelölni, amelyek lehetőleg vasuti vagy hajóállomáson, vagy legalább azok közelében legyenek. A közlelmzési tároló raktárak közül legalább egy úgy választandó ki, hogy az a községbeli el nem látott lakosság részére fenntartandó kenyérmagkészletek megőrzésére és időnkénti kiosztására alkalmas legyen.

A raktárak és gyűjtőhelyek lekötése elsősorban a tulajdonossal való megegyezés útján történik. Ahol ily békés megállapodás nem sikerülne, azokról a raktárakról külön jegyzék készítenendő, hogy a közlelmzési miniszter szükség esetén idejében intézkedhessék hatósági igénybevételek iránt, amire a fentebb közölt termésrendelet megadja a felhatalmazást.

A szegényebb néposztály élelmézése.

A Közlelmzési miniszter 3232. számú rendeletében utasította a törvényhatóságokat, hogy a szegényebb néposztály és a csekély, szabott jövedelemre utalt társadalmi rétegek lehetőleg kedvezményes ellátásáról igyekezzenek gondoskodni. Ahol az élelmiszerek szétosztása jegyzetrendszer alapján történik, ott a hadisegélyesek, vagyontalan rokkantak, kistisztviselők, 4000 koronán aluli szabott jövedelműek részére a rendszer jegyektől eltérő színű élelmiszergyjegyek boesítandók ki és a jegyek beváltásánál ezek előnyben részesítendők. Burgonyából hüvelyesből, kukoricadarából és más olesőbb élelmicikkekből a szociális védelemre szoruló, a kevésbé te-

hetősek adagja lehetőleg magasabban szabandó meg; egyes cikkekre nézve ezt az eltérő adagolást az élelmiszerek kiutalása alkalmával maga a közlelmzési miniszter fogja megállapítani.

Aratás előtt.

Közeledik az aratás, egész évi munkánk gyümölcsének, népünk és hadseregünk élelmének betakarítása. Ha a jó Isten megsegíti az idén hű magyarjait, talán megjavulnak még az aszály következtében — sajnos — nem legbiztosabb termésátlások. Amde Isten áldása és a természet kedvezése egymaga nem elegendő, két kezünk munkájával is segítségére kell a természetnek sietnünk. Az egész ország és minden egyesnek jól felfogott érdeke azt parancsolja, hogy mindannyian szorgalmasan nekültségünk köteletségünk teljesítésének. Ma nemcsak dolgoznunk kell a mezőkön, a kertekben, hanem valósággal harcolunk. A természet viszonyaitól való, fáradságot nem ismerő küzdelemben kell a kapát, kaszát forgatnunk, hogy idehaza is győzzünk a barázdán, mint ahogyan vitéz katonánk győzelemről győzelemre haladnak odakünn a harcmezőkön.

Természetesen a kormányoknak, a hatóságoknak is mindent meg kell tenniük a mezőgazdaság termelő munkájának támogatására, elősegítésére. Gondoskodniuk kell róla, hogy a gazda olyan árat kapjon terményeire, amelyek termelési költségeit fedezik, másfelől pedig büdiják a termelésre. Jó példát adott e tekintetben most a német birodalmi kormány a gabonárak újabb emelésével és a korai esővel külön jutalmazásával. A jelenlegi terméskültségek is az áremelés mellett szólnak. Feltétlenül javítani kell az egyéb cikkekre képest aránytalanul alacsony gabonárakon s a buza árát legalább 75—80 koronában kell sürgősen megszabni.

A másik feltétel a mezőgazdasági munkásoknak katonai segítséggel és kellő időben való biztosítása, mert hiszen a munkásviszonyok a hadifoglyok tömeges szökődése és részleges bevonása miatt még a tavalyiaknál is rosszabbak. Bármilyen emberies és méltánylandó ilyen körülmények között a honvédelmi miniszter 335,958. Mg. B. számú f. hó 7-iki rendelete, amely az orosz és román hadifogságból hazatért legénységnek 8—12 heti szabadságot engedélyez s így lehetővé teszi, hogy az illetők, ha kisgazdák, rendbe hozhassák a házuk táját és elláthassák gazdaságaikat: viszont felette agályos ugyane rendeletnek az a kijelentése, hogy az intézkedés folytán, amely a szabad munkaerőt gyarapítani hivatott, az aratáshoz vezényelhető katonai munkaerő a mult évnek legfeljebb harmadrészét fogja kitenni. Ez semmiesetre sem volna elegendő s nagy mértékben veszélyeztetné az aratást, miért is kérve-kérjük a kormányt és a hadvezetőséget, hogy mindenütt, ahol annak szüksége felmerül, sürgősen boesásson aratószázadokat vagy más katonai munkaerőt a mezőgazdaság rendelkezésére. Az idején gyors betakarítását és kicséplését csakis a katonaságnak a gazdatársadalommal való ilyen vállvetett együttműködése biztosíthatja.

Eddig gyönyörűen megállotta helyét a magyar: első volt a harcmezőn, idehaza sem lankadt el a munkában és türelemben. Amit azonban a katonák hősiessége és a dolgos kezek munkája eddig felépített, nem szabad elhagyni ezután sem. A kitarítás erényére van szükség, hogy a teljes diadal gyümölcseit élvezhessük s megmutassuk az ellenségnek, amely még most sem akarja baráti kezünket elfogadni, hogy minket kifárasztani nem lehet s az ő sorsa is az lesz, mint a többi velünk hadban állott népeké, amelyek egymásután tették le lábunk elé a fegyvert.

A föld munkásnépének akaratától függ, hogy ez így legyen. Az ő vállain nyugszik a kitarítás lehetősége. Ez a tudat acélozza meg karunkat, ez öntsön bátorságot szívéinkbe. Bizzunk Isten áldásában, de érdemljük is azt ki ernyedetlen munkánkkal, mert csak az erőseket, a bátrakat, a kitarítókat jutalmazza igazi siker.

Gazdasági kérdések az országgyűlésen.

A képviselőház a Popovics Sándor pénzügyminiszter előterjesztette új pénzügyi felhatalmazási javaslatot tárgyalja, amely július 1-től október 31-ig szól s amelynek megvitatása során az idősebb politikai és gazdasági kérdések mind szóba kerülnek. Így főként *Batthyány* Tivadar gróf és *Sándor* Pál foglalkoztak gazdasági kérdésekkel felszólalásukban. *Batthyány* rendes költségvetés előterjesztését és letárgyalását sürgette, tiltakozott az „egységes kenyérfront” jelszava ellen és ellenezte a közép-európai hatalmak védelmi szövetségének gazdasági elmélyítését. Szerinte ugyanis a vámunió eszméje csak Németország érdekeit szolgálja. E döntő jelentőségű kérdésekre nézve a Ház nem maradhat tájékozatlan s azért 30 tagú bizottság választását javasolta, amely a kormányfővalaposan megvitatná a függőben levő kereskedelmi és vámpolitikai ügyeket s azután a Háznak jelentést tenne. *Sándor* Pál is ellene fordult a német szövetség gazdasági mélyítésének, ami szerinte gazdasági önrendelkezési jogunk elvesztését vonná maga után. Mivel pedig egy idő óta tudvalevőleg az O. M. K. E. csapott fel gazdasági önállóságunk védőjének, *Sándor* Pál természetesen kihasználta *Payer* német alkancellár valóban tulzott és részünkről teljességgel elfogadhatatlan nyilatkozatát arra, hogy ne csak az ilyen tulzásokkal és a német gazdasági politika egyes erőszakoskodásaival szálljon szembe, hanem az Ausztriával és Németországgal való minden gazdasági közösséget is ellenezzen. Elesen támadta továbbá az Osztrák-Magyar Bank vezetését, amely az osztrák kormányfőval szemben gyengének bizonyult és Magyarország rovására szaporította a fedezetlen bankjegyforgalmat, ami Ausztria hibájából bennünket is a tönk szélére juttat. Végül a Németországhoz való gazdasági közeledés alapos megvitatására országos jellegű szaktanácskozást összehívását javasolta.

Tisza István gróf politikai kérdéseken kívül főként a közlekedés ügyével foglalkozott és azt hangsúlyozta, hogy *Windischgrätz* Lajos herceg közlekedési miniszternek igaza van ugyan, ha azt hirdeti, hogy Magyarország el van látva, de ország-világ előtt hozzá kell tennie nyíltan: el van látva valóságos szükségletének harmad-, negyedrésze erejéig úgy, hogy az új termésig át tudja az időt koplalni. A magyar Kánaánban a rendes féladagnál is szűkebbre van szorítva a kenyér- és zsirellátás s a magyar nép örök diésősége lesz, — mondotta *Tisza* István gróf —, hogy oly nemes, stoikus nyugalommal tűri ezeket a reáört nélkülözéseket, amelyeknek elsősorban a kedvezőtlen természetmennyék, de részben kormányzati és közigazgatási hibák is voltak az előidézői. Kivált a katonai rekvirálások rendszerével szemben foglalt állást *Tisza* István gróf és a közlekedési igazgatásban napirenden levő hatásköri surlódások kiküszöbölését sürgette.

Vissza kell még térnünk a Ház mult heti interpellációs ülésére, amelyen többek közt *Abraham* Dezső a központok működését tette bírálat tárgyává. Ezek szerinte a gazdasági élet szakszerű lebonyolítása helyett csak két szempontot tartanak szem előtt: az üzletet és a nyereszkeszándékot. Számszerű adatokat sorolt fel annak igazolására, hogy a különböző központok nálunk elnyomták a kisipart és a rekvirált holmi árát a kisembereknek évekig nem fizették ki. Felhozta, hogy az Állatforgalmi központ olesón veszi a marhát és ma 18 K. egy kiló marhahús ára. Sorra vette a különböző központokat és azt a kérdést intézte a kormányhoz, hajlandó-e a fölösleges központi szervezeteket megszüntetni és hajlandó-e a központokat fokozottabb mértékben ellenőrizni? *Szerényi* József kereskedelmi miniszter elismerte a hibákat és kilátásba helyezte, hogy a kormány gondoskodni fog ezeknek megszüntetéséről. Kifejtette, hogy a kormány a szabad kereskedelemre való fokozatos visszatérést tartja szem előtt s a központok helyébe az ipari kényszer-

társulást kívánja léptetni, mert a békegazdaságra való átmenet idején a nyersanyagoknak a köz érdekei szerint való felhasználását csak a termelés irányításába való állami beavatkozás biztosíthatja. Ahány konkrét panasz egyes központok ellen felmerült, mindig szigorú vizsgálatot indított s a jövőben még szigorúbbá, egy-ségesebbé teszi külön intézmény segítségével a központok ellenőrzését.

A Házon kívül, egy értekezlet során *Popovics* Sándor pénzügyminiszter bejelentette, hogy szándéka mielőbb rendes költségvetést előterjeszteni. Nincs azon a nézetben, hogy a viszonyok talán indokolták ténnek, hogy ne lépünk költségvetéssel a világ elé, tartván attól, hogy az a költségvetés nem valami jó benyomást tenne. Az az álláspontja, hogy a teljes nyíltság sokkal jobb, mint a leplezés, mert az sokkal több gyanura szolgáltat okot. A kölcsönök végleges rendezése a pénzügyek végleges rendezésének legnagyobb problémája. Abban a meggyőződésben van, hogy ez a végleges rendezés másképp, mint vagyonadóval, aligha lesz keresztülvihető. Mennél hosszabb időre tolják ki ezt a rendezést, annál súlyosabb következményekkel járna ez. Szorosán összefügg ezzel a valuta helyreállítása is.

Hogy a vagyonadó technikai keresztülvitele milyen legyen, ma még igen vitatott probléma és a vélemények úgy az alapvetel, mint a végrehajtást illetőleg megoszlanak. Az a nézete, hogy a bankjegytulengés másodlagos jelenség és a pénzértéktelepedésnek első okát abban látja, hogy az állam abban a pillanatban, amikor a háborút megkezdte és folytatta, tulajdonképpen folytonos hitelt vett igénybe nem termelési, hanem fogyasztási célokra. Ez az oka részben a drágaságnak is, persze az áruhiányon kívül. Ha az állam mingyárt az első pillanatban abba a helyzetbe jutott volna, hogy hadikölcsönt vett volna fel, akkor a hadikölcsönkötvény mint pénzeszköz szerepelt volna. A hadikölcsönökből egyébként igen tetemes rész tényleges, effektív elhelyezésre szolgált és a kibocsátás egészéhez képest a lombardkölcsön útján nyújtott hadikölcsön összege alacsony. Kívánatos is lenne, ha a hadikölcsön menél szélesebb rétegekben nyerne népszerűséget, hogy így azok a tőkék is előbujjanak, amelyek ma kamatoztatlanul hevernek.

A katonai aratómunkások díjazása.

A honvédelmi miniszter rendeletet küldött a vármegyei gazdasági munkabizottságokhoz, amelyben az aratásra kirendelt munkások parancsnokainak és legénységének illetményeit állapítja meg.

A rendelet szerint az aratószázadokba beosztott és a hadrakelt sereghez tartozó tisztek és tisztjelöltek a hadipótdíjat, napi öt korona 50 fillér hadtápváltságot és a haretéri dohányilletményt kapják. A mögöttes országrész tisztjei az otthoni illetményüket, az élelmezési váltáságot élvezik és ezenkívül mindegyikük átvonulási szálláspénzt vagy természetbeni szállást kap. A hadrakelt sereg legénysége a munkahelyre való érkezés napjától kezdve csak a mögöttes országrész illetményét élvezzi, azonkívül a helyi szokásoknak megfelelő, de legalábbis 3 korona napi munkadíjat kap.

Képek a mezőgazdasági helyzetről.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, hogy az ország gazdasági helyzetéről megfelelő képet nyerjen és arról lapunk hasábjain összefoglaló tájékoztatást adhasson, a gazdálkodási viszonyokra vonatkozó kérdéseket intézett valamennyi vármegyei gazdasági egyesülethez. A beérkezett válaszokból megállapíthatjuk, hogy az időjárási viszonyok az egész országban kedvezőtlenek voltak, a márciusi fagy a tavaszi vetéseknek sok helyütt kárt okozott, de hátrányos volt az egyes gyümölcsfajokra és a kerti veteményekre is. A tavaszi eső hiányát a növényzet nagyon megsínylette.

A bevetett terület nagysága mindenütt meghaladta az előző év vetésterületét, sőt a Duna balpartján fekvő vármegyékben évek óta parlagon heverő földterületeket is művelés alá vették. A gazdák majdnem minden országrészben nagymennyiségben természetesen konyhakerti veteményeket, de nagyobb területek állanak az ipari növények természetének szolgálatában.

A terméskilátásokról szóló jelentések minden vármegyében még a június 5-ikére hajló éjszakán beállott fagy előtt készültek és így az akkor keletkezett súlyos károk a jelentésekben felvéve nincsenek. Megállapítható, hogy a terméskilátások a június fagy előtt majdnem minden országrészben legalább közepesek, itt-ott jók voltak, azóta azonban, sajnos, sok helyütt rosszabbodtak.

A munkaviszonyok mindenütt türethetlenné. A gazdák a munkások zsarolásai miatt panaszkodnak és így nem lehet esodálkozni azon, hogy például a Duna-Tisza közén a napszámosok járandósága naponta 55 korona, de sehol az országban nem kevesebb, mint 25—30 korona. Igen sok a panasz a petróleumhiány, a csépléshez és szántáshoz szükséges benzín és szén hiánya miatt.

A gazdák a vidéken vasat és vasárut kapni nem tudnak. Mindenütt, ha valami iparcikket vásárolnak, uzsoraárakat fizetnek. Sok a panasz a központokra, amelyek még súlyosabbá teszik a gazdák amugy is nehéz helyzetét. Hiányzik a kenderáru, a kikészített bőr és az olaj, de kevésnek bizonyult a kiosztott kéveköztözsinegmennyiség is. A gazdasági egyesületek az aratás és cséplés biztosítására okvetlenül és elkerülhetlenül szükségesnek tartják a katonai munkásoktagok kivezénylését, mert csak ebben az esetben látják biztosítottnak a mezőgazdaság üzemének zavartalan menetét. Módosítandóknak találják az egyesületek a honvédelmi minisztériumnak június 7-én kiadott 335.058/Mgb. számú rendeletét is, mely szerint az orosz fogságból érkezett katonák 8—12 hétre való szabadságotatása folytán a tavaly kiutalt munkásoktagoknak csak egyharmad része fog ebben az évben kiutaltatni.

Az időjárási viszonyok.

A Duna-Tisza köze. Az időjárási viszonyok általában kedvezőtlenek voltak és csak Pest vármegye néhány járása képez kivételt. Általában száraz tavasz volt, áprilisban fagy, májusban pedig kevés eső. A márciusi fagy a tavaszi vetéseknek Heves, Jásznagykunszolonok és Pest vármegye néhány járásában okozott károkat, így a kapásokban és az őszi kalászosokban, valamint a tavaszi vetésekben.

A Duna jobbpartja. Általában az időjárás nem volt kedvező. A márciusi fagy Veszprém vármegyében a tavaszi kalászosokban, Vas vármegyében a korai gyümölcsökben, Győr vármegyében a kerti veteményekben okozott károkat, míg Fejér vármegyében és Baranyában a növényzet fejlődését hátráltatta.

A Duna balpartja. A beérkezett jelentések általában kedvezőtlen időjárásról számolnak be. A március havában beállott fagyok az árpára, zabra, valamint a tavaszi vetésekre, egyes gyümölcsfajokra és a kerti veteményekre hátrányosak voltak.

A Tisza jobbpartja. Az időjárás Borsod vármegyében különösen rossz volt, míg Szepes vármegyében teljesen megfelelő. Zemplénben a gazdák a szárazság miatt panaszkodnak. A tavaszi eső sok helyen hiányzott, amit a növényzet nagyon megsínyelt. Bereg vármegyében a tavasziak visszamaradtak. A Szepességben a káros csapadék a gyümölcsösökben kárt okozott. Gömör-Kishont vármegyében a június 5-iki nagy fagy a kapásnövényeket nagy részben elpusztította. A bab teljesen, a kukorica 50—80%-ban, a burgonya 30%-ban elpusztult. A júniusi fagy Sáros vármegyében is sok kárt okozott.

A Tisza balpartja. Az időjárási viszonyok csaknem mindenütt kedvezőtlenek voltak. Az altalaj a téli nedvesség hiánya miatt teljesen száraz volt. Márciusban és áprilisban a csapadék kevés volt, a fekete talaju földeken a májusi pásztás eső keveset használt. Hajdu vármegyében az őszibúza a szárazság miatt nagyon szenvedett.

A Tisza-Maros szöge. A száraz tavasz és a kősi fagyok a tavaszi búzában és a gyümölcsösökben okoztak kárt. Csanád vármegyében csapadék csak májusban volt kielégítő, Torontál vármegyében a zab és az árpa szenvedett a márciusi fagyoktól, a májusi esők azonban a helyzetet mindenütt megjavították.

A Királyhágóntúli vármegyék. Az egész tél száraz volt, március és április folyamán alig volt közepes mennyiségű csapadék, inkább csak a délkeleti részekben. Hunyad vármegyében a júniusi fagy a konyhakerti veteményekben sok kárt okozott. A kevés csapadék következtében Szében vármegyében a kukorica nem kelt ki rendesen. A tavasz mindenütt igen korán beállott.

A bevetett terület nagysága és a termelt növények aránya.

A Duna-Tisza köze. Az összes vármegyékben csaknem minden talpalatnyi helyet művelés alá vettek. A termelt növények aránya a múlt évéhez képest annyiban változott meg, hogy a gazdák több száz holdnyi területen a kalászosok helyett kapás és konyhakerti veteményeket termelnek. Így Csongrád vármegyében a paprikával beültetett terület több mint tavaly volt. A kapásnövények területe Heves vármegyében 30% emelkedett. Pest vármegye aszói járásában 1000 holdat vetettek be kerti zöldségfélékkel és a ciroktermesztés is igen elterjedt. A monori járásban, a főváros közelsége folytán, jelentékeny területeket vetettek be zöldségfélékkel. A kalocsai járás több községében paprikatermelést vezettek be.

A Duna jobbpartja. A szántóterületeket mindenütt jól kihasználták. A bevetett területek nagysága az ősziéknél általánosságban 4—5 százalékos csökken, de ezzel szemben a tavasziaknál gyarapodott. Fejér vármegyében nagyobb területen kereskedelmi és konyhakerti növényeket vetettek és úgy Győr vármegyében is. Bizonyos foku eltolódás a konyhakerti és ipari növények javára Zalában is észlelhető.

A Duna balpartja. Nincs bevetetlen terület. Sok helyen az évek óta parlagon heverő földterületeket, mint szőlő, legelő, művelés alá vettek. Az őszi kalászosokból csaknem mindenütt többet vetettek, mint a múlt évben. Kerti terményekkel Bars vármegyében 2—3000 holdat vetettek be. Hontban a kapás az idén 3—4%-al több. Liptóban pohánka- és kölesvetéssel kísérleteznek a gazdák, míg Nógrádban a zöldségfélék termesztése kezd tért hódítani. Pozsony vármegyében a burgonya és cukorrépa kevesebb, mint tavaly volt.

A Tisza jobbpartja. A bevetett terület nagysága általánosságban megfelel a múlt évének. Beregben, a Szepességben és Ung vármegyében a tavasziakból kevesebbet vetettek. Zemplénben a lóherevetésekben visszaesés mutatkozik, a Szepességben hüvelyeseket nem vetettek. Gömör-Kishont vármegyében 4—500 magyar holdon termelnek repcét és 250—350 magyar holdon lent. Zöldségfélékkel is nagyobb terület áll művelés alatt. Sáros vármegyében a bevetett terület nagy-

sága a múlt évhez arányítva 30%-al csökkent.

A Tisza balpartja. A vetésterület mindenütt több, mint a múlt évben. Kerti veteményeket és ipari növényeket többet vetettek, mint tavaly. Szilágy vármegyében 25%-al kevesebb kalászosot vetettek, több krumplit, répát és ipari növényt.

A Tisza-Maros szöge. A bevetett terület nagysága a múlt évit mindenütt meghaladja. A gabonaféléknél ez lényeges többletet nem jelent. A gazdák ipari, szántóföldi zöldségféléket és konyhakerti növényeket vetettek nagyobb területen. Így Csanád vármegyében 20—25%-ra rug, Torontálban jelentékenyen nagyobb területen kendert, lent, cukorrépat, korai burgonyát és kerti növényeket vetettek el. Arad vármegyében szintén erősebben gyarapodott az ipari és konyhakerti növények területe.

A Királyhágóntúli vármegyék. Általában minden területet bevetettek. A román betörés által különösen sújtott részekben a bevetett területek nagysága körülbelül 5%-kal csökkent. Kisküküllő vármegyében a takarmányfélék, lucerna, lóhere, répa, bükköny aránya leszalldott, Torda-Aranyosban a takarmánytermelés hódított, Hunyad vármegyében a románjárta vidékeken az őszi vetések sok helyen elmaradtak, a késői vetés pedig gyengén sikerült. Szolnok-Doboka vármegyében több búzát vetettek, mint tavaly.

A terméskilátások.

A Duna-Tisza köze. Az esőhiány miatt a kalászosok szalmája több helyen rendkívül alacsony. Bácskában a buza lehető legjobb, a Jász-ságban az őszi kalászosokból 3—4 métermázsra, a tavasziakból 4—5 métermázsra szemtermés várható. Jobb a helyzet Heves megyében, hol az intenzíven kezelt nagy- és középbirtokokon holdanként 8 métermázsra, kisgazdáknál 4—5 métermázsra, Csongrádban 5 métermázsra. Pest vármegyében Kecskemét környékén jó közepes, Bácskeve vidékén közepes, a megye többi részén jó termés várható. A Bácskában kevés rozstot vetettek. Általában a rozsból 6 métermázsra várható, több helyen azonban csak közepes és gyenge közepes termésre van kilátás. Az árpa és zab jó, több helyen közepes. Pest vármegye több járásában kielégítő. Csongrád vármegye egyes részein a zab elfagyott. A kukorica sok helyen szépen fejlődik és jól kelt ki, több helyen azonban fejlődése csak türelhető. A burgonya mindenütt jól kelt, Heves vármegyében szép, Csongrádban türelhető, míg Kecskemét vidékén igen jó. Pest vármegyében általában a burgonyából való terméskilátás elég jó. A takarmányfélék a hideg időjárás miatt hiányosan keltek és fejlődtek. A természetes takarmány például a Bácskában kedvező, míg a mesterséges takarmányból csak a lucerna jöhet számításba. A Jász-ságban és a Kunságban természetes takarmányra nincs kilátás a mesterséges takarmányok első kaszálása számba nem vehető csekély eredményt adott. Csongrád vármegyében a fagy ártott a kaszálónak. Pest vármegyében Kecskemét vidékén a termés közepes, az abonyi járásban rossz a szalastakarmány, nagyrésztben azonban jó, elég jó, vagy közepes. A cukorrépa nagyrésztben jól kelt és fejlődött, épp így a takarmányrépa is, eltérés mutatkozik azonban Jásznagykunszolonk vármegyében és Hevesben, ahol gyengébb répatermésre van kilátás, míg Csongrádban a takarmányrépa közepes, cukorrépa nincs. Pest vármegyében általában közepes termés várható.

A Duna jobbpartja. Buzából és rozsból általánosságban jó középtermés mutatkozik. A zab és az árpa közepes vagy gyenge, a késői fagyot több helyen sínyli, eső szükséges. Ez úgy a tavaszi, mint az őszi vetésekre vonatkozik. A kukorica és a burgonya jó, több helyen a burgonyából erős a fagykár, Somogyban a burgonya igen jó termést várnak. A takarmány- és cukorrépa sok helyen csak közepes, egyes vármegyékben szép és bő termést ígér. A takarmányfélékre eső szükséges. A fagy több helyen nagy károkat okozott.

A Duna balpartja. A buza és a rozs katasz-

trális holdanként 6—7 métermázsra szemtermést ígér, Hont vármegyében csak ötöt. Több helyen jó, helyenként közepes termésre van kilátás. A zab- és az árpatermés egyes vármegyékben 4—6 q ígér, nagyjában azonban kedvező termésre van kilátás. A kukorica, valamint a burgonya sok helyen elfagyott, több helyen jól áll és amennyire most megítélhető, jó közepes termést ad. Mind a két kapás növényre eső szükséges. A takarmány és cukorrépa egyes vármegyékben gyenge, közepes, lapos helyeken esőt kíván és elég jó, a száraz időjárást sínyli. A szalás és mesterséges takarmányfélékből a termés kevés lesz. Trencsén vármegyében és Nógrádban azonban kedvező.

A Tisza jobbpartja. A terméskilátás búzából és rozsból közepes, Zemplénben jó közepes, míg Borsodban rossz, Beregben gyenge közepes. Ez a rozsról és az árpára is vonatkozik. A zab néhol jó, közepes, több helyen gyenge termést ígér. A kukorica és a burgonya a június-hideg és fagy miatt nagy károkat szenvedett. Sok helyen gyenge termés várható, néhány vármegyében közepes termést ígér. A takarmány- és cukorrépa sok helyen nem kelt ki, Beregben gyengén fejlődik. A mesterséges és szalastakarmány nagyon kevés, Borsod vármegyében nincs. A júniusi fagy Gömör, Kishont vármegyében a kalászosokban kárt okozott, a tavaszi lóhere kipusztult, a szénatermés a rendesen egyharmada. Sáros vármegyében a burgonya 30%-a, a főzelékfélék 50%-a a júniusi fagy következtében elpusztult.

A Tisza balpartja. A fekete talaju földeken a terméskilátás búzából, rozsból, árpából, zabból gyenge közepes. A kukorica sok helyen elfagyott. Takarmány- és cukorrépa közepes termés várható, szalás takarmányból gyenge eredmény lesz. Ung vármegyében a fagykár a vetéseknek nagy részét tönkretette.

A Tisza-Maros szöge. A buza sok helyen ritka kalászu, a rozs gyenge. Csanád megyében közepes termésre, Torontálban a búzából helyenként nagyon jó, a legtöbb helyen gyenge termésre lehet számítani. Temes megyében a buza 3—4, a rozs 3, az árpa 4, a zab 3 mm. termést ígér. A kukorica és a burgonya elég jól kelt, sok helyen jó termést ígér. A takarmány- és a cukorrépa kedvező időjárás esetén jó termést hozhat, Torontálban gyenge termést ígér. A takarmányfélék első kaszálása silyány volt, sok helyen gyenge.

A Királyhágóntúli vármegyék. A buza, rozs, árpa és zab közepes termést ígér, Hunyad vármegyében búzából gyenge közepes, szintúgy Szolnok-Dobokában, a rozs Hunyadban közepes, a zab nagyon gyenge, a kukorica és répa fejletlen. Háromszékben a tél folyamán nagyobb károk voltak, a fagy a rozst erősen sújtotta. A kapások nagy részét a júniusi fagy elpusztította. A kukorica-, burgonya- és a répafélék gyenge termést ígérnek. Szalastakarmányból nagyon kevés lesz. A kaszáló füve különösen Háromszék megyében rossz, holdanként még tíz métermázsra sem várható. Kisküküllő vármegyében a lucerna és a lóhere nagyon sínyli a szárazságot, Szében vármegyében a legelők rossz állapotban vannak. Hunyadban a tavalyi gyenge takarmánytermés felére számítanak. Szolnok-Doboka vármegyében nagyon gyenge a termés. Általában Erdély keleti részében az eddig ismeretlen nagy szárazság miatt a terméskilátások minimálisak.

A munkáviszonyok.

A Duna-Tisza köze. A munkáviszonyok általában rosszak, sok helyen türelhetetlenek. A napszámberék eddig a Bácskában 20, Csongrádban 30—35. Pest vármegyében 30—40, sőt 55 koronáig is emelkedtek. Az aratók sok helyen csak részesedésért hajlandók dolgozni. Általában mindenütt a legnagyobb szükség van katonamunkaerőre. Az élelmiszerek többszöri elrekvirálása folytán ki nem elégíthető munkás jó munkát nem teljesíthet. Az aratáshoz és behordáshoz szükséges munkaerő biztosítva nincs. E tekintetben

telben mindenütt sürgős intézkedésre van szükség.

A Duna jobbpartja. A munkásviszonyok mindenütt rosszak. A munkaerő kevés és a munkabérek aránytalanok. A gazdasági munkák csak abban az esetben lesznek elvégezhetőek, ha elegendő számú katonai munkásosztály fog rendelkezésre állni. Fejér vármegyében például az aratáshoz és csépléshez 4000 katonára volna szükség. Az illetékes katonai pöttestparancsnokok az időjárás viszonyokkal nem számolva, adnak 8—10—14 napi szabadságot a legénységnek és a szabadságidőbe az utazási napokat is beszámítják.

A Duna balpartja. Bars vármegyét kivéve, a munkásviszonyok mindenütt igen rosszak. Az aratás és cséplés, valamint a rétek kaszálása csak katonai munkásosztályokkal végezhető el. A munkások hihetetlen munkabérekért követelnek. Liptóban a munkásokat a gyárak foglalják le, Bars vármegyében az aratási munkálatokra szükségesek a munkások. Pozsony vármegyében felvidéki munkáscsoportok útján a munkásszükséglet nagyobb gazdaságok részére biztosítva van.

A Tisza jobbpartja. A munkabérek Szepes vármegyében túrheterenül magasak. A hadisegélyügy rendezése nagyon szükséges volna, mert az asszonyok kilenczederése a mezőn nem dolgozik. Az aratáshoz és csépléshez mindenütt munkaerőre van szükség. Ha a katonai segítőerők megérkeznek, fennakadás seholsem lesz. Sáros vármegyében az orosz foglyok tömegesen szöknek, Gömör, Kishont megyében az igrerőben nagy a hiány.

A Tisza balpartja. A munkások valósággal zsarolják a gazdákat. Mindenütt katonai munkaerőre van szükség. Általánosságban sok a panasz a hadifoglyokra.

A Tisza-Maros szöge. Az aratás mindenütt csak katonai munkaerővel biztosítható. A munkások kevés, a napszám hihetetlen módon emelkedett.

A Királyhágóntúli vármegyék. A munkásviszonyok mindenütt rosszak. A rekvirálások miatt sok gazda kénytelen az élelem hiányában hadifoglyait visszaadni. A munkaerő biztosítását munkásosztályok és szabadságolások útján várják.

Lényegesebb panaszok.

A Duna-Tisza köze. Petróleumban nagy a hiány. A csépléshez és szántáshoz szükséges fűtőanyagok szállítása legtöbbször helyen meg sem kezdődött. A földműves lakosság a kíméletlen rekvirálás miatt elkeseredett. Az ipari cikkek beszerzése csaknem lehetetlenné vált, a meg nem fekezett áruuzsora valósággal tobzódik és a gazdákat a legnagyobb kényszerhelyzetbe hozza. Csongrád vármegyében a városi lakosság például szappanból hatszorannyit kap, mint a kisgazdák. Kötéláruban és kenőanyagokban nagy a hiány. Pest vármegye több járásában a szén és a benzín nem szerezhető be. A cséplési szemet hiába sürgetik. A nyersolajhiány erősen érezhető.

A Duna jobbpartja. A szén- és benzín-, valamint olajszükséglet nincs fedezve. Szén csak azoknak érkezik, kik szénkereskedőktől rendeltek. A gyárak a földművelésügyi minisztérium által benzinre adott utalványokat állítólagos készlethei miatt nem veszik figyelembe. Hiányzik a vas-, a kender- és a bőryanag. A különféle központok mindenféle ipari cikkek előre beszedik az árát, hónapokig kamatozás nélkül hevertetik, az ipari cikkek pedig nem szállítják. Zala vármegyében a múlt évben megrendelt, szállításra szükséges hordókkal biztosított benzín még most sem érkezett meg.

A Duna balpartja. Hiányzik a szén és a benzín, a hajtósíj, a kenderáru és az olaj. A szénbizottság a cséplőszénrendeléseket nem utalja ki.

A Tisza jobbpartja. A benzín- és szénbeszerzés óriási nehézségekbe ütközik. Vasárúk az üzletekben nem kaphatók, csak uzsoraáron. Hiányzik az olaj és a ruházati cikk. Bars vár-

megyében a munkásoknak nincs szalonjuk. Gömör-Kishont vármegyében a Szénbizottság csak azoknak a nagykereskedőknek utal ki szemet, akik valamely szénbányával közvetlen összeköttetésben voltak vagy vannak. Szövetkezetek részére szemet nem adnak.

A Tisza balpartja. A vasanyag hiánya nagyon érezhető. Rendkívül aggasztó, hogy a cséplési szén még most sem érkezett meg. Kéveköltő zsinégből ugyszólván semmi sem áll rendelkezésre. Olaj és benzín nem kapható.

A Tisza-Maros szöge. Kevés a kéveköltőszinég. Szemet még nem szállítottak. A múlt évben rendelt benzín még most sem érkezett meg. A gazdasági cikkek beszerzése nagy nehézségekben ütközik. Nagy a kovácszénhiány.

A Királyhágóntúli vármegyék. A cséplőgépek tüzelőanyagát fával biztosították. Szén és benzín nincs. A gazdák a rekvirálás, makszimalás, az iparicikkek horribilis ára miatt a legsúlyosabb anyagi gondok közé jutottak.

Észrevételek vagy javaslatok.

A Duna-Tisza köze. Kivánatos a nagykereskedelem megrendszabályozása. Ukrániából a búkkönymag behozatala sürgős. A gazdasági viszonyok javítására szükséges volna, ha a munkásosztályok kenyér- és zsirszükségletükről maguk gondoskodnának.

A Duna jobbpartja. A hadifoglyok elosztásánál a kormány legyen tekintettel oly vármegyékre, hol nagy gazdaságok vannak. Feltétlenül szükséges a fejadagok felemelése. A gazdasági üzemhez szükséges anyagoknak minél előbb való kiutalása kívánatos.

A Duna balpartja. Sok helyen nagy lesz a takarmányhiány. Kivánatos volna az árpa, zab, burgonya és takarmány zár alul való felmentése. A marharekvirálás megszüntetése, a munkások fejkvótájának és a takarmányozási kvóta felemelése szükséges, valamint a műtrágya beszerzésének megkönnyítése.

A Tisza jobbpartja. Sáros vármegyének legalább 150 mm. szalonjára, 600—800 vagon műtrágyára volna szüksége. Módosítandó volna a honvédelmi miniszter június 7-én kiadott 335,058/Mgb. számú rendelete. A mezőgazdaság vitéhez szükséges mindenütt a vetőmagvak és ipari cikkek arányos szétosztása. Sürgős a vasanyagkiutalás. Az orosz békekötetés folytán feleslegessé vált mezőgazdasági cikkeknek a gazdák közt való szétosztása sokat lendítene a mezőgazdasági helyzeten.

A Tisza balpartja. Az aratási és cséplési időre nagyobb fejkvóta engedélyezése és az állatok részére több takarmány visszahagyása kívánatos.

A Tisza-Maros szöge. Szükséges a póttakarmányfélék kiutalása, a mezőgazdaságilag fontos ipari cikkek határárszabása, a drót, valamint a kovácszén forgalmának szabadabb tétele.

A Királyhágóntúli vármegyék. Az aratógépszinég biztosítása, a kisgazdák részére több hadifogoly kiadása sürgős. Torda-Aranyos vármegyében a kisgazdák hangulata annyira feszült, hogy megfelelő szervezetség mellett bármely percben kész az általános sztrájkra.

Általánosan kívánják a gazdasági egyesületek, hogy a földművelésügyi minisztérium vetőmag osztálya ne csak a vetőmag megvásárlásához szükséges miniszteri engedélyt adja meg, hanem egyes állami és magán nagygazdaságok vetési célra alkalmas magfeleslegét irassa össze, hogy az esetleg hozzáférjék a beszerzési forrást is meg tudja mondani. A fennmaradó készletet a tél folyamán is módjában volna elrekvirálni és így nem volna szükség arra, hogy az elrekvirált és a különböző tárolási helyeken összekevert vetési célra alkalmatlan mag vetőmag címén jó drágán jusson a gazdaközönség kezeire.

Hogy szeretneink mielőbb hazajöhesse- nek: jegyezzünk hadiköcsönt!

Olcsó Gazdasági Könyvtár

48 füzet, 4575 oldal, 1250-nél több szöveg közötti ábrával. Ár: bérmentes küldéssel 68 K. Ezek a Budapesti Állami Könyvtár Magyar Gazdasági Egyesületi Könyvtára szerkesztésében megjelent, sorozato: „Köztelek Olcsó Könyvtár” cím alatt jelennek meg és nélkülözhetetlen közkönyvek a gazdáknak. Készítette: Árjegyzék: bérmentes küld a „Pátia” Irodalmi Vállalat és nyomdai részvételével szakkönyvkereskedés, Budapest, IX., Dűlő-ut 25.

A repcepogácsa, mint takarmány.

A „Köztelek” 18. és 24. számának *Egyről-másról* című rovata felhívja a gazdákat a repcetermesztés nagyobb mérvű felkarolására*) s ugyanott arról is értesíti őket, hogy a Magyar Oaj és Zsírpari Központ arra kötelezte magát, hogy a termelő határáron vagy annak megszüntetelével fogalmi áron igényt tarthat a beszolgáltatott repcemennyiség 30, illetve 40 százalékának megfelelő mennyiségű repcepogácsára. Ma annyira meg vagyunk az abraktakarmányokkal szorulva, hogy az azokhoz való jutásra minden kínálkozó alkalmat meg kell ragadnunk; sokan már érdeklődnek is a repcetermesztés iránt, de a repcepogácsát alig ismerve, talán szívesen veszik, ha erről a takarmányról egyet-mást elmondunk, megbeszélésünket avval kezdve, hogy miután a takarmányrepce és káposztarepce pogácsája teljesen egyenértékű s miután a termelő nem a saját repcejének pogácsáját, hanem a raktáron levőt kapja, ne aggódjék azon, hogy a pogácsa kinek a repcejétől származik, mert az egyik épp oly jó, mint a másik, ha tulajdonságai a következők.

A friss pogácsának zöldessárga a színe, a repcének hejától barna pontokkal tarkázva, de ha a pogácsa sokáig olall, szürkésárgává válik. A sárga szín az olajtól származik s ezért a zsírosabb pogácsa sárgább, mint az ellenkezője. Néha azonban a friss pogácsának barna a színe de csak ha a liszté örölt repcét sajtolás előtt túlságosan felmelegítették s az ilyen színű pogácsa valamivel kevésbé tápláló, de másrészt csak oly ártalmatlan, mint előbbi. A felmelegítést alig mellőzik a repcénél, mert ebből az olajos magból nem szokás hideg uton étkezési célokra szolgáló olajat készíteni s ezért rendszeren melegen sajtolják, mert a meleg olaj higabb, s teljesebben sajtolható ki. Általán tehát azt mondhatjuk, hogy minél világosabb színű a repcepogácsa, annál jobb.

A friss repcepogácsának némileg a hagymára emlékeztető, de kellemes a szaga, az öreg azonban elveszti a szagát, sőt amidőn az olaj avasodni kezd, kellemetlen szagúvá válik; azonban a jól kiszáradt pogácsa csak későn avasodik s ez a baj inkább csak a rendes helyen raktározott pogácsán szokott jelentkezni.

Több aggodalomra adna okot, ha a repcepogácsának csipős volna a szaga, mert az valószínűvé tenné, hogy vadrepcétől vagy szelid- és vadrepcekeveréktől származik és bár ennek a pogácsának táptartalma alig tér el a máiktól, még sem becsljük annyira, mert nem etethetjük oly bátran, mint a szelidrepcepogácsát. A vadrepcepogácsának azonban nem mindig csipős a szaga, mert a vadrepce különféle keresztesvirágú növényeknek a magja s ezeknek csak egyes fajai képesek mustárolajat fejleszteni, legtöbbet a fekete mustárnak a magja. Ez a mag nem tartalmazza készen a mustárolajat, hanem csak

*) A fenti helyen ugyanis a repcetermesztés mostani fontosságáról írunk és felhívja a gazdák figyelmét arra, hogy a repce termesztése 120 K. maximális ár, mely jövőre még felemeltetik és 30%, illetve a jövőben 40% repcepogácsa, valamint ingyenes világítási anyagok biztosítása mellett ezidőszert mennyire jövedelmező és előnyös, felkértük a repcetermesztés iránt érdeklődő gazdákat, hogy ez ügyben forduljanak bővebb felvilágosításért az OMGE olajtermesztő osztályához (Budapest, IX., Köztelek-u. 8.), mely a vetőmagról is gondoskodni fog. A repcepogácsának takarmányértéke és miként való feltakarmányozása iránt megnyilvánuló érdeklődésnek pedig jelen szakközleménnyel kívánunk eleget tenni.

két anyagot, melynek egyikét a myronsavas kálit mustárolajjává változtatja, a másik a myrosin, ha a kissé melegebb magba vagy a pogácsába víz ivódik, ami részint már sajtolás előtt történik, mert a lisztbe örölt magot kissé megnedvesítve hevítik, részint midőn az állat a pogácsát evéskor benyalazza s a meleg emésztőcsatornába juttatja. Legelőnkben 70—75 C° körül fejlődik a mustárolaj, ellenben lassabban a csak mintegy 38 C° meleg emésztőcsatornában, azonban a fekete mustárból itt is annyi, hogy az állat hasmenést, kólikát, lázat kaphat, sőt elvétele is pusztul, vagy hogy a hasas állat elvetél. Ha a vadrepepogácsát szárazon etetjük, kevésbé veszélyes, mintha etetés előtt hosszabb ideig áztatjuk, mert a víznek és melegnek egy ideig hatni kell a pogácsára, mielőtt mustárolaj keletkezhet. Még jobb, ha az ilyen gyanus pogácsát néhány óráig meleg vízben áztatjuk s azután alaposan megfőzzük, mert így kiűzhetjük belőle az illó mustárolajnak egy részét. De amint már mondtuk, nem minden vadrepepogácsa fejleszt mustárolaját s az olyant épp oly bátran etethetjük, mint a szelidrepepogácsát, mely utóbbi csak akkor ártalmas, ha megromlott, vagy ha romlott repcének származéka, ami nem éppen ritka, mert a repce a legkönnyebben romló magvak egyike.

Különös figyelmet érdemel a repcepogácsa viztartalma, nemcsak, mert az értéktelen vizet is megfizetjük benne, hanem mert 14% viztartalomnál már penészesedni és 30% viztartalomnál rothadni kezd és mindkét esetben nemcsak egészségtelenné válik, de anyagilag meg is fogy, mert a penész a pogácsa zsirját emésztí föl, a rothasztóbaktériumok pedig a többi alkotórészeit, de leginkább fehérjét semmisítik meg. A penészes pogácsa rendszeren avasizű és ha nem is annyira egészségtelen, mint a rothadó, de jó takarmánynak az sem mondható. A sajtó alul kikerülő pogácsában több a víz, mint amennyi a repceből maradt benne, mert sajtolás előtt megnedvesítik a repcelisztet s ennek a víznek nem szabad a pogácsában maradni, ezért a friss pogácsákat száraz, szellős padláson, élére állítva úgy helyezik el, hogy levegőjárta hézag maradjon közöttük, de ha már eléggé kiszáradtak, bármely hűs és száraz helyiségben rakározhatók.

Végre magától érthető, hogy a repcepogácsának tisztának kell lenni, azaz ne tartalmazzon idegen anyagokat. Az nem kifogásolható, ha gyommagvak nyomai találhatók benne, mert bár az olajgyárban a lehetőségig megtisztítják a repcét, de egyes gyommagvak mégis maradnak közte, ellenben hiba volna, ha készakarva hamisítanak a pogácsát, ami azonban magas fokozott olajgyárainkban nem történik.

A repcepogácsa alkotórészei közül a nyers fehérje foglalja el az első helyet, de annak mennyisége roppant változik. A Magyaróvári Vegyikísérleti Állomás a háboru idejében 44 beküldött repcepogácsában 26.3 és 41.8% között változó nyersfehérjét és ezeknek átlagos nyersfehérjeje 33.0% volt. Ugyanannyinak (33.1%-nak) mondja Kellner is a repcepogácsa átlagos nyers fehérjét. Az átlagtól való nagy eltérések főoka kétségtelenül a magvak eltérő fehérjetartalma, mert a repcének fehérjetartalma a többi között nagyon függ a magvak nagyságától, amennyiben az apróbb magvakban több a fehérje, a nagyobbakban több a zsír, a magvak nagysága pedig az éretten aratott repcénél is annyira változik, hogy néha csak 180, máskor 500 mag nyom 1 grammot. Szintugy több fehérje s kevesebb zsír van a repcében, ha attól való félelmünkben, hogy az érett becökből sok mag kipereg, idő előtt aratjuk. Kisebb mértékben a talaj, trágya, időjárás is befolyásolja a fehérjetartalmat s a magvak nagyságát, valamint a pogácsa zsirtartalmanak mérve is annyiban, hogy a zsirtartalmanak arányában szaporodnak benne a többi alkotórészek, tehát a fehérje is. Az átlagnál csekélyebb fehérjetartalom azonban nem károsítja a vevőt, mindig, mert ahány százalékkal kevesebb a fehérje, ugyanannyival több

a nitrogénmentes vonat, zsír stb. s ezeknek többlete kipótolja a hiányzó fehérjét; igazi károsodásról inkább csak akkor beszélhetnénk, ha a pogácsa fehérjét az átlagos 10%-ot jóval meghaladó víz és a 7.7% átlagnál jóval több ásványi anyag (föld és homok) szorítaná le, de azért nem vitatjuk, hogy az átlagnál csekélyebb fehérjetartalom zokon esik annak, aki erre a takarmányalkotórészre különösen rá van szorulva.

A fehérjénél táplálóbb, de ritkán annyira becsült alkotórésze a repcepogácsának a zsír, illetőleg az olaj, melynek mennyisége az említett 44 pogácsában 4.7 és 20.2% között változott és átlag 9.3% volt Kellner 10.2%-val szemben. Most azonban jobban zsirtalanítják a pogácsát, többnyire csak 6—7%-ot hagyva benne s csak a parasztpogácsákban marad 15—20% vagy több zsír. A csekélyebb zsirtartalom kétségtelenül csökkenti a repcepogácsa tápértékét, de másrészt avval az előnyrel jár, hogy nem rontja az étvágyat úgy, mint a nagyon zsiros takarmány, mely könnyen emésztési zavart okoz.

A többi takarmányalkotórészekről csak Kellner átlagait közölhetem, mert az említett pogácsák beküldői nem bízták meg az itteni vegyikísérleti állomást azoknak meghatározásával, Kellner szerint pedig a már említett vizen és ásványi anyagon kívül 27.9% nitrogénmentes vonat és 11.1% nyersrost van a repcepogácsában. Többben azonban érdeklődtek az ide küldött repcepogácsák mustárolajtartalma iránt, de a pogácsák egyikéből sem lehetett mustárolajat fejleszteni, bár a göröcső a 44 pogácsa közül négyben a szelid repce héján kívül a vadrepe héját is mutatta.

A repcepogácsa kisebb-nagyobb mennyiségben valamennyi állattal etethető, de többnyire fejőteheneknek adjuk, mert azoknak több takarmányfehérjére van szükségük, mint az ökrök és hizóknak. Sokat azonban nem tanácsos a tehenek adni, nem mintha a kifogástalan repcepogácsa egykönnyen megártana, hanem mert a vásárolt pogácsán lehetetlen meglátni, hogy nem származik-e többé-kevésbé romlott repcétől és mustárolajat fejlesztő magvaktól. Ezért a közep nagyságú tehénnel naponta többnyire csak 1—1.5 kg.-ot szoktunk etetni, bár Németországban megállapították azt, hogy kifogástalan pogácsát 2.5 kg.-ot is bátran kaphat az 500 kg. súlyu tehén. Vajtermelésre alapított tehenészetekben továbbá számolnunk kell avval, hogy az olajban gazdag takarmányok lágygyá teszik a vajat, de ez inkább csak a parasztpogácsákra vonatkozik, míg ellenben a gyáriakban most sokkal kevesebb az olaj, semhogy a vaj szilárdságának föltűnően árthatnának. Nálunk a fejőtehenek számára többnyire a korpát keresik, pedig a repcepogácsa legalább kétszer annyi emészthető fehérjét s közel másfélszer annyi keményítőértéket tartalmaz és ezért hasonlíthatatlanul hatásosabb tejtakarmány, mint a jó korpá. Ezt számtalanszor igazolta a tapasztalás és ez indította az előrehaladott tejgazdaságot üző államok gazdáit arra, hogy a korpá rovására mindinkább az olajgyári hulladékok etetésére térjenek át. Különösen fontosak ezek a hulladékok, tehát a repcepogácsa is akkor, ha a tehenekkel sok répát, szeletet, szalmát és csak kevés szénát etetünk, mert bár az említett takarmányok elegendő nitrogénmentes táplálóanyaghoz juttathatják a tehenet, de a tejtermelést mindaddig nem fokozhatják, míg csekély fehérjetartalmunkon nem segítünk, amit kétségtelenül az olajgyári hulladékokkal érünk el legbiztosabban és többnyire legolcsóbban is.

Igen jó szolgálatot tesz a repcepogácsa az esztendő s kort elért növendékmarhánál is, mert a növekedéshez is sok fehérje szükséges, míg ellenben a fiatalabb marhával csak elvétele etetjük, mert a borjunál nem szokás a széná-etetést annyira korlátozni, mint az idősebb növendékmarhánál és mert az olajgyári hulladékoknak némi petyitő hatásuk van.

Azok az elvek, amelyek a repcepogácsa etetését illetőleg a marhára érvényesek, testnagyságuk arányában a juhokra és sertésekre is alkalmazhatók és csak a hizósertésekkel nem etetünk repcepogácsát, mert az olaj lágyítja a szalonnát, míg ellenben a hizómarhánál és hizójuhánál épp ellenkezőleg: hasznos a repcepogácsának ez a hatása, amennyiben akkor a hus közé lerakódó fagygyu elveszti szilárdágát s némileg a disznózsirhoz válik hasonlóvá. Elvétele lóval is etetünk repcepogácsát, de miután a lónak csekély a fehérjeszükséglete, kevesebb hasznát veszszük az erőtermelő állatoknál, mintha inkább tejelő s növendékállatoknak juttatjuk.

Repcepogácsát leginkább télen etetünk, de a csalamádé etetésének idejében nyáron is jó hasznát vehetjük, kivált az istállózott fejőtehenek takarmányozásánál, mert a csalamádében kevesebb a fehérje, semhogy nitrogénmentes táplálóanyagokban való rendkívüli gazdagsága a tejtermelésnél kellően érvényesülhetne.

A repcepogácsa legjobb etetési módja az, ha öregszerűen darálva, vagy fejszefokkal kellően felaprózva szárazon a rövid takarmánnyal (répával, szecskával stb.) jól összekeverjük, ami azonban csak közvetlenül etetés előtt történjen. Gyanus és romlott (pl. avas) repcepogácsa csak előzetes áztatás és alapos főzés után takarmányozandó, de ilyenét ne adjunk hasas- és növendékállatoknak, hanem inkább csak ökröknek, hizóknak, sertéseknek vagy meddő teheneknek. *Cselkó István.*

Hadikölcsonre jegyezni minden magyar embernek hazafias kötelessége!

Az arankakérdéshez.

A háboru után megoldandó feladatok egyik legsürgősebbje kétségtelenül a minden tekintetben kifogástalanul keresztülviendő arankairtas. *Kozma Dénes* dr. barátomnak e tárgyról írott, a „Köztelek” f. é. 21. számában megjelent értékes közleményében mindaz bennfoglaltatik, amit tudnunk kell, ha e kérdést állattenyésztésünk felvirágoztatása érdekében meg akarjuk oldani. Nevezett közleményből kitűnik, hogy az aranka elszaporodásának két fő oka a szántóföldi irtásnak elhanyagolása és az, hogy gazdáink nem használnak fel kizárólag arankamentes vetőmagot. Kitűnik továbbá az is, hogy az 1894. évi XII. törvény alkotása utáni két évtizedre esik az aranka nagyobb mérvű elterjedése.

A hatóságok az idézett törvényt igen lanyhan hajtották végre és végül oda jutottunk, hogy ma már nemcsak a lucerna- és lóheretéseket, hanem a len, kender, paprika, ré, legelő, lyeiumkerítések stb., sőt egyes fák is tele vannak arankával. Az irtás tehát olyan formában, ahogyan azt a törvény előírja, ma már sikerrel nem járhat, mert az előírt irtási módzatok csak akkor vezetnek volna eredményre, amikor régebben még nem volt az ország arankával annyira megfertőzve.

Az aranka szántóföldi irtásáról kiadott törvény tehát elavult, idejét multa, mert ha azt pontosan betartanák is, akkor sem várhatnánk tőle eredményt, mert a kór sokkalta jobban el van terjedve, mint semhogy a régi enyhe törvénytől eredményt várhatnánk. Ha az arankától szabadulni akarunk, akkor sokkalta szigorubb törvényt kell alkotni és végre is hajtatni, mert itt a gyenge orvosság nem lehet többé hatásos. Hasonló az eset a vérmérgezéshez, amelynél ha idejében kést fogunk, talán az ujj egy izének eltávolításával kiűrtöttük a gyilkos kórt, azonban ha a cselekvéssel késlekedünk, az egész kart tőből kell levágnunk, hogy a beteg életét megmenthessük.

Igy vagyunk az arankával is. Ma már csak gyökeres módok alkalmazásától várhatunk eredményt, a régi módok a baj mai állapotában célra nem vezethetnek.

Az aranka elterjedéséhez az is nagyban hozzájárult, hogy a gazdák a nevezett közlemény szerint legalább is 65—70%-ban arankás vetőmagot használnak fel. Hibáztható az aranka szempontjából az új ólomzárólás mikéntje is, mert mig eddig csak azon magvak ólomzáróltattak, amelyek nem tartalmaztak arankamagot, újabbán másszínű bárcával bár, de olyan magvak is ólomzáróltatnak, amelyek arankamaggal egy bizonyos százalékon belül fertőzve vannak.

Könnyen belátható tehát, hogy az irtási módok meg nem tartása és az arankás vetőmagvak felhasználása következtében igen könnyen eljuthatunk a mai tarthatatlan állapotokhoz.

Nézzük már most, hogy mi módon volna lehetséges ezen kártevőtől — ha nem is könnyű szerrel — mégis megszabadulni. A megoldás nem könnyű, de nem is lehetetlen, csak a nehézségektől nem szabad visszariadni.

Az alábbiakban foglalom össze azokat a tendenciákat, melyek sikerrel kecsgethetnének, ha azok nemcsak írott betűk maradtának:

1. Állapítsák meg a legegyszerűbb, de legcélravezetőbb és bárhol alkalmazható aranka-irtási mód.

2. Tekintélyes pályadíj tűzendő ki a nagy-arankamag kiválasztására alkalmas gép megszerkesztőjének, vagy annak, aki módot talál a heremagban lévő nagy-arankamagnak ártalmatlanná tételére.

3. A lucerna- és lóheremag behozatala külföldről teljesen betiltandó.

4. A lucerna- és lóheremagárusítása állami monopóliumot képezzen, viszont az állam vetőmagot csak oly gazdaságokban engedjen termelni, melyeknek földjei még nem, vagy alig fertőzöttek, és amely földek a rajtuk természetesen maggal együtt szigorú állami ellenőrzés és vizsgálat alatt állanak.

5. Az aranka irtásának elmulasztásáért nemcsak a birtokos, hanem a község előjárósága is felelősségre vonandó és érzékenyen büntetendő.

6. Az arankának talált és ki nem tisztítható lucerna- és lóheremag csak lisztte őrölve, mint takarmány, hozassék forgalomba, annak még külföldre való eladását se engedélyezzék.

7. A lucerna- és lóheremag kizárólag plombával lezárt zsákokban kerüljön forgalomba azon állami tisztítótelep megjelölésével, amelyik azt forgalomba hozta a kiskereskedelem részére. 5 különál több egy zsákban ne legyen, mert különben az eladás nehézkessé válik. Uradalnak nagyobb mennyiségű vetőmagot egyenesen az állami tisztítótelepről szerezzenek be, amikor is a zárolás nagy zsákokban 100 kilogrammonként is eszközölhető. Gazda a bárcát a vetőmag szármaszásának igazolására megőrizni köteles, ezzel a zugárusítás meg volna nehezítve.

8. A vetőmagvizsgáló állomások személyzete megfelelően szaporítandó, hogy a vetőmagtermelőterületek minél nagyobb, sőt folytonos ellenőrzés alatt állhassanak.

9. A tisztítótelepeket is a vetőmagvizsgáló állomások felügyeletére bízzák.

10. Az arankairtás oktató képekben minden községhezán kifüggesztendő, valamint az irtás elmulasztásáért járó megtorló intézkedések is ugyanitt közreadandók.

Ha részletesen megakarnám világitani a 10 pontot, akkor egy füzetet kellene írni, tehát csak néhány szóval okolok meg egyes pontokat, illetve csak rövid megjegyzéseket fűzök hozzájuk.

1. ponthoz. Többféleképpen ajánlják az arankát irtani: a föltnak leégetésével, felkapálással vagy felásással, polyvával vagy trágyával való beteregetéssel, sőt permetezéseket is hallottunk már ajánlani. Az utóbbi volna tán még a legegyszerűbb, a többi eljárás körülményes. Egyszerűs, gyors és biztos eljárás kellene. Ha a permetezés válna be, úgy a község szerezne be a gépet, az irtást pedig közérővel végeztetné.

2. ponthoz. Eme pontban foglalt kívánságom igen nagy fontosságú, mert a sikeres védekezés kezdete ebben összpontosul. A mai napig ugyanis nem rendelkezünk olyan géppel, amelynek segítségével a nagy-arankamag, a lucerna- vagy lóhere-

magból kiválasztható lenne. Ezen kérdés megoldása szinte lehetetlennek látszik és így igen súlyos feladat elé állítja a gépszerkesztőket, mivel a nagy-aranka magja nagyságra, alakra, fajsúlyra teljesen egyezik a lucerna- és lóheremaggal. De kérdés, vajjon egyéb tekintetben nem volna-e valami Achilles sarka, ahol megsebezhető lenne; talán találhatók oly vegyi hatások, amelyek a lóhere- és lucernamagnak nem ártanak, legalább lényegesen nem, de az arankamag csiraképeségét tönkreteszik. Ezzel a tanulmányozással a magvizsgáló állomások volnának megbízandók.

Nincs eppenséggel kizárva, hogy az emberi találékonyság mégis módot fog találni a különválasztásra vagy az ártalmatlanná tételre különösen akkor, ha egy nagy pénzjutalom sok ember figyelmét keltené fel és ösztönözné őket a feladat sikeres megoldására. Annál is inkább fontos ez, mivel az aranka nagyarányú elterjedését éppen a nagy-arankamag kiválaszthatatlansága idézte elő, hiszen a berefőjtő kisaranka magja a 20. számú szítával majdnem biztosan különválasztható a nagyságbeli eltérés alapján. Eppen azért a nagy-aranka megjelenéséig az aranka elterjedése nem is öltött a maihoz hasonló mértéket.

Mig tehát a nagy-aranka magja nem lesz eltávolítható vagy ártalmatlanná tehető, még abban az esetben sem várhatunk az arankakérdésben lényeges javulást, ha még olyan szigorú intézkedéseket is léptetünk életbe.

3. ponthoz. A lucerna- és lóheremagbehozatala nemcsak azért volna tiltandó, mivel a mai napig nincsen módunkban a nagy-arankát eltávolítani, hanem azért is, mivel a külföldi herék mind gyengébb termőképességűek, silányabbak, mint a magyar és mert a külföldi mag behozatala meggátolja heremagtermesztésünk elterjedését.

4. ponthoz. Ha valaki fel a monopóliumtól, lehetne oly megoldás is, hogy csak állami ellenőrzéssel termelhetnek engedélyvel arra alkalmas gazdaságok lóhere- és lucernamagot. Ha ki volna zárva a külföldi mag beözönlése és szervezve volna a magyar lucerna- és lóheremagnak *arankátlan* minőségben való kivitele, a magtermelés oly jó üzlet volna, hogy egyrészt arra elég gazdaság vállalkozna, másrészt az állam a termelést is szabályozhatná, több, illetve kevesebb területen engedve meg szükség szerint a lucerna- és lóheremagtermelést. Állami monopólium vagy legalább ellenőrzés melletti engedély kell a magtermelésre, mert hiába minden más fáradság, ha mint most, gazda gazdának bármily arankás magot is eladhat vagy bárki bármilyen arankás saját termelésű magot vehet.

5. ponthoz. A községi előjáróság részéről nem volna lehetetlenség, ha az előjáróság évente 4—5-ször bejárna a határt és közközlésen rögtön irtaná a talált arankát. Mennyi bizottság nem járt a háború alatt, a falun és határában, békében nem lehetne egy aranka-bizottságot szervezni? Tudok olyan községet, ahol kinézik azt a gazdát, akinek földjén arankafolt van; megtehetnék ezt másutt is.

6. ponthoz. A lisztteőrlést elengedhetetlennek tartom, mert a fertőzött áru csak így volna a zúgforgalomtól elvonható. Egyébként is a külföldre szállított arankás magon csak a magkereskedők nyernek, de a gazda rovására, mert ez a mag hitelvesztessé teszi a magyar magtermelést a külföld előtt. A gazdák érdeke, hogy ne engedjék egészen tönkretenni a magyar lucerna- és lóheremag hírnevét.

A 7., 8. és 9. pontokhoz nincsen különösebb megjegyzésem, de a siker érdekében ehhez is ragaszkodnék, mivel csakis ezeknek közbeiktatásától várnék teljes eredményt.

10. ponthoz. Az oktató képek kifüggesztése és az irtás elmulasztásáért járó büntetések közreadása szintén szükségesnek mutatkozik, mivel csakis ezen az uton volnának az irtási módok, a kisgazdák nemtörődősége dacára is, közsémmerté tehető.

A soraimban ajánlottak talán túlságosan szigorúknak tűnnek fel, de nekem — aki az arankairtás ellenőrzése céljából az ország igen

nagy részét apróra bejártam és a baj nagyságát közlő lottam — az a meggyőződésem, hogy az arankakérdés csakis erőlyes intézkedésekkel oldható meg.

(Magyaróvár.)

Hankóczy Jenő.

Olcsó Gazdasági Könyvtár

48 füzet, 4575 oldal, 1250-nél több szöveg közötti ábrával. Ára bérmentes küldéssel 65 K. Ezek a Buday Barna, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület főtitkára szerkesztésében megjelent, sorozatos „Köztelek Olcsó Könyvtár” cím alatt jelennek meg és nélkülözhetetlen kézikönyvek a gazdáknak. Régieltes árjegyzéket bérmentve küld a „Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénysársaság szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Államilag elismert új nemesített buza fajta.

Az államilag elismert nemesített buza fajták lajstromába újonnan felvétellett a Konopi Kálmán dr. által odvasi gazdaságában nemesített buza fajták közül az: „odvasi 9. számú vöröskalászu buza” és ezzel annak szakszerű nemesítettsége igazoltatik.

Az odvasi gazdaság Arad megyében, a Maros mentén fekszik, hegyes, rendes években eléggé csapadékdús vidéken. Ebben a gazdaságában kezdte meg Konopi a buza nemesítését 1911. évben, amikor vöröskalászu tiszavidéki buzából válogatta ki a jelenlegi buza nemesítései alapanyagát alkotó anyatóveket. A nemesítés a pedigre nemesítés elvei szerint történt és a kiválogatott tovek elkülönítve kezelt szaporulatait évenként átbíralva a nemesítő többeket kiselejteztet, úgy hogy ma már tulajdonképpen csak a két legjobban bevált fajtáját termeli nagyban szántóföldi terméssel tovább szaporítva.

Az államilag elismert odvasi 9. számú vöröskalászu buza kalásza középhosszak és hosszak, általában a kalász $\frac{2}{3}$ -ad részén 3 maggal — sőt nem ritka az $\frac{1}{2}$ -ad részben 4 magvu kalász sem. Tehát jól termékenyült, szálkás, halványvörös, középtömöttű, hegyesedő kalászokkal bír. Szára közepmagas, elég erős, ami az ottani vidéken szükséges, miután az erősen kötött vályogtalajon könnyen meg szoktak dőlni a buzá. Rozsdával szemben Konopi fajtái közül ez a 9. számú fajta bizonyult legellenállóbbnak és egyúttal a többi fajták közül ennek kalásza a legjobban termékenyült. Aratási ideje meg egyezik az ottani vidéken termelt közönséges buzáéval.

Laczkó Aladár.

Fegyverrel és pénzzel védjük a hazát!
Jegyezzünk hadikölcsönt!

IRODALOM.

A seprőcirok termelése, a ciroknak kereskedelmi áruvá való kikészítése és értékesítése. Irta: váradí Szabó János nyug. tisztartó, Debrecen, 1918. A szerző sajátja.

A régi jó időkben, mikor még béke honolt hazánkban és egy európai háborúnak még a gondolata is lehetetlenség volt szemünkben, úgy egy-két évtizeddel ezelőtt, mikor váradí Szabó János barátom még fiatal kasznár volt Csorvason a Wenckheim gróf örökösei uradalmában, sokat jártam ki hozzá aradi székhelyemről, nemcsak baráti látogatásra, de hivatalból is; termelési és trágyázási kísérleteket beállítani és megfigyelni. De bármennyi kísérletet állítottam is be a „csorvási kasznár” urnál, ő mindig lefőzött; saját kezdeményezéséből, előtte még nem világos kérdések kiderítésére, ki nem magyarózott tapasztalatok okának kikutatására, ő még több kísérletet állított be. Alig volt az uradalomban tábla, melyen több kísérleti parcella ne huzódott volna végig, hol érdekes különbségeket és gondolkozóba ejtő jelenségeket a vetés állásában vagy fejlődésében Szabó barátom be nem mutathatott volna. Be is mutatta készséges örömmel a tudni-

vágyását megértő, hozzá hasonló „kísérletező” rokonlelkeknek, akik a kísérletezést nem holmi elvont tudóshoz illő, tehát gyakorlati gazdának nem való kiesinyes játszadozásnak nézték, hanem, akik már akkor át voltak hatva attól a tudattól, hogy kísérletezés, próbálgatás nélkül egy gazdaság sem haladhat előre, egy üzem sem emelkedhet és maradhat modern színvonalon, hanem az újítások elől elzárkózó Kína módjára megáll, megmerevedik, elmarad.

Ezt ma már sokan vallják, de ezelőtt 15—20 évvel? Bizony akkor még a Nagy-Alföldön kevesen voltunk „kísérletező” gazdák és nekünk keveseknek ünnepnapot jelentett mindenkoron az, ha egymással találkoztunk, ha új tapasztalatainkat egymással közölhattük, új megfigyeléseinket megbeszélhattük és új nézeteinket megvitathattuk.

És e tapasztalatokat és megfigyeléseket nem szaladó kocsitetejéről, vagy robogó vonat ablakából szereztük; nem, hanem Szabó János barátom meg én gyalog jártuk be a mezőket, átvágtuk a vetéseken, hogy benyomásainkat a helyszínen gyűjtsük, hogy érdekes jelenségeket rögtön a táblában felkutassunk, hogy azok okát egyesült erővel mindjárt e tünetek szülőhelyén próbáljuk kideríteni...

Hogy e visszaemlékezés mit keres könnyűismertetésben? Rögtön megmondom: mikor Szabó János barátom átnézésre megküldötte nekem a most megjelent cirok munkájának kéziratát és annak elolvasásába elmerültem, lelki szemem előtt feltámadt az alföldi róna képe. az áldott fekete esorvási föld gazdag vetéseivel és magam előtt láttam ismét a esorvási kasznárt, amint „jó a vetésen át”. Mert mint író Ő ugyanaz maradt, aki volt, mint gyakorlati gazda: könyvében is ragyogtatja kiváló megfigyelőképességét, könyvében is élénk tárja kísérleti tapasztalatainak gazdag kincseit, egyszerű, keresetlen szavakkal alaposan, de aprólékos tudalékossággal nélkül oktat, sohasem fűrésztóan, hanem mindig frissen és érdekesen tanít, hozzá még meggyőzően elmondja, mint a gyakorlat embere a gyakorlatnak, mit tapasztalt sok éven át, mit tud, mit olvasott a ciroknövényről magjától kezdődően addig, míg kereskedelmi cikk lesz belőle. Könyvében végig vezet olvasóját cirokföldeken, cirokszakállkikészítőtelepeken; igaz, hogy most már csak szellemileg teheti ezt, hiszen a nyugalmazott tisztartónak nincsenek már ciroktáblái, pajtái, száritói, de segít a hiányon úgy, hogy munkájában mindazt, amit szemléltetni kell, jó és tiszta ábrákban bemutat; könyvet, melynek külső kiállítása ellen sem emelhető kifogás, így 34 kép és 3 tábla díszíti.

Ha valamely könyvre, úgy Szabó János munkájára égető szükség volt. A háború alatt a cirok egyike lett a legnagyobb jövedelmet szolgáltató növényeknek s így természetes, hogy a gazdák egyre jobban karolták fel termesztését. Jött is, különösen tavaly és az idén sok levél a Köztelekhez, hogy a szerkesztőség legyen szíves a feleletek rovatában vagy a szerkesztői üzenetekben megírni, hogyan kell cirkot termeszteni. Már pedig a ciroktermesztésre lehetetlenség valakit így rövid uton, dióhéjba-szorított utasítással kitanítani. Ehhez kellett egy részletes, de még sem terjengős, egy nem elvont tudományos, de mégis képzett gazdák részére megírt magasabb szinten álló kézikönyv, mivel a régebbi ciroktermelési munkák a könyvpiacra már kaphatók nem voltak. Erre írta meg az OMGE felkérésére váradi Szabó János a ciroktermesztési munkáját és pedig úgy, ahogyan minden, a gyakorlatnak szánt munkát megírni kellene, de ahogyan csak az tud írni, ki, mint Szabó, évtizedeken át munkája tárgyával gyakorlati és tudományos irányban odaadással és nyitott szemmel foglalkozott.

És itt rátérhetnék arra a régi sirámra, hogy milyen nagy kár az, hogy gyakorlati gazdáink legkiválóbbjai is irtóznak a tolforgatástól és hogy mennyi tudás és tapasztalat marad rejtve véka alatt, sőt mennyi nemzeti vagyon vesz el

amiatt, hogy a gazdák tapasztalataikat nem írják, nem örökítik meg. Ismerem azokat a mentségeket is, melyeket a gazdák e hallgatásuknak megokolására felhozni szoktak. Nem ismétellem azokat, csak megtoldom e mentségeket egyvel, azzal, hogy Magyarországon szakmunkát kiadni egyike a legrosszabb üzleteknek. Egyrészt nagy elszántság, másrészt gazdátársai iránt nagy bizalom kell, hogy legyen abban a gazdasági iróban, ki, különösen ma, a háború alatt, az annyira nehéz és drága előállítási viszonyok közepette magyar szakkönyvet mer kiadni, gazdasági szakkönyvet csak azért, mert — mint Szabó műve végzavában írja — az a meggyőződés vezet, hogy ezzel jelentős köz- és nemzetgazdasági hasznot tesz szeretett hazájának!

A háború tehát még nem minden kebelből ölte ki az idealizmust? A gazdaközönségen mulik, hogy ez a most már ritka eszményi gondolkodás és a gazdába vetett hit keserű esalodássá ne váljék: Vegyék meg minél többen e munkát! Nem járnak vele rosszul, hiszen még a legrégebb ciroktermelők is okulhatnak rajta; nem hoz senki e munka megvételével áldozatot, mert aki eddig cirkot még nem is látott, e műből annak termesztését, kikészítését és értékesítését alaposan el fogja sajátítani, de viszont az is, ki cirkot nem is tervezne termesztetni, még az is sok általános értéket tanulhat e könyvből, különösen a trágyázásról, talajművelésről és a kapálásról elmondott fejezetekből. A munka ára 20 korona; megrendelhető a szerzőnél Debrecenben, Egyháztér 11. szám alatt.

Gyárfás József.

Iránylevek a kalocsavidéki paprika termésének fokozásában és minőségének emelésében. Irta: Adorján József dr. vegyész-mérnök, kir. fővegyész. Magyaróvár, 1918. A háború alatt a paprika közgazdasági jelentősége erősen emelkedett, mert a bors fűszer hiánya miatt a paprika a külföldön is nagyobb tért hódított és fontos kiviteli cikkünk lett. Ez indította arra a földművelésügyi kormányt, hogy Adorján József dr. fővegyészt az elmúlt évben Kalocsára helyezte a kalocsavidéki paprikatermelés és feldolgozás tanulmányozása és irányítása végett. Az eddigi tapasztalatairól és tanulmányairól igen értékes beszámolót adott ki Adorján dr., amelyben a kalocsavidéki paprikatalajról, a paprika trágyázásának irányleveiről, a ka ocsavidéki paprika nemesítéséről, a paprikagyümölcs fűzében való eltartásáról, őszi utánéréséről és tavaszi dekomponálódásáról, a hüvelyes paprika betegségeiről, a paprika kondicionálásáról, a paprika-fűzerek portalanításáról, a hüvelyes paprika okszerű száritásának és őrlésének irányleveiről, a kész őrlemény eltartásáról s egyéb, a paprikával összefüggő gyakorlati kérdésekről írt. Bár még rövid idő óta foglalkozik Adorján dr. speciálisan a paprikával, feladatát olyan gyakorlatias irányban fogta föl, hogy ha továbbra is ebben az irányban halad, igen nagy hasznára válik működése a kalocsavidéki paprikatermelésnek. A tanulságos füzetet figyelmebe ajánljuk azoknak a gazdáknak, akik ezen jövedelmező növény iránt érdeklődnek.

LEVÉLSZEKRÉNY.

E rovatban csak a közérdeklő kérdésekre adjuk meg a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kísérni a „Szerkesztői üzenetek”-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó levelek intézendők, hirdetési, lapreklamálási, cím-változtatási stb. ügyekben tessék egyenesen a kiadó-hivatalhoz fordulni.

A buza torgombája. 52. sz. kérdés. Buza-táblában kalászhányás után fehérkalászu buzaszálak mutatkoznak. A betegség közvetlen a gyökerek feletti izületben van, a szár belső része rothadt, barnaszínű anyaggal van tele. Mi az okozója a buzaszál elsorvadásának? S. A.

Felelet az 52. sz. kérdésre. A betegség oka a torgomba. E betegség foltonként szokott jelentkezni, de megtörténik az is, hogy egyes, csak elszórtan álló növények betegek.

A kalászok egy része (amelyeken korábban jelentkezett a betegség) rövid, a buza szára és kalásza megfihéredett, a szem a kalászban teljesen összezsugorodott. Ez a képe a megtámadott tábláknak. S a foltok folyton terjednek, nagyobodnak. Figyelmesen megnézve egy-egy beteg növényt, azt látjuk, hogy földfeletti legalsó részén, a talajtól az első büttyökig, a szár megbarnult s a hüvelylevelek elhaltak. Ezt a barnaságot egy gomba, a buza torgombája okozza, amelynek tudományos neve *Ophiobolus graminis*. A szár megbarnulása különböző fokozatokat tüntet fel, aszerint, amint a betegség rajta kisebb vagy nagyobb mérvben, előbb vagy később jelentkezett. Így néhol még csak barna foltok láthatók, máshol már az egész alsó internodium (a talaj felszine és az első büttyök közti rész) egyenletesen barna, ismét máshol az egész rész fekete s különösen alja fényes is.

Gőreső alatt nézve a megtámadott növény-részt, megtaláljuk a gomba myceliumát a szár szöveteiben, amely itt terjed s innen a szár felületére jut, itt dusan szétágazik, e mycelium-ágak egymással összenőnek s tömör, sclerotium-szerű képződményt alkotnak. A fejlődésükhöz szükséges tápanyagot természetesen az anyanövényről vonják el, amelyen elősködnek, felhasználják annak életnedvét s beteggé téve a szövetet, képtelenné teszik az életműködésre is, minek következtében a buza elszárad.

A gomba a buzaszár legalsó részét támadja meg.

Ha tehát aratáskor magas tarlót vágatunk s behordás után a tarlót felégetjük, az elégett torssal együtt megsemmisítjük a rajta elősködő parazitát is. Am ez a védekezés magában nem elégséges, mert bár kis mennyiségben, de azért mégis megmarad itt-ott az el nem égett, vagy csak részben elégett torson annyi gomba, hogy jövőre, ha csak némileg kedvező időjárás talal is rá fordulni, ismét nagy károkat okozhat.

Épp ezért szükséges, hogy a felégett tarló mélyen alászántassék s jövőre ugyanabba a földbe buza ne kerüljön.

Ha ez óvintézkedéseket a veszélyezett vidék gazdái végrehajtják, akkor a fertőzés anyaga elpusztul s nem fogja veszélyeztetni a következő évek termését.

H. D.

A kecsketej kellemetlen szagának elvétele. 53. sz. kérdés. Mi módon lehet a kecske tejének kellemetlen szagát elvenni?

B. Gy. gr. dr.

Felelet az 53. sz. kérdésre. A kecsketej kellemetlen szaga elvehető, ha magát a kecskét és különösen annak tőgyét nagyon tisztán tartjuk és fejés előtt a tőgyet minden alkalommal tisztára lemossuk. A kecsketej mellékíze ugyanis a tőgyön levő faggyumirigyek váladékának szagától lesz kellemetlen szaga s ezért csakis a tisztasággal, nem pedig a takarmányozással tudunk ellene beavatkozni. U.

Hadjáradekkölcsönt jegyezni nem áldozatot jelent, hanem politikai érettség jele!

A katonai dijszabás felemelése.

A lapok közlése szerint az osztrák vasutügyi minisztérium és a magyar kereskedelemügyi minisztérium között a hadvezetőséggel való előzetes megállapodás alapján folytatott tárgyalások a katonai dijszabás felemelése tárgyában elvi megegyezésre vezettek. A két kormány megállapodása szerint — állítólag f. évi július hó elsejétől kezdve — a katonai személy- és áru-dijszabást egyaránt felemelik, az emelés mértékére s a különböző részletkérdésekre nézve azonban még további tárgyalásokra van szükség.

Amennyiben ez a híradás a valóságnak megfelelő, úgy a leghatározottabban tiltakoznunk kell

Katonai bevásárlások budapesti cégeknél. A triesti katonai élelmezési raktár (k. u. k. Etappenverpflegungsmagazin in Triest) budapesti cégeknél olyan árúkból, amelyeket a közgazdaság által a szabadforgalomból ki nem vontak, a hadrakelt sereg csapatai részére bevásárlásokat óhajt eszközölni. Ajánlatok közvetlenül a fenti élelmezési raktárhoz intézendők. A szállítás a m. kir. Közélelmezési Hivatal által kiállított engedélyektől függ, amelyet maga a triesti katonai élelmezési raktár fog beszerezni.

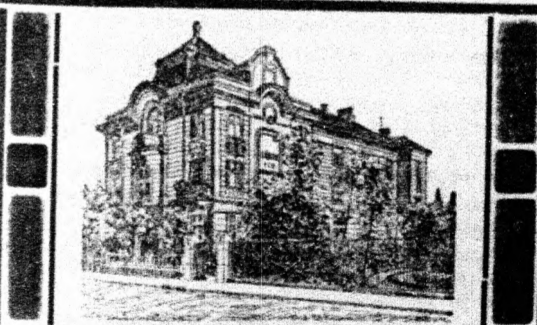
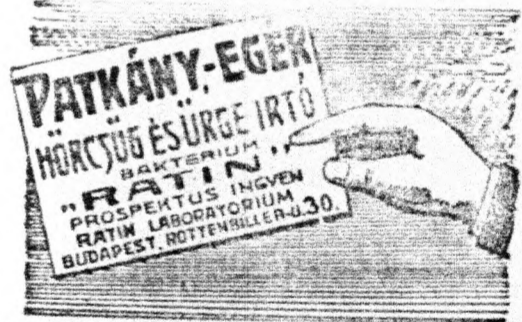
A járványok elleni védekezés a mai nehéz viszonyok közepette a gazda egyik legfontosabb és egyben egyik legnehezebb feladata. Minden háboru kísérő jelensége az emberi és állati járványok rendkívül nagy mértékben való fellépése és elterjedése. A bakteriológiai tudományak hatalmas fejlődése nagy diadala az emberi kultúrának és a védőoltások alkalmazása valóságos csodája a mai háboru jelenségeinek, miután segítségével sikerült úgy az emberek, mint az állatok millióit a fertőző betegségek romboló hatásával szemben oly mértékben megerősíteni és megvédeni, mint még eddig soha. A járványok elleni védelmi harc ilyen hatásos fegyverei az állami ellenőrzés alatt álló Laboratórium Védőoltóanyagok Termelésére Részvénytársaság (Budapest, IX., Lónyay-utca 18/b.) kiváló hatású védőoltóanyagait és gyógyító szérumait. A legteljes időszerű gazda figyelmét a védőoltások mielőbbi végrehajtására.

Olcsó Gazdasági Könyvtár

48 füzet, 4575 oldal, 1250-nél több szöveg közötti ábrával. Ára bérmentes küldéssel 65 K. Ezek a Budapesti Állami Könyvtár gazdasági és közgazdasági részlegének kiadásában megjelent, sorozatos „Köztelek Olcsó Könyvtár” című kiadványainak. Megjelentek a népszerűsítésük érdekében a gazdaságunk részletes tárgykörét bérmentes kiadványokból a „Patria” kiadványi vállalat és nyomdái részvénytársaság szakkönyvkereskedésénél, Budapest, IX., Üllői-utca 25.

NYILTTÉR.

A rovatban foglaltakról nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GÁBOR FIUMEVELŐINTÉZET

elemi-, Közép- és Kereskedelmi iskolai bentlakó és bejáró tanulók részére

Budapest, VI., Munkácsy-utca 21. Telefon 9000.

SZÜNIDEI OTTHON Balatonbogláron és a Tatrán.
Gondos pedagógiai felügyelet. Idegen nyelvek és zene gyakorlása: Előkészítés javítóvizsgára!
Kirándulások és gyalogvándorlások.

ERDÉLYI MÁRK

gőzekebérszántási vállalat
BUDAPEST, V., CSÁKY-UTCA 15. SZ.
TELEFONSZÁM: 144-62., TÁVIRATI CIM: „GŐZEKE”

Gőzekebérszántást és szőlő-rigolozást vállal.

HIRDETmény.

A Faértékesítő Hivatal a fa- és faszénkészletekben 1918. április 1-től 1918. június 30-ig beállított változásokról az 1851/1917. M. E. számú rendelet alapján való bejelentésére szolgáló forgalmi „Jegyzék” nyomtatványokból és az 1918. június 30-án meglevő fa- és faszénkészletek részletes bejelentésére szükséges „Bejelentőlap” nyomtatványokból a törvényhatósági joggal felruházott városok címére, valamint a vármegyék alispánjai utján a járási főszolgabírák és r. t. városok polgármesterei címére nagyobb készleteket küldetett oly célból, hogy a szükséges nyomtatványokat az azokért illetékesen jelentkezésnek díjtalanul bocsássák rendelkezésre.

Azonkívül a Faértékesítő Hivatal 1917. november hó 20-án 3389. szám alatt kiadott „Hirdetmény” alapján mindazok, akiknek közforgalmu vasuti, vagy hajóállomásra kiszállított tüzfűtőeszközük van, ezeket a készleteket további rendelkezésig minden hó 1-én és 15-én a Faértékesítő Hivatalhoz bejelenteni tartoznak.

Ez utóbbi bejelentéseket tehát az említett készletbejelentésektől függetlenül kell megtenni, még pedig tévedések elkerülése szempontjából legcélszerűbben nem a használatban levő „Bejelentőlap” nyomtatványok felhasználásával, hanem közönséges levél alakjában.

Budapest, 1918. évi június hó 12-én.
1144 Faértékesítő Hivatal.

Most jelent meg!

- A világháboru és az új élet.**
Rektor Lambrecht könyve után átdolgozta Geőzsa Sarolta. Ára bérmentes küldéssel 6.90 K
- A mesterséges csibenevelés.**
Írta: Winkler János. 23 szöveg köré nyomott ábrával. Ára bérmentes küldéssel 5.30 K
- A napraforgó termelése.**
Írta: K. Ruffy Pál. Ára bérmentes küldéssel 1.40 K
- A mézszéntrógya.**
Lépcsősz H. nagyszabású műve, fordította: Károly Rozsó dr. megegyezemi magánútanár. Ára bérmentes küldéssel 4.30 K
- Szeszfőzés gyümölcsökből.**
Hörnic-Tóth Jenő és Osztrójszky Antal. Ára bérmentes küldéssel 10.40 K
- Zöldségmagtermesztési Utmutatás.**
Írta: Velich István. Ára bérmentes küldéssel 2.- K
- Bortermelési adóról**
szóló 1918. évi törvény, kiegészítve a bortermelési adóról szóló végrehajtási utasítással, zsebkönyvben megjelent. 3 korona 20 fillér előzetes beküldése ellenében a könyv bérmentes küldeték meg.

Megrendelhető az összeg előre való beküldése mellett a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésénél, Budapest, IX. ker., Üllői-utca 25. szám. (Köztelek.)

Kimutatás a ragados állatbetegségek elterjedéséről.

1918. június 19.

A betegség neve	Fertőzve volt		Múlt heti állapot			
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	247	283	241	264	190	218
Veszétség	462	493	457	484	404	420
Takonykór	34	40	32	38	53	60
Száj- és körömfájás	72	483	60	453	124	836
Juhhimlő	7	7	7	7	2	2
Ivarsz. hóly. kiütés	29	76	31	84	31	91
Rühkór	1098	2552	2105	2573	858	1630
Bivalyvész	1	1	—	—	8	17
Sertésorbánc	99	400	78	309	116	294
Sertésvész	559	2385	515	2025	525	2738

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Napijelentés a gabonátólzsdéről.
1918. június 20.
(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)
Gabonaneműekben üzletkötések nem történtek.
Budapesti takarmányvásár. (A székesfővárosi vásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Jun. 18.

Hozatalok és árak.

Szállastakarmányok.	Fölhozatal.	Árak métermassánként fillérekben.
Réti széna I. rendű, 6. — — — — — szekér	—	—
„ II. „ 6. — — — — — „	—	—
„ I. „ — — — — — „	—	—
(csak június-júliusban) 32 .	10000—12000	
Réti széna II. rendű, uj (csak június-júliusban) 45 .	7500—8500	
Muharszéna — — — — — „	—	—
Lucernaszéna — — — — — „	12000—	
Lóhereszéna — — — — — „	—	—
Zabosbükönyszéna — — — — — „	—	—
Takarmányszalma (árpa) — — — — — „	—	—
Összesen szállastakarmány 78 szekér.		
Átlag 1300 kg. Összes suly 128,700 kilogramm.		

Szalma s alomfélék.
Alomszalma — — — — — 9 szekér 3800—4000
Zsupszalma — — — — — 3 . 4500—
Szalmaszecska — — — — — 11 . 6000—
Réti széna III. r. csom.-ra 8 . 5000—7500
Összesen szalmaféle 30 szekér.
Átlag 1300 kg. Összes suly 39,000 kilogramm.
A vásár irányzata s forgalma: Legtöbb széna érkezett Alsónémediről és Ócsáról. Legtöbb szalma érkezett Úllőről.
A kínálat: szűkös volt. A vevők száma: rendő. A kereslet: élénk. Az árak a vásár folyamán: megállapított áron adták el.

Örlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete abraktakarmány osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)
Finom korpa — — — — — }
Goromba korpa — — — — — } Határár 25.— korona.
Rozskorpa — — — — — }
100 kg.-ként ab feladó vasutállomás.
Zsákokért 11.— korona fizetendő 100 kg.-ként.

A szeszüzlet.

A szeszüzletben csak denaturált szesz került forgalomba, főleg a nagykereskedelem részére, a detailkereskedelem ellátására.
Gyümölcsipalinka igen keresett és vevők a kért legmagasabb árakat megadják, csak hogy áruhoz juthassanak. Németország részére is több tétel szilvórium kelt el.
Borpárlat igen szilárd és 90—91 K-ig kelt el belföldi forgalomban.

Budapesti lóvásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 20.
Fölhozatal:

	Árak:
Jobb minőségű hátasló és csikó	48 drb (drb-ként, kor.) 680—7000
Könnyű kocsi (jukker)	72 „ 1600—2900
Nehéz kocsi (hintós)	186 „ 2000—3000
Igás kocsi (nyugati vér)	350 „ 3500—13400
Igás kocsi, könnyű	151 „ 800—1600
Alárendelt minőségű és vágó	174 „ 400—1900
Összesen	981 drb.
Eladatlan maradt	662 drb.

Irányzat: közép. Székesfővárosi vágóra vásároltatott 40 darab. Vidéki vágóra vásároltatott 33 darab. Bécsi vágóra vásároltatott — darab. Használati ló — darab.

Budapesti szurómarhavásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 14.
Felhajtás: 1433 darab, ugymint 1339 drb élő belföldi szopós borju, 73 darab belföldi rugott borju, 21 darab éves növendék, — drb galíciai szopós, — drb galíciai rugott élő borju, — darab élő bárány, — darab belföldi leölt, — darab galíciai leölt, — darab bécsi leölt borju, — darab leölt bárány, — darab kecske.
Irányzat lanyhább volt, gyengébb minőségek árai 100—150 K.-val kilogrammonként emelkedtek.
Eladatlanul visszamaradt 24 darab.
Jegyzett árak:
Élő borjuk: Belföldi szopós I. r. — 1100—1180 fillér (kivételesen) — 1300 „
„ II. r. — 1000—1080 „
„ súly és rugott — 750—950 „
Éves növendék — — — — — 670—700 „

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 10.

Felhajtás: 798 darab juh, ugymint: — darab hizalt ürü, 100 drb feljavított juh, 277 darab kisorsolt kos, 418 drb kiverő és anyajuh, 2 darab bárány, 1 darab kecske, — drb szerbiai juh.
Az irányzat és árak nem változtak.
Eladatlanul visszamaradt: — darab.

Jegyzett árak métermázsanként élősulyban:

Hizalt ürü	700—730	K.ig
Kivételesen	—	—
Feljavított juh	650—690	—
Kisorsolt kos	—	690
Kiverő és anyajuh	—	500
Bárány	—	730
Kecske	—	500
Szerbiai juh	—	—
Durvaszörű	—	—

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 20.

Felhajtás: 1655 darab magyar, — darab boszniai, összesen 1655 drb nagy vágómarha, nevezetesen: 1037 darab magyar és tarka ökör, 422 drb magyar és tarka tehén, — drb boszniai ökör, — drb boszniai tehén, 182 drb magyar bika, — drb boszniai bika, 14 drb magyar bivaly, — drb boszniai bivaly.

Minőség szerint: — darab elsőrendű hizott bika, 150 darab középminőségű bika és 35 darab alárendelt minőségű bika; 8 darab elsőrendű hizott ökör, 1020 darab középminőségű ökör és 14 darab alárendelt minőségű ökör; — darab elsőrendű hizott tehén, 421 drb középminőségű tehén, 8 drb alárendelt minőségű tehén.
A mai felhajtás 571 darabmal nagyobb a mulhtetnél. Az irányzat és árak nem változtak. A f. hó 29-ére eső pótmarhavásár ünnep miatt elmarad.
Eladatlan maradt: 82 darab.

Következő árakat jegyezték, métermázsanként élősulyban:

Bika, jobbminőségű	900—1100	K.
Bika, silányabb	680—890	—
Magyar hizott ökör, jobbminőségű	960—1100	—
Magyar hizott ökör, középminőségű	760—950	—
Magyar hizott ökör, alárendelt minőségű	680—750	—
Tarka hizott ökör, jobbminőségű	980—1150	—
Tarka hizott ökör, középminőségű	800—970	—
Tarka hizott ökör, alárendelt minőségű	700—790	—
Magyar legelő paraszanmarha, jobbminőségű	800—970	—
Magyar legelő paraszanmarha, silányabb minőségű	660—790	—
Boszniai ökör, jobbminőségű	—	—
Boszniai ökör, silányabb minőségű	—	—
Magyar tehén	650—960	—
Tarka tehén	660—1000	—
Bivaly	580—800	—
Növendék	500—850	—

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 13.

Főlhajtás:		Árak:	fillér
	drb		
Magyarországból	949	Angol husos ürük	—
Galicziából	—	I. r. hizott ürü	—
Osztrák tartományokból	—	Középm. hiz. ürü	890—950
	—	Selejtes juh	—
Osszesen	949	Anyajuh	—

Irányzat: e hozatalt a vásári bizottság változatlan árak mellett osztotta ki az érdekeltek között.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 13.

Felhozatal:		Árak:	(kg.-ként fillérokben
	db		üzta sulyban)
			I. oszt. II. oszt.
Magyarországból élő borju	—	—	—
Magyarországból leölt „	—	—	—
Ausztriából élő „	—	—	—
Ausztriából leölt „	455	440—470	350—440
Magyarországból leölt bárány	—	—	—
Ausztriából leölt „	64	600—	500—
Magyarországból „ zsirsertés	—	—	—
Ausztriából „ hussertés	154	1460—	1360—
Magyarországból leölt juh	—	—	—
Ausztriából „	66	800—950	450—750
Osszesen	739	db.	—

Irányzat: e hozatalt a vásári bizottság változatlan árak mellett osztotta ki a közkörházaknak.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 18.

Sertésfelhajtás nem lévén, sertésvásár nem tartott. De vásáron kívül a lefolyt héten felhozott közvetlenül a sertésvágóhidra és pedig: 1351 drb hussertés és 602 darab zsirsertés, összesen 1953 darab vágósertés.

6948 darab hussertéssel kevesebb és 285 darabbal több zsirsertés a mulhtetvel szemben. Hadi célra fordítottak 836 darab hussertés és 168 darab zsirsertés. A városi sertésátvevő hivatal részéről 515 drb hussertés és 434 darab zsirsertés. Magyarországi volt köztük 434 darab hussertés. Szerbiából volt 430 darab hussertés és az okupált Orosz Lengyelországból volt 291 darab hussertés és 168 darab zsirsertés.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1918. június 17.

Felhajtás összege:		Minőség szerint:	
	drb		drb
Hizott s legelőmarhában felhajtás	1451	Hizott marha	1481
Csontozni való marhában felhajtás	754	Legelőmarha (Wiedew.)	—
Osszesen	2235	Csontozni való	754
Eladatlan maradt	—	Osszesen	2235

Származási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyarországi	1114	Ökör	956
Galiciai és bukovinai	—	Bika	310
Osztrák tartományokból	1121	Tehén	934
Boszniai	—	Bivaly	5
Osszesen	2235	Osszesen	2235

(Árak 100 kilogrammonként élősulyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1918. jun. 17.	0. rendű	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hiz. ökör	—	400—430	360—380	310—330
Galiciai hiz. ökör	—	—	—	—
Tarka hiz. ökör	—	—	—	—
Bikák	—	410—480	380—440	300—340
Hizott tehén	—	340—350	330—340	280—330
Hizott ösző	—	380—400	340—360	295—320
Csontozni való marha	—	200—330	—	—
Kisgazdák hizó ökre	—	—	—	—
Bivaly	—	—	—	—
Konzerváru (solt)	—	—	—	—

Irányzat: a vásári bizottság változatlan árak mellett osztotta ki a mézárásoknak. Rekvirált marha volt: Alsó-ausztriából 719 darab. Stájerországból 187 darab. Csehországból 215 darab. Hadi célra 489 darab. Helyi katonaságnak 287 darab. Jóléti husnak 287 darab.

Szerkesztői üzenetek.

F. I. Pöstén. A tők takarmányozásánál azok a szempontok irányadók, amelyeket a takarmányrépa etetésénél követünk, mert ez a két takarmány körülbelül egyenértékű s az állati termelésre is hasonlóan hat. A kettő közötti különbség legfeljebb csak az, hogy a marha jobban szereti a répat, a sertés pedig jobban szereti a tököt. A különféle állatok tehát annyi tököt kaphatnak, amennyi takarmányrépat szoktunk velük etetni s a tököből kívül etetendő takarmányok is azok, amelyeket a répa etetésénél szoktunk használni. Miután pedig gazdáink jól ismerik a takarmányrépa etetésének szabályait, fölöslegesnek tartjuk, hogy a választott malacok, süldők, tenyészkocák, tehének stb. tökkel való tartását részletesebben megbeszéljük. Természetesen leginkább az etetési, továbbá a toursi mázsás és az indiai tök ajánlható. Legtovább beszavanyítva tartható el a tök, mely ebből felaprózzuk és polyvával keverve rétegenként verembe rakjuk, az egyes rétegeket jól letiporjuk és végre 50 cm. vastagon beföldeljük. De a beszavanyított tök inkább csak sertéseknek való, mert a tök elkásosodik s azt nem szereti a marha. A polyva nem teszi a sertés számára kevésbé alkalmassá, mert ez az állat sok polyvát képes használni enni. Karácsonyi természetesen minőségben is eltarthatjuk, ha földt helyen számaijra több rétegen úgy rakjuk, hogy egymással ne érintkezzenek és ha az egyes rétegek számaival vannak egymástól elválasztva. Fagy ellen természetesen számaival kell az így elhelyezett tököt megvédeni. Ca. I.

R. B. Órszafalu. A szarvasmarha-árakat a hivatalos piaci jelentésekből vesszük át. Hogy a bécsi árak alacsonyabbak, annak oka az, hogy Ausztriában az árak maximuma vannak, nálunk pedig nincsenek. Ez a nagyon alacsony bécsi marhaár valószínűleg rekvirált marhának az ára lesz, a nem rekvirált állatok ára biztosan magasabb, de ezt — úgy látszik — nem tüntetik fel a hivatalos piaci jelentések, mert mi is kizártunk tartjuk az ilyen rendellenes körülmény fennforgását.

D. Lajos. 12¼ hold föld elmaradt trágyázásból a haszonbérbeadónak kára van. E kár összege akkora, melylyel a kárt helyre lehet állítani. Miután a bérlőnek jogában van a trágyázás évében a trágya 40%-át kihasználni, ennek következtében a haszonbérbeadó kára az elmaradt trágyázás költségének 60%-ában jut kifejezésre. Hogy ez az összeg számokban milyen értéket képvisel, a haszonbérszerződés és a helyi viszonyok ismerete nélkül ki nem fejezhető. A bérlő szerződésellenes azon eseteleményével, hogy takarmányonvény helyett kalászt vetett és nem tartott zöld ugart, a haszonbérbeadónak kárt okozott, e kár egy q gabona árával, értékével egyenlő, mivel minimálisan, egy q-val kevesebb termést hozt el kalászt kalászos után vetve. O. J.

Id. Molnár Lajos. A kis közleményt köszönöm, de nem közöljük, mert az a házi ügy már megoldódott, hogy megmaradunk a régi elnevezés mellett, amelyet — kiki a maga érvelése szerint! — a főszerkesztő javaslatára a rovátvezető azonban — nem jónak tart. Ajánlott bérelői szűrlégy pedig nem oldaná meg a kérdést, mert az a német Weizenkalmfliege fordítása és azt az állatot jelöl, amelyet a magyarban már régi közös megértéssel csak a házi buzalégynek (*Chlorops taeniopus* nak) nevezünk. Igaz, hogy a hesszeni légy is a buzaszárban, az aljában él és megöli az illető fertőzött sarját, sőt véleményem szerint néha a tö szesz sarját, de a töle eredő kár képe még sem olyan szemmel látható, mint a *Chlorops* nyári nemzedékétől eredő! Ezzel tehát az ügyet befűszertnek vesszük. Jablonovszky

Somogyi. A közölt vetésforgót a kívánt mértékben a következőképp alakíthatjuk: 1. répa, kukorica; 2. búza; 3. fonalas, 10 hold mák; 3. buza; 4. lóhere; 5. buza; 6. rozs vagy zab. Amennyiben a fonalas növények termesztése a talaj alkalmas, azaz 30—40 q keszder termelhető Átlagosan, úgy annak a jövedelmességére jobbnak a búzáé, vagy más gabonaneműé. A mák természetesen pedig azért ajánljuk, mivel ez a mai viszonyok között egyik legjövedelmesebb termelési águnk ott, hol kiélegető terméshozam érhető el. O. J.

Akolhát. Az olasz seprőcirok zöldtakarmánya s magja hátraan etethető az állatokkal és csak az alig arasznyi sarjhajtások etetése, vagy a cirok lekasálása után való legelgetése mellőzendő, mert a sarjhajtások kéksavai felkesztenek az emésztőcsatornában és halálal végző mérgezést is okozhatnak, ha a marha igen sok gyenge sarjhajtást eszik. Ha azonban a cirok felmértérrel magasabb, épp oly ártalmatlan, mint a csalamádé. Ca. I.

V. P. Helény. Kérdésére már rég levélbeli válasz ment. Ha a ciroktermesztésben járatlan, hozzássa meg Szabó János urad. tisztartónak most megjelent könyvét a „Ciroktermesztés”-ről; ára 20 K., melyet nevezett tisztartó nevére a következő címzettel: Debrecen, Egházter 11., kell megküldeni.

Gálósfai gazdaság. Merino-precoce kosok beszerzése végett az alábbi címekhez fordulhatna: M. kir. gazdasági akadémiára Keszthely. M. kir. korona-uradalom Gálósfai Pálffy József gróf uradalma, Szomolányi (Pozsony megye). Poltzer Géza gazdasága Somogytárnóca. Simongáti uradalom, Simongát, u. p. Nagyatád (Somogy megye). K. S.

L. Pta. Alonás. A repreczalma tápértéke körülbelül középhelet foglal el az őszi és tavaszi gabonaszalma között s legjobban értékesítője a juh, mert az a leveleket és vékonyabb elágazásokat szedi ki belőle s a keveset érő kóros részeket izéknak hagyja. Ca. I.

Gazda. Ha a burgonyaszár a gumók kiszedése idejére nek elkerültek még egészen zöld, akkor érdemes be savanyítani vagy zombolyítani, mert ennek a takarmánynak tápértéke körülbelül 70%-át éri el annak, amelylyel a hasonló módon konzervált csalamádé bír. A jármoskörrel naponta csak 10 kg.-ot ajánlatos belőle etetni. Ca. I.

Kat. Olvasóegylet Abony. Tudunkkal székényegyet ezidőszert nem lehet kapni.
St. H. Nagygyed. Kérdésére rovátvezetőnk levélben válaszolt.

Kasza-ajánlat.

Mindenki fedozze időben szükségletét, mert munkás és acélanyag hiányában az idény beálltával nem lesz áru.

Minden kaszáért, minden tekintetben teljes jótállás, a meg nem felelő díjmentesen új, jó kaszáért lesz kicseréelve. A kaszák minősége és ellenálló képessége a hazai viszonyokhoz és a gazdaságok nagy kihasználásához mérten lesznek gyártva.

Mintával készséggel szolgálók! Kaszanyelkekben csak korlátozott mennyiség áll rendelkezésre!

Legkiválóbb kaszák nagyobb gazdaságok és uradalmak részére, 100 drb rendelésnél bérmentes csomagolás és bérmentes szállítás.

„Szt. Antal”, „Dewett”, „Sárkány” kasza ára 8 korona.

Nagyság: 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110 cm.
Természetes kő 50 fillér. Vegyítő, kasza-kő 80 fillér. Kettős kaszakarika 120 korona. Egyes kaszakarika 70 fill. Kaszkalapáló-gép, akár gyermek is pontosan és gyorsan kalapál, 10 K. Kaszkalapács 420 K. J. Illő 380 K. Kaszákötartó erős, zománcozott, 2— K. I. Kaszanyél keményfából 4— K. Törhetetlen acél trágyavilla, 4 águ, 6— K. Törhetetlen acél széna- vagy trágyavilla, 3 águ, 550 K. Kapa, ásó, lapát stb. mezőgazdasági eszközök a legolcsóbb naplóron. Minden egyes tárgyért a legmesszebbmenő jótállás. Becses rendelést kér tisztelettel

SOHR PÁL acélárucég, SOMOGYSZIL.

PFEIFFER LAJOS FERENC

nagybani sertés-, zsír-, szalonna- és szarvasmarhakereskedelmi irodája
Budapest, VII., Alsóerdősor 12., I. 14.
 Sürgőnycim: Malacos Budapest. Telefon: József 15-49.

VÁSÁROLOK SÜLDŐ SERTÉSEKET

továbbtartás és
 hizlalás céljára.

Választási malacokat
 és annál idősebb
 malacokat.

Kérem az uradalmakat
 és a gazdaközönse-
 get, szíveskedjenek
 velem közölni az el-
 adásra álló állomá-
 nyaikat.

Legmagasabb áron fi-
 zetem és vásárolok
 azokat.

**MOTORALKATRÉSZEKET
 EKÉKHEZ SZÁLLIT, MOTOROKAT JAVIT**

Popper és Szántó gépgyár, Budapest, VI., Mohács-utca
 5. szám. Telefon: III-47.
 Különlegesen gyárt dugattyúgyűrűket és fogaskerekeket.

Kerítési és vontatási célra kiválóan alkalmas használt

DRÓTKÖTÉL

valamint gazdasági épületekhez és istállókhöz szükségelt

új istálló- és idomvasablakok

minden méretben, dus választékban vannak készleten.

Schlesinger Alajos vasnagykereskedő,
 Budapest, V. kerület, Váci-ut 30. szám.

ÜZEMGAZDASÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, V., Aulich-u. 7. Telefon: 36-54. Sürgőnycim: Szénmegtakarító.

Teljes központi szeszfőző-gyárak. Borkősavnyerés.
 Főzelék- és gyümölcsaszaló és konzervgyártó-
 telepek. Teljes szárító- és aprítótelepek. Takar-
 mánygyárak. Mezőgazdasági vízvezeték építése.
 Öntözőtelepek. Villamos telepek, erőátvitel.

**Előnyös törlesztéses
 és jelzálogkölcsönöket**

ingatlan- és telekvételeket és eladásokat, birtok és
 telkek parcellázását, üzleti finanszírozásokat és tranz-
 akciókat gyorsan és kedvezően lebonyolít a

Gazdasági Termelők Szövetkezete

Budapest, VII., Szabó-József-utca 12. sz. Telefon: József 55-42.
 Kolozsvárott, Jókai-utca 2. szám. Telefonszám: 12-39.

EREDETI STOCK MOTOREK**SZALMAFELTÁRÓK****MEZŐGAZDASÁGI-IPARI BERENDEZÉSEK**

Felvilágosítással és ajánlattal
 szolgál:

GAZDASÁGBERENDEZŐ ÉS MOTOREK**RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,**

BUDAPEST, VI.,

Vilmos-császár-ut 45., I. em.

TELEFONSZÁM: 76-94.

SÜRGÖNYCIM: „DIPLINGS“

Mezőgazdasági Kereskedelmi R.-T.

Teljesen befizetett alaptőke 1,000.000 korona.

Központi iroda:

Budapest, IV., Szervita-tér 5. szám.

Telefon: 120-28. Sürgőnycim: Gazdabank 120-28 Budapest.

ÜZLETÁGAK:

Állatkereskedelmi
 osztály:

Jármosókrök, tenyész- és növendékállatok be-
 szerzése. **A legjobb jármosókrök
 székelgyöldi fehér ökrök.**

Ezeknél a legmesszebbmenő kezesség a minő-
 ségért és munkaképességért. Kivánatra ked-
 vező fizetési feltételek mellett is szállítunk.

Szénkereskedelmi
 osztály:

Bel- és külföldi **szén** gözekezesántás-
 hoz, csépléshez és egyéb mezőgazdasági
 célokra.

Sertésforgalmi
 osztály:

Az Országos Sertésforgalmi Iroda üzletvitel-
 vel megbízott Haditermény Részvénytársaság
 főbizományosa Pozsony és Moson megyékre.

Birtokosztály:

Elhanyagolt vagy rosszul berendezett birtokok
 saját kezelésbe vétele és berendezése, továbbá
 új gazdaságok berendezésének anyagi támo-
 gatása a legelőnyösebb feltételek mellett.

Áruosztály:

Rézgálic, mindenféle vetőmagvak, kötélárak,
 istráng, kötőfém, marhakötél stb., zsáktartók,
 gépkendők, répavillák, patkósarkok, kerekek,
 ásók, kapák stb., különböző mezőgazdasági
 cikkek és eszközök, továbbá olaj, cement és
 mész legelőnyösebben kapható.

Ingyenforgalmi
 osztály:

**Mezőgazdasági és erdőbirtokok
 el- és bérbeadásának közvetítése**

„GÓLIÁT“

robbanásmentes szállítási tartály.

Amennyiben az olaj szállítását nem eredeti nagy fahordókban, hanem kisebb mennyiségekben kívánja, úgy igen ajánljuk az itt látható ábrájú erős szerkezetű horganyzott **vasbádógtartályt**, mely robbanásmentes szerkezettel is bírván, rendkívül erős voltánál fogva **elpusztíthatatlan** leltári értéket képvisel és a mindinkább dráguló, mindig szivárgó, könnyen törő fahordóval szemben **előnyben** részesítendő. **Rendeléseket az állandó forgalmi zavarokra való tekintettel már most feladni kérjük.**

Rendelésnél az összeg előlegül beküldendő.

18 literes, súlya 5 kg.	36— K
35 literes, súlya 7.5 kg.	48— K
50 literes, súlya 9.5 kg.	60— K

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Kézi „Fortuna“ DARALÓ

garattal, lendkerékkel (súlya 12 1/2 kilogramm), lendkerék 45 cm. Ara fogyasztónak **90 K** az összeg előzetes beküldése ellen.

Gép- Motor- Henger- Cséplő- OLAJ

Sűrített gépszir, „USZÓ“ kocsikenőcs. Zsirozók, olajozók, Stauffer-kenőszelencék, forraszókefék, szénlapátok, armaturák, szereszmok és mindennemű műszaki cikkek. Teljes malom- és fűrészberendezések.

Gép-, szereszm-, szijgyár, olaj-, gépszir-, kocsikenőtelep. Az összes műszaki cikkek legkitűnőbb beszerzési forrása. Budapest, V., Vilmos-császár-ut 53. (Saját ház.) (Alapítva 1884.) Székhelyem: Uszód, Budapest

Lukács Lajos és Társa

mezőgazdasági gép-, műszaki, vegyszertári cikkek raktára, BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 20. (GYÁR-UTCA SAROK). Telefon-interurbán: 51-53.

Szállít: kézidarálókat, szecskavágókat, ekéket, kultivátorokat, boronákat, fűkaszaló-aratógépeket, kukoricamorzsolókat, motorokat, mindenfajta mezőgazdasági, műszaki, vegyszertári cikkekét. 170

Kérjen Árajánlatot!

Bars megyei gazdával ÖSSZEKÖTTETEST KERES

a fenyőkosztolányi bányavállalat, a telepen szükséges élelmiszerek szállítása céljából. Hatósági engedélyek rendelkezésre bocsátatnak. Szíves megkeresések Fenyőkosztolányi Bányavállalat, Budapest, V., Pozsonyi-ut 2/b., II. emelet alá kéretnek. 1152

AJÁNLAT azonnali megrendelésre.

(Pyroleumszerű) könnyű gépolaj, átlátszó, pr. 100 kg.	340.— K
Gépolaj, cséplőgépekhez, 3 visc., pr. 100 kg.	270.—
Gépolaj, nagy gépekhez, 4 visc., pr. 100 kg.	280.—
Gépolaj, gőzekéhez, 5 visc., pr. 100 kg.	310.—
Hengerolaj, lokomobilhoz, 225° C lobb., pr. 100 kg.	310.—
Hengerolaj, gőzekéhez, 240° C lobb., pr. 100 kg.	375.—
Hengerolaj, tulh. gőzhöz, 250° C lobb., pr. 100 kg.	390.—
Hengerolaj, összes motorekhez, pr. 100 kg.	400.—
Motorhengerolaj, 7—8 visc., pr. 100 kg.	375.—
Dieselmotor-hengerolaj, 10—11 visc., pr. 100 kg.	380.—
Motorkenőolaj, 4 visc., pr. 100 kg.	290.—
kb. 180 kg. nettó tartalmu fahordókban.	
A fahordókat külön felszámítom, darabonként	80.—
Sűrű gépszir (Tovotte), nehezítetlen, pr. 100 kg.	600.—
Sűrű gépszir, nehezített, pr. 100 kg.	420.—
Vazelin, szerszámkenőcs, pr. 100 kg.	530.—
Kocsikenőcs, fekete, kátránymentes, pr. 100 kg.	195.—
bruttó fűr nettó, hordóstól együtt mért súlyban.	
I-a sárga szijviasz (gyanta helyett), kg-os rudanként	6.—
Iszapolt kréta, pr. 100 kg.	50.—
zsák hozzá, darabonként 9 K.	
Vörös tömítőlemez, pr. kg.	32.—
Grafitos tömítőlemez, pr. kg.	20.—
Grafitos tömítőlemez, drótbetéttel, pr. kg.	22.50
Fehér aszbesztlemez, pr. kg.	4.80
Összes árak helyt, raktáramon, nettó készpénzfizetés mellett értendők.	

FENYŐ BÉLA

műszaki nagykereskedő, Budapest, V., Csáky-utca 43. Telefonszám: 121-64. 407

GENERÁTOR
MOTOROK
VEHILÁTOR
ASZALÓK
ALÉNYEZETEK
KÖZMÉRŐ

4 MEZŐS SZÁRÍTÓ

Dr. Zimmermann-féle „Express“ szárító és aszaló elismert legjobb

MINDENT SZÁRÍTÓ.

Gazdaságban nélkülözhetetlen mezőgazdasági termékek, takarmány, gyümölcs, főzelékek szárítására. Költségvetéssel szolgál

RÁCZ FERENC MÉRNÖK,

Budapest, V., Falk-Miksa-utca 8.

A Simmeringi Vagongyár R.-T. magyarországi vezérképviselője, vagy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám. 708

TARLÓRÉPAMAGOT

ajánlunk a gazdaközönségnek azonnali szállításra, zöldfeji, sárga, kerek őszi tarlórépamagot legolcsóbb árban. Fajazonosságról és teljes csiraképességéről kezeskedünk. Megrendelés küldendő Drach Áron és Fia mag- és termény- nagykereskedőnek, Pápa. 913

Takarmánykamrák, Szivattyúk, Dinamók, Daralók, Cséplők

meghajtására alkalmas elsőrangú 2—3 HP és 4—5 HP benzínmotorokat, valamint még csekély számban lévő marokrakó aratógépeket, fűkaszalókat, gereblyéket és mindennemű gazdasági gépeket ajánl:

Dénes B. Betétitársaság

Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61. sz. A motorokhoz szükséges benzin beszerzésénél segédkezünk.

SZAPPANFŐZÉSHEZ

marókálit, nátronlúgot, lugkő kivonatot 30 literes demijonokban, használati utasítással.

Kénport 96—98% per kg.	29 K
Kénlapot aranyárga, 1.4 kg-os csomagolásban, per kg.	35 K
Kénlapot jután	37 K

ajánl: „METEOR“ VEGYIPARI TERMÉKEK Budapest—Kőbánya, X., Állomás-u. 20. 1050

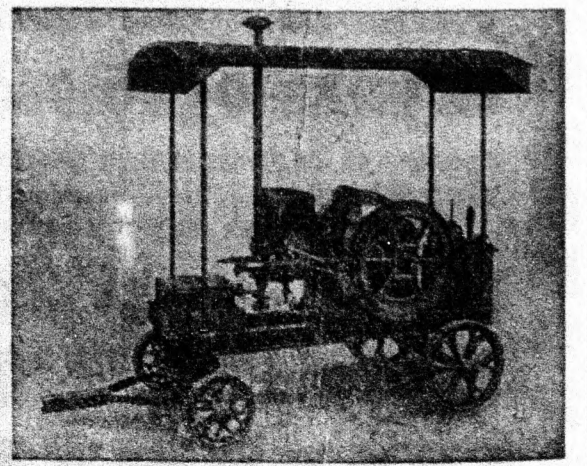
Központi Szeszűzőkészülékek Berendezési Vállalata ARÁNYI ADOLF

rézműárugyára, UJPEST, LÖRINC-UTCA 7. Telefon: 75—00. Interurbán: Arányi Ujpest.

Cégem eddig a következő központi szeszűződéket rendezte be:

905 Gyöngyös és vidéke (7 berendezés), Baranyai és pécsi gazdák szeszűző szövetkezete (4 készülék), Sárospataki és tokaji szeszűző szövetkezet (4 készülék), továbbá: Zalaegerszeg, Sümeg, Rozsnyó, Tapolca, Zala-szentgrót, Csáktornya, Perbenyik, Gyulafehérvár város, Szakálhőgyész, Paks, Zárab, Budapest és környéke, Engel Bernát és Társa központi szeszűződékek s még számtalan vidéki szeszűződe berendezését szállítottam.

Készülékeim igen jól beváltak és állandóan üzemben Gyöngyösön megtekinthetők. Szállítási határidő 14 nap.

szabadalmazott új
módosítással

TELEFON: 130-87
(INTERURBAN)

GÁSIÓSZERSZÁM

kenderspárga hevederből, bőrrel kombinálva, vízhatlan impregnált.

Legelső forgalomba hozója és készítője:

GÁL MIHÁLY szíjgyártómester. Lószerszámipartelepe:
Budapest, VI., Lázár-utca 16. (Opera mögött.)

Egy pár dupla erősen készített, extra 310 K, a szíjbőr és hasonlóknál is szavatoltan erősebb, tartósabb 350 K. Szűgyrészt végig bőrrel pártázva, vastag fleccel béleelve (körös-körül), elpusztíthatatlan 510 K, Bőrrel kombinált kötőfék, darabja 17 korona. Kötél kötőfék, darabja 9 korona utánvét mellett.

Parádés és igás bőrlószerszám. Bőrkötőfékek. Kötélistráng.
Kötelező vétel nélkül. Kívánságra lószerszámgyártmányainkból gazdaságoknak bérmentes mintát küldünk, tehát mielőtt szükségletéről gondoskodik, küldessen mintát. Elsőrendű uradalmak régi és állandó szállítója. Legjobb referenciák.

Részvénytársaság, szatmármegyei 15.000
magyar holdas intenzív gazdasága részére

főtisztet keres.

Csak kiváló gyakorlatiakkal rendelkező, okleveles, hadmentes gazdaságok köldjék ajánlataikat, igényeik megjelölésével Szántó Jenő, Budapest, V. kerület, József-tér 2. szám alá. 1100

Hizóállatkiállítás, Wien 1906:
I. díj: Állami aranyérem.

Hizóállatkiállítás, Wien 1908:

I. díj: Kiállítási aranyérem.

I. díj: A cseh királyság gazdasági tanácsának elismerő oklevele. Első és második díj, elismerő oklevél és állami ezüstérem az 1913. évi Komotau-i országos kiállításon.

Az eredeti Hampshire kosokból Leneschitz-i törzsnéjünkben a

KOSELADÁS

megkezdődött. Esetleges vételre tisztelettel meghívjuk a t. gazdaközönséget, Fürstlich Schwarzenberg'sche Herrschafts-direktion, Postelberg, vasuti állomás Postelberg, Csehország. 824

!!! MEGJELENT !!!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az OMGE igazgatója az OMGE igazg.-helyettese

szerkesztésében a

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

1918. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” huszonnegyedik évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképpeni Zsebnaptár, amely a naptár részét, a jegyzéknaplót és a vásárokat jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára OMGE tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel 8 K 50 f.

Megrendelhető a „KÖZTELEK” kiadóhivatalában és a „Pátria” könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Pályázati hirdetmény.

A Gömörkishontvármegyei
Gazdasági Egyesület

segédtitkári állásra

pályázatot hirdet.

Javadalmazás 2400 korona kezdőfizetés és 600 korona lakáspénz. Az állásra esélyes gazdasági akadémiai oklevelet nyert egyének vagy olyan gazdasági akadémiai hallgatók pályázhatnak, akik tanulmányukat előreláthatólag folyó évi június hó végéig sikeresen befejezik. Bizonyítványmásokkal felszerelt pályázati kérvények folyó évi június hó 30-ig a Gömörkishontvármegyei Gazdasági Egyesület igazgatósága címére, Rimaszombatba küldendők. 1108

HAJTÓSZIJ

oséplőgépek, malmok és egyéb gépek meghajtásához ajánlom a kitűnően bevált

„ROBUR” és „TITAN”

hajtószijaimat.

Számos elismerőlevél és utánrendelés bizonyítja ezen hajtószijak kiváló használhatóságát.

Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgál

SZABÓ RUDOLF műszaki üzlete,
BUDAPEST, V., Visegrádi-u. 19. 828

Uradalmak, gazdaságok,
kenyérgyárak, stb. szűkebb szükségletük előállítására ajánljuk legjobban bevált, szabadalmazott

K. modell Irus daráló- és lisztőrőlmalmainkat.

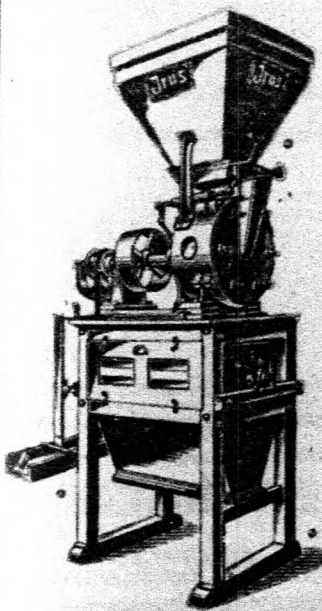
Malmainkkal takarmánydara, tészta-, főzõ- és kenyérliszt, minden finomságban állítható elő, kiőrés búzánál 84%, rozsnál 80%. Takarmány-magvak, szecskázott szalma, here, lucerna, tengeriszár, csutka stb. szintén lisztfinomságig őrölhetők.

Ezen speciális gép gazdaságokban ma már nélkülözhetlen. 140

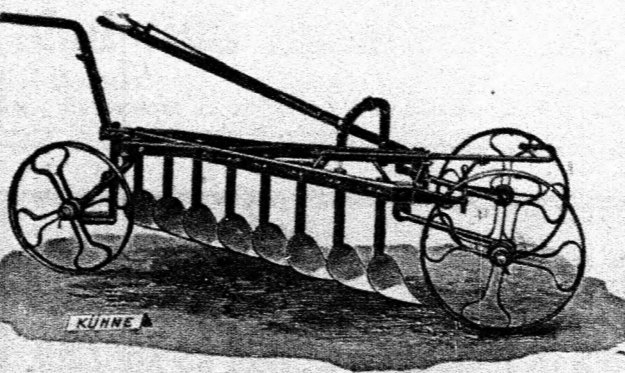
Bárhol felállítható, kevés helyet igényel és minden esetben műszaki képzettség nélkül bárki által kezelhető. Minden hajtóerőre alkalmas. Bővebb felvilágosítással és ábrák árúval készséggel szolgál.

Irus-Művek Magy. Közp. Iroda

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 21. sz. Telefon: 97-82.

Mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket elismert elsőrangú kivitelben szállít:

„RÜHNE”

Mezőgazdasági
Gépgyár R.-I.
Mosonban.

Alapított 1856.

Főraktár: Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 59. szám.
Fiókraktárak: Debrecen, Temesvár, Kaposvár, Szabadka. 819

Egy Scheffeldt-gyártmányu 40 lóerős, teljesen új
szántógép eladó.

Megtekinthető a Balassagyarmati Agrár és Kereskedelmi
Részvénytársaság gépraktárában, Balassagyarmaton. 1140

1700 hold

10 éve levágott, részben befásított **bükkerdőtalaj**,
részben **legelő, eladó** Szatmár megyében. Cam:

KOVÁTS LAJOS, Szatmár, Vajay-utca 5. szám, vagy Szamoskrassó. 1149

Perocid nyers.

**3-szor mártott sárga
kénlap. Firnisz. Lakkok.
Mügyanták. Kenőolajok.
Gépszir. Terpentinolaj.**

VAJDA PÁL ÉS LÁSZLÓ (ezelött: Vajda Pál),
lakk-, kenőgyár,
Budapest, V. Lipót-körút 4. :: Telefon: 62-79.
Gyár: Erzsébetfalva. 814

ELADÓ FÖLDBIRTOKOK.

Nógrád megyében 1000 magyar holdas birtok, 12 szobás remek kastélyal, kimagasló gyógyhely, mészbánya stb. eladó, ára holdankint 850 korona.

Hajdu megyében **szőlőbirtok**, 60 hold, vasútállomás mellett, sürgősen eladó, szükséges tőke 150.000 K. Vas megyében 800 holdas birtok, 11 szobás kastélyal, vasútállomástól 1 1/2 km., holdankint 2000 koronáért eladó.

Komárom megyében 1800 magyar holdas birtok, szép kastélyal, vízumalom stb., ára teljes felszereléssel együtt 5 millió korona.

Torontal megyében 1500 kat. holdas birtok, ára holdankint 3000 korona.

Fejér megyében 2200 m. holdas birtok, szép kastélyal és parkkal, Budapest közelében, ára 1 millió K. Győr megyében 300 magyar holdas birtok, vasútállomás mellett, ára holdankint 3000 korona.

Továbbá az ország minden részében kisebb-nagyobb birtokok. Bővebbet
STRASSER EMIL ÉS TÁRSA banküzlete,
Budapest, V. Lipót-körút 26. Telefonszám: 37-85.

Egér-typhus-bacillusok

minden fajta egérnél vészt idéznek elő, mely által az összes egerek a leggyorsabban és legbiztosabban **teljesen kiirtatnak.**

Árak: üvegie 10 50 100 250 500 1000 gr.

Egér-typhus-bacillus } 2-50 5-8-15-25-40-K

Patkánybacillus }
Szállítói: Raizner gyógyszerár, D.-Miholjac, Szlavónia. 816

KEDVEZŐ BIRTOK-, ERDŐ- STB. VÉTELEK!

Szatmár megyében 200 holdas birtok, Szilágyban 720 hold szeszgyárral, Pest megyében 186 hold, kisebb darabokban is, Verőce megyében 40 hold erdő, szántóval, gazdasági gépekkel, állatállományal, daráló malom, kőfűrészes és esőpléggel együtt, családok miatt olcsó árban és igen kedvező fizetési feltételek mellett megkapható. Részletes felvilágosítást nyújt

NAGY LAJOS Országos Adásvételi Irodája, DEBRECEN.

E vállalat fennáll 20 év óta. Adásvételi megbízások felvételnek az ország minden részéből. 1181

Földbirtokosok figyelmébe.

kétszáz ember és megfelelő fűvel rendelkezem. Elvállalok szénakaszalást, gyújtást és behordást részese-
dés ellenében. Ajánlatokat „Kedvező alkalm” jellegre Blockner
hirdetőjébe, Budapest, Semmelweis-u. 4. 1116

6-vasu „STOCK” motoreke

használt állapotban, de teljesen kijavítva,
BENZINES TRACTOR 5-vasu ekével,
eredeti **Wicking** marokrakó- és fűkaszalógépek,
svéd **benzinlocomobilok, malomberendezések, lánckutak** azonnali szállításra kaphatók:

Magyar Általános Géptorgalmi

Betéti-Társ. gépgyárában, Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám. 1159

Kirschner
legújabb szabadalmazott
**gyűrűs-gabona-
osztályozó hengere**
gőzcséplők és
osztályozógépek részére
a legjobb!
Kirschner A. gépgyára
Leipzig 90.

MAGYAR FABIZOMÁNY TÁRSASÁG, BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR 16. SZ. ERDŐK VÉTELE, ELADÁSA. ERDOBECSLÉSEK.

Mindenféle kemény- és puhafaanyagok
faszén és tűzifa bizományba
vétele, eladása és közvetítése.

Termelések finanszírozása.
TELEFON: 86-38. 941 TÁVIRATI CIM: MAFATÁR.

Hirdetések felvételnek lapunk kiadóhivatalá- nál, Budapest, IX., Öllői-ut 25.

Előre
használt **zsákok, szőlőkötöző fonalak, csomagoló
zsinegek, meleg takarók, szalmazsákok és fejpár-
nák, papírszinegek, papírszövetek**

HARON ÉS SZABADOS zsák-, ponyva-, szing- és textil-
árunagykereskedőknél, Budapest, V. Bátyány-utca 18. sz. 114

KERESEK

ké. 800 kat. hold prima, hosszú lejáratu, mindent
megtermő alföldi birtalomra **százalékhaszon-
részesedéssel**, óvadékképes, intelligens,
munkabíró, kereskedelmileg is képzett

GAZDATISZTET

ki belterjes gazdaság teljes önálló vezetését köl-
csönösen megállapított, kikötött biztos hasznát
hajtó kötelezettséggel elvállalja, szükséges tőke
rendelkezésére állana, illetőnek tehénészetet, lo-
tenyésztést, juhászatot, magtermelést, szóval min-
denemű kultúránövénnyel termelését szakszerűen
értetni kell. A bérlet most egy éves, de teljesen fel-
van szerelve 60 lóerős Stock-ekével, Szeged váro-
sától 32 km-re, vasúttól és nagy községtől mi-
uttal 10 km-re fekszik. Esetleg társulni is negye-
déből békeszerető, becsületes, tohatséges gazdával.
Állás betölthető f. év október 1-én, vagy még előbb
is. Ajánlatokat kér **Straus Gyula, Horgos.** 8905

Földbi tok, körülbelül 200 hold

fundus instruktus nélkül, kitűnő termőföld, Varasd közelében **eladó.**
Ár holdanként 4000 K. Bővebbet Budapest, Erzsébet-tér 15, házmesternél. 1125

Bérbeadó

hat évre egészben vagy részletekben a
halasi ref. egyház tulajdonát képező,
Kecskemét és Kiskunfélegyháza között
levő Páka-pusztá (vasuti megálló), amely

993 kat. hold jó minőségű szántó és kaszáló.

Feltételek megtudhatók a **Halasi Kereskedelmi Banknál, Kiskunhalas.** 1142

Nagybirtokok vételéhez milliókat

bocsátok rendelkezésre tisztességes bankkamatot az áll. **Bérletek** helyett kitűnő alkalom **birtokvételre. Ezer** hold körüli birtokot keres udvari tanácsos kastélyal, parkkal, esetleg szeszgyárral. Felvilágosítás: **Török István** hírlapíró-
dájában, Budapest, VIII. Rákóczi-ut 61. szám. Ugyanitt kaphatók: minden terje-
delemben birtokok, erdők, bérletek, továbbá bérházak, paloták, villák, családi
házak, telkek, mindennemű pénzkölcsönök, finanszírozások. Törvényszékiileg bejegy-
zett cég. Telefon. Magas referenciák és összeköttetések. Birtok-jegyzék ingyen! 1147

ZSÁK- ÉS PONYVAKERESKEDŐ

vétel és eladás. 157
PATAK HUGÓ Iroda: BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 19.
Telefon 156-76. Flótktelep: FÜME, BAROSS-KIKÖTŐ.

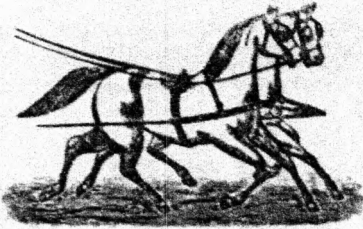
TŐZEGLÁPOK ÉRTÉKESITÉSE

A tüzelőtőzeg termelésére szolgáló teljes gépberendezéseket és üzemvezetést

**kölcsönbér vagy haszon-
részesedés mellett**

bocsájtunk a tőzegtulajdonosok rendelkezésére.

ÜZEMGAZDASÁGI RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, V. KER., AULICH-UTCA 7. SZ.

TÖRV. VÉD. TELJESEN UJRENSZERŰ

IGÁSLÓSZERSZÁM

amely áll: 1 pár huzó vízhatlan kantár és gyeplőből, igen erős kenderhevederből, csattos és csatolandó részek, szügy eleje erős szjűrből, vastag filcbéléssel, 1 pár lóra komplett, nagyon erős 210 kor., extra erős 260-280 kor., elpusztíthatatlan, bőrt felülmúló extra-extra erős 320-350 kor. Bőrrel köröskörül „elpusztíthatatlan” 450-500 korona. Ugyanígyen kötőfék darabja 15-20 korona. Erős kenderkötélistrangok és kötélkötőfékek darabja 8 korona.

Eddig többek közt a következő uradalmaknak szállítottunk: Főhercegi urad., Albrechtfeld. Hg. Hohelohe S., Szob. Orgróf Pallavicini Edéné. Gr. Almásy, Kétegyháza. Dr. gr. Almásy Imre. Gr. Andrássy Géza. Gr. Andrássy György. Gr. Andrássy Sándor. Gr. Cziráky uradalma. Gr. Dessewffy. Gr. Draskovich I. Ciganka. Gr. Eszterházy Pál. Gr. Eszterházy, Salgócska. Gr. Festetics

200 pár tiszta bőr és heveder
LÓSZERSZÁM
raktáron, igás és parádés, legolcsóbb árakon

Samu. Gr. Hoyos. Gr. Hunyady Károly. Gr. Károlyi Imre. Gr. Károlyi Lajos. Gr. Lónyay Gábor. Gr. Merán Jánosné. Gr. Pongrácz. Gr. Sennyei Béla. Gr. Sennyei Géza. Gr. Széchenyi A. P. Gr. Széchenyi Domonkos. Gr. Teleky László. Gr. Wilezek Vilmosné. Özv. gróf Wenckheim Fr. Gr. Zichy János. Br. Springer. Arad. Csanádi vasutak. Cukorgyár Oroszka stb., stb. 1089

Megrendelhető: **SZINGER ROBERT** szijgyártómester. törv. bej. cégnél, BUDAPEST, VI., Vasváry-Pál-u. 4. Az Operaház közelében.

Maschinenfabrik **IMPERIAL** G. m. b. H. Meissen in Sa.

Egyetlen különleges gyártmányu SZÁRÍTÓBERENDEZÉSEK.

Imperial szárító

hőlég és gőz részére. Mindenféle aratási termékek, burgonya, répa, gabona, kukorica, szőlő- és gyümölcsstörköly, sör- és szeszfőzdei törköly, moslák stb. részére.

Konyhai, vásárcsarnoki és vágóhídi hulladékok értékesítése.

Magyarországi vezérképviselő

DR. KOPPER A., Budapest, VII., Dohány-utca 68.

Szavatolt minőségű **káposzta és braunschweigi sárgarépa** magra

termelő vevők előjegyzéseit már most elfogadjuk. Káposztamag júniusban, sárgarépa júliusban, telepünkön lábon megtekinthető.

Kitűnő csomagolásban, elsőrangú, pikirozott paradicsom- és télkáposzta-

palánták

folyton kaphatók

a Magyar Vetőmagvakat Nemésítő Intézetnél, Beleneze, Temes m.

Gazdasági, erdei, mezei vasutak

tervezését és építését vállalja

Szabady Károly

792 magánmérnök, építési vállalkozó.
Budapest, Ilka-utca 26. sz.

Cséplőgép,

benzin- és olajmotor, szalma- prés, őrlőgép, csővestengericaráró, eke, berona, szivattyu, lokomobil-feoskendő.

BLEIER ARMIN

mezőgazdasági és műszaki cikkek kereskedője,
Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61. sz.
Telefonszám: 85-64. 781

TENYÉSZTŐK és HIZLALÓK!

Bármilyen sertéseket, juhokat és szarvasmarhákat a legjobban

értékesít és beszerez

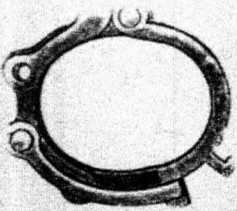
ZADÁK JÓZSEF

törv. bejegyzett sertésbizományos,
Budapest, VIII. ker., Rákóczi-ter 6. sz.
Bérgyőzei: ZADÁK JÓZSEF, Budapest, Telefon (őnkormányzat): József 41-22. 1149

Az ujnépi uradalom (u. p. Nagykanizsa), többszörösen első díjakkal kitüntetett törzstenyésztésében telivér szimmentáli és keletporosz

hollandi tenyészbikák;

telivér linkolnshirei, linkolnshirei és linkoln x westfáliai keresztezésű tenyészsertések állandóan kaphatók. 977

Nem kell többé zsákzsineg! Rendeljen szabadalmazott

„Perfekt” zsákzárót

— nagy pénzmegtakarítás — elpusztíthatatlan, cöl-szerű, olcsó. Legkisebb próbaküldemény 100 db 30 koronáért megrendelhető a „Perfekt” zsákzárógyár r.-t. központi elárúsító irodájában, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 21. sz. Vízszintelárúsítóknak megfelelő jutaléki 978

Cipőjegy nélkül szállítható

ARATÓPAPUCS

fatálpapucsal, duplán varrott, impregnált vízmentes vitorla-vászomból, párja K 8-30. 478

Nagyobb rendelésnél engedmény. Különböző szandálok. TELEFON: 16-34.

SCHÖNFELD MUNKÁSBÁKANGSRÁKTÁR Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 43. szám.

Egy kifogástalan kétyűberendezésű, FOWLER-gyártmányu 1068

GŐZEKE SZÁNTÓ- KÉSZÜLÉK ELADÓ.

Bővebbet Fehér Gyulánál, Nagykanizsán.

A liztharmat és fűrtperonoszpóra ellen egyetlen bevált szer a

RÉZKÉNFOR,

melyet fújtatással kell a szőlők lombjára és fűrtjeire juttatni. Legfontosabb a virágzás alatt és közvetlenül utána porozni.

63% kén- és 12% rézgálic tartalom!

Ára kilogrammonként 16-50 kor., méter-mázsánál kisebb rendelésnél 17 korona.

Egyetlen beszerzési forrás a

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-u. 29.

PFANHAUSER OTTÓ MÉRNÖK

mech. talajművelési irodája,
Wien, XIX/1., Karl Ludwigstr. 81.

szállít ez évben:

1. **Gőzekekészleteket**

saját szabadalma szerint, gyártja a Vereinigten Maschinenfabriken A.-G. in Pilsen, Smichow és Königgrätz.

2. **Kétgépes motorekéket**

saját javított szabadalma szerint.

971

Elsőrendű trágyameszet

vagontételekben állandóan szállíthatók. Mészszegény talajok termőképességének fokozására. Kitűnő szőlőpermetezésre, valamint szőlőtrágya és istállótrágya konzerváló szer. Fedett helyen eláll 5-8 hónapig.

315

Ratzka Ágoston, Budapest, V., Lipót-Körut 17.

Jószáglügyelői, főtisztai

állást keres

35 éves, keresztény, nagy munkabírási és szervezői képességű, legelsőrendű szakerő, intenzív üzemi nagy uradalomban, vagy mezőgazdasággal egybekötött iparvállalatnál.
Megkereséseket „Intenzív 826” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

826

Magyar Vadkiviteli Vállalat R.-T.

Budapest, IX., Tóth-Kálmán-u. 8.

(Hűtőház)

Telefonszám: József-18-61.

Sürgőny cím: Vadhus Bpest.

Lőtt vadat

minden mennyiségben

átveszünk

s a maximális áron belül a legmesszebbmenő kedvezményt biztosítjuk.

Szállítóinknak

kívánatra minden összegű

óvadékokat nyújtunk.

Nagyobb vadászati eredményeket saját közegünk által a legközelebbi vasúti állomáson átvétetünk. A szállítmányok értékét az átvétel után azonnal kiegyenlítjük.

Üzletfeleink**lőszerszükségleteit**

szigorúan a beszerzési árban

fedezzük

s állandóan szállíthatunk

a legkitűnőbb minőségűnek elismert német

Rottweiler-lőtényeket

továbbá

wöllersdorfi töltényeket

minden mennyiségben, esetleg más gyártmányokat is beszerzünk. A lőszerrendeléseket kérjük idejében feladni, hogy az esetleges szállítási zavarok miatt azok beérkezése késedelmet ne szenvedjen.

864

GANZ ÉS TÁRSA-DANUBIUS

gép-, waggon- és hajógyár részvénytársaság, Budapest, X., Kőbányai-ut 31. sz.

ajánlja:

Kétgépes gőzekéit,

ugyszintén 50-55 HP és 80 HP

WD-rendszerű motoros szántógépeit,

valamint mindenféle gazdasági üzemhez alkalmas

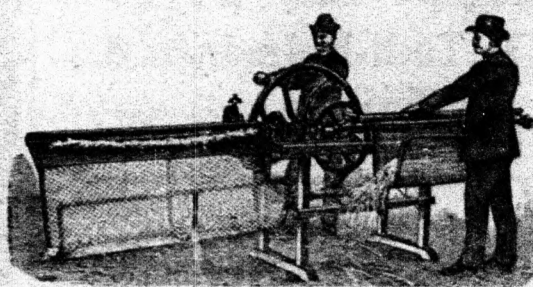
Benzinmotorait.

Részletes költségvetéssel készséggel szolgál.

A rendkívül drága és nem is kapható manillazsinó g teljesen mellőzhető, ha az orszagszerte bevált

szalmakötélfonógéppel
előre lesznek **kévekötelek készítve,**

melyekkel a kéveköttáratógépek után igen sikeresen megy a kévekötés és tizedrészebe sem kerül a manillával való kötésnek. Ilyen **szalmakötélfonógépek azonnal**

szállíthatók, valamint kitérő **Plane**-rendszerű valódi **Sack-féle kapáló- és töltőgépek** és a kukoricaművelésnél nagy eredménnyel járó **amerikai Weederek (gyomirtógépek)** is.

PROPPER SAMU
mezőgazdasági gépraktár

BUDAPEST, V. kerület, Vilmos-császár-ut 52. szám.

Gyárilag javított
Máv. 45 HP. Com-
pound 12 atm. fél-
stabil gőzgép új
tűszekrényvel.

3 éves, üzembé-
pes, 20 HP. Lux
benzintraktor,
új Máv. 54" golyós
cséplőgéppel.

Különbéle nagy-
ságu elsőrendű
gyártmányu, gyá-
rilag javított ben-
zin- és nyersolaj-
lokomobilok.

9 éves eredeti 14
atm. Máv. utimoz-
dony, új Máv. 54"
golyós cséplő-
géppel.

48" Hofherr és
Schrantz fiatal,
keveset használt
különálló here-
fejtőgép.

Új Máv. 10 atm.
3 és 3 1/2 lóerejű
golyóscsapágyas
gőzcséplőkész-
letek.

Eredeti J. E. CHRISTOPH, Niesky gyártmányu, 50-55 HP.
keveset dolgozott, 1914. évben épült STABIL BENZINMOTOR.
Szivógázmotorrá könnyen átalakítható. Rendkívül jutá-
nyos alkalmi vétel.

FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR RÉSZV. TÁRS.

Budapest, V., Váci-ut 80. szám.

Városi fiók: V., Vilmos-császár-ut 63. szám.

16 darab prima erdélyi-magyar fajta 4 1/2 éves

tinó eladó

Horthy Jenő gazdaságában, Szentmargita, Szolnok-
doboka megye, vasútállomás: Dész. 1154

ELADÓ fővonal mentén, rendezett tanácsu 1150
városban 25 év óta fennálló, nagy jövedelmet biztosító

3600 □-öl kertészeti telep

lakóházzal, 25 méteres üvegházzal és minden mellékkel. Értékzenit lehet
FÜLÖP IMRE gyógyszerészszel, Budapest, VI.
Hungária-körut 93. szám. Telefon: 57-18.

Magyar Királyi Postaállomás, Budapest.

SZÉNA-SZALMA

szükséglete az 1918—1919. gazdasági évre **széna**
12.000 q, szalma 8000 q, széna alatt érthető
Lucerna, zabos búkköny, jó minőségű anyaszéna, sarju.
Szállítható akár részletekben **1918. augusztus**
1-től 1919. augusztus 1-ig, vagy folyó év
szeptember hó végéig egyszerre. Szál-
lítás préselve ab **Budapest-Józsefváros** ér-
tendő. Ajánlatot kér **Postaállomás, Buda-**
pest, VIII., Röck-Szilárd-utca II. szám.

1143

Gőzekekultivátor,

rugós fogu, Fowler-gyártmányu, lehetőleg újabb minta,
megvételre kerestetik.

Ajánlatokat ármezjelöléssel „Azonnal 1160” jel-
igére a kiadóhivatalba kérünk. 1160

Körösáradányban (Békés megye), köves ut és Körös folyó mellett

350 MAGYAR HOLD FÖLD,

melyből 30 hold legelő, a többi prima fekete szántó, haszonbérbe adandó.
Bővebbet Gyulai József földbirtokos tulajdonosnál lehet megtudni. 1164

Gazdaság felosztása folytán

ELADÓK:

68 drb magyar faj tehén borjuval (mezőhegyesi),
26 darab magyar faj tehén, négyéves, befolyatva,
4 darab magyar faj bika,

ezenkívül 1—2—3—4 éves **üszök** és
tinók. Továbbá eladók 1—2—3—4 éves
muraközi (keresztelt) **csikók** és
muraközi mén.

Megtekintethők és kívánatra kocsit küld
állomáshoz:

Polakovits Mátyás gazdasága, Rudna,
Torontál vármegye. 1126

Kiválóan bevált rendszerű

szárítótelepeket

gabona, főzelék és egyéb termények részére
épít, mint különlegességet, az

ESZÉKI VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR R.-T.,

::

OSIJEKEN.

::

210

GÉPHAJTÓSZIJAK

minden méretben, könnyű lenszövésű gumiból, tartósabb, mint a mai borszijak.

VILÁGOS GYANTA.

Dugattyu- és lemeztömítések magasnyomású tiszta asbestből.

Cséplőgép
Motor
Gőzeke

gép- és hengerolajok

azonnali szállításra kaphatók:

RÁCZ TESTVÉREK

műszaki cégnél, Budapest,
VI. ker., Eötvös-utca 47. sz.

871

ZSÁK

ponyva, zsinag, papir-szalmaszák, fejköcsök kapható Schillinger Miksánál, Budapest, V., Rudófrakpart 7. sz. Telefonszámok: 45-26. 142-75. Alapított 1878. Zsák- és ponyvaköcsönzés.

126

AJÁNLUNK:

dohánykenderzsinagból gyártott I-a kötőfék és isztrángokat kiváló erős kivitelben, világos eredeti kolofongyantát, az őszi szántáshoz magasnyomású henger- és gépolajokat, foyotte-zsirt és köcsikenőcsöt elismert jó minőségben legolcsóbb napi árakban.

MOLNÁR ÉS PINTÉR

MŰSZAKI NAGYKERESKEDÉS
BUDAPEST, V. KER., ÁRPÁD-UTCA 2. SZÁM

320

Faszénajánlat!!

30 vagon prima minőségű gulákban égetett

FASZÉN

PROMPT SZÁLLITHATÓ.

Távirati kérdezősködések:

Mosonyi Jenő céghez, Budapest,

VI. kerület, Podmaniczky-utca 41. sz. intézendők.

TELEFON: 157-68.

1146

TELEFON: 157-68.

FEHÉR MIKLÓS**GÉPGYÁR R.-T.**

BUDAPEST, V., VÁCI-UT 50. SZ.

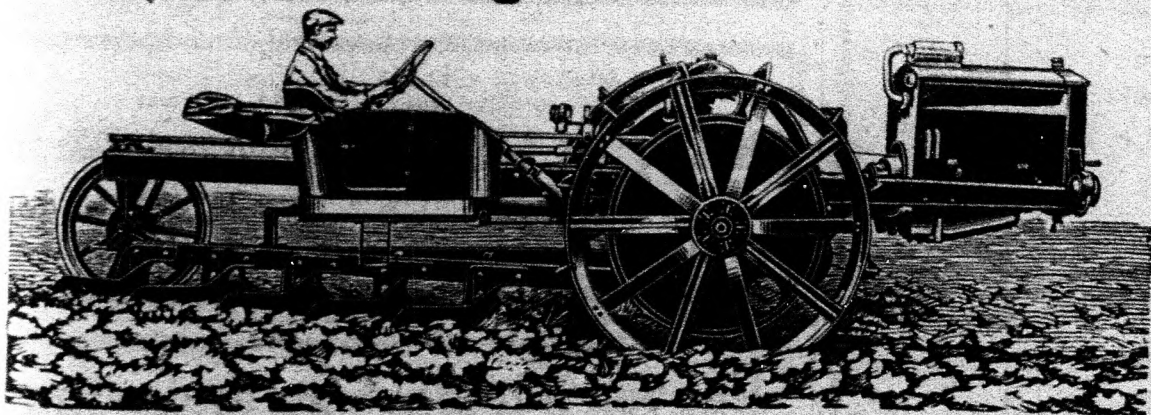
Városi fiók: V. KER., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 63. SZÁM.

Ujabb sorozat

40 lóerejű

„RÁBA” MOTOREKE előre- és hátrajáró szerkezettel, automatikus ekekiemelővel.

1918. július-augusztus hóban szállitható!!

Sulya jóval kevesebb, mint más motorekének! A földet nem nyomja meg, emelkedést könnyen győz!

Könnyű sulyát kiváló minőségű, igen magas értékű nyersanyagának és szabadalmazott elrendezésének köszönheti.

Miután csak korlátolt számú gép gyártható, a megrendelések sürgős feladását kérjük.

Ismertetéssel, árajánlattal és előkelő referenciákkal készséggel szolgálunk.

108

Legtökéletesebb kaszakalapológép

1 óra alatt két ember egész napi munkáját végzi.

Azonnal szállítható!

Ára csomagolással 150 kor.

Még kisebb gazdaságban is többszörösen kifizeti magát gyors és precíz munkája által.
Megrendelhető.

SOHR PÁL
ACÉLARUCÉGNÉL
SOMOGYSZIL

A bánokszentgyörgyi bér gazdaság juhászatából merino-precoco tenyészk sok eladó

darabonként 800 koronáért, szépen kifejlesztett nagytestű, szarv nélküli példányok. Ugyanott eladó egy 6 éves jól belovagolt sárga herélt, 170 cm. magas **paripa**, Kisbérócse után nevelve. Megrendelések **Bánokszentgyörgyi bér gazdaság, Bánokszentgyörgy**, címre kéretnek.

7109

EREDETI LOHR-DARÁLÓMALKOK

6. számú, tartalékkövekkel, 600 milliméter átmérővel, budapesti raktáramról azonnal szállíthatók:

SZÖCS SÁNDOR

MŰSZAKI ÜZLET

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 58/a. sz.

1119

Törlesztéses és átmeneti kölcsönöket 4-9% annuitással teljes készpénzfizetéssel minden előleges költség nélkül azonnal folyósítást!

STRASSER EMIL ÉS TÁRSA banküzlete,
BUDAPEST, LIPÓT-KÖRUT 26. TELEFONSZÁM: 37-35. 907

Hampshiredown-tenyészkosok

12-2 évesek, az 1912. évi leipzig, 1913. évi strasburgi és breslauer kiállításokon díjjal kitüntetett **kosok ivadéka eladók a Csejte-császtói gazdaságban, Csasztón**, u. p. Csejte, vasút: Vágújhely. Megtekintés céljából érkezőknek kívánatra kocsit küldünk Vágújhely állomásra.

1155

Árverési hirdetmény.

A **Köröstarcsai hitelszövetkezet** tejjgazdasági szakosztálya felszavatván, a tejszövetkezeti berendezések **folyó évi június hó 29-én, délelőtt 9 órakor, Köröstarcsán** (vasútállomás Mezőberény), a hitelszövetkezet udvarán, nyilvános szóbeli árverésen, azonnali készpénzfizetés mellett a többet ígérőnek eladatnak.

Árverés alá kerül:

- 1 darab 500 literes ónozott tejtartály,
- 1 " tejszelegető kályha,
- 1 " Moletti tejfőzőgép,
- 1 " Viktoria tejköpülő állvánnyal,
- 1 " vajgyurógép,
- 6 " vajforma,
- 12 " dr. Gerber-féle universal tejszivizsgáló,
- 1 " hőmérő,
- 1 " 100 literes ónozott üst,
- 1 " jégsekrény (alul-felül nyíló),
- 6 " 500, 100, 50, 30 literes tejtartály,
- 1 " mosogató teknő,
- 1 " felszerelés szivattyus kúthoz, 10 méter csővel,
- 1 " tejjgyűjtő láda,
- 1 " vizlajt, kocsival.

Több különböző felszerelések és berendezések, mint pl. bádóglák, úrmértékek stb. stb.

Köröstarcsa, 1918. június hó 14.

1163

Az Igazgatóság.

Nro 117—1918/a. f. e. se. d.

Birtokhaszonbérbeadás.

Mezőnagycsán (Tordaaranyos megye) község határán levő, a naszdóvidéki központi iskolaalap tulajdonát képező, gyönyörű fekvésű **1030 hold, 1204 négyszögöl kiterjedésű szántó, kaszáló és legelőből álló ingatlan birtok**, a rajta levő lak- és gazdasági épületekkel, 1919. évi április hó 25-től kezdődőleg 12 egymásutáni évre fog legelésre, esetleg művelésre haszonbérbe adadni **foló évi július hó 31-én délelőtt 10 órakor** a naszdóvidéki központi alapok naszdó kezelőhivatalában megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen.

A kikiáltási ár, mint évi haszonbér, 20.000, azaz huszezer koronában van megállapítva.

Az ajánlattevő nyilatkoznai tartozik ajánlatában, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és azoknak magát föltétlenül aláveti, bánatpénzként köteles 2000 korona összeget csatolni. A részletes árverési és szerződési feltételek az alapok irodájában megtekinthetők.

A naszdóvidéki központi iskola és ösztöndíjalapok igazgatóválasztmányának Naszdón, 1918. évi május hó 17-én tartott üléséből.

Elnök: **Dr. Pahone Vazul s. k.**

Titkár: **Dr. Jarda István s. k.**

1153

Fowler 16 lóerőjű gőzekészülethez KULTIVÁTOR KERESTETIK.

Ajánlatok **Bossányi béruradalom, Nagybossány** címzendők.

1152

20 vagon tűzifát hasábkban vennék,
lehetőleg közvetlen a termelőtől.

HAIDEKKER SÁNDOR, BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 48.

1098

HASZONBÉRBEADÁSI HIRDETMEY.

Justus Gyula örökös tulajdonát képező, — éviüzedeken át saját kezelésben levő — Heves vármegye, **Tiszafüred község határában, Kócspusztán** fekvő

1127 magyar (1200 □-öles) hold kiterjedésű birtok,

melynek körülbelül fele szántó, másik fele kaszáló, legelő, nádas, kőműző s korszerű gazdasági épületekkel, elsőrendű teljes gazdasági felszereléssel (24 darab elsőrendű magyar ökör, 4 drb igásló, elsőrendű magyar fiastehenek, bikák, különféle kora tinók és fűzők s mindenféle gazdasági eszközök stb.-vel) vagy anélkül is, **1918. évi október hó 1-től** kezdődő

10 évre haszonbérbe kiadó.

Részleges tájékoztatást **Egerben, dr. Kolozsváry István ügyvéd** nyújt, hová az ajánlatok is küldendők.

1110

Állandóan kapható gazdaságainkban elsőrendű **erdélyi fehér és tarka 1-2-3 éves**

tinó, her és tarka prima jármos ökör

nagyobb mennyiségben is, megrendelésre saját felelősségünkre szállítunk. Cím:

Erdélyi Mezőgazdasági R.-T. Kolozsvár.

1157

Veszek kőményt és majoránát

minden mennyiségben.

Ratzka Ágoston,

Budapest, V., Lipót-körut 17. Interurban-telefon: 65—02.

315

AJÁNLÓK kötelezettség nélkül, postán előleg és utánvét mellett, vasúton az egész összeg előzetes beküldése mellett:

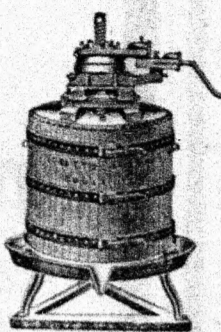
98% rézgálic 250 kg.-os hordó vételnél 1 kg.	17.— K
98% rézgálic postacsomagokban 1 kg.	18.— K
Kénlap sárga, 1 kg.-ra körülbelül 100 lemez, 1 kg.	38.— K
Rézkénpor 98% kénből, 10% réztartalom, 1 kg.	28.— K
Rézkénpor 70% kénből, 10% réztartalom, 1 kg.	18.— K
Kénpor sárga, 96% prima, 1 kg.	38.— K
Kénrud vagy darabos kén 1 kg.	38.— K
Perocid 45% tiszta, 2 kg. megfelelő 1 kg. rézgálicnak, 1 kg.	5.— K
Perocid 33%-os, 1 kg.	4.— K

és más e szakmába vágó cikket a legelősebb napi árban.

Stern Henrik

nagykereskedő, Budapest, VIII. ker., Rökk-Szilárd-u. 6/18. sz. Telefon: József 52-017

MABILLE RENDSZERŰ SZŐLŐZUZÓK

Kénlap.
Borszivattyúk.
Bortümlők.
Szőlőmetszők.
Erjesztőtölcsérek.
Dugaszológépek.
Borkeverők.
Palacktöltőgépek.
Akonák.
Hordódugók.

BORSAJTÓK

egyenes és kupos hengerrel.

Azonnal fedezze szükségletét, mert készleink csekély, s ha eladtuk, a háború alatt nem lesz módunkban szállítanunk.

SCHOTTOLA ERNŐ

borászati és pincészeti cikkek nagykereskedése

Szüretelési eszközök.
Borszűrők.
Szőlőszedőállók.
Erjesztő akonák.
Kupakológépek.
Bormérők.
Palackmosógépek.
Hordóbádóg.
Parafadugók.

Kérjen részletes árajánlatot!

Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 53.

1117

Farkas rendszerű
**Sodronyüveges
islállóablak**

Farkas és Tsa
Budapest Lehel u 8

Összes készletünk
beszerzhető a Magyar
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. Kérjen Árajánlatot!

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**

Legelősebb
legelősebb

ARATÓGÉPHEZ ZSINEGET
a Földművelési Minisztérium gépenként 30 kg.-ot oszt szét

PÓTLÁSUL BESZEREZHETŐ

I-a FAUÉGŰ RÉVERŐTÉL

140 cm. hosszúságban azonnali szállításra

FÖLDES GYŐZŐ CÉGNÉL,

Budapest, V. kerület, Zrinyi-utca 14. szám.

Telefon: 141-10. 1136 Sürgőnyelm: Földesur Budapest.

PERGETETT MÉZET

NAGYOBB TÉTELEK BEN
VESZÜNK.

SZIMON ISTVÁN R.-T.,
BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 7.

816

Bérletet keresek

1000-3000 holdig, mely intenzív üzemre alkalmas, őszi vagy tavaszi átvételre és hasonló nagyságu eladó birtokot magam részére.
Galsai POLGÁR LÁSZLÓ nagybérlő, GYÖNGYÖSSZENTKÉRESZT, Vas m.

784

Magyar Földbérők Szövetkezete

Gépmintaraktár: VI., Vilmos-császár-ut 45. szám.
Telefonszám: 58-60.

BUDAPEST

Irodák: VI. kerület, Andrássy-ut 21. szám.
Telefonszámok: 152-68 és 59-29.

Géposztály:

Mindenemű gazda iági gépek és műszaki cikkek állandó raktára.

Ajánlunk 1918. évi juniusi szállításra:

Daimler 65 HP motorral 6-vasú ekével és Ruhrthali 25 HP motorral 3-vasú ekével.

Azonnali szállításra:

Eredeti Melcher-velőgépek.

Rosták, szecskavágók, tej-szállítókanak.

Svéd tejszárító gépek.

Stabil motorok és lokomobilok.

Cséplőgarnitúrák.

Tizedesmérlegek.

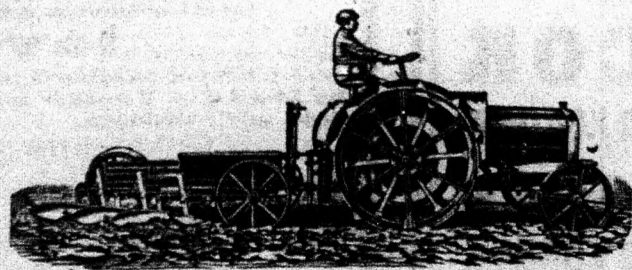
Motor után akasztható ekék.

Takarmányfűlesztők.

Marokrakó aratógépek, fű-

kaszálók,

burgonyaaratógépek.

25 HP eredeti Ruhrthali motoros eke szántás közben.

Műszaki cikkek:

Szivjvaszk. Gép-, henger- és motorolajok. Norton csiszológörögök. Gőptisztítókó stb. stb. Fapeo-kes kévekötelek kenderből, 1000 drb.-ként 85 korona.

Állatkereskedelmi osztály:

Foglalkozik:

igásökrök és tenyészállatok
beszerzésével és értékesítésével,

továbbá:

szarvasmarhák, borjúk, juhok és sertések
bizományi úton való eladásával.

Előleglet nyújt méltányos kamattal mellett!

Szarvasmarha-, juh-, borjúküldemények:

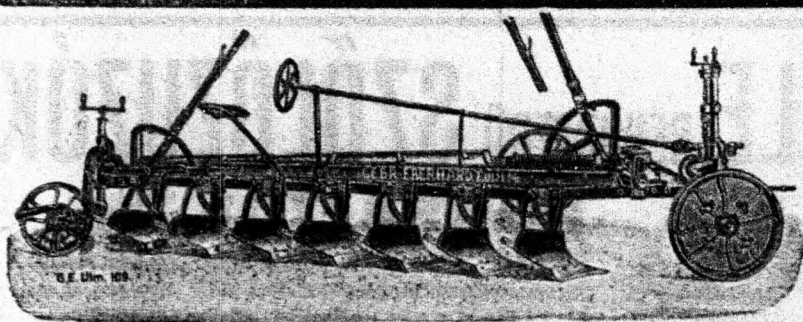
„Magyar Földbérők Szövetkezete Budapest, Ferenováros, Marhavásártér” oimzondók.

Sertésküldemények:

129

„Magyar Földbérők Szövetkezete, Budapest, Ferenováros, Sertésvásár” oimzondók.

Mindenemű megbízások pontosan és telekmerotesen teljesítettek.

A világhírű ekegyár gőzmagánjárókhöz
„**EBERHARDT**” és motortraktorokhoz való

3-, 4-, 5- és 7-V:SU
EKÉI
a legjobbak.

Szállítás raktár-
ról azonnal!

DRESCHER GYULA, BAJA.

Az Eberhardt Testvérek, Ulm, a.D. eke-
gyárának magyarországi vezérképviselője.

MERT: teljesen kovacsoltacél-
ból készülnek, tehát aránylag
könnyű súlyuk mellett szer-
kezetük rendkívül szilárd!
Vonóerősüségletük a leg-
minimálisabb!
Kezelésük rendkívül könnyű
és egyszerű!
Az egész eke egyszerre köny-
nyen kiemelhető!
Nincsen eltorlódás!
A szántás egyenletes!

A talaj megmivelése és porha-
nyítása az elismert legjobb, mert
bármily talajnemhez és szántási
mélységhez, valamint bármily
vonóerejű géphez speciális ekék szállit-
hatók. Minden traktortulajdonosnak
érdekében áll bekérni ezen ekék-
ről szóló részletes árjegyzéket,
valamint árajánlatomat.

Eladó uri birtok.

Somogy megyében, vasut-
álomástól 4 és fél kilométer,

körülbelül 1680 magyar hold.

Talaj részben agyag, rész-
ben jóiridulatu homok, élő-
és holtfelszereléssel, ter-
mással együtt eladó.

Közvetítők és spekulánsok
kizárva. Cím a kiadóhivatalban.

1162

Gőzekebészantást

vállal kettősrendszerű gőzeke-
készletekkel és motorkéivel

ERDÉLYI MÓR, Budapest, VII. kerület, Damjanich-utca 47. szám.

JUTAZSÁK,

papirzsák és
papirszövet **KAPHATÓ**
KOHN JAKAB
száknagykereskedőnél, Szeged, Kossuth-
utca 17. 246 Telefon: 12-66, 12-75.

"FOCUS"

Orsz. szab. gyümölcs- és főzelékszárító készülék D. R. G. M.

5 rekeszszel 120 kor., 7 rekeszszel 140 kor., ártartalma 40-60 kg. aszalt gyümölcs.
Szállítás utánvét vagy a pénz előleges beküldése mellett. Ges. f. Heiz- u.
Feuerungstechnik G. m. b. H., Wien, VII., Mariahilferstrasse 12-16.

CSÉPLÉSHEZ
BÜKKHASÁB.

TÜZIFÁT

.. vagontételekben szállit: ..

Juhász István

fakereskedő, Budapest, V., Nádor-
utca 13. Telefon-interurban: 129-55.

1059

AJÁNLÓK azonnali szállításra
kerekek, fehérhúsu étkezési,
ezévi termésű

TARLÓRÉPAMAGOT

kilónként 130 korona árban.
Csomagolás önköltségen, az árral
együtt utánvételeztetik. Kiss Lajos
Pa-Zobnaticza, u. p. Topolya,
Bács megye. 1156

Földbirtok

1081 magyar hold, Békés megyében, fővonalon.
Budapesttől 150 kilométerre, elsőrendű hozamú
földek, rétek és hizómarhálegelők, szeptember hó
végéig bérbeadva, a tulajdonos elhalálása miatt
eladó.

Teljhatalnu megbízott **M. Mara** jószágigazgató,
Moldautein (Böhmen). A vételár fele mint
olcsó, nyugodt jelzálogkölcsön a birtokon maradhat.
A birtok megtekintéséhez 30 korona ellenében kocsi
ad a bérő: **Kovács Sándor, Csudaballa,**
posta és távirat: **Turkeve.** 1094

Elsőrendű kivitelű

MARHALÁNCOK

5 milliméter vastagságban 10 KORONA.
darabonként

MARHASZÁJKOSARAK

horganyozott sodronyhó 2 KORONA.
darabonként

HAIDEKKER SÁNDOR

.. sodronyárugyárában ..

Budapest, VIII., Üllői-ut 48. sz.

1151

HIRDETMÉNY.

A futaki uradalom méneséből, az uradalom egy részének bérbe-
adása folytán szám-
felettivé vált következő **lovak és csikók**
kerülnek **Irmova pusztán** (Kiszács vasúti állomás mellett) 1918. évi június
hó 24-én d. e. 9 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen készpénz-
fizetés mellett eladásra:

8 drb	ménesheli angol félvér tenyészkanca (5-7 éves),
2	5 éves kanca ló,
2	4 éves kanca ló,
4	3 éves kanca ló,
24	2 éves kanca és herélt és
20	1 éves kanca és herélt csikó.

Az eladásra kerülő lovak és csikók származását és leírását feltüntető ki-
mutatást alulírott jószágigazgatóság érdeklődőknek megküldi.

Az árverésre érkező vevőközönség részére árverés napján Kiszács vasúti
állomáson az Újvidék felől jövő reggel 4:51 órai és a Budapest felől jövő reggel
6:57 órai vonatnál kellő számú kocsi fog rendelkezésre állani. A vonatok késése
miatt ajánlatos a Budapest felől jövő t. vevőknek Újvidéken meghálalni s onnan más-
nap a reggel 4 órai vonattal Kiszácsra jönni. 1101

Chotek Rezső gróf uradalmi jószágigazgatósága, Ófutam.

Ajánlunk azonnali szállításra:
egy- és kétjáratu 36" és 42" szállítható malmokat

uj állapotban, francia kövekkel.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 32. sz.

1097

BIBORMAGAJÁNLAT.

Ajánlunk gazdaközönségnek vetési célra 100%-os garantált, csiraképes, 1-a uj **bibormagot**, napi árbau számítva. Szállítandó július és augusztus hónapokban. Megrendelések **Drach Aron és Fia** céghez, **Pápa** küldendők. 1055

Kerti és gazdasági magvakat,
 Rézgálicot,
 Fehér darabos meszet,
 Üzemi szenet,
 Trágyameszet és
 Trágyagipszet

promptra és kötésre szállít:
MEZŐGAZDASÁGI IPARI VÁLLALAT,
 Budapest, VIII., József-körut 49.

076

ZÖLDSÉGFÉLÉT

zöldbabot, zöldborsót, tökök,
 cékiát, káposztát stb.

veszünk nagy tételekben.

Hordókra kérünk ajánlatokat.

Ideal konzervgyár, Budapest,

VI., Aradi-utca 45. sz. Telefon 33-48.

1025

Elsőrendű JÁRMOSÖKRÖKET,

jármosbivalyokat, valamint mindennemű haszon- és tenyészállatot bármilyen mennyiségben teljes felelőség mellett **szállítunk.**

Nagybirtokot parkkal megvételre, erdőt kitermelésre keresünk:

ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG

Kolozsvár, Attila-utca 3. Sürgőnycim: Erdélyi Gazda Társaság.

Telefonszám: 983.

988

Otto Ellerbrock

gépgyár és részöntőde

Hamburg-Barmbeck.

Legújabb rendszerű gépek, mezőgazdasági termények és hulladékok feldolgozására. Mosó-, hámozó-, vágó- és szakitógépek. Főzőüstök és egyéb segédgépek asztalgymölcs-, savanyukáposzta-, konzervek és gyümölcsizgyárak részére. A birodalomnak elsőrendű és szállítható különleges gyára.

Normális típusok jelenleg raktáron. Tervezetek, költségvetések és nyomtatványok készségesen küldetnek.

Sürgőnycim: **Ellerbrock Maschinenfabrik, Hamburg.**

1042

A Budapesti Állatvásárpénztár R. T.

foglalnak: szarvasmarhák, borjúk, juhok, bárányok, kecskék, sertések **bizományi eladásával.**

Elsőleg nyajt hatóságilag megállapított kamattal mellelt.
 Jelenlegi állomány: **BUDAPEST-FERENCVÁROSI.** Telefon a marhavásárpénztár: Jász 18-12. Telefon a sertésvásárpénztár: Jász 18-12. Levélcím: Vásárpénztár, Budapest. Sürgőnycim: Vápenztár, Budapest.

SAMU D., BUDAPEST, VI., LAZÁR-UTCA 20. SZ.

Műszaki és bányászati cikkek.

1. r. gumiszijak, gép-, hengerolajok, merev gépszár, szerszámok. Bejegyzett védjegyjű motoros „Első” szijvász, rudakban (kb. 1 kg.), nettó **5 korona.**

1109

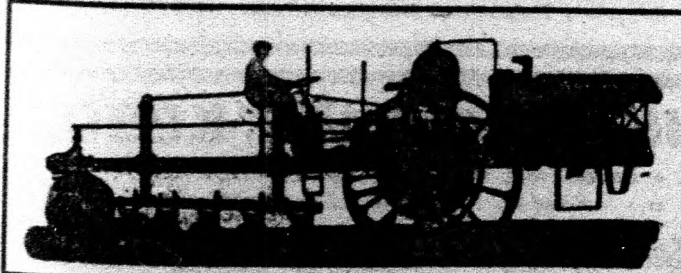
100 darab szorgalmasan lehozott, száraz, jó

hőrcsögbőrért 50 koronát,
vakkantyubőrért 50 koronát

fizet **KÖLNER D.** szőrmenagykereskedés, **LIPCSE** (Németország) (igen ósmarett, jóhírű, vagyonyos cég). Megküldést postával, 5 kg.-os csomagokban kérek. Az értékét azonnal postával megküldöm.

1067

AKI MOST RENDEL: IDEJÉN SZÁNT! LEGUJABB TIPUSU

80-100 LÓERŐS ROMNICK
40 LÓERŐS SCHEFFELDT

MOTOREKÉR

RAKTÁRBÓL AZONNAL SZÁLLITHATÓK!

FLEISCHL SAMU CÉG GÉPOSZTÁLYA MINT **VEZÉRKÉPVISELET**

BOLINDER-féle NYERSOLAJMOTOROK.
MacLaren-féle gőzekék.

BUDAPEST, V. KER.,
NÁDOR-UTCA 28. SZ.

Mindennemű olajok és műszaki cikkek.

!! Mérnököt díjmentesen küldünk. !!

Rudtámaszokat
aratógépek és fúkaszálók alá
raktárról azonnal szállít
KEMÉNY MANÓ
műszaki üzlete,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Tekintettel a nagy áruhiányra, kérem a további megrendeléseket már most feladni.

Ajánlok ideai, saját termésű **vetőmagvakat**

faj és csirakéesség szavatolásával szeptember-októberi szállításra, legkorábban beérő „De grace” cukorborsót, leggyorsabban megérő „Expresse” cukorborsót és legbőtermőbb „Amerika csodája” cukorborsót, stokerai száraz borsót, zöldbabot, vajhabot, fehér spárgatökmagot (guggonlót), óriási sütőtökmagot, kerek braunschweigi hagymamagot, hosszukás makói hagymamagot, édes petrezselyemmagot, hosszú sárgarépa- és rövid karottmagot, legkorábban beérő legbőtermőbb paradicsommagot, görögdinnyemagot, középhosszu bőtermő uborkamagot, kék máko, ricinusmagot és óriási tányérú orosz napraforgómagot. A magvakat a legkorábban beérő, legeredményesebb gyümölcsökből termeltem.

STEINER KÁROLY KÁLMÁN gazdasága, PETRÓCZ, Bácska.

Szolinszky Jenő
mérnök
bárművelés-vállalata

Budapest,
VII., Damjanich-utca 32. Telefon József 109-74.

Malacokat és süldőket

csakis nagyobb tételekben **veszünk.**
Sürgönyt, különkinti árajánlatot súly megjelölésével kér

KUFFLER VILMOS,
Meződsőrs, Győr megye.

10 HP CORMICK BENZINMOTOR,
8 HP NICHOLSON CSÉPLŐGÉP,
ARATÓGÉP, MAROKRAKÓ,
30000 KÉVE NÁD ELADÓ.

MERKL JANOS. SZOND (Bács m.)

Sertés tenyésztésből származó mangolica

tenyészkánok és tenyészkocák,

egy éves korban, ez év november és december hónapokban való átvételre előjegyezhetők. **Grosz Zsigmond, Hosszúhát, Bihar megye.**

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE
ALAPÍTOTT 1900-BAN.

Igazgatóság: Budapest, IX., Kálvin-tér 10., saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz, jég, baleset, szavatosság és betöréslopás ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módokon szerelt, előnyös feltételek mellett.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatóságban, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselői követőivel. Nyomatvány-kiadványokkal és felvilágosítókkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetséget biztosítottak 1917. december 31-én:

Alapszék	2.551.120,- K
Tartalékok	9.348.672,- K
A szövetséget biztosítottaknak fedezetére mindenképp az évi díjbevétel és kamatjövendeleme szolgál, az elterelt 1917-ben, tehát legalább	11.828.892,- K
	23.727.972,- K

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett díjakban több mint	22.863.000,- K
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett jégtérlekben több mint	10.480.000,- K
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett életjáradékban több mint	1.278.000,- K
Biztosított értékek 1917. évben több mint	1.590.000,- K
Biztosított értékek 1917. évben több mint	110.000,- K
Elterelt állomány több mint	21.999.000,- K

20 gazdasági ökörszekér

a legjobb használati állapotban, azonnal eladó, **Schwarz Testvérekéi, fakereskedők, Újvidék, Hal-tér 12. sz.**

A „GONDVISELÉS”
Országos Központi Segélyező-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. sz., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetői segélybiztosítást nyújt, öp-biztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány-, katonai és vegyes biztosításokat követelt minden országi viszályt nélkül.

Eladó 1 kétévés, kitérő állapotban levő 32-40 ténymagánjáró gőzmozdony leges lökérejtő, gazdasági gépjárári 10 atm. 5-vasu Eberhardt-ekével és 5" cséplővel, teljes szíjazattal. Továbbá egy 18-175 HP, kitérő karban levő négyévés, M. A. V. gyártotta **szivószármotor.**

SCHLEICHER FERENC gazdasága, Balkány, Szabolcs megye.

Szalmafeltároló-berendezéseket

a legmodernebb kivitelben, a jelentkezések sorrendjében **raktárról szállítunk** a m. kir. földművelésügyi minisztérium engedélyezése alapján.

Ujabb szállított berendezések:

- Frigyes főherceg uradalma, Baranyavár, 6 berendezés,
- Gr. Apponyi Albert uradalma, Eberhardt,
- Gr. Sztáray Sándor „ Nagymihály,
- Báró Kohner uradalom, Klémentina és Szászberek,
- Györgyey Illés uradalom, Tápiógyörgye.

Részletes felvilágosításokkal készséggel szolgál:

Magyar Gépgyár R.-T., Brand és L'Huilier
Budapest, V. Kerület, Visegrádi-utca 3. szám.

A magyar kir. földművelésügyi minisztérium megrendelésére 50 ily újabb berendezést készítünk.

Anyabrka és koseladás!

Előrangú tenyésztésünkben 300 db tőgyes anya, 30 db tenyészkos (francia fésűs) kerül eladásra folyó hó folyamán. Megkeresésre megtekintőknek **Tiszaluc** vagy **Tiszadob** állomásra kocsit állít rendelkezésre **Tiszadobi Bér gazdaság.**

A HUSMERINÓ (SZARV-NÉLKÜLI) KOSOK
eladása megkezdődött.

„ Bővebb felvilágosítást ad: „

Fürstlich Schwarzenberg'sche Verwaltung, Barau (Südböhmen).
Posta, vasut- és sürgönyállomás. „ „ Német levelezés.

Szőlőbirtokosok figyelmébe!
Raffiapótló! Gyékényzsineg!

Szőlőkötözéshez, ugyancsak paradicsomkötéshez legjobb, tartósan viruló, kújoja nagyobb vételnél 18 korona, legkisebb mennyiség 20 kg., gyorsárúként vasuton feladva. Megrendelhető megfelelő előleg beküldése és utánvét mellett: **Viola József cégnél, Budapest, IX., Üllői-ut 9. sz.**

GRAEPEL HUGÓ

BETÉTI TÁRSASÁG GÉPGYÁRA,
BUDAPEST, X., SZLÁVY-UT A 20-30.

Milliókat és milliókat

Graepel-lemeztörökrosta alkalmazása által. takarít meg magvakban minden eséplőgéptulajdonos a nélkülözhetetlen szabadalmazott 990

Eddig 100.000 darabot szállítottunk teljes megelégedésre.

Minden eséplőgépbe alkalmazható.

Óriási megtakarítás!!

Mindennemü gazdasági és malomgépek.

Arjegyzéket, törökrosta-mintát, leírást és utasítást kívánatra ingyen és bérmentve.

AJÁNLUNK

míg készletünk tart, kötelezettség nélkül, **barcsi raktárunkról:**

Kévekötfonalat, pecekkal, jutából K 120.—
1000 drb-ként. **Szőlőkötözősineget**, svéd nátrioncellulózéból K 11-50 1 kg.-ként. **Gépolajat** 2 F. középnehéz K 320.—, 3 F. nehéz K 350.—
Hengerolajat K 420.—, 100 kilogrammonként, hordókért darabonként 80.— kor. felszámitva.

Barcsi Kereskedelmi R.-T., Barcs.

1082

MINDEN KÖNYV BESZEREZHETŐ

a "PÁTRIA" R.-T. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. Ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)
Könyvjegyzék ingyen és bérmentve.

Fehér darabos meszet, prima portlandcementet, gipszet, kátránypapírt, üzemi szenet, henger- és kenőolajat, kocsi-kenőcsőt, kénport, kékgálicot, vasgálicot, cukorgyári mézsiszapot, ökörláncot stb.

szállít: **Weiner Gyula** műszaki és gazdasági irodája, **Budapest, V., Pozsonyi-ut 2 B.** Telefon: 170-68. A cég bejegyeztetett 1909-ben.

1033

Főtiszti állást keres

43 éves, agilis, volt nagybérlő, akadémiai képzettséggel, 24 éves gyakorlattal, tekintélyesebb kaucióval. Felmentése 3 és fél évi frontszolgálat után bizonyos. Címe megtudható a kiadóhivatalban. 1096

Kondor József földbirtokos (Ipolykeszi, Hont megye, vasutállomás Balassagyarmat) többszörösen kitüntetett szimmentáli tehenészetéből származó **12 darab 1 1/4 éves**

tenyészbika eladó.

Megkeresésre kocsi a vasutállomáshoz küldetik.

1031

Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat

Budapest, V., Zoltán-utca 2-4. sz.

126

Szállít: tatai, tokodi, dorogi akna, dara, darabos és eséplőszenet, tatai tojás- és téglabrikettet felsőgallai és miskolc-diósgyőri darabos és építkezési meszet, felsőgallai M.A.K. védjeggyű portlandcementet.

Borsodi Szénbányák Részvénytársasága

Budapest, V., Zoltán-utca 2-4. sz.

Szállít: Királdi, Sajószentpéteri, Sajókazai, Rudolftelepi és Kazinci akna-, cséplési és darabos **SZENET**

TENGERI- CSIRÁTALANÍTÓGÉPEKET, Radiál-szitákat

és mindentféle 778

malomgépeket

teljes szavatosság mellett szállít

Kovács és Társa

malomberendezési és felszerelési vállalata,

Budapest, VI., Kmetty-utca 15.

Telefon: 104-52. Telefon: 104-52.

FASZENET

szívógázlokomobilokhoz és szívógázmotorokhoz vagon-tételekben azonnal szállítunk bármely állomásra. Szállítási igazolványokról mi gondoskodunk. 777

Általános Szénkereskedelmi Vállalat,

Budapest, X., Schuster-János-tér 1.

Telefon: József 90-18. Telefon: 48-77.

Sürgőnycim: „SZENVAL“.

INTÉZŐ KERESTETIK

f. évi október 1-én belépésre, a novimarofoi uradalomba. Pályázóktól megkívánatik a kellő gyakorlat igazolása, valamint a magyar-német nyelv szóban és írásban, s valamely szláv nyelv szóban való bírása. Az állás a következő évi javadalmazással van egybekötve: készpénzfizetés háborus pótlékkal együtt 3276 korona, 800 kg. buza, 900 kg. rozs, 750 kg. szemes tengeri, 384 kg. árpa, 1825 liter tej, 180 liter petróleum, 48 ürm. kemény tűzifa, 2400 négyzetöl tengeriföld, 3 szobából s mellékhelyiségekből álló lakás és házi kert. Folyamodványok, bizonyítványmásolatokkal — melyek vissza nem küldetnek — felszerelve intézendők az

Uradalmi Jóságigazgatósághoz, Novimarofo, Varasd megye.

1033

Mezőgazdáknak nagyon fontos!

Teljesen vízmentes impregnált

**kéveköttők,
szőlőkötözők,
zsákkötözők**

a legerősebb svéd nátrioncellulózéból, nagy szakadási képességgel, szállítja:

970

RELSSEN & Co., Ges. m. b. H. WIEN, VII., Zieglergasse 6.

Sürgőnycim: **Ersatzstoffkontor.** Mintapróbák kívánatra rendelkezésre állnak.

Szőlőbirtokosok figyelmébe!

Csakis azonnali előjegyzés esetén szállíthatók még!

Hydraulikus prések,

hozzávaló kézi pumpával,
négy garnitúra.

Magyar Földbirtokosok és Bérlők Szövetkezete Géposztálya
Budapest, IV. kerület, Koronaherceg-utca 9. szám.

1045

**Allást keresők
Gazdasági
alkalmazottak**

Nagyobb gazdaságban érettségizett fiatalember állást keres. Cím: Tsochech Sándor, Arad, Szt-Isván-u. 1. sz. 7178

Gépezés és géplakatos, 39 éves, hadmentes, magas- és alacsony nyomán, kompozit-kondenzációs gépekről vizsgázott, érti a magánjárók, traktorok, gőzök, villanymotorok, akkumulátorok kezelését, júlusa 1-10-i cséplésre ajánlik, esetleg újra konvencióra Allást is elfogad. Bessél németül is. Cím: Fülöp Bernát gépezés, Zagyvasztó, Nógrád m. 7199

Erdőóri, keszülő, vagy fűvadász állást keres október hó 1-én való belépéssel 34 éves, jóméjű, erős, családtagok, szolgálatában erélyes, energikus, teljesen hadmentes, egyén, bírja a német nyelvet, vadászati képességei nagyon magasak, ismeri a vadászati gyakorlatok összes részét. Szép bizonyítványai vannak. Cím: Fácánosnak, Károly, Arad m. 7206

Rokkant katona motorosgépek, gépezésnek ajánlik a csépléséretté, motor-, dinamó- és lokomobillépéséretté. Ajánlatok kér Kovács József, Budapest, Rókai-Szilárd-utca 11., ajtó 1.

Gazdasági cselédek.

Tehenésgazda, 10 éves birtokossal, elsőrendű sajt- és vajmunkás és tejszerelő, jelenleg nagy mintatehenészetben működik Moson megyében, állása felmondatlan, október elsejére új állást keres. 32 éves, 180 cm magas, vizsgázott gépkezelő, ért a benzinneműveket és elvállal védőtűzoltást, kőgazdaságban is már hosszabb ideig működött, elvállal kisebb gazdaság vezetését. Szíves megkereséseket, 7019 sz. alatt a kiadóhivatalt továbbítani.

Allatok

BAUER B. GYULA sertésbizonyítványos Budapest, VIII., Bekerédsi-u. 10. Telefonszám: József 21-70. Sürgönyeim: Lucullus Budapest. **Sovány és hizott sertéseket** a legmagasabb áron értékesítok

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket hasasokat, borjasokat és tenészbikákat bármely időben, bármely mennyiségben kuláns áron szállítok

KLINGER MÓR tenyész- és használati tenészbikák, Kispes. Lakás és istálló: Kispes, Kőcsey-u. 5. szám. Lovél- és sürgönyeim ugyanott. Telefon: Kispes 35. Saját házban

Eladó a forrai gazdaságban, Fejér megye, vasútállomás Lovasbény, 5 db Montafoni tenészbika, 300 db Merino Precoce tenészbanya-birka és 35 db Merino Precoce tenészsósz. Róbb felvilágosításra szolgál a Forrai gazdaság iradóján. Budapest, V., Arany-János-utca 16. 0746

Muraközi hídgyérű (nori) igás tenészkancák, választott csikók és tenészménok. vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segítkezésemel felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidéken tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. **Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak.** Cím: M. M. Heinrich Mór lóvásárlóügynökség, Csáktornya (Muraköz). Törvényesen bejegyzett cég. Sürgönyeim: Helarich Senior, Csáktornya. Interturban-telefon: 33. sz.

PAJZS GYULA orsz. Wraszkönyvezett telivér szimmentáli tenyészetében **4000—5000 liter** évi tejhozama családokból származó **telivér bikák**

aannak eladára felállítva. A tehénhozama 3614 liter, 3-9% zsírtartalommal. Az egyes anyasállatok tejhozamára, a szirtaralómra és a takarmány értékesítésére vonatkozó, a fejéremegyeljteljelenzőt egyesület által szolgáltatott adatok és szirtaralómrendelkezésre állnak. Vasút- és hajóállomás: Rácalimás, Fejér megye. 7197

Legelsőrendű bonyhádi eredeti teheneket, friss borjasokat, hasasokat a tenészbikákat bármely időben, bármely mennyiségben kulánsul és legolcsóbb áron szállítok

Flaschner S. Sándor tehénkorsokodó. Törvényesen bejegyzett cég. Lovél- és sürgönyeim: Budapest, VII., Elemér-u. 17. Telefon: József 38-06. Istálló: Kispes, Ulói-ut 4. Telefon: Kispes 22. (saját tel.)

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket hasasokat, borjasokat és tenészbikákat bármely időben, bármely mennyiségben kuláns áron szállítok

FUCHS LAJOS tenyész- és használati tenészbikák, Ujpest, István-tér 10. Sürgönyeim: Fuchs Lajos. Telefon: 130-19.

Fojós birka kapható Klecker Mátyásnál, Vajtán. 0838

Igen szép, válogatott vöröstarika szimmentáli jellegű 1-2-3 éves **növendékök** és **üszőborjakat,** ugyszintén legprimább lekötni való és **jármosokreit legutányosabb áron ajánlanak**

Klein Testvérek kereskedők, Celdömölk. Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadhatók. 0112

Egy pár 3 éves pej, betanított, szépen járó, 165 centi magas menőke, eladó. Elsőrendű kocsilovák, asztalok, épek, teljesen megbízhatók, nemisok, árok tisztelőző korona, fejéretes alkalmasok. Cím: Józsa Gyula, Ince-el-havasaji gazdasága, a p. Nagyatolta. 6641

Eladó egy pár elegáns szürke kanca, 165-164 cm magas, 5 évesek, teljesen hibátlanok, kurtirozott, nyitott sörnyvel. Ara 16000 korona. Ezenkívül nagyon szép pony sárga kanca, 8 éves, szerszám, kékerekű kocsit, ára 6000 kor. Megköszönhető Weismann Hungál, Pápa. 6742

Eladó kecskékből, Háró Inkyó Pál saamantáli X fehér magyar kecsketejnyészetben 5 hónapos fehér, jeltelen, növentaralómra és a takarmány értékesítésére vonatkozó, a fejéremegyeljteljelenzőt egyesület által szolgáltatott adatok és szirtaralómrendelkezésre állnak. Vasút- és hajóállomás: Rácalimás, Fejér megye. 7197

Gazdaságomban több pár, 1 telivér hárszó, nő hárszóak is megfellel és egy pár első ponyyserzsám kocsival eladó Ulmer Tibor gazdasága, Szentotornya. 6744

Telivér szimmentáli tenészbikák 3000-6000 literes származással eladók Szent-Ivány József bejoi gazdaságban. Posta, vasút, távirat, Tornaia, Gömör megye. 6788

Eladó 20 db bonyhádi vöröstarika jó fejésűek. Ara darabonként 4200 kor. Hetedik Uradalom, u. p. Macsola, vasútállomás Beregszász, Bereg m. 6899

Ponyló, 120 cm magas, igen szép, sárga kanca, 6 éves, nyereg alatt, kocsiban és istállóban teljesen megbízható, egyes szerszámmal és új nyeregfelszereléssel alku nélkül négyezer koronáért eladó. Cím: Hajnal Mihály, Szabadszállás, Pest m. 6897

Két darab két éves Nori kancasikó eladó. Mindkettő erősen fejlett és hibátlan. Bővebb értesítést Weinberger Dező, Zemplénbukta, Táviratra Bánócz Állomásra kocsit küld. 6909

Gróf Wass Béla mezőgazdasági eladó 16 db számfelölt fiatal erdőnyi magyar prima hasas ishen, ara darabonként 5000 korona. **Tehenek csak egy tételben lesznek eladva.** Ertekezhetni: Elektes Árpád intézőnél, Mezőszáz, posta, távirat, vasút, telefon helyben. 6984

Emdeni kunarokat vennék, 6 darab idej, vagy 11 éves jól fejlett példányt, tenyésztésre. Ajánlatokat kér Bók Miklós, Felsőszentiván, Fejér m. 6989

Eladó 5 darab két hónapos telivér foxterrier, angliából importált szülőkől származó. Öv. báró Braunecker Lamorálné, Csabacsúd. 6957

12 db elsőrendű 5 éves fehér tinó Justus Gyula örökös gazdaságában, Hovos város, Tiszafüred közepében eladó. Megkeresések szintén oda intézendők. 6978

50 db kettő éves, szép, nagyobbrészt piros-tarka tinó és 10 db jármos-örök eladó. Bővebbet Ródmezővási hely, Hódi Pál-n. 1.a. 6979

Ponykanca, gyermekekhez szokott, sze id állat, 1500 koronáért eladó Gróhmann intézőnél, Nagyvenyim, Fejér m. 6983

Fiatal rókák, 2 vörös és 4 fekete, falkebetanításra alkalmasak, kaphatók Schumacher Agostonnál, Tala, Komárom megye. 6990

Eladó 40 db 4-7 éves fehér ökor, 20 db fiatal fehér tehén. Felvilágosítást ad Kövér Viktor, Kanak, Terontál megye. 7011

12 db 1 1/2-3 éves prima rambouillet tenyész-kos és 80 db 3-4 éves ugyanolyan anyajuh, mint számfelölt eladó, részletekben is, az Algyői Bergzadasságban, Algyő, Csongrád megye. 7048

700-800 db sovány megvételre keresek, esetleg 5-6 tételben, páronként 70 kilótól feljebb. Ajánlatokat kér Neuberger Károly, Moson. 7049

Megvételre keresek egy pár kanca amerikai ágostól, továbbá egy amerikai, esetleg osztrák kocsit. Ajánlatokat részletes leírással, ár megjelöléssel kérem, Bordács Dező, Moson. 7050

Hatilo, teljesen belovagoiva, 165 cm magas, 4 éves, hibátlan, 188 cm magas, hibátlan, erős, kisebb angol telivér, 9 éves, heréit, 10,000 koronáért eladó. Jarmy István orsz. képviselő, Pillestó, Pest megye. 7061

Eladó egy pár 6 éves tarka ökor, egy 2 éves svájcer bika, egy pár parádés ló, 178 cm magas. Nagy heris, Nagykovácsi, Pest m. 7063

Két pár muraközi, fiatal, fedezetelt és egy pár fekete vagy sárga luxuslovas kancák megvételre azonnal, Nagy heris, Nagykovácsi, Pest m. 7062

Schweizből importált 12 db borjuval és 2 db tenyészbika eladó. Dr. Kun Árpád polgármesternél, Mezőtúron. 7107

Takarmányinség miatt eladó tozám 60 db szimmentáli és magyar faj, elsőrendű kancák, 1-2-3 éves heris és tiúk. Cím: Betegh Sándor, Mezőszengyel, Tordaaranyos m. 7106

Eladó 120 db 5 hónapos bárány, félsz-gyapjas faj. Öv. Gazdag Elemérné gazdasága, Pusztaszőlő. 7108

Feles juhot vállalnék 4 évi felbete való tartásra 200-300 darabot. Simon Ferenc, Mezőmehes. 7123

Eladó 140 db 4 hónapos mangolica márac és 40 darab 35 kg. Atlagulyu mangolica stádo. Cím: Gész József gazdasága, Bori, u. p. Hontszántó. 7110

Egyesületi dupla bélet két-tárolón 18 és 4 hármaz kaplárban 18, kashan 4, 3 szerszen 22 család méhem, valamint az összes méhészethez szükséges felszerelések, új hármaz kaplár, új méhkasok eladó. Cím: „7130” sz. alatt a kiadóhivatalt. 7130

Elsőrendű tenyésztői származó tavalyi, vagy idej angol, lehetőleg hampshire-down anyabárnyit keresünk megvételre. Ajánlatokat báró Ohrenstein Henrik jószágfelügyelőse címre, Szered, Pozsony m. kértünk. 7155

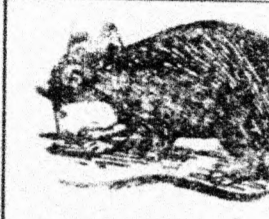
Eladó egy pár belga telivér gr-lukovi méneseből, Malin, Kasbon után Malinotéből, ell. 1913. XII/20, 174 cm magas, pej. Minotin, Briand után, eredeti belga, Minotin és Leszabó, ell. 1913. IV/22, 175 cm magas, pej. Mindkét mén biztos hűz állat és bárányzöld és mindkettő a gr-lukovi méneseben törzskönyvelve. Kérdezőkérdesek német nyelven kérhetnek. Luitischer Grauwackewerke Gesellschaft m. b. H. in Kremstier. 7154

Lincolnshire keresztetett kitélő szép 1/4 éves tenyészkanok eladók Wittmann Mihály gazdaságában, Pápa. 7166

Jukker női kocsilovák eladók. Jukker 5 évesek, kancák, angol telivér után, szépen járó, rendkívül elegáns pár ló, 157 cm magasak. Hornyánszky, Hegyközpályi, Nagyvárad mellett. 7207

Vegyések

Utak feltöltésére vagy iparvasút építéséhez naponta 10-15 vagon mennyiségig szállított bevagonyozva **előrendű, száraz és tiszta, telésze szerinti mennyiségű vasúti szénalakat olcsón** bármely állomásra. Több vagon megrendelésénél kedvezmény. Cím: Mittelmann Ede János, Budapest, VIII. Baross-utca 127. 4962

Pathányok egerek, mezel egerek, hőrsögek, vakondok, fűgék stb. néhány óra alatt jólállással kipusztíthatók **méreg nélküli**

„Vulkánkockák“ által. Kapható 4, 8 és 20 koronás eredeti dobozokban, használati utasítással.

Özv. Reiner Gézané, Budapest, VI., Csengery-utca 84. Telefon: 86-80. Ugyanott pathányok és egerek kiirtása jólállással vállaltatik. Nagyobb rendelésnél árcsökkentés. 6674

BIRTOKVÉTEL-ÉRBEVÉTEL-SZAKÉRTŐÜL AJANLKOZIK
Érkező eladások, valamint és adásokhoz 7068
Várad Szabó János, gróf Wenckheim uradalmi nyugalomagi tisztartó, Debrecenben, Egyház-tér 11.

Bérszántást keresek 80-160 éres W. D. motortekémmel. Gépezésbődét is keresek megvételre. Baki Károly, Cegléd. 6223

Gyümölcs feldolgozását (konzerválását) ott helyben betanított, mindenemű készítmények tartósságáért és jószágért felelősséget vállalok. Taufolyam 2 évig tart, díj 25000 K. Élőnyös egyesületeknek, uradalmaknak, káptalanoknak, kiknek sok gyümölcsük terem, a szépit friseiben eladni, a seletjesit feldolgozni. Leveleket „Gyümölcsüzemeknek 7099” jelglen a kiadóhivatalt továbbítani. 7191

Cséplést elvállalok nagyobb gazdaságban, 6-os magyar állami cséplővel, bármikor. Pásztor Sámuel, u. p. Uri, Pest megye, vasútállomás Tápiószty. 7062

Gazdatiszt kollégák kiadna teljes ellátást és mennyiért (1500 K minimum) négy hétre családoknak. Három (2-5-7 éves) egészséges gyermekünk és német leányunk van. Esetleg gyermekét iskolai évre is ellátom. Ajánlatokat kérem Benkő, Debrecen, Komlósi-ut 16. címre. 7061

Cséplést keresek 8 HP magánjáró cséplőkészlettel, lehetőleg nagyobb uradalomban, buzatermő vidéken. Lengyel, Budapest, Wesselelyi-utca 66. 7063

Motorszerelő vállal nagy javításokat, jezereléseket, bármilyen gyártmányú és rendszerű motoros-szivógáz- és benzinneművek rendbehozatalát felelősség mellett. Távirat és levelet Müller József motorszerelő, Budapest, VIII., Práter-utca 46., I. S. 7190

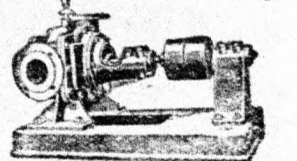
Dr. Szász Alfréd királyi főbakteriológus
baromfikolera-ellenes vakcináját
(tartósan immunizáló ojtóanyagát) **Budapest, VII. ker., Stefánia-ut 1/a. sz. alatt** (Hungária-körút sark) termeli. 939

Bérszántást vállalok 1918. évre saját kezzelemmel álló géppemmel. Tóth István bérszántó, Ulló, 7029

Eladás
ELADÓ
1 db 14 HP „Avance” **nyersolajmotor**
Értekezni lehet „FRIED”-féle géppárban, Miskolc. 688

Ziska József
otóda **RÓSTÉLY GYÖRGY** mérleggyáros.
Iroda és raktárhelyiség: Budapest, VI., Eötvös-utca 47. Alapítástól 1872. Telefon 46-12. Ajánlja a legjobban kivitelezés és legmegbízhatóbb gabonamérleget, tizedes és százas mérleget, valamint gazdasági szeker-, hid- és marhamerleget. A budapesti, finom és győri gabonamérlekek szállítója, nyerszintén számtalan nagy gézmalom és uradalom szállítója. **Árjegyzék bérmentve.** Használt mérlegek becséreltetnek és kaphatók, megbízható állapotban. Javítások elfogadhatók és pontosan eszközölnetnek. Kívánatra uradalomba is küldök szerelőt.

CSILLAG GYULA szivattyú- és géppára, Budapest, V., Tisza-u. 8. Telefon: 170-15.

Uradalom és gazdák figyelmébe!
Kőrforgó szivattyúk konyhakertészeti locsolására, renetgott mennyiségű víz szállítására. Tízoltszerzők, különböző szivattyúk, gőzök, hajtókocsok és tollószivattyúk speciális gyártása. 876

Vajgyékény és gyékény kötelek
5 öles kötegekben, nagyobb mennyiségben **eladó.**
Cím: 513
Schumacher Rudolf Fiai, Óbecse.

Allást keresők Gazdatisztek

Gazdasági irnoknői állást keres azonnali belépésre a gyors- és gépírásban gyakorlott nő. Egető Eszter, Hódmezővásárhely, Lévai-utca 62. szám. 7134

Három és fél évi külső és belső gazdasági, valamint irodai gyakorlatú, 18 éves, teljesen hadmentes, író, vállalkozó ember, oly nagyobb gazdaságban segédkezni állást keres, hol tapasztalatot bővítheti és övéig édes anyját három testvérével eltarthatja. Szives megkereséseket „Török” 7135” jellegű kiadóihoz kéri. 7135

Ispáni vagy segédkezni állást keres 28 éves, nő, teljesen hadmentes, hadmentes egyén, 4 évi gyakorlatú, beszélt magyarul, románul és keveset németül. Pével Oktáv, Budapest, Akácfa-utca 55. 7136

Gazdasági gyakornoknak ajánlik kereskedelmi irnoknői munkát, hadmentes fiatal ember, ki már gazdaságban némi gyakorlatot szerzett. Cim: Guttentag Lajos, Nyakánizsa, Zala m. 7137

Felvidéki intenzív gazdasági irnoknői állást keres kifizető képesített, román, kath. vallású, nő, hadmentes fiatal ember. Ajánlatokat írózó megkereséseket megjelölésével Lukosi László, Tóváros, Komárom m. címre kéri. 7138

1919. január 1-re, esetleg előbbi belépésre gazdasági állást keres 30 éves, hadmentes, református vallású, nő egyén, gazdasági iskolai végzettséggel, 9 évi gyakorlatú, nagy ambícióval, megbízhatósággal és erélyességgel, előrenyomuló bizonyítványokkal és mezőgazdasági minden ágában. Cim: „7139” szám alatt a kiadóhivatalban. 7149

Hadmentes, fiatal, nő, rendelkezési tiszti gyakorlatú bírónő egyén azonnali belépésre megfelelő alkalmat keres. Szives megkereséseket kéri Farkasinszky Gergely, Farnos, Pest m. 7163

Intézői állást keres azonnali belépésre 47 éves, keresztény, kiscsaládú, hadmentes, nagy gyakorlatú bírónő, gazdasági iskolai végzettséggel. Ajánlatokat kéri Banits V., Szekesfehérvár, Olaj-utca 17. sz. 7168

Uradalomba gazdasági irnoknői állást keres azonnali belépésre, 49 éves, 20 évig Németországban, 7 évig Horvátországban gazdálkodott örökös eredménnyel. Kisérve bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatokat német nyelven kéri: Josef Baumann, Wirtschaftsinspektor, Beerbaum bei Grönthal, Provinz Brandenburg, Deutschland. 7169

Segédkezni, 21 éves, hadmentes, nő, 3 évi gyakorlatú bírónő egyén, „Megbízható 7192” jellegű kiadóihoz kéri. 7192

Ispáni, segédkezni állást keres 28 éves, hadmentes, gör. kath. vallású, nő, kiscsaládú egyén, 6 évi gyakorlatú, melyet gróf öv. Tiszta Kalmáné gazdaságban és nagy béruralomban szerzett. Szives megkereséseket kéri a fizetés megjelölésével Boros József, Báb, Szabolcs m. 7198

Vezető- vagy kezelőként állást keres 24 éves, hadmentes, nem okleveles, keresztény vallású, nő egyén azonnali vagy 1-2 hó múlva belépéssel. Csak oly állásra pályázik, hol megjelölés esetén jövőjét biztosíthatja. Cim: „7140” sz. alatt a kiadóhivatalban. 7140

Gazdatiszti állást keres 20 évi gyakorlatú, 2800 korona övaddékkal. Megkereséseket Györi-Nagy hirdetőjébe, Budapest, VII. Kerület-u. 16. kérék „Gazdatiszti” jellegű. 7195

Gazdaságvezetői állást keres 17 évi gyakorlatú, 2800 korona övaddékkal. Megkereséseket Györi-Nagy hirdetőjébe, Budapest, VII. Kerület-u. 16. kérék „Gazdatiszti” jellegű. 7195

Gyakorlati gazdasági irnoknői állást keres 45 éves, nő, 24 évi gyakorlatú bírónő, molyból 14 évet egy uradalomban töltött, mint segédkezelő, népfelkeltő, bizonyítványok fel van mentve. A mezőgazdaság összes ágában és a könyvelésben teljesen jártas. Cim: Szabó László, Pusztakönyvöl, Baghy-uradalom. 7196

Gazdatiszti 15 évi gyakorlatú, mint gazdasági irnoknői, mint szakközvetítő munkájában bizonyítványokkal, jelenleg felmentve a katonaságtól, családja, egy megfelelő állást keres nagyobb uradalomban. Cim a kiadóhivatalban. 7197

Gazdasági alkalmazottak.

Felügyelői, raktárnoki, állást keres gazdasági szertartású, nyugalmazott államvasuti raktárnoki tisztviselő, a nyári hónapokra, ki magyar nyelven kívül a német és szerb nyelvet is érti. Szives megkereséseket „Nyugdíjas 6769” jellegű kiadóihoz kéri. 7169

Alkalmazást keres 29 éves, földművelési iskolai végzettséggel, hosszabb gyakorlatú, rendelkezési, konyhakertészek, magtermeléshez is értő rokkant. Cim: Vászárhely István, Jászberény, Csók-u. 2. 6084

Főgépészi, pézsi állást keres 50 éves, hadmentes, nő, minden néven nevezendő gépek vannak. Szives megkereséseket fizetésmegjelöléssel kéri a kiadóhivatalba „Főgépész 6545” jellegű. 6545

Műkerteszt, 51 éves, ki a kertészkedésben és szőlőművelésben, parkirozásban, ügykezelésben és földmunkákban, jelenleg 1000 korona fizetés, vagy bitorozott lakás, 600 korona havi fizetés. Megkereséseket „Ahol vagyok, ott siker 7167” jellegű kiadóihoz kéri. 7167

Délnémetországi gazdasági irnoknői állást keres azonnali belépésre, 49 éves, 20 évig Németországban, 7 évig Horvátországban gazdálkodott örökös eredménnyel. Kisérve bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatokat német nyelven kéri: Josef Baumann, Wirtschaftsinspektor, Beerbaum bei Grönthal, Provinz Brandenburg, Deutschland. 7169

Segédkezni, 21 éves, hadmentes, nő, 3 évi gyakorlatú bírónő egyén, „Megbízható 7192” jellegű kiadóihoz kéri. 7192

25 éves, hadmentes, író, vállalkozó ember, oly gazdaságban keres alkalmazást, hol jövőjét megjelölésével és övaddékkal, a földművelés ágában szerinti tevékenységére jelenleg 3 év óta gazdasági kullcsár Nagys. Lóczy Testvérek gazdaságában. Cim: Czappert Ferenc kullcsár, Tiszaföldvár 2. 6854

IV. gimnáziumot végzett a katonai szolgálatot teljesítő fiatal ember, kevés gazdasági ismerettel, állást igény 100 kor. és ellátás. Cim: Hamar György, Karasz, Szeged-utca. 6829

Erdőkezelői vagy hasonló állást keres 22 évi gyakorlatú bírónő, Mezőgazdasági minden ágában jártas, 56 éves, orvosi végzettség, bírja a magyar és német nyelvet. Cim „Erdész 6930” jellegű kiadóihoz kéri. 6930

Pincemesteri vagy szőlőkezelői állást keres egy közepes méretű szőlőterület és pincemesteri tanfolyamot végzett, egy szőlőterületet, valamint a borászat terén nagy gyakorlatú tapasztalatokkal bír 60, 40 éves, szorgalmas ember. Előrenyomuló bizonyítványokkal és szőlőterületekben működött. Szives megkereséseket „Ambitív 6930” jellegű kiadóihoz kéri. 6930

Házvezetőnői vagy kullcsár állást keres 33 éves, szerény, házias, teljesen önálló nő. Cim: Danyi Gezákné, Miskolc, Gutenberg János u. 19. 6851

Elsőrendű szerszámgyártó, ki egy nagyobb mezőgazdasági szerszámgyártó vállalkozást 18 évig működtetett, szeptember 1-ére állást keres leveleket „Megbízható 6032” jellegű kiadóihoz kéri. 6032

Földbirtokos urak! Van arhátsága feltétlen megbízható, szőlő és szorgalmas, több nyelvet beszél. Nő, jelenleg a gazdaságban. Nem vagyok okleveles gazda. Igényem szerény, csak feltétlen uriemberhez szerződök. Kintonságtól felmentve vagyok. Személyes bemutatkozásokat végleges megállapodás. Ajánlatot „Bácskai 6985” jellegű kiadóihoz kéri. 6985

50 éves, családos gazdasági gépész, gépész segéd, 18 évig uradalomban állást keres, kiváló szakmunkás, jó bizonyítványokkal rendelkezik. Cim: „6987” szám alatt a kiadóhivatalban. 6987

Főgépészi, vagy jobb gépészi állást keres június 15-ére, vagy július 1-ére uradalomban vagy földmunkában megjelölés, jót és szorgalmas gépész, elsőrendű munkatárs, és tejjeladomány gépek szakaszerű javítását és karbantartását, valamint vasutasjavításokat, kóvacsunként, legutóbb egy elsőrendű gazdasági főgépész volt. Hadmentes, 36 éves, családos egyén. Cim: Márkus Gyula gépész, Szolnok, Madách-utca 2455. sz. 6988

Konyhakertészt, magtermelésű, és annak szakaszerű vezetésében 18 évig hazai és külföldön szerzett praxisú bírónő okl. kertészt olyan 1-0 holdnál nagyobb kertgazdaság vezetésére ajánlunk, ahol ozen termelési ág határozottan önállóan kerülendő. Az állást elvállalja részese, vagy fizetés 1/2-ra. Ajánlatokat kétféle borsárterekben „Magtermelés 7003” jellegű kiadóihoz kéri. 7003

Nagyobb uradalom vidéki kullcsár ponti irnoknői állást keres, négy évi gyakorlatú, kereskedelmi képzettségű bírónő, hadmentes egyén. Ajánlatokat „Nyugdíjas 7004” jellegű kiadóihoz kéri. 7006

Szerszámgyártó (gépész), ki egyelőre a gazdaságban is segédkezik, azonnali állást keres. Cim: M. B., postó restoráló, Simonyi, Bars m. 7094

Felsői parkolókat végzett gépész, gyakorlati irnoknői állást keres mint főgépész, esetleg gépész ajánlikozik. Cim: Kiss Albert, Kispesti, Eggert-u. 7068

Urasági főgépész, az összes elsőrendű gazdasági munkákban, gépészkedésben, cséplésben és villamosmunkákban teljesen jártas, állást keres. Ajánlatok J. H. E. 2667: jel alatt Hasznos és Voglerhez, Budapest, Lorotya-utca 11. kértelnek. 7027

Uradalomba gimnáziumi és kereskedelmi érettségizett, több évi gyakorlatú, magyar, német nyelv, gyors- és gépírású, szakközvetítő, vagy ehhez hasonló állást keres intelligens, urilány, teljes otthonában. Cim „7002” sz. alatt a kiadóhivatalban. 7032

Julius elsőjére, vagy azonnali belépésre kullcsár segéd ki beosztás és szolgálatot keres. Cim: Csáki Sándor kullcsár, Karkasszent. 7090

Gépészi állást keres szakközvetítő, 36 éves gépészkedés, cséplés és villamosmunkákban teljes gyakorlatú bírónő, július 1-éi belépéssel, oly gazdaságban, hol szerszámgyártó vagy malom van. Szives megkereséseket kéri Krun Károly, Nyiradony. 7081

Kereskedelmi irnoknői állást keres, aki mint cséplés elnök már több ízben alkalmas volt, gazdaságban a nyári hónapokra állást keres. Szives megkereséseket kéri Horowitz Henrik, Budapest, VII., Kazinczy-utca 38. ajtó 4. 7084

Malom- és gabonakereskedő, bírja a magyar, német, horvát, szerb nyelvet szóban és írásban, hosszú évekig mint földművelési és gépész szakember tevékenykedett. Állást keres. Cim „7082” szám alatt a kiadóhivatalban. 7082

Motorekegész, hadmentes, gazdasági gépész, 31 éves, azonnali belépésre. Szánt, arató és cséplő kullcsár gépek és motorgépek. Bizonyítványokkal nem rendelkezik. Teljes megkereséseket kéri Laczay Lajos gépész, Békéscsaba, I. Arany út 40. szám. 7085

Negy középparkolatú végzett 18 éves fiatal ember, azonnali belépésre, a nyári hónapokra alkalmat keres. Ajánlatokat kéri Kovács Kálmán, Vöndök, Vas m. 7086

19 éves, polgári végzettségű, hadmentes, mentos, cséplésnél már alkalmazott fiatal ember ajánlikozik azonnali belépésre aratóhoz és csépléshez. Teljes ellátást és 80 koronát kéri havonta. Cim: Friedrich József, Kátymar, Bácska. 7087

Gazdaságba kiscsaládú, az előző idejére, szeptember 1-ig, ajánlikozik 19 éves, hadmentes, gépészkedés, gör. kath., négy polgári végzettségű, magyar, német nyelvet beszél egyén, ki már némi gyakorlati tapasztalattal, azonnali belépésre. Fizetési igénye havi 80 K és teljes ellátás. Megkereséseket Friedrich József, Kátymar, Bácska, címre kéri. 7088

Gőzekegépész állást keres október 1-ére oly uradalomban vagy gazdaságban, ahol bizonyítványok is szőlő művelését továbbra érve nyeltesítik. Cim: Zeke Balázs, Tiszakürt. 7089

Szorgalmas Allami tanító, aki már gazdaságban segédkezett, segédkezik és nevelési állást keres magának a nyári szünetére. Szives megkereséseket „A beesület mindenekfelett 7000” jellegű kiadóihoz kéri. 7004

Allami nyugalmazott főosztályvezető, 55 éves, erdei vagy ipari gazdasági, magánvállalati vagy vasúti építkezési vállalatban, mint főosztályvezető ajánlikozik azonnali belépéssel. Sárly János főosztályvezető, Szeged, Földművelés-u. 12. 7091

Gazdasági teendőket értő kiscsaládú, ki a kertészkedésben, baromfi-, borjú- és sertésnevelésben, ugyancsak békéscsabaiban és különböző kertészkedésben, uradalomban állást keres. Magyarul kétszáz tud. Szives megkereséseket „Képzett 7093” jellegű kiadóihoz kéri. 7093

Szerszámgyártó, kassai tanfolyamot, stabilgépészkedést végzett, több évi gyakorlatú, 30 éves, nő, több nyelven beszél, intenzív gazdaságokban alkalmazott, gazdaságban alkalmazhat keres azonnali vagy legkorábbi szeptember 1-i belépésre. Megkereséseket „7092” sz. alatt a kiadóhivatalba kéri. 7092

Gépész, hat lóerős benzinkereskedő, magánjáróval, cséplőgépész megfelelő állást keres. Ajánlatot „7094” sz. alatt a kiadóhivatalba kéri. 7094

Egy főnököse szerszámgyártó, nagy szakmunkás, aki a szerszámgyártásban nagy jártassággal bír, állást keres, esetleg számolyonban is bemutatkozhat. Fuchs László, Nyírtótor-Kerekehdalom. 7142

Gyakorlott bogrármester, ki az építkezési munkákban és gyári munkákban szakszerűen ért, ezzel vagy egyéb vállalkozó uradalomban tanuló állást keres. Ajánlatokat írózó feltételek kéri Szamerédi József, Temevár, H. Bona-u. 20. 7143

Gazdaságba ajánlikozik 4 kiscsaládú, állást keres. Szives megkereséseket kéri Szemerédi József, Temevár, H. Bona-u. 20. I. em. 10. 7145

Magánvállalathoz uradalomban állást keres, aki a szerszámgyártásban nagy jártassággal bír, állást keres, esetleg számolyonban is bemutatkozhat. Fuchs László, Nyírtótor-Kerekehdalom. 7142

Páratlan szorgalmú, a háztartásban minden ágában tökéletes jártassággal bíró, középparkolatú intelligens urilány, augusztus 1-re házvezetőnői állást keres. Cim: Virágh Gyuláné, Bácsa, Fő-u. 11. 7146

Gépészkövacs állást keres, aki a szerszámgyártásban és gépjárműjavításban és javításában jártas. Miskolc János, Szend, Komárom Aká-u. 10. 7147

A nyári szünetére egy 18 éves uradalomban cséplőgép mellé felügyelői állást keres. Fizetési megjelölés szerint. Cim: Önből Endre, Lovászpataka, Veszprém m. 7150

Ganz-gyár szerszámgyártó állást keres nagy gazdaságokban, gőzkegék, motorkék, cséplők, aratógépek szerelője. Szives megkereséseket kéri V. D. motortal holdpénért szántani, de gőzkegével is. Fizetése a viszonyokhoz mérten, de élelmisést mindenesetre kéri, mert nő. Állást azonnali elfoglalhatja. Cim: Jany István, Budapest, Dálnok-u. 24. I. e. 25. 7201

Gazdaasszonynak mennek hosszabb gyakorlatú. Madi Kovács Teréz, Jászszentandrás. 7141

Gépész, rézes cséplést vállal, gépjárműjavítás, főnök. Miskolc János, Szend, Komárom Aká-u. 10. 7149

Egy 47 éves, hadmentes, 3 1/2 évig nagyobb gazdaságban volt, gyakorlatú hivatalnok, a könyvelésben is jártas, jó bizonyítványokkal és ajánlatokkal, mint pénztárnok, raktárnok vagy esetleg gazdasági hivatali szolgálatban állást keres. Német ember, de a magyar nyelvet perfect és a tól nyelvet jól bírja. Szives megkereséseket kéri Wiltchek Konrád, Bologasszony, Mészáros megye, főrgazdaság címre. 7151

Szünidőre 17 éves fiatal, aki kereskedelmi iskolát szeretne és gazdasági akadémiába készülni, szeretne kisebb gazdaságban elhelyezni, ahol kelő erkölcsi feltételek mellett külső munkaként vagy gyakornokként volna alkalmazható. Fizetésre nem tartok igényt, sőt a méltányosan számított élelmisést költségeket is megtérítem. Szives ajánlatot „Szünidőre 6247” jellegű kiadóihoz kéri. 6247

Négy polgári végzettségű, 19 éves, hadmentes, orvosi, egészségügyi egyén, kiknek jó képzés van, mezőgazdasággal kapcsolatos munkákban állást keres azonnali belépésre, 80 koronát és teljes ellátást kéri. Cim: Friedrich Josef Kátymar, Bácska. 7150

Kertészeti irnoknői állást keres, aki a szerszámgyártásban nagy jártassággal bír, állást keres, esetleg számolyonban is bemutatkozhat. Fuchs László, Nyírtótor-Kerekehdalom. 7142

Hadmentes gépész, tanító, gépkocsis, gépkocsis, gépjárműjavító, cséplőgépész, esetleg motoros, cséplőgépész állást keres. Paszka Lajos, Budapest, Rancóder-u. 25. sz. II. 24. 7171

Gazdaságba jobb állást vállaló, aki a szerszámgyártásban nagy jártassággal bír, állást keres, esetleg számolyonban is bemutatkozhat. Fuchs László, Nyírtótor-Kerekehdalom. 7142

A nyári szünetére egy a gazdaságban jártas VII-ak gimnazista, teljes ellátás és csekély díjazás mellett gazdaságba ajánlikozik, kiscsaládú állásra ajánlikozik. Cim: Paszka Antal VII. o. s. Kiskunhalas. 7169

Házvezetőnői intelligens magánvállalati irnoknői állást keres, aki a szerszámgyártásban nagy jártassággal bír, állást keres, esetleg számolyonban is bemutatkozhat. Fuchs László, Nyírtótor-Kerekehdalom. 7142

IV. éves tanítójelölt a nyári hónapokra gazdaságba ajánlikozik felügyelőnek. Szives megkereséseket kéri Mészáros János, Szend, Komárom Aká-u. 10. 7147

Kereskedelmi iskolát végzett, 19 éves, hadmentes, erdejében hadmentes, aki a magyar, német, román nyelvet bírja, a 3 hónapig tartó szünetben nagyobb uradalomban ajánlikozik, szives megkereséseket az ellátás és javadalmazás megjelölésével kéri. „Munkaközelő 7203” jellegű kiadóihoz kéri. 7203

IV-ed éves tanítójelölt nyári szünetére szünetre gazdaságba munkafelügyelőnek ajánlikozik. Megjelölés és érellyel. Állást azonnali elfoglalhatja. Szives ajánlatokat ajánlikozik Bolváry Géza sz. fő. közlekedési felügyelőnek (Budapest, IX. Mester-u. 5. sz. II. em. 23. sz.) címre kéri. 7201

Nevelőnek ajánlikozom 13 éves gyakorlatú. Külföldi illetégen miatt hadmentes, 35 éves, gör. kath. vallású, magyar származású, magyar anyanyelvű vagyok, magyar iskolát végeztem. Uri házából jó referenciák vannak. Szives ajánlatokat kéri „Távir 13” jellegű kiadóihoz, Vas megye, Nőgrád m. 7204

ZSÁKOK, PONYVÁK, MUNKÁSRUHÁK, SZALMAZSÁKOK, PAPIRSZÖVETEK, PAPIRZSINEGEK. TEXTILIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. ezelőtt SALGÓ ÉS LÁSZLÓ. Felső-, szövő- és impregnáló-gyár. Budapest, V., Nádor-utca 20. sz. Sürgősség: MAXALGÓ BUDAPEST. Telefonszámok: 160-82 és 163-16.

Kölcsönponyvák és zsákok minden célra. Szőlőkötöző fonalak.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár
és kölesöntézet
Budapest, V., Arany-lános-utca 10.
Telefon: 35-92, 80-82,
104-10, 164-00, 117-79.

ELADÓ BIRTOKOK.

Több elsőrangú birtoknak, esetleg felszerelés és vétéssel együtt való eladására közvetlen megbízásom van. Bankösszeköttetésem révén kevés pénzzel rendelkező vevőnek a vétel finanszírozását a legelőnyösebb módon eszközölöm.

**Törlesztéses kölcsönököt
4-75%-os alapon szerzek meg.**

Schwarz Gusztáv banküzlete. Budapest, V., Gizella-tér 6.

Nem törik! Nem szakad! Nem reped!

a lószerszám, hanem tartós lesz, ha

BELLKA-SZERSZÁMKENŐCSÖT

használat. — Számos elismerő levél a gazdák és uradalmak részéről. — 1 doboz ára 7-50 K., 2 doboznál portómentes küldéssel.

Gyógyszerészeti ipar és mezőgazdasági
vegyitermékek laboratóriuma, Rum, Vas m.

TEHERAUTOMOBILOK

különböző teherbírára, 60-80
lóerős szántógép
raktárról szállíthatók.

LÁSZLÓ, autóműhely,
BUDAPEST, VI., Lőportár-utca 14/B. sz.
Telefonszám: 106-04.

Baromfiállományát megment- heti a vesztől és minden

betegségtől, ha Balás Károly és Winkler
János: „Baromfi-
betegségek” című könyvét tanulmá-
nyozza. Ezt a 72 képpel ellátott művet meg-
küldi Önnek a „Patria” r.t. könyvszűlye,
Budapest, IX., Üllői-ut 25., ha erre a címre
levélbélyegeken, vagy utalványon 2 korona
20 fillért küld be.

Alapítva 1831. Alapítva 1831.
Telefon: 32-58. Telefon: 32-58.

ELSINGER M. J. ÉS FIA!

vitorlavászon-, len- és jutaárugya,
kikészítő-, telítő- és festőde.

Irada: Budapest, V., Báthory-u. 6.

Gyár: LAJTASZENTMIKLÓS.

Kaszalógépeket, kaszaköszörűket, Raktárról azonnal szállít:
gyűjtőgépeket, SACK-ekéket, borsajtókat, boronákat **SZILÁGYI ÉS DISKANT**
MOTOR- ÉS GÉPGYÁRA, MISKOLC.

Malmok szerelését és átalakítását

erőtakarmánygyárak, szesz-, ca- főzelék- és gyümölcsaszalókat,
kor- és konzervgyárak, burgonya- valamint malmok és ipartelepek,
gyárak berendezését, szállítható raktárak, automatikus tűzoltóbe-
rendezéssel való felszerelését a leggyorsabban és legolcsóbban vállalja a

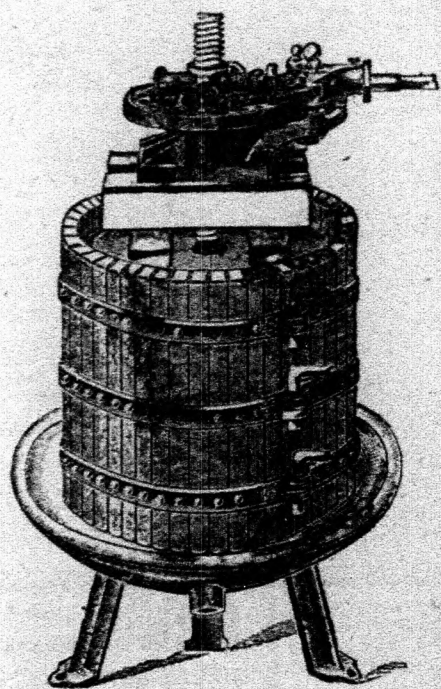
Malomépítő és Gyárberendező Vállalat,
Budapest, VI. Kerület, Izabella-utca 84. szám.

Zala megyében

1000 m. hold birtok

melynek fele erdő, azonnal eladó és átvehető. Bővebbet

E. EITNER SÁNDOR salomvári gazdasága, SALOMVÁR, Zala megye.

HUNGÁRIA BANK R.-T.

mezőgazdasági gép- és áruosztálya
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18.

Hollingsworth szénagyűjtő, acélgyűjtőgereblye.

Tökéletesített 8 barázdás kultivátor
tarlóbuktatásra, vetésalákeverésre, kitűnő konstrukciója és elsőrendű
anyagainál és kivitelénél fogva minden talajra alkalmas, állandóan raktáron.

Megrendelésre azonnal szállítható.
Állandó nagy raktár az összes mezőgazdasági gépekben és
mezőgazdasági gépüzemhez szükséges műszaki cikkekben.

BORSAJTÓK

Mabille-rendszerű és különbö-
zéki 250 és 320 liter űrtartalomra,

UGYSZINTÉN SZŐLŐZUZÓK

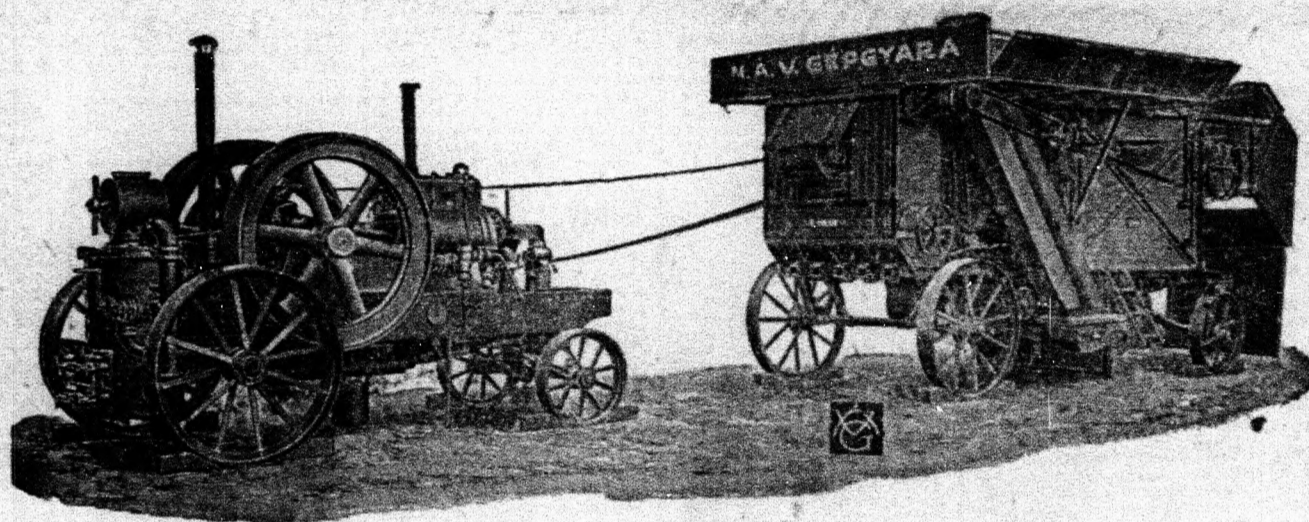
raktárról azonnal szállíthatók.

Rézgalic, prima 98-99%, friss peroxid, szőlőpermetezők, meszelő-
gépek, natroncellulose-gabonaszákok, kenőanyagok.

Előjegyzéseket júliusi szállításra már most kérünk!

„Astra“

gázcséplőkészlet

Olesó és megbizható.
Tüzelőanyagfogyasztás
 óránként és lóerőnként 450 gramm

faszén.

Minimális vízfogyasztás!

Kérje árajánlatunkat!

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának
Vezérügynöksége

Budapest, V., Vilmos-osászár-ut 32.